

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«РІВНЕНСЬКИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ
ІІІ РЕГІОНАЛЬНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності

Бути справжньою людиною - це означає віддати сили своєї душі в ім'я того, щоб люди навколо тебе були красивими, духовно багатими, щоб у кожної людини, з якою ти зустрічаєшся у житті, залишалося щось хороше від тебе, від твоєї душі

В. Сухомлинський

Рівне - 2018

Головний редактор:

Корсун Ярослав Петрович – директор Відокремленого структурного підрозділу «Рівненський коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України», Заслужений працівник освіти України, відмінник освіти України, відмінник аграрної освіти та науки I ступеня, ад'юнкт-професор менеджменту, член-кореспондент Міжнародної кадрової академії, дійсний член (академік) Інженерної академії України

Заступники головного редактора:

Балдич Людмила Володимирівна – методист коледжу

Мартинова Ірина Миколаївна – завідувач економічного відділення

Редакційна колегія:

Матвійчук Любов Анатоліївна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Олійник Ганна Анатоліївна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, голова циклової комісії економічних дисциплін

Борковська Галина Василівна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Обарчук Елліна Всеволодівна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

У збірнику надруковані доповіді та статті III Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності», що відбувалася впродовж березня 2018 року на базі ВСП «РК НУБіП України».

Друкується за рішенням засідання циклової комісії економічних дисциплін Протокол № 7 від 23 лютого 2018 року.

ЗМІСТ

ВСТУП..... 11

СЕКЦІЯ I

«СУСПІЛЬНІ НАУКИ»

Немкович Оксана Борисівна, к.е.н., викладач економічних дисциплін
ІРРАЦІОНАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ
ВСП «РК НУБіП України»..... 13

Назарчук Ілона, керівник Лук'янчук С.В.
ДУХОВНІ ЦІННОСТІ МОЛОДІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
ВСП «РК НУБіП України»..... 17

Тимчук А.М., керівник Бондарчук І. П.
ЗАЙНЯТИСТЬ І БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНІ КАТЕГОРІЇ
ВСП «РК НУБіП України»..... 20

Денисюк Юлія, керівник Борковська Г.В.
ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА СМІТТЯ В УКРАЇНІ ТА НА РІВНЕНЩИНІ
ВСП «РК НУБіП України»..... 23

Орешко Людмила, керівник Олійник Г.А.
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ІЗ ЗОНИ АТО
ВСП «РК НУБіП України»..... 26

Мельник Вікторія, керівник Обарчук Е.В.
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В
УКРАЇНІ
ВСП «РК НУБіП України»..... 29

Васильчук Марія, Федун Катерина, керівник Лук'янчук С.В.
ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ
ВСП «РК НУБіП України»..... 35

Подик Анна, керівник Мартинова І.М.
УТВОРЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ПЕРЕРОБКА ВІДХОДІВ
ВСП «РК НУБіП України»..... 38

Овчаренко Тетяна, керівник Обарчук Е.В.
ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ НА
РІВНЕНЩИНІ
ВСП «РК НУБіП України»..... 42

Кошка Наталія, керівник Матвійчук Л.А.
ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ВСП «РК НУБіП України»..... 45

Арендарчук Каріна, керівник Наріжна А.Г.
ЕНОРГОЗБЕРЕЖЕННЯ – ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП..... 48

Наріжна Анжела Геннадіївна, викладач суспільних дисциплін
ПРОБЛЕМА ЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ
СИТУАЦІЇ УКРАЇНИ
Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП..... 50

<i>Молнар Тетяна Іванівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти</i> КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ УДОСКОЛАЛЕННЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ <i>Мукачівський державний університет</i>	53
<i>Лалак Наталія, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти</i> ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАВИЧОК ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ <i>Мукачівський державний університет</i>	56
<i>Бойко Вікторія, керівник Олійник Г.А.</i> ВАЖЛИВІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	61
<i>Андріюк Анна, керівник Матвійчук Л.А.</i> СУТНІСТЬ І РОЛЬ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	65
<i>Навозняк Людмила Михайлівна, викладач соціальних дисциплін</i> ВИТОКИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	68
<i>Навозняк Віталій Георгійович, викладач суспільних дисциплін</i> СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ: УКРАЇНА І КРАЇНИ СВІТУ <i>Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП</i>	71
<i>Снітинська Ірина, керівник Навозняк Л.М.</i> ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ В ОПЛАТІ ПРАЦІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	75
<i>Василюк О.М., викладач математики та інформатики, спеціаліст вищої категорії</i> ВАЖЛИВІСТЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ <i>Рівненський кооперативний економіко-правовий коледж</i>	79
<i>Пилипюк Юлія, керівник Купчишина Т.В.</i> РІВЕНЬ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: ДИНАМІКА І ПЕРСПЕКТИВИ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	83
<i>Степанюк Яна, керівник Купчишина Т.В.</i> ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНДИКАТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	87
<i>Таргоній Катерина, керівник Купчишина Т.В.</i> СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	91
<i>Олійник Ганна Анатоліївна, викладач економічних дисциплін</i> СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	95
<i>Мирончук Анастасія, керівник Матвійчук Л.А.</i> ЕКОСЕРЕДОВИЩЕ І СУЧАСНІСТЬ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	99

Мазур Ольга, керівник Матвійчук Л.А. НАЙБІЛЬША КАТАСТРОФА РІВНЕНЩИНИ ВСП «РК НУБіП України».....	101
Древецька Ольга, Добровольський Василь, керівник Лук'янчук С.В. ПРОЦЕСИ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ ВСП «РК НУБіП України».....	105
Басюк Ірина, Багнюк Олена, керівник Лук'янчук С.В. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ВСП «РК НУБіП України».....	109
Бондар Віта, керівник Лук'янчук С.В. ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ ВСП «РК НУБіП України».....	113

СЕКЦІЯ II

«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

	ст.
Гурман Ніна Юрійвна, викладач вищої категорії ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБИТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ ПІДПРИЄМСТВА Технікум землевпорядкування ЖНАЕУ.....	118
Матвійчук Любов Анатоліївна, викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВСП «РК НУБіП України».....	123
Червінська Катерина, керівник Конончук О.М. СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ ВСП «РК НУБіП України».....	125
Юрчик Оксана, керівник Борковська Г.В. ВІДМІННОСТІ В ОПЛАТІ ПРАЦІ В ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК ВСП «РК НУБіП України».....	128
Трайтак Надія, керівник Бондарчук І. П. ПОДАТКОВІ ТА ФІНАНСОВО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ ВСП «РК НУБіП України».....	132
Сидорчук Яна, керівник Бондарчук І. П. СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	137
Овчаренко Ганна, керівник Бондарчук І. П. КОНТРОЛЬ З БОКУ ДЕРЖАВИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ВСП «РК НУБіП України».....	140

Конончук Оксана Миколаївна, викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії	
БОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЯК ЗАСІБ ОТРИМАННЯ РЕСУРСІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ВЕДЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВСП «РК НУБіП України».....	142
Сидорчук Яна, керівник Конончук О.М.	
ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ФІСКАЛЬНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ	
<i>ВСП «РК НУБіП України».....</i>	145
Горщар Іванна, Семенюк Інна, керівник Конончук О.М.	
МИТНО-ТАРИФНА ПОЛІТИКА ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ	
<i>ВСП «РК НУБіП України».....</i>	148
Кравчук Анастасія, керівник Бондарєва Тетяна Григорівна, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту	
ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	
<i>Національний університет водного господарства та природокористування.....</i>	151
Кирдей Юлія, керівник Бондарєва Тетяна Григорівна, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту	
ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	
<i>Національний університет водного господарства та природокористування.....</i>	155
Луцевська Вікторія, керівник Матвійчук Л.А.	
СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ І ОБЛІКУ	
<i>ВСП «РК НУБіП України».....</i>	159
Радченко Анастасія, керівник Бондарєва Тетяна Григорівна, к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту	
ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ	
<i>Національний університет водного господарства та природокористування.....</i>	161

СЕКЦІЯ ІІІ

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

	ст.
Гутник Анастасія, керівник Іванова С.М., викладач фінансово-економічних дисциплін	
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» З ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ	
<i>Відокремлений підрозділ Національного Університету біоресурсів і природокористування України «Ірпінський економічний коледж».....</i>	166

Юзік Наталія, керівник Купчишина Т.В. ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА ЇХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВСП «РК НУБіП України».....	170
Савіна Наталія, керівник Немкович О. Б., к.е.н., викладач економічних дисциплін ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІТКОІНА В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	174
Кухар Діана, керівник Гулюк Ю.С. ОЦІНКА ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ З КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	176
Серко Валентина, керівник Гулюк Ю.С. СПІВПРАЦЯ З МВФ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ ВСП «РК НУБіП України».....	180
Стельмах Діана, керівник Борковська Г.В. БІТКОІНИ ГРОШІ МАЙБУТЬОГО ЧИ ІНСТРУМЕНТ СПЕКУЛЯТИВНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ВСП «РК НУБіП України».....	182
Степчин Наталія, керівник Борковська Г.В. ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АГРАРНИХ РОЗПИСОК НА РІВНЕНЦІНІ ВСП «РК НУБіП України».....	185
Попович Олександра, керівник Конончук О.М. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	187
Коровай Марія, керівник Гулюк Ю.С. СИСТЕМА ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	191
Кухар Діана, керівник Конончук О.М. ПОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ВСП «РК НУБіП України».....	194
Кошка Наталія, керівник Чернега І. Г. НОВИЙ ЕТАП ГРОШОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	198
Кухар Діана, керівник Чернега І. Г. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	201
Мазур Ольга, керівник Чернега І. Г. ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ ВСП «РК НУБіП України».....	205
Чернега Ірина Григорівна, викладач економічних дисциплін, спеціаліст першої категорії ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ ВСП «РК НУБіП України».....	208

<i>Гулюк Юлія Сергіївна, викладач економічних дисциплін, спеціаліст першої категорії</i> ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВСП «РК НУБіП України».....	211
---	-----

СЕКЦІЯ ІV

«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

<i>Любов Фенчак, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти</i> МАРКЕТИНГ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ВНЗ – ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ЙОГО УСПІШНОСТІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ Мукачівський державний університет.....	215
<i>Миськів Марія, керівник Пилипенко Л. О., викладач економічних дисциплін</i> 12 КРОКІВ ДО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ Стрийський коледж Львівського НАУ.....	218
<i>Пастушенко Наталія Володимирівна, викладач економічних дисциплін</i> ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ВСП «РК НУБіП України».....	222
<i>Кобилянська Марія, Мельничук Аліна, керівник Олійник Г.А.</i> ПРОБЛЕМА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	226
<i>Поврознiк Карiна, керiвник Олійник Г.А.</i> РОЛЬ РЕКЛАМНОГО АГЕНТСТВА У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ ВСП «РК НУБіП України».....	228
<i>Ганжиловський Назар, керівник Олійник Г.А.</i> СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КООПЕРАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ ВСП «РК НУБіП України».....	233
<i>Кичан Інна, керівник Олійник Г.А.</i> СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ І ВИБІР СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ ВСП «РК НУБіП України».....	235
<i>Мазур Софія, керівник Мартинова І.М.</i> РІВНЕНЩИНА АГРАРНА ВСП «РК НУБіП України».....	237
<i>Шалуха Вадим, керівник Мартинова І.М.</i> ПІЛЬГОВЕ ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ ВСП «РК НУБіП України».....	239
<i>Мазур Софія, керівник Балдич Л. В.</i> 80 ВІДСОТКІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЖИВЕ ЗА МЕЖЕЮ БІДНОСТІ ВСП «РК НУБіП України».....	241
<i>Борейко Анастасія, керівник Олійник Г.А.</i> ПСИХОЛОГІЯ РЕКЛАМИ ТА РЕКЛАМНА ЕТИКА ВСП «РК НУБіП України».....	245

Обарчук Елліна Всеволодівна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України».....	249
Борисов Назар , керівник Мартинова І.М. ЗРАЗОК ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТОВ “ ОДЕК” УКРАЇНА ВСП «РК НУБіП України».....	254
Боровець Ірина , керівник Купчишина Т.В. ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ВСП «РК НУБіП України».....	256
Іванюк Іван , керівник Роздайбіда Н.М. , викладач економічних дисциплін СОЦІАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА Вишнянський коледж Львівського національного аграрного університету.....	261
Ковальчук Інна , керівник Балдич Л. В. СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ МАРКЕТИНГУ ВСП «РК НУБіП України».....	264

СПИСОК КЕРІВНИКІВ РОБІТ

Балдич Людмила Володимирівна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ВСП «РК НУБіП України».....	241, 264
Борковська Галина Василівна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ВСП «РК НУБіП України».....	23, 128, 182, 185
Бондарєва Тетяна Григорівна , к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту Національний університет водного господарства та природокористування.....	161, 155, 151
Бондарчук Ірина Павлівна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії ВСП «РК НУБіП України».....	20, 132, 137, 140
Гулюк Юлія Сергіївна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст першої категорії ВСП «РК НУБіП України».....	176, 180, 191
Іванова Світлана Миколаївна , викладач фінансово-економічних дисциплін Відокремлений підрозділ Національного Університету біоресурсів і природокористування України «Ірпінський економічний коледж».....	166
Конончук Оксана Миколаївна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії ВСП «РК НУБіП України».....	125, 145, 148, 187, 194
Купчишина Тетяна Володимирівна , викладач соціально-економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ВСП «РК НУБіП України».....	83, 87, 91, 170, 256
Лук'янчук Світлана Василівна , викладач юридично-соціальних дисциплін, спеціаліст вищої категорії ВСП «РК НУБіП України».....	17, 35, 109, 105, 113

Мартинова Ірина Миколаївна , завідувач економічного відділення, викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії ВСП «РК НУБіП України».....	38, 237, 239, 254
Матвійчук Любов Анатоліївна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ВСП «РК НУБіП України».....	45, 65, 99, 101, 159
Навозняк Людмила Михайлівна , викладач соціальних дисциплін, спеціаліст вищої категорії ВСП «РК НУБіП України».....	75
Нарижна Анжела Геннадіївна , викладач суспільних дисциплін Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП.....	48
Немкович Оксана Борисівна , к.е.н., викладач економічних дисциплін ВСП «РК НУБіП України».....	174
Обарчук Елліна Всеволодівна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ВСП «РК НУБіП України».....	29, 42
Олійник Ганна Анатоліївна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист ВСП «РК НУБіП України».....	26, 61, 226, 228, 232, 235, 245
Пилипенко Людмила Орестівна , викладач економічних дисциплін Стрийський коледж Львівського НАУ.....	218
Роздайбіда Надія Миколаївна , викладач економічних дисциплін Вишнянський коледж Львівського національного аграрного університету.....	261
Чернега Ірина Григорівна , викладач економічних дисциплін, спеціаліст першої категорії ВСП «РК НУБіП України».....	198, 201, 205

ВСТУП

Проблема сталого розвитку в Україні пов'язана з відсутністю чіткого алгоритму створення Стратегії сталого розвитку. Необхідність її в нашій країні давно визнана на папері на законодавчому рівні, але реально існують проблеми щодо практичних кроків в цьому напрямку.

Мета нашої конференції – сформулювати ключові характеристики і пріоритети сталого розвитку економіки України.

Враховуючи особливості сьогодення і тенденції глобалізації громадського життя, для досягнення сталого розвитку необхідним є комплексний підхід:

- екологічна безпека: стратегічна мета – збереження і відновлення природних екосистем, стабілізація та поліпшення якості навколишнього середовища, зниження викидів шкідливих речовин і т. ін.

- економічна стабільність: метою є створення соціально й екологічно ефективної економіки, що забезпечує гідний рівень життя громадян, конкурентоздатність продукції. Важливою цільовою настановою повинно стати забезпечення економічного розвитку переважно на вже освоєних територіях.

- соціальне благополуччя: основною метою є збільшення середньої тривалості життя населення, планування родини та раціоналізація особистого споживання, поліпшення середовища існування людини, розвиток його соціальної активності, забезпечення рівних можливостей в одержанні медичної допомоги, соціальний захист уразливих груп населення.

Реалізація Концепції сталого розвитку забезпечується за допомогою цілеспрямованої політики, яка включає державний, регіональний та місцеві рівні вирішення відповідних питань, правові, фінансові та організаційні засоби.

Пріоритетними на сучасному етапі слід вважати заходи з підвищення якості життя усього населення планети без збільшення масштабів використання природних ресурсів до ступеню, що перевищує можливості Землі як екологічної системи. Гармонізація ставлення суспільства до природи на теренах України і перехід до сталого розвитку потребують консолідації українського суспільства, усвідомлення громадянами і керівництвом держави своєї єдності, чіткого визначення національних стратегічних інтересів країни та реалізації політики сталого розвитку щодо їх практичного забезпечення.

Борковська Галина Василівна,
викладач економічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

СЕКЦІЯ І

«СУСПІЛЬНІ НАУКИ»

Будь добрим і чуйним до людей. Допмагай слабким і беззахисним, ... товаришу в біді. Не завдавай людям прикрасі. Поважай та шануй матір і батька, вони дали тобі життя, вони виховують тебе, вони хочуть, щоб ти став чесним громадянином, людиною з добрим серцем і чистою душею

В. Сухомлинський

**ІРАЦІОНАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ
ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

**Немкович Оксана Борисівна,
викладач економічних дисциплін,
кандидат економічних наук.
ВСП «РК НУБіП України»**

Забезпечення сталого соціального та економічного розвитку суспільства у повній мірі можливе лише в умовах налагодженого функціонування усіх складових, які формують фінансову систему, тобто в умовах фінансової стабільності. Водночас поглиблення глобалізаційних процесів, швидкий розвиток інформаційних технологій потребують системного підходу до вивчення усього спектру факторів, що впливають на стабільність фінансової системи. З огляду на це значний науковий і практичний інтерес становлять дослідження поведінки людей як системи взаємопов'язаних дій і вчинків, що охоплюють економічні, соціальні, психологічні та інші аспекти життєдіяльності індивідів і спрямовані на досягнення певного результату.

В умовах нестабільності економічного розвитку соціально-психологічні особливості поведінки людини у сфері економіки є предметом дослідження таких перспективних напрямів сучасної економічної науки та фінансів як: економічна психологія, поведінкова економіка, поведінкові фінанси, нейроекономіка та ін.

Дослідження економічної поведінки людини із врахуванням психологічних чинників, що впливають на економічну активність, припускає пошук відповідей на такі питання: як психологічні фактори поведінки людей впливають на глобальну економіку; чому класичні економічні моделі не можуть передбачити збій економічних механізмів; як пояснити коливання цін на фондових ринках; чому ринки нерухомості схильні до циклічності та багато інших.

Класична економічна теорія ігнорує той факт, що економічні одиниці (домашні господарства, фірми) не завжди приймають раціональні рішення на основі порівняння витрат і вигод. У реальності в економічному та фінансовому житті суспільства неминуче мають місце психологічні чинники, які провокують систематичні відхилення від раціональної поведінки. Такі відхилення необхідно досліджувати і обов'язково враховувати в економічних моделях. Вирішити ці завдання на основі наукових даних намагається поведінкова економіка.

Поведінкова економіка (англ. *behavioral economics*) – це міждисциплінарний науковий напрям, синергія економіки та психології. Вона займається вивченням впливу соціальних, когнітивних (пізнавальних) та емоційних факторів на прийняття окремими

індивідами та організаціями економічних рішень. При цьому, на відміну від положень класичної економічної теорії, значна увага приділяється ситуаціям, де присутня людська ірраціональність. Аналогічними дослідженнями у фінансовій сфері займаються поведінкові фінанси (англ. *behavioral finance*).

Таким чином, поведінкова економіка – це сукупність досліджень, яка дає психологічне пояснення економічній поведінці. Основним об'єктом вивчення поведінкової економіки є границі раціональності економічних агентів.

У ході численних експериментальних досліджень у сфері поведінкової економіки було доведено, що прийняття економічних рішень як психологічний процес досить часто буває нелогічним та ґрунтується на почуттях. Існує достатня кількість доказів про стійкі систематичні відхилення від стандартної моделі людини економічної, так звані поведінкові аномалії. Так Деніел Канеман та Амос Тверські у спільному дослідженні довели, що ці поведінкові аномалії мають свої систематичні закономірності, а отже, що дуже важливо, їх можна передбачити [2, 3].

Відомі американські економісти Джордж Акерлоф і Роберт Шиллер, застосовуючи психологічний підхід до оцінки економічних процесів, також звертають увагу на ряд відхилень від раціональності у прийнятті економічних рішень, таких як: довіра, справедливість, зловживання та недобросовісність, грошова ілюзія та історії.

Коротко зупинимось на зазначених аспектах поведінкової психології, які, на думку вчених, разом здатні пояснити всі світові економічні кризи.

Достовірно відомо, що *довіра* є запорукою успішного функціонування економіки. Проте, якщо з позиції економістів довіра раціональна, тобто люди використовують доступну їм інформацію, щоб скласти прогноз, а потім на його основі прийняти рішення, то з погляду поведінкової економіки людина, яка дійсно довірлива, досить часто ігнорує, і навіть свідомо відхиляє певну інформацію, оскільки вважає, що те, у що вона вірить і є правдою. Тобто більшість рішень – у тому числі і найважливіші – людина приймає тільки тому, що вони здаються їй правильними [1, с. 34].

Даний фактор має значний вплив на макроекономічні процеси. Історія економіки має багато таких прикладів. Зокрема усім відоме голландське «тюльпанове божевілья» у XVII ст., коли квітка тюльпану стала бажаним предметом розкоші та символом статусу, у результаті чого ціни на цибулину тюльпанів зрівнялися з вартістю мастки, і це, врешті-решт, призвело до обвалу фінансової системи у країні.

Дуже важливим мотивуючим фактором у прийнятті економічних рішень є *справедливість*. І хоча поняття справедливості є суб'єктивним, існує велика

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

ймовірність того, що принципи справедливості переважають раціональні економічні мотиви. Проведені дослідження підтвердили, що якщо після снігопаду піднімуться ціни на лопати для прибирання снігу, то люди будуть вважати це несправедливим, хоча з економічної точки зору підвищення попиту спричиняє підвищення цін.

У ході наступного експерименту було встановлено, що покупці готові заплатити лише на 75% більше за газовану воду, придбану у барі фешенебельного готелю, ніж у звичайній забігайлівці. Тобто люди вважають несправедливим, якщо у магазині їм називають ціну вищу, ніж вони визнали для себе як максимальну.

Підхід до справедливості з позиції теорії обміну, основна ідея якої, що люди взаємодіють один з одним на основі власного досвіду, зважуючи можливі винагороди і витрати, дозволяє стверджувати, що при несправедливому обміні обділена сторона буде відчувати невдоволення. Так спостереження за найманими працівниками у процесі виконання ними службових обов'язків засвідчило, що менш кваліфіковані з них рідко звертаються за консультацією до більш кваліфікованих. При цьому працівники отримують поради колег рівної з ними компетенції. Тобто обмін із собою подібними рахується приблизно рівноправним, тобто справедливим.

Ця теорія пояснює також, чому люди з нижчим статусом у суспільстві досить часто ведуть себе улесливо: для того, щоб прирівняти об'єктивні та суб'єктивні витрати та винагороди при обміні їм приходиться віддавати більше, ніж тим, у кого статус вище [1, с. 47].

Досліджуючи поведінку людей в умовах економічних стосунків, тобто в умовах виробництва, розподілу, обміну, споживання, володіння та управління, варто акцентувати увагу на таких її аспектах, як *зловживання та недобросовісність*. Без перебільшення можна стверджувати, що всі економічні спади супроводжуються скандалами, пов'язаними з фінансовими зловживаннями. Ці скандали завжди є надзвичайно заплутаними, оскільки учасники стараються завуалювати свої порушення, ускладнюючи та викривлюючи потік економічної інформації. Водночас вони є простими, тому що порушують принципи бухгалтерського обліку щодо кількості грошей, які можна залучити на законній підставі.

Одним із способів зловживання, що має безпосередній вплив на стан фондового ринку є «роздування» вартості акцій з наступним їх продажем новим власникам. Існує і безліч інших способів зловживань: продаж кредитних зобов'язань, посадові оклади, бонуси, корупційні оборудки, високі дивіденди, опціони (які роздувають ціни на акції, оскільки бухгалтерські маніпуляції створюють видимість того, що справи у фірмі йдуть

набагато краще, ніж насправді), синекури для родичів (добре оплачувані посади, що не вимагають особливо напруженої роботи, значних зусиль попри видимість діяльності), недружні поглинання та інші [1, с. 51]. Досліджено, що зловживання породжують ще більше зловживань, і коли їх стає багато, вони без сумніву позначаються на економіці всієї країни.

Економісти стверджують, що людина діє раціонально (тобто, оперує реальними цінами), проте існують емпіричні докази того, що ми досить часто приймаємо рішення, оцінюючи номінальну суму, а не реальну купівельну спроможність грошей. Цей феномен носить назву «грошова ілюзія». Іншими словами, номінальні цифри мають для нас дуже велике значення, оскільки у своїй свідомості ми не пов'язуємо грошові знаки і інфляційні процеси. Хоча ми чудово обізнані, що існують поняття купівельної спроможності та інфляції, але сприймаємо їх не співвідносячи із грошовими знаками в руках, що є особливим видом ілюзорного відчуття [4, с. 341].

Так, якщо при відсутності інфляції люди втрачають 5% номінального доходу, вони сприймають це негативно, тоді як зростання номінального доходу на 5% в умовах 10% інфляції вважається справедливим, хоча реально ці ситуації практично рівнозначні.

Іншим прикладом ефекту грошової ілюзії є орієнтація найманих працівників на номінальну зарплату. При високому рівні інфляції роботодавці мають можливість утримувати реальну зарплату порівняно низькою, оскільки працівники погоджуються на відносно високу надбавку до номінальної зарплати.

Наступним проявом ірраціональності економічної поведінки є *історії* або прихильність стереотипам. Історії є частиною економіки. Наші дії визначаються історією нашого життя, яку ми розповідаємо самі собі. Для того щоб країна або організація відчували себе впевнено, їм потрібні свої історії. Великі керівники – це перш за все великі творці історій [1, с. 75].

Значну роль у розповсюдженні історій відіграють засоби масової інформації та Інтернет, які насичені надихаючими прикладами про успіхи у бізнесі та історіями збагачення. Розповсюдження історій схоже на епідемії, які залежно від очікувань бувають «епідеміями оптимізму» та «епідеміями песимізму».

Особливе місце займають «історії про нову еру», які мають вплив як на споживання та інвестиції, так і на те, як люди втілюють шанси на успіх у бізнесі або на розмір доходу від інвестицій у людський капітал. Варто зазначити, що усі значні буми

на світовому ринку, як правило, супроводжувалися історіями про настання нової ери [1, с. 80].

Таким чином, коливання в економіці не тільки досить важко передбачити, але і складно пояснити після того, як вони відбуваються. По новому охарактеризувати зазначену проблематику дозволяє сучасний напрямок економічної науки – поведінкова економіка. Для цього вона досліджує ірраціональну поведінку людей у прийнятті економічних рішень, включаючи такі особливості людської психіки як: довіра, справедливість, зловживання та недобросовісність, грошова ілюзія та історії. І хоча зазначені чинники не мають числового значення, все ж сучасні економісти намагаються вводити психологічні фактори в економічні моделі і включати їх у макроекономічні системи прогнозування.

Література:

1. Акерлофф Дж. Spiritus Animalis, или Как человеческая психология управляет экономикой и почему это важно для мирового капитализма / Дж. Акерлофф, Р. Шиллер; пер. с англ. Д. Прияткина. – М. : Энайтед Пресс, 2010. – 273 с.
2. Канеман Д., Словик П., Тверски А. Принятие решений в неопределенности: Правила и предубеждения / Д. Канеман, П. Словик, А. Тверски; Пер. с англ. – Х. : Изд-во Институт прикладной психологии «Гуманитарный Центр», 2005. – 632 с.
3. Канеман Д. Думай медленно... решай быстро / Д. Канеман. – М. : АСТ, 2013. – 656 с.
4. Shafir, E.; Diamond, P. A.; Tversky, A. (1997). On Money Illusion. *Quarterly Journal of Economics* 112 (2): 341–374

ДУХОВНІ ЦІННОСТІ МОЛОДІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

*Назарчук Ілона,
студентка III курсу.
Керівник Лук'янчук С.В.,
викладач юридично-соціальних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

XXI століття – це час виникнення та поширення глобальних інформаційних комунікацій, науково-технічного прогресу, модернізаційних перетворень. Поява нових масових комунікацій та інформатизація внесли значні зміни в життя навіть найвіддаленіших периферійних регіонів планети, змінили світоглядні й ціннісні орієнтації представників багатьох, навіть архаїчних культур.

Актуальність даного дослідження визначається необхідністю широкого й глибокого вивчення сутності інформаційних запитів особистості та її інформаційної культури в умовах сучасного суспільства; необхідністю створення оптимальних умов для формування в молоді в процесі масової інформатизації духовно-ціннісних орієнтацій, які б відповідали ментальності їхнього народу; необхідністю пошуку форм,

засобів і способів утвердження молоді як повноцінного суб'єкта духовної культури нації.

Тому цілком логічно, що процес формування духовних цінностей молоді в інформаційному середовищі все більше притягує до себе увагу дослідників різних галузей – філософів, соціологів, культурологів, політологів. Наприклад, професор Токійського університету Ю.Хайямі, американський соціолог Д.Белл, О. Тоффлер, Дон Тапскотт, Дж.Гелбрейт, Дж. Мартін та інші. Вітчизняна наука звернулася до даної проблематики значно пізніше. Серед учених, що зробили значний внесок у розвиток цього напрямку, необхідно назвати В.Глушкова, Н. Мойсеєва, О.Рокитова, А.Соколова, О. Урсула та інших. Також видано низку публікацій, де описуються всі проблеми, прорахунки, досягнення та наслідки інформаційного суспільства – Бриткова В., Дубовського С., Заїченка Г., Соболя О. , Тетьора Ж., Дубова Д. [2, 4, 5].

В період переходу до інформаційного суспільства необхідно підготувати людину до швидкого сприйняття й обробки великих обсягів інформації, опануванню нею сучасних засобів, технологій і методів роботи. Це говорить про те, що людина повинна мати певний рівень культури, щоб оперувати інформацією. Для відображення цього факту було введено термін інформаційна культура. На думку Дубова Д., «інформаційна культура – це сукупність системних відомостей про основні способи подання та здобуття знань, уміння та навички застосування їх на практиці» [3, с. 26]. Тетьора Жанна подає зовсім інше розуміння інформаційної культури. «Інформаційна культура суспільства, на її думку, – специфічна сторона загальної культури, яка об'єднує все, що безпосередньо стосується взаємин людини зі світом інформації (процеси виробництва, передачі інформації тощо), її формування відбувається у процесі інформатизації суспільства. Інформаційна культура виступає як система матеріальних та духовних засобів, забезпечення єдності та гармонії у взаємовідносинах людини, суспільства й інформаційного середовища» [6, с.32].

Механізм духовної інформаційної мобільності особистості реалізується у вертикальній та горизонтальній формах, в яких на практиці конкретизуються відповідні напрями руху інформації (знань, досвіду) у суспільстві та її зміст, віддзеркалюються цінність, новизна переданої чи здобутої (запозиченої чи власної) інформації, знань, досвіду тощо [2, с.32].

За допомогою вертикальних форм репродукування (передавання) традиційних знань та набутого досвіду (суспільних інститутів навчання, різних структур поширення інформації від покоління до покоління) – сім'ї, національної освіти, культури, традицій,

ЗМІ, громадської думки і виховного ідеалу, норм поведінки, цінностей, орієнтації, навколишнього середовища тощо – формуються історична пам'ять, духовність, національна свідомість, гордість і менталітет народу, базовий (ресурсний) рівень культури, знань і досвіду. Передача інформації з покоління в покоління сприяє вертикальній, ідентифікації людини, формує почуття її національної ідентичності на основі одержаних від навколишнього середовища знань, досвіду, традицій, звичаїв тощо.

За допомогою горизонтальних форм творення (продукування) нових знань і модерної практики (на рівні одного покоління чи особи) – систем вітчизняної науки, різних структур національних інноваційних центрів, творчих організацій, пошукових груп тощо – створюються інтелектуальна власність народу, нові проекти та товари, власні винаходи, наукові технології, всілякі нововведення, методики і методи з різних напрямів діяльності.[5, с.46].

У цих формах людина є не лише об'єктом навчання чи пасивного впливу інформації, а й її творцем, тобто активним творчим суб'єктом. Відтак людина не лише самоідентифікується з іншими членами спільноти, а й самоутверджується через створене як особистість, стає лідером завдяки інтелектуальному, духовному чи іншому творчому внеску в суспільний (науково-технічний, соціально-економічний, культурний тощо) розвиток своєї країни, і не лише своєї. Сучасні інформаційні системи зі зворотнім зв'язком здобули воістину масову популярність. Насамперед це стосується комп'ютерних ігор, занурення, в які подеколи дуже нагадує важкі форми наркотичної залежності [4, с.4]. Перед кожною людиною постає вибір: слідувати чужим життєвим програмам або розробляти власні. Звертаючись до аналогії із комп'ютерним моделюванням, можна стверджувати, що віртуальний простір нашої психіки містить необмежені можливості для моделювання успішних життєвих стратегій, які можна освоїти і втілити в життя.

Література:

1. Гордієнко Я.Я. Проблеми розвитку інформаційного суспільства в Україні/ Я.Я.Гордієнко// НТІ.-2004.-№2.-с.31-35.
2. Дубов Д. Роль інформаційної культури в діяльності органів державного управління/ Д.Дубов// Вісник Книжкової палати.-2003.-№8.-с.26-28.
3. Сенченко М. Негативні наслідки інформаційної комп'ютерної революції/ М.Сенченко// Вісник Книжкової Палати.-2001.-№9.-с.3-7.
4. Соболев О. Свобода особистості в інформаційному соціумі: Стаття перша/ О.Соболев//Філософська думка.-2002.-№4.-с.46.
5. Тетьора Ж. Інформаційні технології та їхній вплив на сучасний стан масової культури в Україні/ Ж.Тетьора//Вісник Книжкової Палати.-2001.-№12, с.30-33.

ЗАЙНЯТІСТЬ І БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНІ КАТЕГОРІЇ

*Тимчук А.М.,
студентка III курсу.
Керівник Бондарчук І. П.,
викладач вищої категорії;
ВСП «РК НУБіП України»*

Серйозною макроекономічною проблемою є безробіття. Безробіття – це соціально-економічне явище, за якого частина працездатного населення не може знайти роботу.

Ставлення до безробіття як до соціально-економічного явища не завжди було однозначним і з часом змінювалося. На початку ХХ ст., коли розміри безробіття у світовому масштабі були досить великі, вважалося, що воно є найбільшим соціальним злом, з яким держава повинна боротися всіма способами й методами. У середині ХХ ст. в умовах побудови суспільств із соціальною ринковою економікою сформувався новий погляд на безробіття як на соціальне явище, що через епізодичний характер не представляє серйозних проблем для держави.

Основними причинами виникнення безробіття є:

- 1) добровільне звільнення з метою пошуку більш сприятливого варіанта трудової діяльності;
- 2) спад виробництва на підприємствах;
- 3) зниження попиту на ряд професій та ін.

Безробіття породжується й відрізняється різною тривалістю й соціально-економічними наслідками.

Сучасна ситуація на ринку праці України істотно відрізняється від тієї, що була ще 4 роки назад. За 2014 - 2018 роки чисельність зайнятого населення скоротилася на 9%. В даний час більш 6,5 млн. чоловік не мають заняття, але активно його шукають і майже 2,7 млн. чоловік зареєстровані в органах служби зайнятості в якості безробітних.

Як свідчать результати досліджень, рівень безробіття в Україні залежить від пори року, серед усіх категорій найнижчим він є у жовтні – 399,9 тис. осіб, а найвищим у лютому – 589.1 тис. осіб офіційно зареєстрованих безробітних.

У Рівненській області у 2013 році був зафіксований найвищий рівень безробіття – 11,1%. У 2014 році на було нараховано понад 17 тисяч офіційних безробітних. Це 2,5 відсотка від усього населення працездатного віку. Водночас, роботодавці заявили про 1164 вакансії. Тож на одне вільне робоче місце претендувало більше 15 громадян.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Майже 900 безробітних у лютому таки знайшли роботу за допомогою служби зайнятості.

Кількість зареєстрованих безробітних, які перебували на обліку в Державній службі зайнятості Рівненщини, на кінець листопада 2016 року становила 13 тисяч 100 осіб. Кількість вільних робочих місць, заявлених роботодавцями до Державної служби зайнятості, на кінець листопада 2016 року становила 1080 осіб. При цьому, навантаження зареєстрованих безробітних на одне вільне робоче місце (вакантну посаду) складало 12 осіб. Дещо краща ситуація була на початок осені, тоді на місце претендувало 11 людей. В управлінні статистики зазначили, що за сприяння Державної служби зайнятості у грудні цього ж року знайшли роботу 707 жителів Рівненщини.

Сьогодні ситуація з працевлаштуванням громадян у Рівненській області є більш-менш стабільною. Втім, вона повторює загальноукраїнську тенденцію. За словами директора Рівненського обласного центру зайнятості Івана Ткачука, в Рівненській області, як і в цілому по Україні, зберігається тенденція зменшення кількості офіційно працюючих людей. Якщо порівняти 2016 і 2017 роки, то кількість штатних працівників на підприємствах, які мають більше 10 людей, кількість в загальному скоротилася на 5 тисяч чоловік. Це - цифра невелика, але 5 тисяч чоловік на Рівненську область – це показник.

Офіційно на підприємствах Рівненщини працюють 177 тисяч людей.

У 2017 році за сприяння центрів зайнятості Рівненщини працевлаштовано 34,8 тис. громадян.

За січень – грудень 2017 року послугами служби зайнятості Рівненщини скористалися 40,2 тис. безробітних громадян.

Всього у 2017 році за сприяння служби зайнятості області працевлаштовано 34,8 тис. осіб (у порівнянні з відповідним періодом 2016 року цей показник зріс на 3,6%). При цьому 59,2% з них працевлаштовано оперативним до набуття статусу безробітного. Із загальної чисельності працевлаштованих 8,7 тис. осіб мали додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню, у тому числі 559 осіб з інвалідністю.

На нові робочі місця із здійсненням компенсації витрат роботодавцю у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування працевлаштовано 811 безробітних громадян, у тому числі 433 особи з числа недостатньо конкурентоспроможних на ринку праці та 378 осіб, які працевлаштовані на нові робочі місця в пріоритетних видах економічної діяльності.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

За направленням державної служби зайнятості професійне навчання проходили майже 8 тис. безробітних. Роботодавці Рівненщини досить часто звертаються до служби зайнятості для підбору працівників. Відтак, за минулий рік 7,7 тисяч роботодавців проінформували центри зайнятості про наявність вакантних місць. Їх кількість становила 38,2 тисячі. Задовольнили ці потреби на 87,4% або 33,4 тисячі робітників.

У громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру взяли участь 4,7 тис. осіб. Станом на 1 січня 2018 року кількість зареєстрованих безробітних в центрах зайнятості області становила майже 13,0 тис. осіб, з них 7,3 тис. осіб (56,2%) становили жінки, 5,1 тис. осіб (39,2%) – молодь у віці до 35 років, 7,1 тис. осіб (54,6%) – особи, які проживають у сільській місцевості.

На початок січня 2018 року 10,1 тис. осіб отримували допомогу по безробіттю. Середній розмір допомоги по безробіттю у грудні 2017 року становив 1809 грн. (у грудні 2016 року – 1819 грн.)

Кількість вакансій у базі даних обласної служби зайнятості станом на 1 січня 2018 року становила 1,1 тис. одиниць. Завдяки зростанню кількості вакансій, знизився дисбаланс між попитом та пропозицією на ринку праці. У середньому на 1 вакансію претендувало 12 безробітних (у відповідному періоді минулого року – 16).

Втім, не лише приймають на роботу мешканців Рівненщини, але й звільняють. Чи то підприємці, чи то за власним бажанням вони ідуть із постійних місць роботи. Також ні для кого не секрет, що з України все більше громадян виїжджає за кордон, і Рівненщина – не виняток. За даними статистики, впродовж 2017 року на підприємствах було прийнято 11,6 тисяч чоловік і в той же час статистика подає, що 12 тисяч чоловік звільнено.

Література:

1. Антропов В. В. Социальная рыночная экономика: путь Германии / В. В. Антропов. - М. : Экономика, 2003. - 223 с.
2. Астахова О. В. Державна політика на ринку праці: історичний аспект / О. В. Астахова // Ринок праці та зайнятість населення. - 2010. - № 3. - С.16-19.
3. Бабенко С.С. Динаміка соціально-економічних нерівностей в Україні: масове сприйняття та структурні перетворення / С.С. Бабенко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. - 2009. - № 15. - С.418-425.

ЕКОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА СМІТТЯ В УКРАЇНІ ТА НА РІВНЕНЩИНІ

*Денисюк Юлія,
студентка II курсу.
Керівник Борковська Г.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

На сьогоднішній день екологічна проблема сміття є однією з найактуальніших та найважливіших проблем в нашій країні. Зокрема, це проблема сміттевих відходів та сміттєзвалищ. Статистичні дані свідчать, що Україна займає перше місце у світі за кількістю сміття на душу населення. За роки незалежності в нашій країні накопичилось близько 30 мільярдів тонн відходів.

За підрахунками, в середньому мешканець міста Рівного щодня викидає 1-2 кг сміття. Відповідно до звіту НКРЕКП (Національної комісії з питань регулювання в галузях електроенергетики та комунальних послуг), опублікованого на офіційному сайті відомства, з 2010-го до 2015 року темпи приросту сміття становили 10-15% за обсягом та вагою відповідно. Тож, якщо вірити цій статистиці, сьогодні Україна вийшла на рівень приросту сміття в обсязі 15 мільйонів тонн на рік. [1]

На сьогоднішній день чинне законодавство України не вимагає від населення сортування та переробки сміття. Отож, єдиний спосіб утилізації відходів для українців є захоронення його на полігонах, при цьому переробляється в нас всього 5-10% сміття – це дуже критичний рівень.

В Україні є більше 6 тисяч законних і близько 35 тисяч незаконних сміттєзвалищ. Але точної інформації про їх кількість та площу не існує – лише у 2016 році Міністерство екології розпочало роботу над мапою сміттєзвалищ, але зіткнулося із проблемою, що навіть області не можуть надати точну інформацію про кількість звалищ на своїй території.

Для Рівного, так само як і для багатьох інших міст, важливою проблемою є утилізація сміття. На даний час рівненське сміттєзвалище нагадує багатоповерхівку, яка постійно займається, тому рівненським рятувальникам доводиться щороку його гасити. На ньому багато побутових відходів, зокрема чимало скла, й тому відбуваються самозаймання. Зараз на сміттевому звалищі захоронили понад 5 мільйонів тонн відходів. Це за період починаючи з 1969 року. Але сміттєзвалище зможе працювати приблизно ще кілька десятків років. Велике значення для продовження строку його роботи є роздільне збирання сміття. Для контролю над його станом рівненське сміттєзвалища планують перевіряти екологи та інші спеціалісти. [2]

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Та що ж потрібно робити для того, щоб продовжити термін екологічного та безпечного для здоров'я людей проживання в місті й куди дівати всі відходи? Найперше українцям потрібно навчитися не смітити посеред міста й під час відпочинку на природі. Необхідно сортувати сміття, виокремлювати пластик, скло, макулатуру та особливо батарейки (не можна викидати батарейки у загальне сміття – збирати їх потрібно окремо). До супермаркету за покупками бажано ходити із власною сумкою чи екологічною торбою, не купуючи кожного разу поліетиленовий пакет. Якщо двічі на тиждень ви купуєте пакет, то на рік – це майже 100 пакетів, які не розкладаються на звалищі. Потрібно навчати інших свідомому підходу до споживання, сортування сміття та екології.

На сьогодні можна виокремити такі основні технології переробки твердих відходів:

1. термічна обробка (в основному спалювання при надвисоких температурах, що дозволяє отримувати теплову та електроенергію);
2. біотермічне аеробне компостування (з отриманням біопалива);
3. анаеробна ферментація (з отриманням біогазу);
4. сортування (з вилученням тих чи інших цінних компонентів для вторинного використання видаленням шкідливих компонентів).

На даний час лише 60% відходів отримують друге життя шляхом переробки, куди подіти решту 40%? Спалювання або поховання не дуже рекомендується, оскільки й так ускладнює і без того напружену ситуацію.

Екологічна проблема сміття набуває загрозливих масштабів, адже з кожним днем кількість відходів, які не перероблені, тільки зростає, і ніхто не може дати чітких вказівок, як боротися з цією проблемою.[5]

Сьогодні Україна може піти різними шляхами. Або і далі нічого не робити, покриваючи величезні території сміттєзвалищами, які забруднюватимуть землю, воду та повітря. Або ж почати переробляти відходи, звернувшись до європейської практики механіко-біологічної обробки, яка на сьогодні є найефективнішою і найбезпечнішою технологією.

Звісно, поки в Україні не буде створено відповідну законодавчу базу, запустити ринок переробки відходів майже неможливо.

На щастя, перші кроки до цивілізованого поводження з відходами в Україні вже зроблені. У Верховній Раді зареєстровано чотири проєвропейські законопроекти, що сприятимуть створенню галузі утилізації побутових відходів за стандартами ЄС. В

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Україні запроцуює система поводження з побутовими відходами. В уряді почали вирішувати це питання з прийняття Національної стратегії управління відходами. Документ закріплює наміри країни збільшити обсяги переробки сміття, створити безпечні полігони для зберігання побутових відходів і простежити, чи сміття не зберігається десь нелегально. Якщо стратегію реалізують, то до 2030 року в Україні з'явиться близько 800 переробних підприємств, а в 5 тисяч населених пунктів побудують 250 центрів збору побутових відходів.[4]

Сміття – не актив!!!

Сміття належить до відходів. Питання поводження із відходами регулює Закон про відходи. Відповідно до його норм відходи — це будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються у процесі людської діяльності і не мають подальшого використання за місцем утворення чи виявлення та яких їх власник повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення.

П(С)БО 16 «Витрати» оперує поняттям «зворотні відходи». Зворотні відходи можуть використовуватися повторно, є активом, можуть бути предметом договорів купівлі-продажу. І це відрізняє їх від відходів, від яких підприємство має позбутися. Витрати на утилізацію цих відходів включаються до інших операційних витрат.

Таким чином, ми не можемо вести мову про облік відходів як запасів на субрахунку 209 «Інші матеріали». Облік таких відходів ведеться тільки в кількісному вираженні в місцях їхнього утворення, та інформація про їх кількість може використовуватися при списанні запасів підприємством на виробництво продукції (робіт, послуг). Такі відходи не оцінюються за вартістю можливого використання.

Відповідно до норм Закону про відходи підприємства, на яких утворюються відходи, можуть розміщувати їх самостійно у спеціально відведених місцях або передавати відходи іншим підприємствам для їх подальшої утилізації, зберігання, захоронення тощо в межах встановлених лімітів.

Послуги, а точніше результат надання послуг, не має матеріальної форми, що власне відрізняє їх від робіт, а тому вони (послуги) не можуть розцінюватися як запаси і, як наслідок, обліковуватися на субрахунку 209 «Інші матеріали». [3]

Література:

1. Екологічна ситуація в Україні, оцінка сучасного становища [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://osvita.ua/vnz/reports/ecology/18852/>
2. Екологічне становище в Рівненській області [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://nature.org.ua/rovno/01.htm>
3. Україна в смітті: все що потрібно знати про переробку сміття [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.lustrum.com.ua/garba>

4. Облік талонів та вивезення сміття [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://dtkr.com.ua/show/3cid02038.html>
5. Переробка сміття в Україні та на Рівненщині [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://5ka.at.ua/load/ekologija/smitniki_jak_golovna_

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ІЗ ЗОНИ АТО

*Орешко Людмила,
студентка III курсу,
Керівник Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Тимчасова окупація Криму та Севастополя, бойові дії в окремих районах Луганської та Донецької областей стали серйозним випробуванням для України та її громадян. Ці загрозливі події, серед іншого, спричинили небувалу для нашої країни вимушену внутрішню міграцію. Сотні тисячі людей змінили місце проживання та праці. Відповідно у національному законодавстві з'явилося поняття внутрішніх переміщених осіб – ВПО, почала формуватися відповідна правова база щодо їхніх прав, обов'язків та пільг.

Хто є внутрішньо переміщеною особою?

Такий статус встановлено для громадянина України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру (абз. 1 ч. 1 ст. 1 Закону про переселенців).

При цьому необхідно, щоб відповідна особа мала реєстрацію місця проживання (прописку) на території, де виникли указані обставини, на момент їх виникнення. Таку умову висуває ч. 2 ст. 4 Закону про переселенців.

Згідно з офіційними даними Міністерства соціальної політики, на 19 червня 2017 року в Україні зареєстровано 1 586 709 тимчасово переміщених осіб з Криму і Донбасу. В реальності переселенців ще більше, але ті, хто взятий на облік офіційно, можуть отримувати від держави грошову допомогу і низку соціальних пільг.

Головними проблемами ВПО в Україні залишаються припинення або відмова у нарахуванні соціальних виплат, перевірки, незрозумілість процедур. За даними громадських організацій, які надають правову допомогу внутрішньо переміщеним особам, переселенці ще звертаються за юридичною допомогою із питань відновлення

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

документів (паспорт, ПН, документи про освіту, правовстановлюючих документів на майно), отримання довідки ВПО, отримання субсидій.

Серйозним викликом для ВПО є питання працевлаштування та пошук житла. Дві основні проблеми, з якими стикалися приблизно 40% ВПО під час пошуку роботи, — це низькі заробітні плати та невідповідність вакансій їхній освіті та професії. ВПО зазначають, що роботодавці часто не хочуть їх наймати й, таким чином, їх дискримінують відносно місцевого населення.

У приблизно 90% випадків переселенці зі сходу України та Криму мешкають у приватному секторі (орендовані будинки або квартири), за які змушені сплачувати за власний рахунок, оскільки державна грошова допомога не може покрити усієї вартості оренди. Біля 4% ВПО все ще проживають у місцях компактного поселення (МКП), що є фактором сповільнення їх успішної інтеграції в приймаючу громаду.

З чого розпочати?

Насамперед необхідно отримати "довідку переселенця". Отримати її можна в Управлінні праці та соціального захисту населення. Шукати його варто за місцем фактичного проживання. Єдиний документ, який вам знадобиться – український паспорт. Отримавши довідку (вона видається на місці), переселенець отримує низку прав.

Перш за все держава відновлює всі соціальні виплати і пенсії переселенцям. Для тих, хто залишився без роботи, передбачена спрощена реєстрація в центрі зайнятості та першочергове сприяння в наданні роботи. Поки ви безробітний – є можливість безкоштовно харчуватися, але не більше одного місяця. Ще – безкоштовна медична допомога, треба тільки стати на облік в будь-яку поліклініку, незалежно від місця проживання. Проблеми можуть виникнути лише при обстеженні на дорогому обладнанні на зразок УЗД і МРТ – тут грошей попросять. Також вимушені переселенці мають право на гуманітарну, благодійну і матеріальну допомогу.

Для отримань останньої потрібно йти в "Ощадбанк" і відкривати там рахунок – туди будуть перераховуватися гроші.

Грошова допомога- про яку суму мова?

Грошова допомога переселенцям буває двох видів – одноразова і щомісячна. Приводом для першої можуть бути ті чи інші захворювання, непрацездатність, інвалідність, розмір допомоги визначається в кожному конкретному випадку. Для отримання потрібно нести в орган соцзахисту медичну довідку про стан здоров'я або висновок про інвалідність, крім неї – довідку про облік вимушених переселенців,

довідки про родичів (свідоцтва про шлюб, народження дітей), ну і паспорт з ідентифікаційним кодом і їхні копії.

Щомісячна грошова допомога може бути різною: для дітей і пенсіонерів вона буде 884 грн, для людей з інвалідністю – 1074 грн. Працездатні ж громадяни отримують 442 грн. При цьому такі виплати не можуть перевищувати 2 400 грн на всю сім'ю. Період виплати – не більше 6 місяців, після цього потрібно подавати нову заяву, де потрібно вказати, чи відбулися якісь зміни.

А можуть відмовити?

Можуть. Перш за все грошова допомога переселенцям не видається в тому випадку, якщо будь-який з членів сім'ї володіє житлом поза окупованим Кримом та районами АТО. Також не можна мати два і більше авто, тільки одне. А ще – якщо у вас або у кого-небудь із членів сім'ї рахунок у банку в 10 разів перевищує прожитковий мінімум.

Що з кредитами та іпотекою?

Закон України про переселенців із зони АТО гарантує на час бойових дій ненарахування пені і штрафів за кредитами і позиками з 14 квітня 2014 року. Проте вони не звільнені від сплати відсотків і від погашення основної частини боргу. Також держава повинна допомагати переселенцям у придбанні житла, ділянок землі і будівництві для них будинків. Однак тут складнощі – механізми рефінансування таких витрат або повернення відсотків по кредитах на законодавчому рівні належним чином ще не розроблені.

Також переселенці можуть отримувати довгострокові кредити для здобуття освіти. Ці пільги для переселенців дійсні до 23-річного віку, за ними можна здобувати повну або частково безкоштовну вищу або технічну освіту; надаються соціальні стипендії, безкоштовне забезпечення підручниками і гуртожитком.

З житлом допоможуть?

Безкоштовне житло для переселенців в Україні надається в тимчасове користування, оплачувати потрібно тільки комуналку. Але на практиці складно навіть з тимчасовим, держава поки не розробила дієву програму допомоги з поселенням. Утім, є низка громадських ініціатив, за якими тимчасово переміщеним особам пропонують безкоштовно оселитися в приватних будинках або розміститися в квартирах за пільговими цінами (зазвичай у регіонах, житло для поселенців в Києві отримати складніше). Також переселенці мають можливість отримати земельну ділянку. Її, по ідеї, можна отримати в будь-якому регіоні, для цього потрібно звернутися з кадастрами –

чи є вільне житло без власника. Щодо цього питання варто йти в департамент архітектури. Процес цей досить трудомісткий, тому є сенс звернутися за безкоштовним юридичним консультуванням, наприклад – в організацію «Восток SOS».

Якщо я орендую помешкання – чи можна отримати субсидію?

Окрема соціальна допомога переселенцям з надання субсидії не передбачена – для всіх громадян діють загальні закони і правила. Однак уряд дещо спростив процедуру нарахувань: якщо раніше ті, хто орендує житло, проходили реєстрацію і оформляли рахунок на орендаря, то тепер достатньо лише орендного договору. Щоб отримати субсидію, потрібен вищезгаданий договір і декларація про доходи всіх, зокрема і всіх тих, хто проживає в квартирі. Термін дії субсидії – рік. Відмовити в ній можуть у тому випадку, якщо за цей період ви зробили одноразову покупку, що перевищує 50 тис. грн. Розрахувати її можна онлайн в розробленому урядом калькуляторі субсидій. Якщо бажаєте отримати детальнішу інформацію, можна зателефонувати на гарячу урядову лінію: 0(800) 507 309.

Залишається ще безліч соціальних питань у людей, які переселилися із зони АТО, їхнє майбутнє залежить від нас, людей, які можуть простягнути їм руку допомоги.

**СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ
НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ**

*Мельник Вікторія,
студентка III курсу.
Керівник Обарчук Е.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

В умовах ринкової економіки рівень зайнятості та безробіття в державі перед усім залежить від належного функціонування ринку праці, під яким розуміють динамічну систему, що включає в себе комплекс соціально- трудових відносин з приводу умов найму, використання й обміну робочої сили, і механізм самореалізації, механізм попиту та пропозиції, що функціонує на основі інформації, яка надходить у вигляді змін ціни праці [1, с.39]. При формуванні національного ринку не уникнути державного регулювання зайнятості населення.

Адже безробіття негативно впливає на життєві інтереси людей і систему суспільних цінностей. Безробіття ставить людей у нестандартні ситуації, воно не тільки деформує сформований економічний уклад, погіршує фінансове становище, позбавляє

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

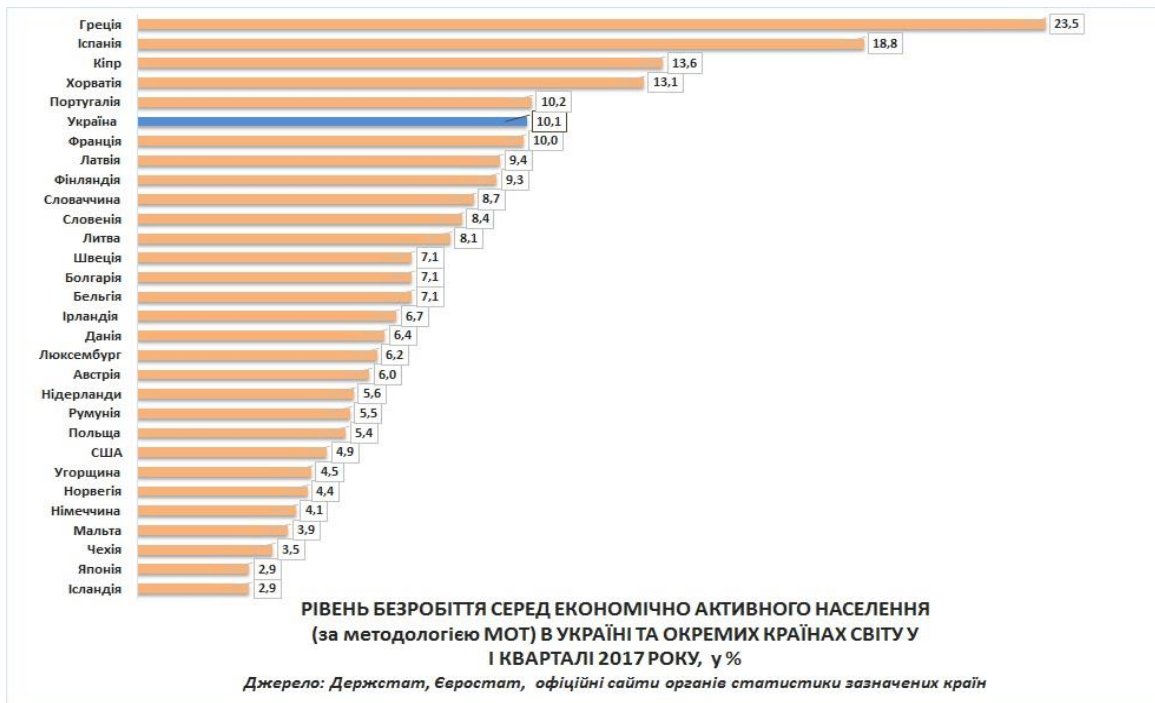
можливості вести звичний спосіб життя. Воно якісно змінює сприйняття самих себе як особистостей, руйнує необхідний рівень соціальної стабільності. Безробіття стало реальним фактором бідності. Причому саме такої бідності, що охоплює групи працездатного населення, освіченого і професійно підготовленого [4].

Статистичний збиток такого роду можна простежити в тенденціях динаміки показників рівня розірваних шлюбів і сімей, що розпалися, а також показників рівня злочинності та захворюваності, рівня числа вчинених самогубств (збільшення безробіття на 1% тягне за собою збільшення числа самогубств на 4%), величина яких зростає в період підвищення рівня безробіття [4].

Підтримка зайнятості - найважливіша мета економічної політики. Ринковій економіці притаманний певний рівень безробіття, хоча кількість безробітних коливається з року в рік. Тож економіка може бути збалансована лише при її значному рівні.

За даними статистики, у I кварталі 2017 року в Україні рівень безробіття серед економічно активного населення становив 10,1% порівняно з відповідним періодом минулого року.

Найвищий рівень безробіття серед країн ЄС зафіксовано у Греції (23,5%) та Іспанії (17,1%), найнижчий – у Чехії (3,5%), Німеччині (3,8 %) та на Мальті (4,1 %) [3].

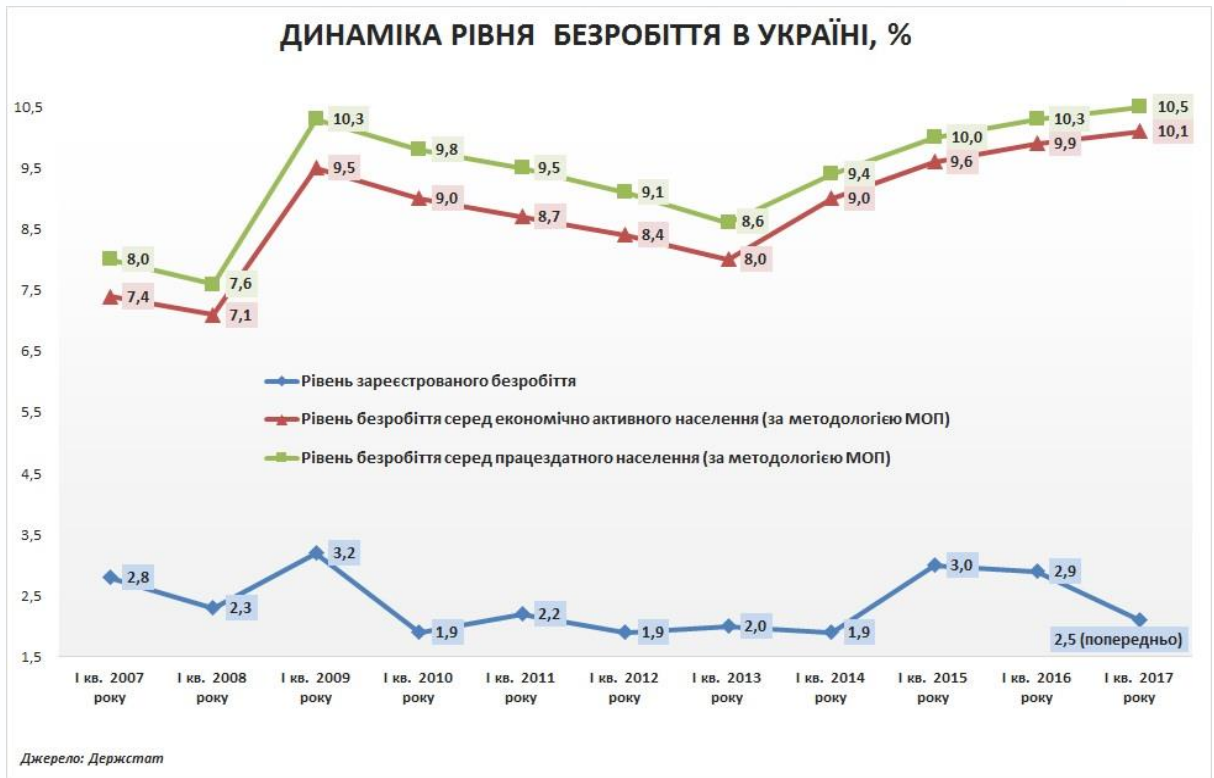

Серед осіб працездатного віку рівень безробіття дещо вищий і складає 10,5%. Загальна чисельність безробітних серед працездатного населення – 1,786 млн. осіб,

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

серед яких 60% – чоловіки. При цьому, понад 64% безробітних проживають у міських поселеннях [3].

Рівень безробіття у країнах ЄС у червні 2017 року був на рівні 7,7%, що є стабільним показником з травня 2017 та нижчим у порівнянні з 2016. Він залишається найнижчим показником, зафіксованим з грудня 2008 року.

В сучасних умовах посередницькі функції між працівниками і підприємцями здійснюють державні біржі робочої сили. Це - установи, які здійснюють посередницькі функції між працівниками і підприємцями, збирають і надають інформацію про наявність вакансій, сприяють підготовці й перепідготовці кадрів, створенню робочих місць, забезпеченню ефективної зайнятості працездатного населення.

Для сприяння працевлаштуванню населення можуть також створюватися комерційні бюро, агентства та інші організації. Державні служби зайнятості мають право на отримання інформації про наявність вакансій, умови праці, внесення пропозицій про встановлення квот прийому на роботу осіб, які потребують соціального захисту, направляти безробітних на громадські роботи тощо.

Упродовж 2017 року в 1,5 рази зросла кількість вільних робочих місць (вакантних посад), яку могли запропонувати роботодавці, та нараховувала у травні ц. р. 69,6 тисяч вакансій. Тобто, на одну вільну вакансію претендувало 5 осіб проти 9 осіб торік [3].

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

І хоча темпи відновлення економічної активності демонструють позитивну динаміку, досягти рівня зайнятості хоча б докризового періоду поки що не вдалося.

Адже, як повідомляє Державна служба статистики станом на 2018 рік кількість вільних вакансій знову зменшилася майже на 10 тис. Тобто, уже 6 осіб претендують на 1 вакансію. 1 січня 2018 роки було зареєстровано 354,4 тис безробітних.

Головною причиною зростання безробіття стало падіння економіки та відповідне зниження фінансових результатів діяльності підприємств. Частина компаній збанкрутіла, а деякі, щоб запобігти витратам, почали знижувати рівень своїх витрат та оптимізувати штат працівників. Ще одним фактором стало підвищення мінімальної заробітної плати. Це змусило підприємців, які не в змозі збільшити свій фонд оплати праці, перевести працівників на неповний робочий день або взагалі на неформальну зайнятість.

Ще одним негативним наслідком зростання рівня безробіття є підвищення і без того значного навантаження на працюючих осіб. І збільшується воно на фоні демографічної кризи в Україні.

Наступною причиною безробіття є вибір професії, яка вже неактуальна для ринку праці. Як результат, В Україні існує надлишок спеціалістів одних професій та дефіцит інших.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Вирішенням цієї проблеми може стати отримання додаткової освіти та перекваліфікація тимчасово безробітних. При виборі професії необхідно звертати увагу не тільки на існуючий обсяг вакансій, але й на динаміку: тенденції до скорочення попиту на робітників певної спеціальності може вказувати на втрату її актуальності.

Біржі робочої сили не лише ведуть облік безробітних, а й виплачують їм відповідну допомогу. Щоб отримати її, необхідно зареєструватися на біржі робочої сили, бути звільненим з роботи підприємцем (а не добровільно залишати її), активно вести пошук роботи.

Із загальної кількості безробітних, зареєстрованих у травні 2017 року, 89% осіб отримували допомогу по безробіттю, яка становила у середньому 1966 грн на особу на місяць. Орієнтовно загальна сума виплат допомоги безробітним склала у травні ц. р. 555 млн. гривень, що на 56 млн. грн., більше ніж у травні 2015 року [3].

Аналіз стану у трудовій сфері та сучасного ринку праці свідчить, що розвиток сфери зайнятості відстає від економічного реформування. Тому ринок праці продовжує перебувати на початковій стадії свого розвитку, проявом чого є високий рівень прихованого безробіття, деформована зв'язок між трудовим внеском працівника та його доходами, збереженням масштабів невиконання заробітної плати і т. д.

У зв'язку з цим Національний банк України повідомив про ймовірність посилення міграційних процесів українців в найближчі роки.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Причинами такої активізації регулятор: збільшення кількості студентів, що здобувають освіту за кордоном. За попередніми даними за 2016-2017 роки кількість українських студентів в іноземних університетах збільшилась на 56%. НБУ вказує, що на міграційні процеси українців впливає також спрощення процесу працевлаштування заробітчанин в Польщі та наявності великої кількості вакансій на ринку праці в сусідній державі.

Крім Польщі, попитом серед українців користуються Італія, Чехія та Росія. А імміграція із України в Ізраїль в 2017 виросла на 20 % [5].

Зниження рівня безробіття сприятиме економічному зростанню України. Подолання цієї проблеми потребує впровадження комплексу рішень, починаючи від адекватного розподілу державного замовлення при підготовці спеціалістів у навчальних закладах і закінчуючи проведенням масштабних економічних реформ та залученням інвестицій.

Для кардинального вирішення проблем безробіття потрібно докорінно змінювати політику зайнятості. Тільки цілеспрямована активна діяльність підвищення рівня зайнятості допоможе вивести економіку з глухого кута, дати простір розвитку ринкових і соціальних перспектив не на папері, а на ділі.

Особливої актуальності набувають в даний час питання вдосконалення державної статистики в області зайнятості населення, формування та регулювання ринку праці. Статистичні дослідження допоможуть, зокрема, виявити, як розвиток нових форм власності буде впливати на зміну галузевої структури зайнятості, на різноманіття різних видів діяльності населення.

Турбота держави про досягнення в країні найбільш повної і ефективної зайнятості як важливої соціальної гарантії для економічно активного населення є найважливішим аспектом державного регулювання ринку праці, механізм формування якого буде постійно вдосконалюватися відповідно до нових умов розвитку багатокладної економіки, структурної перебудови виробництва, формування ефективної соціальної політики.

Література:

1. Ринок праці: Посібник /Под ред. В.С. Буланова і Н.А. Волгіна. –М.: “Екзамен”, 2003. –480 с.
2. Безробіття в Україні та світі. Актуальні цифри.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/bezrobittya-v-ukrayini-ta-sviti-aktualni>
3. Безробіття причини форми методи регулювання Біржа праці та механізм її функціонування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-referat.com>

4. Професії, що користуватимуться попитом найближчі п'ять років. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unn.com.ua/uk/exclusive/1709386-nazvano-profesiyi-yaki-koristuvatimutsya-popitom-u-nayblizhchi-pyat-rokiv>
5. Безробіття в Україні зростає під впливом економічних факторів та застарілої системи освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua/ua/news/id1149>

ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

*Васильчук Марія,
Федуна Катерина,
студентки III курсу.
Керівник Лук'янчук С.В.,
викладач юридично-соціальних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

В сучасній Україні відбувається явище перевищення кількості міського населення над сільським. Така тенденція занепокоїла вчених та політиків, адже село завжди розглядалося не тільки як виробник продуктів харчування, але й як джерело духовності. Причиною такого явища називають різкий контраст умов проживання у міській та сільській місцевостях.

Вплив зовнішніх умов на психологічні особливості сільського і міського жителя ґрунтовно досліджувався сучасниками науковцями. Так, Л.Е. Орбан-Лембрик аналізувала ситуаційні детермінанти поведінки сільської та міської людини. Н.В. Комарова, І.Д. Зверева, В.О. Чигрин описали спосіб життя і проблеми української молоді в сільській місцевості. Н.І. Шиян, І.Г.Осадчий, І.В. Коваленко вивчали особливості освіти сільського регіону [3].

Протягом останніх років в Україні спостерігається тенденція до зменшення сільського населення внаслідок природного скорочення населення і міграційної активності.

За дослідженими статистичним даними, кількість сільського населення становить тільки вже 30% і процент щороку знижується. Загострення соціально-економічних проблем села спричинило насамперед занепад виробничої сфери, що призвело до негативних наслідків у всіх сферах життя сільського населення: соціальній, побутовій, освітній, культурній, медичній і т.д.

Непродумане економічне реформування села породило сьогодні цілий комплекс економічних та соціально-культурних проблем, найбільш важливою з яких, з точки зору майбутнього, є проблема працевлаштування та соціальної реалізації молоді на

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

селі. Молодь, як ніхто інший, відчуває нинішню безперспективність і деградацію життя на селі, при першій же можливості залишає його в пошуках заробітку і кращої долі.

Міграційні процеси у загальноукраїнському та міжнародному масштабі позбавили село кадрового потенціалу. Домінуючою частиною мігрантів сільської місцевості є молодь – представники вікової категорії 14-35 років становлять 56 % усіх мігрантів. У сільській місцевості вибуття молоді помітно перевищує її прибуття. Орієнтація на переселення до міста серед сільської молоді залишається високою.

За проведеним дослідженням було виявлено, що 70% сільської молоді не бачить перспективи професійного росту, а лише 30% впевнені, що завдяки аграрному сектору та фермерській діяльності буде розвиватися стабільна та розвинута економіка України. Саме такі думки приводять до зменшення сільського населення [3].

За рівнем якості життя мешканці села не можуть конкурувати з міським населенням. Це особливо гостро простежується у стосунках між міською та сільською молоддю.

Структура споживання благ і рівень життя більшості сільського населення залишаються за межею наближення до соціальних стандартів. Безробіття є однією з найголовніших причин бідності на селі. Середній рівень бідності сільських сімей із дітьми становить 44,7%, що вдвічі перевищує показник бідності серед молодих міських сімей і в 1,6 разу перевищує середній показник по Україні.

В Україні збереглася тенденція до зменшення закладів соціально-культурної та побутової сфери села, що негативно впливає на можливість сільським дітям і молоді задовольнити свої культурні потреби і змістовно провести дозвілля. Так, у середньому лише на 5 сільських поселень, або на 2 тис. 600 жителів, припадає один об'єкт служби побуту. В цілому ж рівень побутового забезпечення сільського населення у 15–16 разів нижчий від міського, зате вартість послуг в 3–5 разів вища. 60% сільських поселень не мають відділень зв'язку, 77 — їдалень, 80% — спортивних споруд.

Усе це призводить до того, що сільська молодь обмежена в можливостях задовольняти свої культурні потреби, цікаво і корисно проводити своє дозвілля.

Відсутність закладів культурно-дозвіллевого спрямування в сільських населених пунктах створює ґрунт для поширення негативних проявів у поведінці сільської молоді. Викликає занепокоєння факт зростання протягом останніх п'яти років більш як у 2,3 раза кількості споживачів наркотиків з-поміж сільських жителів, тоді як по Україні в цілому кількість споживачів наркотиків зросла в 1,4 раза.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

У середовищі сільської молоді загострюються проблеми якісної загальної та доступної вищої освіти, працевлаштування, виховання. Відсутність роботи, цивілізованих умов життя та місць відпочинку, низька зарплатня, закриті дитячі садочки та школи – з цими проблемами зіштовхнулися українські села [3].

Повернутися в село випускникові, який за роки навчання у ВНЗ пізнав переваги міського життя, сьогодні рівнозначно заслання. Після закінчення навчального закладу працювати безпосередньо у сільськогосподарському виробництві повертається лише 20 % студентів, при цьому понад 80 % пов'язують свою професійну діяльність і життя з містом.

Одним із пріоритетним та важливим напрямом діяльності держави та державних установ на селі повинна стати державна молодіжна політика.

Головними завданнями державної молодіжної політики в законодавчих актах є:

1. вивчення становища молоді, створення необхідних умов для зміцнення правових та матеріальних гарантій щодо здійснення прав і свобод молодих громадян, діяльності молодіжних організацій для повноцінного соціального становлення та розвитку молоді;

2. допомога молодим людям у реалізації й самореалізації їх творчих можливостей та ініціатив, широке залучення юнаків і дівчат до активної участі у національно-культурному відродженні українського народу, формуванні його свідомості, розвитку традицій та національно-етнічних особливостей;

3. залучення молоді до активної участі в економічному розвитку України;

4. надання державою кожній молодій людині соціальних послуг по навчанню, вихованню, духовному і фізичному розвитку, професійній підготовці;

5. координація зусиль усіх організацій та соціальних інститутів, що працюють з молоддю [1, с.36].

Відповідно до цього, основними завданнями напрямів роботи із сільською молоддю повинні бути такі: поліпшення стану справ в освітянській галузі, сприяти здобуттю сільською молоддю високоякісної освіти; розв'язати проблему зайнятості молодих людей, розвивати трудову активність; створити механізм державної підтримки розвитку молодіжного фермерства та молодіжного підприємництва в сільській місцевості, сприяти проходженню сільськими молодими людьми альтернативної служби на підприємствах і організаціях сільської місцевості, розробити та впровадити систему пільгового кредитування сільської молоді на придбання товарів тривалого користування; поліпшувати соціально-побутові умови життя та соціального

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

становлення молодих людей, розширювати державну систему соціального захисту і соціальної допомоги різним категоріям сільської молоді; посилювати роботу щодо укорінення в свідомості сільської молоді загальнолюдських моральних цінностей, виховати повагу до історичної культурної спадщини, впевненості в своє майбутнє в селі; поліпшити організацію дозвілля, формуванні здорового способу життя молодих людей в селі; здійснити низку заходів, які сприяли б формуванню активної життєвої позиції молодих людей, розширенню, консолідації, структуруванню молодіжного руху.

В Україні повинна ефективно працювати державна молодіжна політика на селі, щоб сприяти повноцінному розвитку молодих селян, ширшому їх залученню до процесів, які допоможуть відродитися українському селу.

Література:

1. Корчун М. Шляхи підвищення економічної активності та зайнятості молоді на ринку праці України / М. Корчун // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 1. – С. 35-39.
3. Полтавська ОДА. – Режим доступу : www.adm-pl.gov.ua.
4. Про Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні “Сільська молодь: стан, проблеми та шляхи їх вирішення” : Постанова Верховної Ради України від 20 грудня 2005 року № 3238-IV.
5. Рябоконт В. П. Професійно-кваліфікаційна структура робочої сили на селі / В. П. Рябоконт // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 124-128.

УТВОРЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ТА ПЕРЕРобКА ВІДХОДІВ

*Подик Анна,
студентка II курсу.
Керівник **Мартинова І.М.**,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Зростаюча кількість відходів і недостача засобів їхньої переробки характерні для багатьох міст. Муніципальна Влада повсюдно намагається знайти кращий спосіб для утилізації відходів своїх громадян.

Актуальність даної теми полягає в тому, що переробка і утилізація відходів скорочуватиме потребу в печах для спалювання сміття, що забруднюють навколишнє середовище, а барвники і пігменти можуть бути перероблені на більш безпечні для екології.

Проблема утилізації відходів збільшується в основному тому, що велика частина товарів народного споживання приречена на дуже короткочасну службу людині. Вони куплені, спожиті і викинуті без належного відношення до їхньої залишкової цінності.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Переробка відходів надає суспільству можливість короткочасно вирішити проблему їх утилізації.

Одноразове використання матеріалів та ресурсів призвело до масового накопичення відходів та виробництва стійких забруднювачів природного середовища. Відходами називають будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворюються в процесі людської діяльності і далі не використовуються за місцем утворення чи виявлення та яких їх власник повинен позбутися шляхом утилізації або видалення.

До відходів належать:

- залишки сировини, матеріалів, напівфабрикатів, утворені під час виробництва, які втратили цілком або частково вихідні споживчі властивості (відходи виробництва);
- розкривні і супутні гірничі породи, що видобуваються у процесі розроблення родовищ корисних копалин;
- залишкові продукти збагачення сировини (шлак, пил тощо);
- нові речовини та їх суміші, утворені в термічних, хімічних та інших процесах (шлак, зола, інші утворення, а також рідини та аерозолі);
- залишкові продукти сільськогосподарського виробництва (у т. ч. тваринництва);
- бракована, некондиційна продукція усіх видів економічної діяльності або продукція, забруднена небезпечними речовинами і непридатна до використання;
- не ідентифікована продукція, застосування або вживання якої може спричинити непередбачені наслідки (мінеральні добрива, отрутохімікати та ін.);
- зіпсовані (пошкоджені), фізично або морально зношені вироби, які втратили свої споживчі властивості (відходи споживання);
- залишки продуктів харчування, побутових речей, пакувальних матеріалів тощо (побутові відходи);
- осади очисних промислових споруд, споруд комунальних та інших служб;
- залишки від медичного та ветеринарного обслуговування, медичної та хіміко-фармацевтичної промисловості, аптечної справи;
- матеріальні об'єкти та субстанції, радіоактивне забруднення яких перевищує межі, встановлені чинними нормами (радіоактивні відходи) [2].

Відходи бувають твердими, рідкими та газоподібними.

Велика кількість відходів утворюється у містах. Накопичення відходів небезпечні для людства тим, що, по-перше, природні екосистеми не встигають переробляти таку їх кількість, а по-друге, швидко зростає частка ксенобіотиків

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

(матеріали, створені штучним шляхом, які дуже повільно руйнуються у довкіллі, наприклад: скло зберігається – до 1000 років; пластмаса – 500 років; поліетилен – 200 років; консервні металеві бляшанки – 100 років; папір – 2 - 10 років [1].

Проблема відходів в Україні вирізняється особливою масштабністю і значимістю як внаслідок домінування в промисловості ресурсоемних багатовідхідних технологій, так і через відсутність протягом тривалого часу адекватного реагування на її виклики. Для запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище чинне законодавство встановлює спеціальний правовий режим поводження з відходами, який передбачає комплекс певних заходів та правил поводження з відходами на усіх стадіях – від їх утворення до знешкодження і захоронення.

Цей режим регулюється законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про відходи», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про поводження з радіоактивними відходами», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про металобрухт», Кодексом України про надра та іншими нормативно-правовими актами.

Одним із проблемних питань будь-якого населеного пункту є збирання, накопичення, переробка, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення твердих побутових відходів (ТПВ). Відходи споживання продукції в тарі (упаковці) населенням області, в основному, не вилучаються і не переробляються, і потрапляють на полігони та сміттєзвалища, що створює додаткові навантаження на ці об'єкти та зменшує економічний потенціал території.

На Україні під відходами зайнято близько 160 тис. га – це один з найвищих показників нагромаджень відходів у світі. На території Рівненської області накопичено понад 7 млн. тонн твердих побутових відходів, що займають площу 615,51 га. Проблема утилізації полімерних відходів з кожним роком стає все актуальнішою [3].

У всіх розвинутих країнах є конкуренція за право працювати з відходами, там утилізація й переробка сміття стали рентабельною індустрією економіки. Зокрема, у Німеччині її річний оборот становить більше 70 млрд євро, і з відходами працюють близько 300 тис. платників податків. У Фінляндії, якщо компанія, що займається переробкою сміття, хоче придбати спеціальне обладнання вартістю до 500 тис. доларів, то достатньо пред'явити документи, що засвідчують, що вона є власником сміттєпереробного заводу, і державний банк видає необхідну суму у вигляді безпроцентної позики на 15 років.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Порівняльний аналіз економічної ефективності різних технологій переробки ТПВ, а саме спалювання, компостування, сортування та спалювання, сортування та компостування, комплексна переробка (комбінація процесів сортування, термобіообробки) та сортування з брикетуванням показав, що єдиним прибутковим методом є сортування та брикетування. Цей метод має також незаперечні санітарні та еколого-гігієнічні переваги. Глибоке пресування ТПВ та складування їх у вигляді «пакетів» докорінно покращують санітарно-гігієнічну ситуацію на полігонах: гальмуються процеси гниття, припиняються аеробні процеси, зменшується виділення токсичного й пожежонебезпечного газу, брикети при достатній щільності не акумулюють у собі атмосферні опади. Як наслідок, виключаються характерні для полігонного захоронення ТПВ проблеми: забруднення підземних вод фільтратами з полігона; пожежі від загорання біогазу; рознесення інфекції тваринами, птахами; рознесення легкої фракції сміття на прилеглі території. Брикетування відходів до щільності природних ґрунтів забезпечує можливість рекультивації полігонів з утворенням родючого шару ґрунту.

Аналіз стану проблеми технічного забезпечення збирання, транспортування та переробки твердих побутових відходів показав необхідність системного підходу до її вирішення. Такий підхід вимагає створення та енергійного впровадження комплексу організаційних, економічних, технічних, природоохоронних заходів. Вузловими точками такого підходу є: зменшення відходів; організація роздільного збирання; перевезення; сортування відходів; переробка та утилізація.

Отже можна виділити такі заходи які будуть направлені на раціональне та екологічно безпечне поводження з відходами й відповідно мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище і здоров'я людей.

Система заходів передбачає вирішення наступних задач:

1. визначення методів управління відходами, що утворюються на окремих територіях;
2. розроблення оптимальної схеми поетапного поводження з відходами, спрямованої на екологічно безпечне збирання, зберігання відходів та на максимально повне їх використання в якості вторинних ресурсів;
3. створення системи економічних механізмів, орієнтованих на розвиток регіонального ринку вторинних ресурсів та товарів, що вироблені зі вторинних ресурсів;
4. організація нових виробничих потужностей з утилізації та переробки відходів;

5. мінімізація утворення «кінцевих відходів» з послідуочим їх екологічно безпечним захороненням [1].

У зв'язку з особливостями сформованої сучасної соціально – екологічної ситуації сучасному виробництву пред'являється такі дві умови.

Перша умова – виробництво повинне не тільки створювати матеріальні блага, але і знешкодити продукти своєї діяльності. Друге – продукти виробництва після використання повинні відносно легко знову перетворюватися в продукти виробництва.

Література:

1. Екологічні проблеми України : (Проблеми ноогеніки) [Текст] : навч. посіб. з екол. / О.О.Гаца ; За ред. В.М. Бровдія ; Відп. ред. В.М.Бровдій ; М-во освіти України. Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. Наук.-дослід. лаб. з проблем екол. освіти. - К. : НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2000. - 110 с.
2. Олійник Я. Б. Основи екології : підручник / Я. Б. Олійник, П. Г. Шищенко, О. П. Гавриленко. – Київ : Знання, 2012. – 558 с.
3. Пономарьова, В.Т. Використання пластмасових відходів за кордоном / В.Т. Пономарьова, М.М. Лихачова, З.А. Ткачик // Пластичні маси. - 2008. -№ 5. – С. 44 – 48.

ЕКОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИДОБУТКУ БУРШТИНУ НА РІВНЕНЩИНІ

*Овчаренко Тетяна,
студентка II курсу.
Керівник Обарчук Е.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

На даний момент у глибинці поліського краю розгортається екологічна катастрофа і причиною цього є коштовний камінець. "Сонячний камінь" – саме так в народі називають бурштин, широко відомий також під російською назвою "янтар". Будучи за походженням скам'янілою смолою, він значно м'якший за дорогоцінне каміння неорганічного походження, але не поступається своєю красою. Тому бурштин широко використовується в ювелірній справі і мистецтві, для виготовлення найрізноманітніших прикрас, оздоблення картин, ікон тощо. Але витончена краса каменю має страшний зворотній бік.

Поклади бурштину в Україні знайдено на Поліссі – у Рівненській, Волинській та, віднедавна, Житомирській областях. Легальний видобуток каменю становить краплю в морі. Так, державне підприємство "Бурштин України" добуває 2-4 тонни каменю на рік, в той час як обсяг нелегального видобутку в Рівненській області становить, за деякими підрахунками, до 60 тонн. Але точної цифри, звісно, ніхто сказати не може. Стрімко

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

розвивається цей процес і в Житомирській області, у якій, імовірно, добувається вже близько 20% об'єму Рівненської.

Бурштин на Поліссі є синонімом слова "гроші". Невеликі камінці важать 20-30 грамів, однак якщо пощастить, можна знайти каміння вагою до кілограма. Якщо ж в середині камінця видно комаху, застиглу в смолі мільйони років тому, – його вартість зростає в десятки разів, сягаючи астрономічних сум. Для бідних поліських сіл – це єдина можливість заробити гроші, – і не просто заробити гроші, а величезні статки, в сотні тисяч гривень, за кілька тижнів або місяців роботи.

Бурштинова лихоманка – саме так можна назвати лихо, яке спіткало поліські ліси. Екологи б'ють на сполох, адже внаслідок неконтрольованого видобутку "дару сонця" там стрімко знищуються лісові насадження та надра, для відновлення яких знадобляться десятиліття. За даними Держлісагентства України, у цьому регіоні через нелегальний видобуток бурштину вже пошкоджено 3,5 тисячі гектарів лісу. Це відбувається через те, що "чорні" копачі не дотримуються технології видобутку, вимиваючи бурштинове каміння мотопомпами, що призводить до руйнування дренажних каналів підземних вод.

Ще однією і, мабуть, найжахливішою з проблем, які виникають внаслідок видобутку бурштину є проблема небувалої з часів аварії на Чорнобильській АЕС радіаційної загрози не лише для місцевих мешканців, а й для сусідніх країн. Бурштинові родовища можна назвати "розритою могилою для самих себе": старателі, які на час Чорнобильської катастрофи були дітьми і яких тоді усіляко переховували від радіації, тепер, копаючи бурштин, викопують і цезій, і стронцій, які залягли в ґрунті, й живуть у цьому радіоактивному середовищі. Березнівський, Володимирецький, Дубровицький, Зарічненський, Рокитнівський та Сарненський — це ті райони Рівненщини, які постаждали внаслідок аварії на ЧАЕС та на території яких наймасовіше видобувають сонячне каміння. За даними рівненської влади, приблизно 100 тисяч дітей з цих районів возили на місяць в санаторії Криму, Закарпаття, Тернополя, Польщі, щоб "відгородити" від великих доз радіації на тих територіях, де вони жили. Радіонукліди, цезій і стронцій, які були на поверхні ґрунту, з роками поступово опускалися приблизно на 10-15 метрів нижче кореневої системи кущів, грибів і ягідників.

За даними лікарів, наслідки такого радіоактивного забруднення надзвичайні. Цезій і стронцій локалізуються у щитовидній залозі, кістковій системі людини, впливають на генетику. У людей, які копають бурштин, відбувається хронічне

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

опромінення організму, яке призводить до онкологічних захворювань, зокрема, до раку щитовидної залози та інших хвороб. Передусім вплив радіації відчувають вагітні жінки і діти в утробі матері. Збільшилася кількість новонароджених з патологіями. За неофіційною статистикою, збільшилася також кількість хворих з патологією хребта, суглобів, зросла кількість патологічних переломів. На територіях, де видобувався бурштин зводять будинки, однак люди не усвідомлюють, що якщо так продовжуватиметься й надалі, вони там просто не зможуть жити.

Також поширеним є явище «кришування» нелегального видобутку сонячного каміння. Воно полягає в тому, що чиновники закривають очі на те, що місцеві мешканці проводять розкопки на так званих «клондайках», а ті, в свою чергу, діляться із владою частиною свого прибутку. Цю взаємодію людей та урядових службовців називають "бурштиною мафією".

Теоретично, якщо не брати до уваги вже згаданий факт «кришування», то проблему несанкціонованого видобутку бурштину можна вирішити двома шляхами:

1. силовим затриманням груп старателів та встановленням контролю в районах видобутку;
2. легалізацією видобутку.

Боротьбою з незаконною діяльністю старателів займалася і міліція, і громадські формування. Спеціально створені патрулі з місцевих жителів та правоохоронців проводили патрулювання територій, вилучали кілограми нелегально видобутого бурштину, відкрили кримінальні провадження. Однак, безрезультатно. Щодня копати бурштин виходило по декілька тисяч людей. Усі вони без постійної роботи. Тому перший варіант не є актуальним, адже бурштиновий промисел має досить високий рівень підтримки серед місцевого населення і громадський опір при такому сценарії подій є неминучим.

Другий сценарій є більш цивілізованим та прийнятним. От тільки підійти до його практичної імплементації потрібно з розумом, щоб:

- по-перше, створити умови для заробітку для звичайних громадян;
- по-друге, звести до мінімуму негативний вплив на екологію, зобов'язати видобувачів займатись відновленням територій після видобутку ;
- по-третє, забезпечити не просто видобуток та продаж сировини, а створити повний цикл виробництва готового продукту з бурштину, що має в рази вищу ціну;
- по-четверте, обмежити можливість незаконного видобутку цього ресурсу.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Якщо цілеспрямовано на всіх рівнях легалізувати дану сферу, заохотити створення відповідних ювелірних заводів, налагодити повний цикл виробництва готового продукту, то цілком можливо створити з депресивних процвітаючі регіони, забезпечити наповнення бюджету та достойні доходи зайнятим у цій сфері працівникам та підприємствам.

На завершення, варто зазначити, що вирішення питання видобутку бурштину є лише однією із наявних проблем. В кінці кінців, люди йдуть на порушення закону та знищення природи не через гарне життя, а через відсутність адекватних альтернатив заробітку. Відродженням села держава вже давно не займається, безробіття зростає майже у геометричній прогресії. Саме тому на національному рівні необхідно прийняти за пріоритетний такий механізм, як кооперація. Розвиток виробничої кооперації, яка б ставила за мету залучення до роботи якомога більше жителів окремо взятого населеного пункту, може стати інструментом економічного відродження сільської місцевості.

Література:

1. <http://www.nbuviap.gov.ua>
2. <http://newsgerrig.com/uk>
3. <https://life.pravda.com.ua/society/2015/06/2/194898/>
4. <https://rivne.depo.ua>
5. <http://blog.liga.net>

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Кошка Наталія,
студентка II курсу.
Керівник Матвійчук Л.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Сталий розвиток – це процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення задоволення необхідних потреб усіх членів суспільства за умов збереження і поетапного відновлення цілісності природного середовища, створення можливостей для рівноваги між його потенціалом і потребами людей усіх поколінь. Швидкий розвиток сучасної індустріальної цивілізації призвело до проблем сталого розвитку, що охоплюють різні аспекти людського життя [1, с. 8].

Обговорення глобальних проблем почалось у середині ХХ ст., коли людство відчуло масштабність і складність проблем, на які декілька десятиків років тому майже

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

не зверталась увага. Можна виділяти різну кількість глобальних екологічних проблем, одна з найголовніших – це забруднення земель. Основними забруднювачами ґрунтів є:

- Сміття, викиди, відвали, відстійні породи. У цю групу входять різні забруднення змішаного характеру, що включають як і тверді, так і рідкі речовини, які засмічують поверхню ґрунту.
- Важкі метали – забруднення становить небезпеку як для людини так і для інших живих організмів, тому що важкі метали мають високу токсичність. Найбільш розповсюдженим є автомобільне паливо, яке містить важкий метал свинець, що впадає в ґрунт.
- Пестициди їх використовують як засоби боротьби зі шкідниками культурних рослин.
- Мікротоксини – ці забруднення не є антропогенними, виділяються деякими грибами.
- Радіоактивні речовини – виділяється в процесі виробництва і випробування ядерної зброї, з АЕС особливо у вигляді відходів при аваріях, при виробництві і використанні приладів, що містять радіоактивні ізотопи [2, с. 63].

На глобальному рівні проблема забруднення навколишнього середовища різноманітними хімічними речовинами знаходиться в центрі уваги з часів Конференції у Ріо-де-Жанейро. «Брудна дюжина» включає хімічні речовини, що залишаються незмінними впродовж тривалого часу та мають високий рівень токсичності, канцерогенний вплив на людський організм, а також спричиняють загибель тварин.

На даний час, в Україні проблема смітників – одна з найважливіших і найактуальніших серед проблем забруднення навколишнього середовища. Ця проблема важлива не тільки в Україні, а й у всьому світі, що навіть з'явився такий вислів «відходи беруть нас за горло». В будинку кожної людини утворюється величезна кількість непотрібних матеріалів та виробів, починаючи від старих газет та журналів, порожніх консервних банок, пляшок, харчових відходів, обгортки, закінчуючи битим посудом, зношеним одягом та поламаною побутовою чи офісною технікою. Кожного дня ми змушені стикатися з відходами: вдома, на вулиці, біля торгових точок. Всюди нас оточують папірці, обгортки з пластика, скло, целофан.

За підрахунками, в Україні щороку утворюється близько 14 млн. тон сміття. Причому, це число не зменшується, а лише збільшується кожного року ще на 2,5%. Тільки 7% відходів від згаданого числа відсортовуються і спалюються на сміттєспалювальному заводі. А інші 93% (тобто 13,02 тон сміття) потрапляють на

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

сміттєзвалища, які на сьогодні займають 5% території країни. Лише 6148 сміттєзвалищ є санкціонованими, а близько 32 984 є незаконними та не мають належного нагляду. Такі звалища загрожують навколишньому середовищу та здоров'ю людини, оскільки за ними ніхто не доглядає, отруйні речовини без перешкод потрапляють у воду та повітря, зароджують епідемії та недуги.

За інформацією Міністерства екології та природних ресурсів України, щорічно один українець викидає на смітник близько 250 кілограмів побутових відходів. З цих 250 кілограмів мінімум 50 можна відправляти не на звалище, а на пункти прийому вторинної сировини, що дозволило б скоротити кількість твердих побутових відходів на 10 мільйонів кубометрів. Щорічно на поверхню нашої планети людство викидає понад 150 мільйонів тон поліетилену. Період розпаду пластику в природі 200 років, поліетиленових пляшок – 10, поліетиленових кульків у водоймах – 20 років [3].

В провідних країнах світу, боротьба з сміттєвими відходами – знаходиться на дуже високому рівні. Вони сортують відходи, таким чином отримують цінну сировину, яка придатна до використання у різних сферах промисловості. Відходи, які неможливо переробити, спалюють, а з побутового сміття отримують електроенергію та теплоенергію. Наприклад, в Німеччині діє понад 100 установок, які розраховані на утилізацію більше 18 млн. тон сміття. І це при тому, що в самій країні за рік збирається лише близько 14 млн. тонн відходів. Якщо ж говорити про Україну, то можна сказати, що проблема не в кількості сміття, а в не досконалій системі поводження з відходами. Наприклад, рівнянин вирішив спалювати поліетиленові пакети і пластикові пляшки у твердопаливному котлі. Внаслідок цього сплав поліетилену, знищив котел. Вичистити переплавлений пластик не вдалося, тож котел перестав працювати і його довелося замінити. Отже, з наведеного прикладу, можна сказати, що боротьбу з сміттям потрібно розпочати негайно. Одними з методів боротьби є:

- зміна поліетиленових пакетів на паперові;
- як у провідних країнах, почати сортувати сміття;
- створити заводи для переробки сміття [4].

Однак до цього часу не збудовано жодного спеціалізованого заводу з переробки відходів, немає належним чином організованої системи збирання, зберігання та видалення сміття, відсутня техніка та обладнання для переробки відходів будівництва і комунального господарства. Тому можливо час почати боротьбу з відходами? Адже чисте середовище запорука здорового суспільства.

Література:

1. Малимон С.С. Основи екології: Підручник. - Вінниця: Нова Книга, 2009. - 240 с.: іл
2. Конопенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю. Конопенко. - К.: ДП «Прінт сервіс», 2016 - 109 с.
3. Савуляк В.І., Березюк О.В. Технічне забезпечення збирання, перевезення та підготовки до переробки твердих побутових відходів. Монографія. - Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2006. - 218 с.
4. Хоменко І.О. Проблеми утилізації сміття в Україні / Г.М. Гапоненко, І.О. Хоменко // Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2017: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства (м. Чернігів, 26-27 квітня 2017 р.): ЧНТУ. - Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2017. - с. 17-18.

**ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ – ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

*Арендарчук Каріна,
студентка II курсу.
Керівник **Нарижна А.Г.**,
викладач суспільних дисциплін.*

Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП

На даний час економіка нашої країни розвивається значно повільніше, ніж економіки інших країн Європи. За 2016 і 2017 роки економіка України зросла приблизно на 2 % кожен рік [1]. Це дуже повільний темп відновлення. Економічні проблеми потребують негайного вирішення. Згадаймо лише зовнішній державний борг нашої країни, який не сприяє економічному зростанню, а навпаки знижує його. А падіння гривні на валютному ринку? Щоправда, за минулий 2017 рік економіка України все-таки трішки зросла. В деякій мірі цьому посприяло дворазове підняття заробітної плати та пенсії. Налагоджується ситуація з енергозбереженням.

Саме питанню енергозбереження хочу присвятити свою статтю. Адже воно сьогодні є одним із важливих напрямів у комплексі заходів зі стимуляції економічного зростання та укріплення міжнародних позицій України.

«Енергозбереження» - діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економічне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів [3].

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Сьогодні проводиться активна не лише державна, але й регіональна політика в галузі енергозбереження, що потребує ефективних практичних кроків, які визначають актуальність обраної теми.

Детальніше хочу зупинитись на енергозбереженні нашого міста.

Діючою є Програма енергозбереження та енергоефективності міста Рівного на 2015 – 2019 роки, затверджена рішенням Рівненської міської ради 26.03.2015 № 5025, згідно з якою проводяться і будуть проводитися численні заходи щодо збереження та мінімізації використання електроенергії [2].

Для нашого міста, як і для багатьох міст України, характерною є значна енерговитратність сфер економіки, комунальної та бюджетної сфер. На мою думку, щоб її зменшити необхідно здійснити окремі практичні кроки.

По-перше, я пропоную встановлення сонячних батарей на спорудах громадського користування: навчальні заклади, лікарні, бібліотеки і, навіть взагалі, великі житлові будинки. На мою думку, це сприятиме зменшенню використання електроенергії та підвищить рівень економіки не лише міста але й держави. Цей крок ще більш реально наблизить нас до країн ЄС. Візьмемо для прикладу Польщу, яка межує з нами; там навіть по селах житлові будинки обладнані сонячними батареями.

Інший варіант підвищення економіки – розробка нових світлофорів, які мали б здатність реагувати на відсутність пішоходів. Я думаю, що це полегшило б рух автомобілів, зменшило б частоту та кількість пробок на дорогах. Правда, є один ризик: якщо неякісно розробити такі світлофори, то зростає можливість збільшення наїздів на пішоходів. Тому до цієї справи, якщо її починати втілювати в життя, треба поставитися дуже серйозно. Не завадила б і більша відповідальність самих людей за власне життя і здоров'я. Встановлювати такі світлофори я б радила в місцях, де дуже мала кількість пішоходів порівняно з кількістю автотранспорту. Це можуть бути як окраїни міста так і автотраси.

Хочу згадати й про освітлення вулиць нашого міста. Щодо цього запланована заміна ламп розжарювання на ідіотичні лампи, які поглинають менше електроенергії. Тут я запропонувала б два шляхи:

1. Встановлення на стовпах освітлення тих самих сонячних батарей, що дозволило б не використовувати електроенергію на освітлення вулиць міста, зробило б освітлення стабільним (адже не раз приходиться йти темним провулком через те, що лампи ще не підключили або ж після непогоди обриває електричні проводи).

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

2. Даний варіант більш комфортний для доріг з великим рухом машин (та сама київська траса для прикладу). Я пропоную встановити на електричні стовпи вітряки. Під час руху транспорту, якого там дуже багато, вітряки переробляють б рух повітря від руху транспорту на електроенергію, за допомогою якої освітлювалась б дорога. У випадку, якщо не буде руху на трасі – можливе не освітлення дороги або ж освітлення від іншого джерела електроенергії.

Таким чином, одним із стратегічних напрямків розвитку економіки України є модернізація енергетики та підвищення енергетичної ефективності. Сьогодні нам необхідно швидше здійснювати ефективні практичні кроки в даному напрямку, щоб досягти економічного зростання економіки України.

Література:

1. Економіка України – Вікіпедія // https://uk.wikipedia.org/wiki/Економіка_України
2. Програма енергозбереження та енергоефективності міста Рівного на 2015 – 2019 роки [Електронний ресурс] // http://economy.rv.ua/tmp/Programs_Energozberejenni_2015-2019.doc.
3. Про енергозбереження [Електронний ресурс]: Закон України // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/74/94-вр>

ПРОБЛЕМА ЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ УКРАЇНИ

*Нарижна Анжела Геннадіївна,
викладач суспільних дисциплін.*

Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП

У сучасних економічних умовах зайнятість населення є важливим макроекономічним показником, який впливає на рівень життя громадян та забезпечує добробут кожного. Проблема зайнятості залишається однією з найважливіших соціально-економічних проблем, яка пов'язана з усіма сторонами життєдіяльності людей.

Актуальність дослідження проблеми зайнятості населення полягає в тому, що збільшення зайнятості та доходів населення, підвищення продуктивності його праці створюють передумови для економічного зростання економіки країни.

Метою дослідження є розкриття сутності та змісту поняття «зайнятість» як соціально-економічної категорії та формування основних напрямів щодо поліпшення зайнятості в умовах нестабільної економічної ситуації України.

Провідними вітчизняними науковцями, зокрема О.А. Грішновою, зайнятість визначається як трудова діяльність громадян, яка пов'язана із задоволенням особистих і

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

суспільних потреб, що не суперечать законодавству і, як правило, приносить заробіток (трудоий дохід) [2, с. 154].

В.С. Васильченко визначає зайнятість як діяльність громадян, що пов'язана із задоволенням їх особистих і суспільних потреб і, як правило, приносить їм дохід у грошовій або іншій формі [1, с. 23].

Однак, як бачимо, в обох визначеннях не звернена увага на взаємозв'язок зайнятості з такими факторами ринкової економіки, як попит та пропозиція. Враховуючи це можемо сказати, що зайнятість населення як соціально-економічна категорія – це залучення трудової діяльності громадян згідно з їх фактичними і майновими можливостями, яка складається під впливом попиту і пропозиції на ринку праці та приносить матеріальну вигоду, здатну задовольнити відповідний життєвий рівень працівників та членів їх родин.

Оскільки зайнятість є соціально-економічним явищем, то вона має економічну та соціальну сутність.

Економічна сутність зайнятості полягає в діяльності людей зі створення валового внутрішнього продукту. Тобто чим більше людей зайнято за будь-яких інших умов, тим більше в суспільстві виробляється матеріальних та духовних цінностей, тим вище рівень життя населення.

Соціальна сутність зайнятості відображає необхідність особи в самовираженні та самоствердженні через суспільно корисну працю, а також ступінь задоволення в доходах своїх потреб за певного рівня соціально-економічного розвитку суспільства.

Ця двоєдина сутність зайнятості населення дає підстави стверджувати, що зайнятість населення є важливим елементом соціально-економічної політики держави. Звідси випливають і основні функції зайнятості населення:

- забезпечення життєдіяльності і розвитку суспільства, зокрема його непрацездатних членів;
- забезпечення життєдіяльності і розвитку особистості;
- забезпечення якості робочої сили [3, с. 85].

Характеризуючи соціально-економічне становище Рівненської області у січні 2018 року, Головне управління статистики наводить дані щодо зайнятості та безробіття в нашому регіоні. Розглянемо їх.

- Кількість зареєстрованих безробітних, які перебували на обліку в Державній службі зайнятості області, на кінець січня 2018р. становила 13, 5 тис. осіб. У

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

загальній кількості безробітних 55, 5% - особи, які проживають у сільській місцевості, 55% - жінки, 39,1% - молодь у віці до 35 років.

- Рівень зареєстрованого безробіття на кінець січня 2018р. склав 1,9% населення працездатного віку, у сільській місцевості та в міських поселеннях – 2,1% та 1,7% відповідно.
- Кількість вільних робочих місць, заявлених роботодавцями до Державної служби зайнятості, на кінець січня 2018р. становила 1679. При цьому навантаження зареєстрованих безробітних на одне вільне робоче місце, вакантну посаду складало 8 осіб [5].

Як бачимо, ситуація не є критичною, але вона потребує негайного вирішення. Подані статистичні дані свідчать, що в Рівненській області понад 13 тис. осіб є безробітними і не мають необхідних засобів для нормального життя. 39% - молоді люди. Не секрет, що серед них наявна молодь, яка перебуває у пошуках першої роботи після закінчення вищого навчального закладу. Випускник, який прийшов на ринок праці немає досвіду, а вимогою 90% всіх вакансій є зазвичай досвід роботи мінімум 1 рік. Тому молодь намагається працевлаштуватись через родичів чи знайомих. Та все ж більшість опиняється на роздоріжжі. І в пошуках працевлаштування нерідко молода людина поповнює кількість людей, які не можуть себе реалізувати в тій сфері, в якій вони хочуть, а не в тій, де не потребують досвіду роботи.

Сьогодні Україні необхідно вдосконалити політику зайнятості населення відповідно до реалій життя. Для забезпечення повної і продуктивної зайнятості державна політика зайнятості повинна здійснюватися за такими основними напрямками:

- оптимізація зайнятості;
- розвиток підприємництва;
- сприяння посиленню здатності працівників до адаптації;
- вдосконалення трудового законодавства;
- сприяння зростанню реальних доходів населення.

Нинішня державна політика зайнятості має ефективніше враховувати такі важливі моменти:

- 1) боротьба з молодіжним безробіттям;
- 2) подолання регіональної диференціації в рівнях зайнятості;
- 3) допомога безробітним, які протягом тривалого часу не мали роботи.

Водночас у правовій системі необхідно передбачити не лише використання нових форм контрактів з урахуванням усіх можливих форм зайнятості, а й регулювання

діяльності приватних кадрових агентств; узгодження трудового законодавства із законодавством інших сфер економічного життя.

Таким чином, ситуація, що склалася на державному та регіональному ринках праці, потребує проведення ефективної обґрунтованої політики. Адже зайнятість населення виступає інтегральним показником результативності реформ, тому що акумулює в собі економічні, соціальні та демографічні процеси. З економічного боку зайнятість пов'язується з можливістю людини своєю працею забезпечувати собі та своїй сім'ї гідне існування, сприяючи водночас економічному розвитку країни.

Держава, в умовах нестабільної економічної ситуації, повинна активно реалізовувати програми політики зайнятості. Зокрема, надавати дотації підприємцям, які беруть на себе зобов'язання підтримувати обумовлений рівень зайнятості, здійснювати якісну перепідготовку, створити сприятливі умови для бажаючих.

Література:

1. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: [навч. посібник] / В. С. Васильченко – К.: КНЕУ, 2003. – 252 с.
2. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини / О.А. Грішнова. – К.: Знання, 2012. – 559 с.
3. Міненко В.А. Стан та перспективи розвитку методичного забезпечення удосконалення механізмів державного регулювання ринку праці і зайнятості населення / В.А. Міненко // Економіка та держава. – 2015. - №7. – С. 82-85.
4. Про зайнятість населення [Електронний ресурс]: Закон України // <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Соціально-економічне становище Рівненської області у січні 2018 року. Повідомлення Головного управління статистики у Рівненській області // <http://www.rv.ukrstat.gov.ua/pyblication/2018/publik0118.htm>

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

*Молнар Тетяна Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету*

До пріоритетних напрямів розвитку суспільства нового тисячоліття належить модернізація системи вищої освіти України відповідно до національних потреб і тенденцій євроінтеграції з метою удосконалення професійної підготовки фахівців, здатних компетентно виконувати багатофункціональну педагогічну діяльність. З огляду на це, основною метою вищої освіти є підготовка кваліфікованого педагога відповідного рівня та профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового

до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Одним із шляхів вирішення вказаної проблеми є оновлення вищої освіти, перенесення уваги з процесу навчання на його результат, орієнтація змісту й організації навчання на компетентнісний підхід і пошук ефективних механізмів його запровадження.

Огляд історико-педагогічної та сучасної літератури свідчить, що проблема підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів розглядалась в різних аспектах у працях Ю.Бабанського, В.Бондаря, І.Зязюна, Н.Кузьміної та ін. Означеній проблемі присвячені наукові дослідження у галузі філософії освіти (В.Андрущенко, Б.Гершунський); професійної підготовки фахівців у вищій школі (А.Алексюк, Б.Андрієвський); теорії компетентнісного підходу до навчання (В.Байденко, І.Зимня) та інші.

У сучасних умовах важливо повною мірою враховувати нові вимоги до підготовки педагогічних кадрів, зокрема професіоналів нової генерації, які мають не лише орієнтуватися в типових педагогічних ситуаціях, а й організувати навчальну діяльність школярів на основі цілеспрямованого, методично грамотного застосування концепцій компетентнісної освіти. Відтак, завдання сучасної вищої освіти полягає не тільки в тому, щоб дати професійні знання, а й у тому, щоб підготувати фахівця, який глибоко розуміє і знає свою роль у суспільстві, вміє творчо використовувати здобуті знання на практиці, вміє працювати з людьми, у колективі, цінує колективний досвід, критично оцінює досягнуте. У зв'язку з цим, підготовка компетентних учителів початкової школи є одним із пріоритетних завдань сучасної професійної освіти [3].

Загальною ідеєю компетентнісного підходу є компетентнісно-орієнтована освіта, яка спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях своєї життєдіяльності. Компетентнісний підхід підсилює практичну спрямованість педагогічної освіти, підкреслює необхідність одержання досвіду діяльності, вміння на практиці реалізувати знання. Тому формування педагогічної компетентності не закінчується набуттям кваліфікації вчителя; її розвиток продовжується впродовж усієї професійної діяльності [1].

На думку Л.Коваль, у професійно-педагогічній освіті перехід на компетентнісно орієнтовану підготовку розглядається в двох аспектах. По-перше, відбувається модернізація змісту професійної освіти, що передбачає його відбір і структурування з одночасним визначенням результативної складової освітнього процесу – набуття

студентами компетентностей. По-друге, постає потреба навчити майбутніх учителів цілеспрямовано формувати в учнів ключові та предметні компетентності [2].

Особливістю компетентнісного підходу до організації навчального процесу в педагогічному ВНЗ є орієнтація його на навчання, активне і самостійне оволодіння студентами теоретичними і прикладними знаннями, що і закладено в побудові навчальних планів. Значне збільшення самостійної роботи сприяє підсиленню відповідальності за власні результати діяльності. За цієї умови значно зменшується навантаження на студента, що реалізується за рахунок його індивідуальної траєкторії розвитку, врахування його пізнавальних та індивідуальних особливостей. Результати такого навчання надають можливість засвоєння студентами досвіду виявлення проблеми, набуття навичок її дослідження, проектування, співпраці, застосування вже відомих і набуття новітніх технологій одержання продукту власної діяльності, оцінювання його якості і можливостей використання.

Розглядаючи проблему модернізації професійної освіти, визначаючи вимоги до випускника вищого навчального закладу, дослідники широко використовують термін «професійна компетентність». Професійну компетентність визначають як певний психічний стан, що дозволяє діяти самостійно й відповідально, як володіння людиною уміннями виконувати визначені професійні функції (А.Маркова); як професійну готовність та здатність суб'єкту праці до виконання задач і обов'язків щоденної діяльності (К.Абульханова); як наявність спеціальної освіти, глибокої загальної і спеціальної ерудиції, постійне підвищення власної науково-професійної підготовки (А.Чернишова) [4].

Ми погоджуємося з думкою науковців, які визначають професійну компетентність педагога як його обізнаність, як властивість особистості, що дозволяє продуктивно вирішувати навчально-виховні завдання, спрямовані на формування особистості іншої людини. Зміни, що відбуваються в навчальному процесі, необхідні, але недостатні для формування професійної компетентності студента. Важливим є систематичне оновлення змісту навчальних предметів, методик і технологій підготовки до професійної діяльності в навчальному закладі, розробки і впровадження більш надійної і ефективної системи оцінки готовності майбутнього фахівця до педагогічної діяльності.

Таким чином, в умовах інтенсивного «старіння» інформації традиційна передача знань стає принципово недоцільною. Стає аксіомою не тільки здатність до набуття знань, а й готовність використовувати їх на практиці, у процесі виконання професійних

функцій. Розв'язання вказаної проблеми пов'язується з реалізацією компетентнісного підходу до навчання, тобто спрямованістю педагогічного процесу на формування ключових (базових) і предметних компетентностей людини, які розглядаються як інтегрована характеристика особистості. Компетентнісний підхід зорієнтовано на кінцевий результат освітнього процесу, він спрямовується на формування у майбутнього вчителя початкової школи готовності ефективно використовувати потенційні можливості (знання, уміння, навички, цінності, психологічні особливості) та зовнішні ресурси для досягнення поставленої мети.

Література:

1. Драгайцев О.І. Складові професійної компетентності майбутнього вчителя в світлі компетентнісного підходу в освіті / О.І. Драгайцев // Вісник Черкаського університету. Серія Педагогічні науки. – 2008. – Вип. 145 – С. 25-28.
2. Коваль Л.В. Професійна підготовка майбутніх учителів у контексті розвитку початкової освіти: монографія / Л.В. Коваль – [2-е вид., перероб. і допов.]. – Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2012. – 343 с.
3. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес // Освіта України. – № 60-61. – 10 серпня 2004 р. – С. 7-10.
4. Онищенко І. Модель формування фахової компетентності майбутнього вчителя початкових класів / Ірина Онищенко // Навчання і виховання обдарованої особистості: теорія та практика. – 2012. – № 8. – С. 94-101.

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАВИЧОК ЩОДО ВИВЧЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ПЕРЕДОВОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Лалак Наталія,
*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти
Мукачівського державного університету*

Освіта є інструментом успішного особистісного розвитку та джерелом соціально - економічного прогресу суспільства. З огляду на складні завдання, що сьогодні покликана вирішувати система освіти України, значно зростає потреба в якісно підготовлених педагогічних кадрах. Вимоги держави та суспільства до майбутніх педагогічних працівників ґрунтуються на засадах Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти, Державної програми «Вчитель», які наголошують на ключовій ролі педагога в реалізації державної політики, спрямованої на зміцнення інтелектуального і духовного потенціалу нації, розвитку вітчизняної науки і техніки.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

В контексті цих вимог в системі вищої освіти відбувається ряд перетворень, спрямованих на формування саме творчої особистості педагога, готового до проектування та використання нових педагогічних ідей. Основним змістом діяльності вищого навчального закладу поступово стає комплексне вдосконалення професійної майстерності фахівців через опанування інноваційними і дослідно-експериментальними видами діяльності, вивчення кращого досвіду педагогів – новаторів.

Процес вивчення передового педагогічного досвіду проходить складний тривалий шлях і охоплює широку сферу педагогічної праці вчителя, що починається з вивчення його змісту та завершується ефективною реалізацією ідей у його педагогічному мистецтві з трансформацією у власну методичну систему. Проблема вивчення і поширення педагогічного досвіду не втрачає своєї актуальності сьогодні, оскільки інноваційні ідеї передових учених стимулюють творчі пошуки педагогів, сприяють розвитку їхньої майстерності, педагогічних здібностей, впливають на розвиток педагогічної науки як джерела формулювання нових актуальних наукових завдань.

У педагогічній науці завжди існував особливий інтерес до вивчення педагогічного досвіду як здобутих способів діяльності та сформованих умінь і навичок. Науковці зазначають, що передовий педагогічний досвід є оптимальною педагогічною діяльністю, у процесі якої використовуються оригінальні форми, методи, прийоми, засоби, технології навчання й виховання, і забезпечує стійкі позитивні результати у практичному розв'язанні актуальних педагогічних проблем, нестандартних навчальних і життєвих ситуацій. Досвід учителя є підґрунтям, на якому зростає його педагогічна майстерність. Водночас він – джерело розвитку педагогічної науки. У педагогічній практиці, яка є досить складною, багатовимірною, багатоутворювальною, формуються та розвиваються різні типи педагогічного досвіду.

Теоретичні та методичні аспекти передового педагогічного досвіду в Україні висвітлювались в роботах В. Бондаря, П. Жерносека, М. Красовицького, Л. Момота, В. Паламарчук, П. Підласого, М. Ярмаченка та інших. Однак сьогодні в умовах системних зрушень методологічного характеру в педагогіці та змін у природі освітнього процесу, модель узагальнення педагогічного досвіду, форми та методи його творчого опанування потребують оновлення. Необхідність вивчення передового педагогічного досвіду, обґрунтування сутності пояснюється тим, що предметом вивчення поставленої проблеми виступає кращий результативний зразок педагогічної

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

діяльності, його об'єктивне оцінювання з боку науки та сприйняття педагогами – практиками. Але часто в практиці роботи загальноосвітніх шкіл він ігнорується, оскільки не у всіх учителів та керівників освітніх закладів сформована потреба та навички щодо його вивчення, застосування, що зумовлює необхідність з'ясування сутності даного феномену.

Аналіз науково-методичної джерельної бази переконує в тому, що на сучасному етапі розвитку педагогічної теорії та практики існують різні класифікації, типології, концепти і рівні передового педагогічного досвіду, що дозволяє здійснювати його характеристику з різних точок зору й формувати власне цілісне уявлення про означений феномен. Необхідно усвідомлювати, що види передового педагогічного досвіду недоцільно порівнювати з точки зору його корисності. Кожен із них передбачений для розв'язання конкретних завдань освітньої практики та співвідноситься з її потребами.

В сучасній педагогічній науці немає однозначного підходу до визначення понять «педагогічний досвід», «передовий педагогічний досвід», «новаторський досвід», «раціоналізаторський досвід» тощо. Під визначенням «педагогічний досвід» більшість науковців розуміють сукупність знань, умінь і навичок, здобутих учителем у процесі навчально-виховної роботи. Педагогічний досвід накопичують у конкретній діяльності педагога під впливом специфіки навчального закладу, стилю діяльності педагогічного колективу, особистісних якостей учителя. Його формують на підставі педагогічних знань, що є критерієм істинності науково-методичних рекомендацій, засобом перенесення теоретичних положень у практику.

Цікавим для нашого дослідження є тлумачення різними науковцями дефініції «передовий педагогічний досвід». У працях Н. Ничкало знаходимо, що передовий педагогічний досвід — ідеалізація реального педагогічного процесу, абстрагування від випадкових, несуттєвих елементів і конкретних умов педагогічної діяльності та виділення головного в ньому — провідної педагогічної ідеї чи методичної системи, що зумовлює високу ефективність навчально-виховної діяльності [5]. А. Розенберг під передовим педагогічним досвідом розуміє результат творчого пошуку, що сприяє виявленню нових педагогічних фактів, явищ, ідей, нових педагогічних цінностей з метою підвищення ефективності навчання та виховання. В сучасній педагогічній науці часто використовують терміни «новаторський досвід» — на рівні наукового відкриття (розвивальне навчання, особистісно зорієнтоване навчання тощо) та «ра-

ціоналізаторський досвід» — найбільш доцільна та раціональна діяльність на підставі наявних форм, методів і прийомів роботи [1].

Передовий педагогічний досвід за І. Жерносеком — це така навчально-виховна чи організаційно-педагогічна діяльність, у процесі якої стабільні позитивні результати в розв'язанні актуальних педагогічних проблем забезпечуються використанням оригінальних форм, методів, прийомів, засобів навчання та виховання або інтеграцією вже відомих форм, методів, прийомів, засобів. Е. Моносзон [4] визначає його як практичну діяльність з виховання, освіти та навчання людини і як результат цієї діяльності, який знаходить своє відображення в якостях особистості вихованця. І. Кривонос [5] вбачає в передовому педагогічному досвіді спосіб фіксації, зберігання й передавання інформації про результати педагогічної діяльності. За словами Я. Турбовського, «передовий педагогічний досвід є результатом особистого, локального експерименту педагога, вихователя, керівника. У ньому розв'язуються, з одного боку, труднощі, з якими стикаються педагоги у вирішенні педагогічних ситуацій, і всередині якого існує градація за способами їх вирішення, а з іншого — два типи завдань, які пов'язані з удосконаленням педагогічної системи» [4].

Аналіз літератури з проблеми дослідження дозволив узагальнити сутність даного поняття. Таким чином, передовий педагогічний досвід (у смислового значенні «той, що рухається, знаходиться попереду») — це досвід, який виникає в надрах масового, але має переваги порівняно з ним за низкою критеріїв, до яких відносять актуальність, новизну, відтворюваність, ефективність, стабільність результатів, перспективність.

Науковці розглядають підготовку майбутніх фахівців до вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду вчителів-новаторів як поєднання фундаментальної освіти й глибокого засвоєння наукових засад професійної діяльності з формуванням практичних умінь і навичок.

Важлива роль у підготовці студентів до вивчення досвіду педагогів - новаторів, на нашу думку, відводиться аудиторній роботі, що представлена у вищому навчальному закладі лекційними та семінарськими заняттями. Аналіз навчальних програм спеціальності «Початкова освіта» Мукачівського державного університету дає підставу стверджувати, що у змісті підготовки майбутніх вчителів початкової школи є достатньо навчальних дисциплін, які своїм змістовим наповненням сприяють вивченню та узагальненню студентами кращого досвіду педагогів - новаторів. Зокрема, це: «Вступ до спеціальності», «Дидактика», «Теорія та методика виховання»,

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

«Педагогічні технології в початковій школі», «Педагогічна майстерність (педагогічна творчість)», «Історія педагогіки» «Організація і управління в початковій освіті» тощо.

Основним засобом подачі навчального матеріалу було й залишається інформування. Викладач за допомогою лекції, співбесід та інших звичайних способів доносить до студентів знання, а студенти засвоюють їх. Але сьогодні знання, набуті таким способом, є малоцінними, оскільки вони швидко втрачають актуальність. Головне – не стільки заучення величезного масиву інформації для використання його протягом всього життя, скільки вміння працювати з цим масивом, вибирати з нього потрібні знання, уміти їх групувати й узагальнювати. Тому більшість викладачів схильється до думки, що їхньою метою є не примушення студентів до запам'ятовування лекцій, а потім – переказу їх змісту на практичному занятті або іспиті і подальше використання у професійній діяльності. Дуже важливо навчити студентів учитися, формувати у них дослідні уміння, використовуючи активні та інтерактивні методи навчання.

До прикладу, під час проведення лекційного заняття з дисципліни «Педагогічні технології в початковій школі», ефективним буде застосування методу «Робота в парах», що спрямований на розвиток уміння резюмувати прочитане. Студентам пропонується два логічно завершені уривки із статті педагогічного змісту, наприклад, такої, яка знайомить студентів із педагогічною системою В. Сухомлинського, з якими вони раніше не зустрічалися. Кожен студент повинен прочитати свій уривок, а потім побути в ролях доповідача та слухача. Доповідач після прочитання тексту своїми словами передає зміст «свого» уривку. Слухач уважно вислуховує доповідача і ставить йому запитання, які можуть пояснити щось у тексті або виявити більше інформації. Потім вони міняються ролями. Завершується робота складанням спільного резюме прочитаних уривків. Друга пара студентів отримує два інших уривки цієї ж статті і також, працюючи як доповідач і слухач, спільно складає резюме. На наступному етапі кожна пара повідомляє зміст «свого» резюме учасникам іншої пари і вони складають статті, що відтворюється для всієї групи студентів, які можуть ставити уточнюючі запитання. Можна запропонувати студентам відтворити зміст прочитаної статті з використанням графічних організаторів . Завершується така робота самоаналізом пізнавальної діяльності кожної пари, а також аналізом продукту їхньої діяльності.

Цікавим та ефективним для студентів є використання на лекціях та семінарських заняттях методу «Незакінчені речення», який часто поєднується з

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

«Мікрофоном». Цей метод дає можливість ґрунтовніше працювати над формою висловлювання різних ідей, порівнювати їх з іншими. Робота за такою методикою дає присутнім змогу долати стереотипи, вільніше висловлюватися щодо запропонованих тем, відпрацьовувати вміння говорити коротко, але по суті й переконливо. Такий метод буде доречно використати при актуалізації опорних знань і контролі вихідного рівня знань студентів та завершальному етапі з метою рефлексії діяльності.

Серед різних моделей організації процесу підготовки вчителів до вивчення та узагальнення досвіду педагогів - новаторів пропонуємо вибирати, насамперед, ті, які орієнтують майбутнього фахівця на творчий пошук на основі систематичного вирішення проблем. До таких слід віднести дидактичні і рольові навчальні ігри, які найбільшою мірою відтворюють ситуації творчого професійного пошуку.

Література:

1. Авраменко К. Б. Інноваційний рух та проблеми підготовки майбутнього вчителя / К.Б. Авраменко // Науковий вісник Миколаївського державного університету. Серія: Педагогічні науки. - Миколаїв: МДУ, 2008. - вип. 20. - Т. 2. - С. 54-58.
2. Дічек Н.С. Поняттєво-термінологічні особливості вивчення педагогічного новаторства / С.Н Дічек // Освітологія.-2012. Вип. 1 - С. 62 - 68.
3. Джумовська Л.Н. Виявлення та моделювання перспективного педагогічного досвіду / Л.Н. Джумовська // Управління освітою. – 2005. – № 33. – С. 2- 5.
4. Ковальова І.О. Використання передового педагогічного досвіду в процесі формування професійної майстерності майбутніх педагогів: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01 / І.О. Ковальова. Х.: Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г. С. Сковороди, 2007. – 24 с.

ВАЖЛИВІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

*Бойко Вікторія,
студентка 2 курсу.
Керівник Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Важливим в сучасній Україні залишається соціальний захист малозабезпечених верст населення та ціноутворення на продукти харчування. Соціальний захист – дуже складна проблема. Вона не відбиває прямих інтересів приватних власників, підприємців. Соціальним захистом може керувати суспільство в особі спеціальних державних органів, профспілок, громадських організацій, споживчих товариств. Без відповідної уваги до соціального захисту в суспільстві виникатиме соціальна напруженість.

В умовах адміністративно-командної системи, панування монополії державної власності добробут людей найбільше залежав від розподільчої політики держави:

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

регулювалась заробітна плата, встановлювалась верхня межа її, проводився курс на стабілізацію цін, тарифів, здійснювались перерозподільчі операції для утримання нерентабельних підприємств за рахунок тих, які добре працювали і були прибутковими. Ринкова економіка усуває соціальний комфорт у вигляді широкої спini держави, яка захищає робоче місце і певну частку засобів існування незалежно від ставлення людини до праці, до її результатів.

В умовах трансформації економіки України – переходу від командно-адміністративної до ринкової економіки, від державної власності до приватної, розвитку конкуренції й підприємництва, гостро постала проблема соціального захисту населення. Створення ринкової економіки супроводжується стрімким розшаруванням суспільства за матеріальним, соціальним статусами. Перед державою постала проблема забезпечення і підтримки малозабезпечених прошарків населення.

Актуальність даної теми в тому, що однією з функцій держави є недопущення зростання соціальної напруги з приводу майнової нерівності, передбачення й фінансування негативних проявів ринку для громадян (безробіття, втрата працездатності), створення ефективної пенсійної системи.

Для соціального захисту населення потрібна індексація доходів. Вона являє собою автоматичне коригування величини грошових доходів фізичних осіб з бюджетних джерел, заробітної плати за місцем роботи, а також грошових заощаджень фізичних осіб у вигляді вкладень в установи державної кредитно-фінансової системи і облігації державних позик з метою часткового відшкодування втрат, пов'язаних зі зростанням цін.

Індекс споживчих цін за всіма категоріями в 2018 р.
(%)

2018	січень	лютий	→ За рік
Всі товари та послуги	101,5	100,9	102,4
Продовольчі товари	102,0	101,0	103,0
Продукти харчування	102,1	101,0	103,1
Хліб і хлібопродукти	100,9	101,0	101,9
Хліб	101,4	101,6	103,0
Макаронні вироби	101,0	101,2	102,2
М'ясо та м'ясопродукти	101,1	99,7	100,8
Риба та продукти з риби	101,3	102,4	103,7
Молоко, сир та яйця	101,5	100,4	101,9
Молоко	101,5	100,4	101,9
Сир і м'який сир (творог)	100,9	101,0	101,9
Яйця	103,0	98,4	101,4
Олія та жири	100,4	100,1	100,5
Масло	101,1	100,2	101,3
Олія соняшникова	100,3	100,7	101,0
Інші тістові жири	99,9	99,3	99,2
Фрукти	107,6	106,8	114,9
Овочі	110,8	101,5	112,5
Цукор	99,0	99,3	98,3
Безалкогольні напої	100,2	100,3	100,5
Алкогольні напої, тютюнові вироби	101,1	101,4	102,5
Одяг і взуття	96,1	97,2	93,4
Житло, комунальні послуги	100,4	100,4	100,8
Утримання та ремонт житла	101,3	101,4	102,7
Водопостачання	100,4	102,1	102,5
Каналізація	100,4	101,7	102,1
Утримання будинків та при будинкових територій	106,0	102,2	108,3

Індексація грошових доходів має здійснюватись залежно від індексу споживчих цін. Проте чим вищий ступінь індексації, тим важче боротись з інфляцією. Це пояснюється тим, що купівельна спроможність населення залишається досить значною. Отже, і ціни на товари будуть зростати. Треба мати на увазі, що підвищення цін

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

відбувається не тільки під впливом попиту на товари і послуги, а й тому, що зростають витрати виробництва.

Індекс інфляції, або, що теж саме, **індекс споживчих цін** — показник, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невикористаного споживання. Індекс інфляції в Україні у лютому 2018 склав **100,9** %.

Індексація доходів, безумовно, потрібна всім верстам населення.

Але форми і розміри її не можуть бути для всіх однаковими. Інакше розрив між доходами різних груп населення збільшуватиметься.

Зведена таблиця індексів споживчих цін за останні роки (%)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
січень	100,2	100,2	100,2	103,1	100,9	101,1	101,5
лютий	100,2	99,9	100,6	105,3	99,6	101,0	100,9
березень	100,3	100,0	102,2	110,8	101,0	101,8	
квітень	100,0	100,0	103,3	114,0	103,5	100,9	
травень	99,7	100,1	103,8	102,2	100,1	101,3	
червень	99,7	100,0	101,0	100,4	99,8	101,6	
липень	99,8	99,9	100,4	99,0	99,9	100,2	
серпень	99,7	99,3	100,8	99,2	99,7	99,9	
вересень	100,1	100,0	102,9	102,3	101,8	102,0	
жовтень	100,0	100,4	102,4	98,7	102,8	101,2	
листопад	99,9	100,2	101,9	102,0	101,8	100,9	
грудень	100,2	100,5	103,0	100,7	100,9	101,0	
За рік	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	102,4

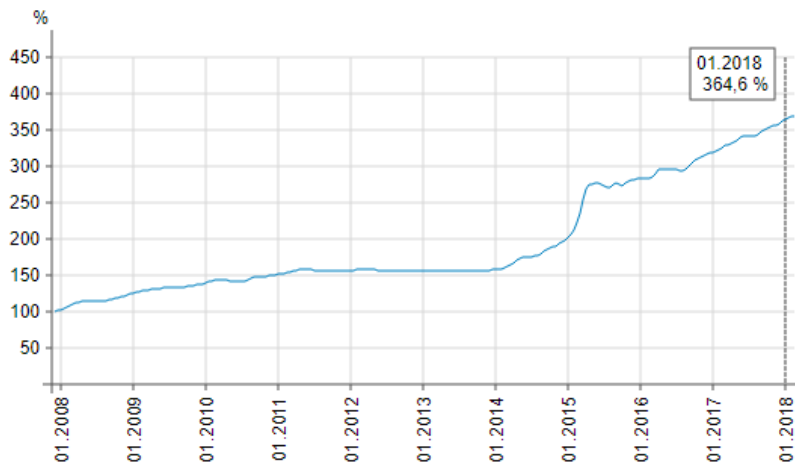
о значення індексу надаються у відсотках відносно попереднього місяця

Джерело index.minfin.com.ua

Для індексації доходів треба правильно визначити індексацію цін на послуги і споживчі товари, набір благ і послуг, так званого споживчого кошика, споживчий бюджет.

Індексація доходів повинна бути частковою не лише тому, що вона визначається лише в певній пропорції по відношенню до індексу цін, а й тому, що доходи різних груп населення зростають неоднаково.

Індекс споживчих цін виявляє зміну вартості фіксованого споживчого набору товарів та послуг у поточному періоді відносно попереднього. Споживчий набір товарів та послуг — це набір найбільш уживаних і важливих для споживання в домогосподарствах товарів та послуг. Встановлюється централізовано і є єдиним для всіх регіонів України.

Мал. 1. Динаміка індексу інфляції в Україні за 2008-2018 роки

Наостанок наводимо глобальний графік з динамікою зміни індексу інфляції в Україні за останні роки зростаючим підсумком, де можна побачити зростання інфляції за 10 років у 3-4 рази.

Тому соціальний захист як державна підтримка верств населення, які можуть зазнавати негативного впливу ринкових процесів, з метою забезпечення відповідного життєвого рівня, тобто заходи, що включають надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам (найбільш вразливим верствам населення), а також створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення просто необхідний. Основними елементами цієї системи залишаються:

- встановлення допустимих параметрів життя (розміру прожиткового мінімуму, мінімальної пенсії, соціальної допомоги);
- захист населення від зростання цін і товарного дефіциту для гарантованого забезпечення прожиткового мінімуму громадянам;
- вирішення проблеми безробіття і забезпечення ефективної зайнятості, перепідготовка кадрів;
- пенсійне забезпечення (людей похилого віку, інвалідів, сімей, що втратили годувальника);
- соціальні трансферти (допомога з безробіття, одноразові чи щомісячні виплати на дітей, з материнства, з хвороби та інших причин, житлові субсидії тощо);
- соціальне обслуговування (надання соціальних послуг окремим категоріям громадян);
- соціальне страхування тощо.

СУТНІСТЬ І РОЛЬ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Андріюк Анна,
студентка II курсу.
Керівник **Матвійчук Л.А.**,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Панівна у минулому столітті індустріальна модель розвитку суспільства, наслідки якої людство відчуває і сьогодні, призвела до виснаження відновних та невідновних ресурсів, руйнування екосистем, порушення природної рівноваги, погіршення екологічної ситуації, що в цілому загострило соціальні, економічні та екологічні проблеми. На жаль, людство надто пізно усвідомило реальну небезпеку від зазначених глобальних проблем, тому ситуація, що склалася потребувала негайного вирішення спільними зусиллями.

Позитивним кроком у вирішенні негативних наслідків індустріальної моделі розвитку суспільства та вироблення стратегії дій щодо зниження рівня глобальних загроз стала Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку «Порядок денний на XXI століття», яка відбулась в Ріо-де-Жанейро у 1992 році. Учасниками конференції визначені ключові положення, що проблеми навколишнього середовища і соціально-економічного розвитку не можна розглядати і вирішувати окремо, оскільки вони взаємопов'язані та взаємозалежні між собою [3].

Як наслідок відбувається перехід до тривимірної системи цінностей соціо-еколого-економічної, на відміну від двомірної еколого-економічної системи, яка існувала до цього часу. Соціо-еколого-економічна система цінностей передбачає збалансоване співіснування суспільства, економіки і природних систем, тобто соціально-економічний розвиток має забезпечити суспільний прогрес, не руйнуючи при цьому середовище.

Сталий розвиток, за визначенням Конференції ООН в Ріо-де-Жанейро – це розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби». Ряд авторів визначають сталий розвиток суспільства, як такий, за якого людина не робить значної шкоди природним системам, і вони встигають себе відновити. Головною ж метою сталого розвитку є забезпечення умовно безкінечного існування людської цивілізації та її прогресивного розвитку.

Необхідність впровадження принципів сталого розвитку в загальну стратегію розвитку України очевидна, оскільки в державі зберігається

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

екстенсивний тип розвитку економіки, який призводить до нераціонального використання природних ресурсів, у тому числі лісових, відбувається забруднення і порушення екологічної рівноваги навколишнього природного середовища, зростає кількість техногенних аварій та катастроф, домінування природомістких галузей, сировинна орієнтація експорту, значні диспропорції загальнодержавних і регіональних інтересів, відсутність конструктивних заходів, спрямованих на сталий розвиток регіонів [5].

У процесі становлення ринкових відносин та переходу економіки України на шлях сталого розвитку, проблема ефективного відтворення та використання лісових ресурсів, як національного надбання, набуває для нашої держави, якій характерна невисока лісистість території, важливого значення.

Серед пріоритетних завдань, поставлених на цьому етапі, важливе місце займають розвиток лісового господарства і відродження ефективної багатокладної системи господарювання в ньому. Це пояснюється, насамперед, тим, що, на думку вітчизняних науковців, розвиток суспільного виробництва є неможливим без лісу та лісових ресурсів. Вони є одним з основних складових сталого розвитку держави і комфортних умов існування її населення.

Оскільки здатність лісу задовольняти найрізноманітніші потреби людей зумовила його величезне значення в економічному житті, ліс було залучено у сферу виробництва і споживання, а його матеріальні блага використовувались відповідно до рівня розвитку суспільства. Ліс як природний або насаджений комплекс є важливим компонентом природного середовища, складовою основних типів рослинності та стабілізуючим фактором усієї ландшафтної системи. Ліси сприяють поліпшенню еколого-соціальної ситуації в суспільстві завдяки багатофункціональній дії та їх здатності до відтворення ресурсного потенціалу.

Ліси посідають одне з найважливіших місць у природно-ресурсному потенціалі: відіграють визначну роль у пом'якшенні клімату, збереженні лісового біорізноманіття, використанні деревини як відновлювального носія енергії, подоланні бідності; надають численні вигоди, пов'язані з природними лісами і лісонасадженнями, а також сприяють благополуччю планети і людства. Ці ключові факти вже давно усвідомлені міжнародною спільнотою і були відображені в плані виконання рішень Всесвітніх зустрічей на вищому рівні зі сталого розвитку, що відбулись у Страсбурзі (1990р.), Ріо-де-Жанейро (1992р.), Гельсінкі (1993р.),

Лісабоні (1998р.), Йоганнесбурзі (2002р.), Відні (2003р.) та Форумах ООН з лісів [2].

Ліси держави значною мірою впливають на життя її громадян. За умілого користування вони забезпечують основні потреби людей у харчуванні, є джерелом промислової активності та економічного розвитку.

Згідно Лісового Кодексу, усі ліси України є її національним багатством і перебувають у власності держави. Відповідно, на базі даної форми власності формується національна лісова політика, що не суперечить ринковим методам господарювання. За своїм призначенням та місцем розташуванням ліси України виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні та інші функції, є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах.

В останні роки досить гостро постає проблема забруднення навколишнього природного середовища, що, в свою чергу, впливає на створення сприятливих умов для праці, побуту та відпочинку людей. Особливої актуальності ця функція лісу набуває в рамках виконання базових положень Кіотського протоколу, адже Україна має зобов'язання щодо недопущення зростання викидів парникових газів. Тому важливою є реалізація заходів щодо сприяння сталому розвитку, зокрема впровадження раціональних методів ведення лісового господарства [1].

Таким чином, виходячи з комплексного дослідження сутності і ролі лісових ресурсів у системі сталого розвитку, можна дійти висновку, що ліс є важливим компонентом навколишнього середовища. Екологічні, економічні та соціальні функції, виконувані лісами є рівно важливими і лише застосування комплексного підходу до їх використання забезпечить раціональне використання природних ресурсів, їх охорону та відтворення. Крім того, ефективність використання лісових залежить від забезпечення на державному рівні відповідних заходів, що потребує дослідження організаційно-економічних засад використання лісових ресурсів.

Література:

1. Дейнека А.М. Еволюція концепції сталого розвитку лісового господарства та її економіко-правове забезпечення на міжнародному і регіональному рівні / А.М. Дейнека // Економіка України. – 2008. – № 1.
2. Декларація та план виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні за сталого розвитку. 26 серпня – 4 вересня 2002 року. Йоганнесбург, Південна Африка / Вид. 2-е. – К. : ПРООН/МПВСР, 2007.
3. Порядок денний на XXI століття: програма дій ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро. – 2-ге вид.

4. Руденко Л. Г. Концепція сталого (збалансованого) розвитку та її сприйняття в Україні / Л.Г. Руденко, С.А. Лісовський // Український географічний журнал. – 2005. – № 4.
5. Садовенко А. П. Сталий розвиток суспільства навч. посіб. / А.П. Садовенко, В.І. Серета, Л.Ц. Масловська – К.: Компанія ВАІТЕ, 2009.

ВИТОКИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

*Навозняк Л.М.,
викладач соціальних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Цивілізація – це стадія розвитку суспільства,
на якій нічого не можна зробити без фінансування.
Дж. М. Кейнс

На сучасному етапі розвитку людства гроші перестали бути лише економічною категорією, вони є цивілізаційним чинником. Під впливом монетарних механізмів відбуваються глибокі зміни у традиційних соціальних та духовних структурах суспільства. Людина опинилася у світі, в якому поставлені під сумнів фундаментальні моральні цінності, дискредитоване науково обґрунтоване освоєння світу, раціональні моделі поведінки загрожують утратою «всього святого», а її власне життя зведене до нескінченної гонитви за грошима. Гроші перетворилися з інструменту економічної діяльності на один із вимірів людської долі, позаяк багатство і бідність – не лише зовнішні обставини життя, а й діапазон екзистенційних моделей, у якому людина переживає своє буття у світі.

Нинішня фінансова ситуація є виявом віртуалізації соціального життя, яка спричинена, не в останню чергу, новітньою еволюцією грошей та економічних механізмів. Сучасні гроші – це субстанція-суб'єкт, цілковито ідеальна, духовна, абстрактна, яка не має потреби в жодній іншій субстанції, окрім самої себе, субстанція, що народжується з економічних відносин і перебуває в економічних параметрах, проте проймає собою весь світ, увівши в дію вже по-справжньому світові гроші, або світові валюти.

Дані процеси можна означити поняттям «фінансова цивілізація», яке увів до наукового вжитку в Україні філософ Володимир Ільїн. Уживаючи це поняття, мають на увазі:

по-перше, проникнення грошового виміру на всі рівні соціокультурного буття людини, зокрема в такі сфери, які дотепер не вимірювалися грошовим еквівалентом;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

по-друге, сучасний стан економічних механізмів створює ситуацію, в якій гроші діють виключно заради самих грошей, віртуалізуючи не лише економіку, а й соціум загалом [1, с.15].

Почалося це не тепер, витoki цих явищ корінються ще в історії Стародавньої Греції. Людина західного світу завоювала земну кулю, за висловом К. Ясперса, завдяки послідовному проведенню трьох принципів:

- а) заснована на грецькій науці раціональність, яка ні перед чим не зупиняється;
- б) те, що ми називаємо особистістю, із самого початку було пов'язане з раціональністю як її корелятом;
- в) західна людина сприймає світ як фактичну дійсність у часі. Самодостатність і раціональність стають для неї джерелом, з якого вона безпомилково пізнає світ і намагається панувати над ним.

Поворот до раціональності, про який пише К. Ясперс, збігся в часі з процесом в економічному житті, який неможливо розглядати безвідносно до перелічених духовно-культурних явищ – монетарною революцією, ініційованою у 630-х роках до н. е. царями Лідії. До появи монетних грошей існувало багато цивілізацій – єгиптяни й вавилоняни, ацтеки, хети, критяни. Вони створили розвинені культури, але в усіх це закінчилося застоєм і занепадом. Лише греки, які перейняли від лідійців монетарну систему, подолали цей бар'єр.

Прийняття грошей швидко просунуло їх уперед, дозволивши випередити інші народи. Гроші вивели соціальні зв'язки людей за рамки родинних кланів, створили новий зріз соціальної диференціації – не на основі кровної спорідненості, а на основі майнового поділу на стани і територіального принципу збору податків. Людина тих часів здобула своє «Я» певною мірою внаслідок того, що гроші зруйнували її традиційне «Ми», вона мусила усвідомити свою окремішність, протиставленість світові й почала шукати опори в самій собі. Так приходить відкриття особистості.

Разом з тим людина, раніше пов'язана лише з тісною групою кровних родичів, тепер, опинившись поза своїм локальним середовищем, віднаходить свою належність до нескінченно широкої множини речей, людей і подій, які відкрилися їй через товарно-грошові зв'язки, – вона виявляє, що реально належить до цього безмежного, але єдиного по своїй суті світу, – так зародився перехід до універсальності. Змінилися стиль мислення і шкала цінностей.

Як зустрілися гроші й світоглядні цінності – бачимо і в добу Ренесансу. На початку XIV ст. був ліквідований орден Тамплієрів, який створив першу в світі систему

банківських послуг для обслуговування хрестових походів. Імпульс, який Тамплієри дали розвиткові грошового обігу в середньовічній Європі, продовжився у розвитку нової мережі банківських установ, створеної банкірськими родинами північно-італійських міст-держав Пізи, Венеції, Верони та Генуї. Багатіючи, банкірські сім'ї вкладали гроші в предмети мистецтва та старовини – витвори культури Давнього Риму та Греції. Вони виплачували власні стипендії, фінансували мистецтво, використовували класичні знання, твори мистецтва, стиль домашнього побуту, що належали до дохристиянських часів, щоб дистанціювати себе від релігійних ідей. Таким чином вони підкреслювали, що мають владу завдяки своїм комерційним підприємствам і нічим не зобов'язані церкві. Гуманізм Ренесансу сформувався як культура торговців та банкірів, центром Відродження, як і банківської справи, була Флоренція. На пікові розквіту Флоренції як банкірського міста у 1422 р. у ній працювали 72 міжнародних банки [2]. Такими були перші етапи формування фінансової цивілізації.

Нині фінансова цивілізація фіксує той факт, що не тільки господарство, а й усе суспільство стало грошовим. Усе може бути виміряне грошима і опосередковується рухом грошей. Коли людина боїться свого життя, то вона об'єктивно виражає свою цінність у грошах. Це зовсім не заперечує того, що цінність людського життя безмежна і не може бути зведена до грошового виразу, але в той самий час це зведення і грошовий вираз існує цілком реально як загальний момент.

Власне кажучи, людина в грошовому суспільстві виступає лише органом вартості – цього загального всюдисущого матеріального і в той же час ненаочного капітального тіла суспільства. Здається, що капіталіст є суб'єктом, а капітал об'єктом його діяльності. Капіталіст вирішує, куди вкладати гроші, як вести справу і т. д. Але це лише зовнішня видимість. Насправді капітал відповідно до своєї логіки життя примушує капіталіста робити так чи інакше. І якщо він не виконуватиме вимогу капіталу, то в ході конкурентної боротьби втратить його. Капітал замінить цю людину на іншу людину (капіталіста), яка мислитиме і діяти більш адекватно природі капіталу. Тим самим капітал знаходить себе як справжній суб'єкт, що ставить і реалізовує свої цілі і використовує мізки й здібності капіталіста як свої власні мізки і здібності капіталу. Суб'єкт і об'єкт у грошовому капітальному господарстві стають лише моментами своєї загальної єдності, взаємопроникнення і взаємоперетворення. Немає суб'єкта і об'єкта, а є суб'єкт-об'єкт як якесь розчленоване, але неподільне ціле [5, с. 47]. Ця діалектика становить основну колізію сучасної фінансової цивілізації, її головну перевагу, що відкриває простір загального розвитку, і її головний недолік, що відкриває

перспективу розкладання й деградації людства, зведення людського буття до технічної функції.

Отже, сама цивілізація за своєю сутністю є людською цивілізацією, що характеризує ступінь розвитку людини, і якщо вона одержує визначеність фінансової, то це говорить про процес заміщення людини грошима. Світ грошей розчиняє в собі світ людини, робить його похідним і підлеглим. Фінансова цивілізація – це момент переходу, завершення величезної історичної епохи і зародження, визрівання якісно нової соціальної реальності [2]. Якою буде ця реальність залежить тільки від людини. Чи здатна людина підпорядкувати світ грошей собі, перетворивши його у власний, а не чужий їй і пануючий над нею світ? Ось основне питання сучасної цивілізаційної історії. І це питання ще не вирішене. Але воно розв'язується зараз і скрізь усім людством і кожною людиною зокрема.

Література:

1. Ільїн В.В. Фінансова цивілізація / В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2007. – 528 с.
2. Скринник З.Е. Фінансова цивілізація: завершення і початок / З.Е. Скринник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.libs.ubs.edu.ua/materials/ufent/4_konf_2011.pdf
3. Смовженко Т. С. Філософія грошей в епоху фінансової цивілізації: монографія / кол. авторів; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра філос. наук, проф. З. Е. Скринник. – К. : УБС НБУ, 2010 – 463 с.

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ: УКРАЇНА І КРАЇНИ СВІТУ

*Навозняк Віталій Георгійович,
викладач суспільних дисциплін.*

Рівненський економіко-технологічний коледж НУВГП

Сім'я є основним соціально-демографічним осередком суспільства. Внутрішні родинні стосунки та процеси, що відбуваються у суспільстві, щільно взаємопов'язані тому що життєдіяльність сім'ї визначається закономірностями розвитку суспільства.

Діяльність будь-якої держави що до багатодітних сімей полягає у створенні економічних, правових, соціальних умов для життя, задоволення потреб, матеріальному забезпеченні, розвитку та підтримці інституту сім'ї та пропаганди щодо повернення традицій багатодітності. Проте майже всі держави світу, за винятком Китаю, Індії, Пакистану та ще декількох країн, останніми роками зіштовхуються з проблемою зниження народжуваності. Наприклад, наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. швидкими темпами відбувається процес скорочення населення в усіх країнах Європейського союзу. Показник сумарної народжуваності на рівні 1,1 – 1,2 на одну жінку

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

спостерігається у Чехії, Іспанії, Словенії, у Німеччині – 1,3. Ці країни вдаються до практики стимулювання народжуваності у тих родинах, які вже мають дітей та бажають збільшити їх чисельність. Таким чином, європейські країни намагаються зберегти рівень відтворення населення за рахунок популяризації багатодітності [4].

Доцільно зауважити, що коефіцієнт фертильності, тобто кількість дітей народжених однією жінкою в середньому по країні, в Україні становить 1,3. Однак цей показник є значно нижчим від міжнародної норми простого відтворення населення – 2,14 дитини на одну жінку, тому Україна займає 211 місце серед 222 країн, в яких вимірюється коефіцієнт фертильності [2].

Оскільки Україна проголосила себе соціальною правовою державою, а вищою цінністю такої держави виступає особистість та її права, то проблематика повноцінної реалізації державних допомог багатодітним сім'ям має безпосередній стосунок до формування умов гідного людини життя, її соціального захисту.

Система соціального захисту багатодітних сімей виступає одним з інститутів реалізації соціально-економічної політики, мета якої полягає у забезпеченні соціальної стабільності і розвитку суспільства. Для досягнення цієї мети необхідним є наявність дієвого механізму захисту багатодітних сімей від соціальних ризиків та інших небезпек.

Соціальний захист – це «система юридичних, економічних, фінансових та організаційних засобів держави щодо захисту населення від соціальних ризиків» [1, с. 828].

Організація соціального захисту багатодітної сім'ї є невід'ємною частиною соціальної політики сучасної держави. У більшості розвинених країн соціальний захист засновано на принципах солідарності та спільної участі громадян в його фінансуванні, головним чином через сплату податків. Він включає в себе цілу систему соціальних гарантій.

В Польщі право на спеціальну дотацію мали право всі багатодітні сім'ї, в яких було троє і більше дітей. На даний час введений спеціальний критерій: допомогу по багатодітності можна отримати лише в тому випадку, якщо дохід на кожного члена сім'ї становить в перерахунку менше ніж 125 доларів на місяць. Якщо ж у сім'ї є дитина –інвалід і один із батьків не працює, а зайнятий лише доглядом за цією дитиною, вона збільшується вдвічі [2].

В Канаді допомога на дитину залежить від доходу сім'ї та кількості дітей. Кожна провінція самостійно визначає параметри доходу сім'ї та рівень необхідної допомоги.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Органи місцевого самоврядування призначають допомогу зважаючи на рівень доходу в сім'ї та надходження до місцевого бюджету і тому по всій території Канади розмір допомоги багатодітним сім'ям може різнитися в рази.

Чехія запровадила для матерів зниження пенсійного віку по одному року за кожну народжену дитину.

Німеччина багатодітним сім'ям запровадила бонусну систему підтримки. В багатодітних сім'ях за народження кожної дитини мати отримує додатковий податковий бонус. Право на отримання дитячої дотації мають всі громадяни Німеччини, які мають дітей, що проживають спільно з ними.

Грошова державна підтримка в Німеччині коливається так: за першу і другу дитину батькам виплачують по 184 євро в місяць, за третю 190 євро. За кожну дитину, починаючи з четвертої – по 215 євро. За європейськими стандартами це не велика сума коштів, а тому німецькі реалії розраховані більше на стимуляцію самостійного виживання, аніж на державну підтримку[2].

В Швеції багатодітні сім'ї отримують прогресивну матеріальну допомогу, розмір якої зростає з народженням чергової дитини. При цьому, якщо заробітна плата батьків не досягає прожиткового мінімуму, то багатодітній родині нараховується додаткова допомога для оплати житла, дитячих дошкільних установ або спеціальних талонів на продукти харчування. Розмір допомоги визначається відповідно до соціальних стандартів держави.

Франція як країна з найвищою народжуваністю в континентальній Європі, запровадила державну програму «Велика сім'я». Ця програма бере свій відлік з 1921 року. Багатодітним сім'ям надаються податкові пільги. Кожна наступна дитина зменшує базу оподаткування, так що сім'ї з чотирма дітьми практично взагалі не платять податків

Скільки дітей у багатодітній сім'ї в Україні, визначає Закон України «Про охорону дитинства» [3], у якому зазначено, що багатодітна сім'я – це сім'я, у якій подружжя (чоловік та жінка) перебуває в зареєстрованому шлюбі, разом проживає та виховує трьох і більше дітей, у тому числі кожного з подружжя, або один батько (одна мати), який (яка) проживає разом із трьома й більше дітьми та самостійно їх виховує.

До складу багатодітної сім'ї включаються також діти, які навчаються за денною формою навчання в загальноосвітніх, професійно-технічних та вищих навчальних закладах, – до закінчення навчальних закладів, але не довше, ніж до досягнення ними 23 років.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

В 2018 році виплата при народженні дитини становитиме 41 280 грн. Ця сума не залежить від кількості дітей.

Відповідно до ст. 13 Закону України «Про охорону дитинства» багатодітним сім'ям надаються такі пільги:

- знижка у розмірі 50% на всі види комунальних послуг. При цьому треба знати, що дана пільга не залежить від розміру житла та форми власності;
- 50-відсоткова знижка вартості палива, і рідкого зокрема, у межах норм, визначених законодавством, у разі, якщо відповідні будинки не мають центрального опалення;
- позачергове встановлення квартирних телефонів. Абонентна плата за користування квартирним телефоном встановлюється в розмірі 50% від затверджених тарифів;
- гарантується додаткова оплачувана відпустка для одного із батьків. В такому випадку відпустка не є не дуже великою, проте за певних обставин вона може досягати 17 днів;
- якщо в сім'ї виховується щонайменше п'ять дітей, віком до шести років, то мати може розраховувати на отримання звання матері-героїні та особливого статусу, який гарантує додаткові пенсійні виплати.

Передбачені пільги багатодітній сім'ї надаються за умови, якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу за попередні шість місяців не перевищує величини доходу, який дає право на податкову соціальну пільгу (на даний час 2240 грн на одну особу) [3].

Дітям з багатодітних сімей надаються такі пільги:

- безкоштовне отримання певних видів лікарських засобів, що передбаченні чинним законодавством;
- право на позачергове обслуговування в лікувальних закладах профілактичного типу. Також це стосується проходження процедури диспансеризації;
- пільга на пересування в громадському транспорті. Ця пільга не залежить від маршруту руху та відстані;
- право на безкоштовний оздоровчий відпочинок у таборах та санаторіях;
- для студентів з багатодітних сімей призначається соціальна стипендія та може надаватися додаткова соціальна та матеріальна допомога.

Таким чином, кожна держава приділяє увагу соціальній підтримці багатодітних сімей, в тому числі і Україна, яка визнала перевагу сімейних цінностей перед іншими в пріоритетах соціальної політики держави. І вивчення досвіду зарубіжних країн має для України важливе значення в процесі розбудови власної системи соціального захисту

багатодітних сімей. Виникає можливість для проведення аналогій, здійснення вже перевічених історією кроків на шляху демократизації національної захисної системи.

Література:

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. академіка НАН Ю.С. Шемшученка. – К.: Юридична думка, 2007. – 990с.
2. Добрянський А. Зарубіжний досвід вирішення проблем багатодітних сімей (на прикладі деяких країн ЄС) / А.Добрянський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_44/fail/ch_1/14.pdf
3. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III із змінами і доповненнями, внесеними Законами України / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
4. Про становище багатодітних сімей у країнах ЄС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bukviche.com/pro-stanovyche-bahatoditnych-simej>.

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ В ОПЛАТІ ПРАЦІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

*Снітинська Ірина,
студентка II курсу.
Керівник Навозняк Л.М.,
викладач соціальних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

В сучасних умовах проблема гендерної нерівності набуває все більшої актуальності. Поширення жіночого руху призвели до розуміння жінкою своєї незалежності, у тому числі й матеріальної, від чоловіка. Змінюється традиційне ставлення в суспільстві до жінки лише як до берегині та домогосподарки. Жінки вимагають не тільки формальної, а й фактичної рівності як в умовах найму на роботу, так і в оплаті праці. Все більше чоловіків розуміють прагнення жінок до самореалізації поза домашнім господарством, поважаючи їхній вибір, беруть на себе частину домашніх обов'язків. Жінки отримали можливість реалізації своїх прагнень у бізнесі, політиці, науці. Незважаючи на це, становища жінок і чоловіків на ринку праці відрізняються.

Зв'язок гендерної нерівності з ринком праці свідчить про те, що нерівність у соціально-трудовах відносинах і безпосередньо у сфері оплати праці складає основу соціально- економічної нерівності, оскільки основним джерелом доходів громадян України є саме заробітна плата. На державному рівні існує думка про те, що гендерна рівність є однією із передумов стабільного розвитку демократичного суспільства. Одним із ключових факторів зближення України з глобальними лідерами за рівнем соціально-економічного розвитку є досягнення гендерної рівності у всіх сферах

суспільного життя. У сучасних умовах Україні важливо підтримувати вже досягнутий прогрес в гендерних трансформаціях [1].

Згідно Закону України «гендерна рівність» – це рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства [3].

Це поняття включає рівність чоловіків та жінок перед законом, на ринку праці (рівність в отриманні винагороди за рівнозначну працю та в доступі до економічних ресурсів), а також рівних можливостей щодо вираження своїх інтересів незалежно від статі.

В економічній літературі, присвяченій аналізу гендерних відмінностей в оплаті праці, найчастіше виокремлюють три основні причини відмінностей розміру заробітної плати жінок і чоловіків. Насамперед, гендерний розрив в оплаті праці пояснюється відмінностями у розмірі нагромадженого людського капіталу як загального, так і специфічного. Друга причина полягає у концентрації зайнятих чоловіків і жінок у різних галузях економіки, на різних посадах і професіях; третя свідчить про наявність дискримінації жінок на ринку праці [2].

Ще однією з причин гендерного розриву в оплаті праці є також відмінності у кількості відпрацьованого часу: репродуктивна поведінка й «подвійна» зайнятість (у побуті й на роботі) жінок призводить до того, що вони володіють меншим, порівняно з чоловіками, запасом часу для роботи за винагороду. Згідно з статистичними даними з питань економічної активності відомо, що в Україні середня тривалість робочого тижня у жінок відносно нижча, ніж у працівників-чоловіків. Парадоксальності ситуації додає те, що по факту жінки працюють більше за чоловіків. Середній робочий день чоловіка триває 7 годин 48 хвилин. Жінка ж в середньому працює 8 годин 39 хвилин. Й майже п'ять годин жінка змушена витратити на неоплачувану працю на кшталт приготуванні їжі, прибирання, догляду за дитиною. Чоловіки жертвують на сімейні справи лише 1,5 години на день.

Можна висунути припущення, що відмінності в оплаті праці є наслідком наявності на ринку праці та в суспільстві загалом стереотипів про низьку цінність для жінки роботи поза домашнім господарством.

Серед науковців існує ще одна думка з приводу причин гендерного розриву в оплаті праці. Вона заключається в тому що не всі жінки оцінюють себе адекватно і часто просять за таку ж роботу менше ніж чоловіки в середньому на 27%. Наприклад, жінки-менеджери з продажу заробляють на 26% менше чоловіків-менеджерів,

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

директори на 36%, начальники відділу на 30%, бухгалтери на 20%, програмісти на 41%. А чоловіки-акушери просять за свою роботу утричі більше жінок-акушерок, інструктори з фітнесу вдвічі більше, сортувальники теж удвічі [1].

Про наявність гендерної нерівності на ринку праці України у всіх галузях свідчать показники заробітної плати, відповідно до статистичних даних, у більшості випадків заробітна плата чоловіків вища ніж у жінок. Незважаючи на високу професійну й освітню підготовку, жінки переважно перебувають на нижчих посадах, що потребують нижчої кваліфікації та менше оплачуються. Середня заробітна плата жінок останніми роками не перевищує 70% середньої заробітної плати чоловіків. Така ситуація спостерігається не тому, що жінкам за одну й ту ж роботу платять менше, ніж чоловікам, а тому, що вони частіше займають менш оплачувані посади. Жінки складають близько 80% всіх працівників у сфері освіти, медицини, культури. Саме ці напрямки сьогодні є найменш оплачуваними галузями українського ринку праці. Крім цього, більшість керуючих посад займають чоловіки, що й призводить до різниці в оплаті праці у межах однієї галузі. Жіноча зайнятість традиційно переважає у сферах діяльності з найнижчими рівнями середньої заробітної плати — сфері соціального забезпечення, освіти, охорони здоров'я, побутовому обслуговуванні та культури. Водночас «чоловічими» видами діяльності залишаються високооплачувані галузі важкої промисловості, транспорт, сфера підприємництва [4].

Гендерний розрив в оплаті праці означає заробіток чоловіків мінус заробіток жінок. Його можна розрахувати для середньої, медіанної або іншої оплати праці в рамках шкали розподілу заробітної плати. Оплата праці жінок нижче, ніж чоловіків, що є спільною рисою практично всіх ринків праці у світі. У багатьох країнах величина гендерного розриву більша серед високооплачуваних працівників, ніж серед низькооплачуваних. [1].

Згідно з даними Держстату, у першому півріччі 2017 року офіційна середньомісячна заробітна плата чоловіків перевищила зарплату жінок майже на 24,5%. За цей період середня зарплата штатного працівника-чоловіка склала 7779 гривень, а жінки – 6243 гривень.

Найбільша різниця в заробітних платах між чоловіками та жінками у фінансовій і страховій сферах – жінки отримують майже 11 тис. гривень за місяць, чоловіки майже 16,4 тис. гривень; а також у мистецтві, спорті, розвагах та відпочинку – 5 тис. гривень жінки й майже 10 тис. гривень чоловіки відповідно.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Цікаво, що у промисловості, поштовій і кур'єрській діяльності, телекомунікаціях, оптовій та роздрібній торгівлі, ремонті автотранспортних засобів і мотоциклів чоловіки заробляють у середньому на 2 тис. гривень більше. А от у сфері охорони здоров'я, будівництві, науковій діяльності, сільському господарстві різниця на користь чоловіків становить близько тисячі гривень. Майже однаково жінки й чоловіки заробляють в освітній сфері, адміністративному обслуговуванні, діяльності в бібліотеках, архівах, музеях та інших закладах культури.

За підрахунками Міжнародної організації праці, жінки у світі все ще заробляють у середньому 77 % від того, що заробляють чоловіки. У звіті «Жінки в роботі, 2016» зазначається, що різницю в оплаті праці не можна пояснити виключно різним рівнем освіти та віку. Цей розрив часто пов'язаний із недооцінкою роботи, яку виконують жінки, а також навичок у секторах та професіях, де традиційно домінують жінки, дискримінації, та необхідності жінки робити перерви в кар'єрі або ж скорочувати робочі години, щоб встигати доглядати й виховувати дітей.

Гендерний компонент враховано в усіх Цілях сталого розвитку 2030, що слугують дороговказом для урядів країн-членів ООН. Зокрема, ціль № 5 ставить за мету досягнення гендерної рівності й розширення можливостей для жінок і дівчаток у всьому світі, ціль №5 покликана також забезпечити гідну працю для всіх. Проте автори звіту Всесвітнього економічного Форуму в Давосі підраховали, що потрібно 170 років (!), аби подолати різницю в оплаті праці та можливостях працевлаштування для чоловіків і жінок.

Отже, світовій спільноті не залишається нічого іншого, як обмірковувати та впроваджувати невідкладні заходи, щоб подолати розрив гендерної рівності.

Таким чином, питання гендерної нерівності на сучасному етапі розвитку суспільства займають по актуальності далеко не останнє місце. Незважаючи на очевидний прогрес, гендерна дискримінація як і раніше охоплює багато сфер суспільства, в тому числі і сферу соціально – трудових відносин. З цієї причини досягнення гендерної рівності стає важливим показником економічного розвитку кожної країни.

Література:

1. Блага В.В. Гендерний аналіз українського ринку праці / В.В. Блага [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://global-national.in.ua/archive/17-2017/17_2017.pdf
2. Галайда Т. О. Проблема гендерної нерівності та її вплив на відмінності оплати праці в Україні / Т. О. Галайда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_3_3/069-072.pdf

3. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.

4. Никифороенко В. Г. Гендерні аспекти регулювання соціально-трудова відносин в Україні / В. Г.Никифороенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5887/1/.pdf>

ВАЖЛИВІСТЬ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ УКРАЇНИ

Василюк О.М.,

викладач математики та інформатики,

спеціаліст вищої категорії.

Рівненський кооперативний економіко-правовий коледж

Основою сучасної державної політики є концепція сталого розвитку, тому в Україні виникає необхідність структурних змін в побудові ефективної політики, які б забезпечили сталі темпи економічного зростання, вирішення соціальних проблем, покращення навколишнього середовища та забезпечення успішної інтеграції країни у світовий соціально-економічний простір. Актуальність упровадження принципів сталого розвитку в усі сфери державного регулювання визначається загостренням глобальних і національних проблем. Розбудову економіки на принципах сталого розвитку задекларовано в законодавстві більшості країн світу. Не є винятком і Україна, в якій розроблено та затверджено базу нормативно-правових актів щодо впровадження концепції сталого розвитку в життя.

Сталий розвиток – такий розвиток країн і регіонів, коли економічне зростання, матеріальне виробництво і споживання, а також інші види діяльності суспільства відбуваються в межах, які визначаються здатністю екосистем відновлюватися, поглинати забруднення і підтримувати життєдіяльність теперішніх та майбутніх поколінь.

У 50–60-х рр. 20 ст. розвиток пов'язували лише з економічним прогресом та зростанням економічної ефективності. На початку 70-х рр. у зв'язку з несправедливим розподілом прибутків та зі зростанням кількості бідних у країнах, що розвиваються, питання соціальної справедливості були визнані такими ж важливими, як і питання зростання економічної ефективності. Проте зростаюче споживання природних ресурсів призвело до деградації довкілля й негативно вплинуло на здоров'я людей. Реальною загрозою стала проблема «меж зростання», на яку у 1972 році звернув увагу світової громадськості Римський клуб. Щоб уникнути екологічної кризи, до концепції розвитку необхідно було включити третю мету – збереження довкілля. Вперше це питання було

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

порушено на Конференції ООН з довкілля людини (1972, м. Стокгольм), яка визнала актуальність екологічних проблематики та необхідність створення дієвих міжнародних механізмів для її розв'язання. Термін «сталий розвиток» з'явився у 1980 році, коли вийшла «Всесвітня стратегія охорони природи» (ВСОП), підготовлена Міжнародною спілкою охорони природи (МСОП). Ця стратегія висунула принципово нове положення: збереження природи нерозривно пов'язане з питаннями розвитку. Світове співтовариство визнало, що збалансований розвиток «повинен стати пріоритетним питанням порядку денного міжнародного співробітництва». Загальновизнаним є розуміння збалансованого розвитку як гармонійного поєднання економічних, соціальних та екологічних складових розвитку.

Для України корисним є аналіз досвіду з регулювання сталого розвитку інших країн світу. Починаючи з 1992 року в країнах Європи було прийнято багато програм, створено спілок, інших організацій по розробці заходів для переходу до сталого розвитку. У 1996 р. 11 країн світу (Данія, Швеція, Норвегія, Ісландія, Фінляндія, Німеччина, Росія, Польща, Естонія, Латвія, Литва) ініціювали «Балтійську стратегію сталого розвитку» разом із громадськими організаціями і регіональною мережею міст.

Забезпечення збалансованого розвитку – це не технічна проблема, для розв'язання якої необхідні нові технічні засоби чи технології. Це проблема зміни суспільних відносин і формування такого суспільства, яке не руйнуватиме середовище свого існування. Перехід до такої моделі розвитку має й етичний зміст, це зсув у ціннісних орієнтаціях багатьох людей. Як будь-який суспільний ідеал, концепція збалансованого розвитку є дороговказом для створення суспільства, яке буде розвиватись у гармонії з природою.

Для досягнення збалансованості слід гармонійно поєднувати принцип збереження культурної і природної спадщини з принципом інноваційності, творчості. Творчий підхід до природоперетворювальної діяльності передбачає врахування складності природних екосистем і творчу адаптацію суспільної діяльності до можливостей екосистем підтримувати життя на Землі. Важливим є принцип екоефективності, який полягає в тому, щоб створювати більше товарів і надавати більше послуг, використовуючи менше ресурсів і менше забруднюючи довкілля. Принципи збалансованого розвитку обов'язково мають бути поєднані з такими загальнолюдськими моральними принципами, як справедливість, відповідальність перед теперішніми і майбутніми поколіннями, солідарність, ліквідація бідності,

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

гендерна рівність, визнання традиційних прав корінних народів тощо. Південні країни світу наголошують на переході до збалансованого розвитку в контексті проблем бідності, нерівності та несправедливості. Відповідно, шляхи вирішення цих проблем також будуть мати не технологічний, а соціальних характер, тобто екологічні проблеми можна буде вирішити лише спільно з іншими соціальними проблемами і тільки шляхом соціальних змін – зміни суспільних відносин у соціумах, а якщо це неможливо, то зміни існуючих соціально-політичних систем. Важливо знайти такий тип соціальної організації суспільства, який забезпечить можливість гармонізувати ставлення цього суспільства до природи.

Проблеми збалансованого розвитку – це, насамперед, проблеми влади і політичної волі. Для його реалізації необхідна відповідна міжнародна і національна політика. Досягнення збалансованого розвитку потребує глибоких структурних змін в управлінні та нових шляхів роботи в різних галузях економічного, соціального та політичного життя. На національних і місцевих рівнях потрібні як міжгалузеві інституції, так і такі, що ґрунтуються на принципі участі громадськості, а також інтегруючі механізми, які можуть залучати уряди, громадянське суспільство та приватний сектор до розроблення спільного бачення майбутнього розвитку, його планування та спільного прийняття рішень.

В Україні поки що відсутні такі важливі стратегічні документи, як Національна стратегія збалансованого розвитку та Національний план дій з охорони навколишнього середовища. З огляду на євроінтеграційні прагнення України, варто зазначити, що принцип збалансованого розвитку закріплено в установчому Амстердамському договорі ЄС (Договір про ЄС, 1997). Збалансований розвиток визначено ключовим принципом усіх політик ЄС. Згідно з ним будь-яку політику ЄС слід розробляти так, щоб вона враховувала економічні, соціальні та екологічні аспекти, а досягнення цілей в одній зі сфер політики не стримувало б прогресу в іншій.

В зарубіжних країнах виділяють різні підходи до розробки стратегії сталого розвитку. Серед них можна виділити чотири типи підходів:

1) Комплексна багатовекторна стратегія сталого розвитку – єдиний документ та процес, який охоплює економічні, соціальні та екологічні аспекти сталого розвитку. Зазвичай такий підхід пов'язаний з терміном «Національна стратегія сталого розвитку» або «Національний порядок денний на XXI ст. (НПД-21)»;

2) Міжсекторальні стратегії сталого розвитку, які стосуються його окремих вимірів – стратегії, які охоплюють декілька секторів та один або декілька вимірів

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

сталого розвитку, наприклад національні плани охорони навколишнього середовища або Документи про стратегію скорочення бідності.

3) Секторальні стратегії сталого розвитку – стратегії, які охоплюють економічний, соціальний та екологічний виміри сталого розвитку, однак сфокусовані на певному секторі (наприклад, стратегія сталого розвитку міністерства транспорту). Канада є єдиною країною, яка застосувала цей підхід як основний інструмент розробки стратегії. Деякі країни, такі як Велика Британія та Мексика, також розробляють відомчі секторальні стратегії, однак як складову національної стратегії.

4) Інтеграція концепції сталого розвитку у наявні національні стратегії розвитку – цей підхід не передбачає підготовку окремого документа. Концептуальні засади сталого розвитку інтегруються безпосередньо в наявні національні плани та механізми розвитку. Мексика та Індія використовують цей підхід до розробки стратегій.

З огляду на це, справедливо зазначити, що хоча включення економічного, соціального й екологічного елементів до стратегій було звичним явищем, розуміння конкретних і прагматичних зв'язків між економічним, соціальним та екологічним елементами у всіх досліджених стратегіях перебуває на ранньому етапі становлення. Просте включення усіх елементів сталого розвитку до однієї стратегії не обов'язково робить її комплексною. Для сталого розвитку, важливо, що всі цілі та конкретні ініціативи, реалізовані в стратегії, ґрунтуються на ментальному плануванні позитивних і негативних зворотних зв'язків, які могли б потенційно розгортатися в рамках економічної, соціальної та екологічної систем.

Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», метою якої є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі, передбачено реалізацію 62 реформ та програм розвитку держави. Перелік реформ за вектором розвиток безпосередньо стосується господарського законодавства, тому було би доречним висвітлення результатів реформування за цим вектором в господарському законодавстві. Одним із напрямів модернізації господарського законодавства у контексті міжнародної інтеграції України є його адаптація до законодавства Європейського союзу. Існують всі підстави стверджувати, що модернізацію господарсько-правового регулювання господарських відносин в Україні доцільно здійснювати з урахуванням досвіду провідних європейських країн.

Отже, можна стверджувати, що модернізація господарського законодавства України та його адаптація до економічного законодавства Європейського Союзу має

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

здійснюватися на принципах сталого розвитку. При цьому, важливу роль відіграє дослідження позитивного зарубіжного досвіду, зокрема шляхів впровадження положень стратегій сталого розвитку провідних зарубіжних країн в їхнє господарське (економічне, комерційне законодавство).

РІВЕНЬ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: ДИНАМІКА І ПЕРСПЕКТИВИ

*Пилипюк Юлія,
студентка II курсу.
Керівник Купчишина Т.В.,
викладач соціально-
економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

За сучасних умов, поряд з економічним зростанням, людський розвиток є одним з найважливіших індикаторів добробуту країни.

Одним із найважливіших показників для оцінки добробуту країн є Індекс людського розвитку (ІЛР). Він визнаний у всьому світі як інтегральний показник стану соціально-економічного розвитку країни, що відображає досконалість соціально-трудових відносин. З 1993 року ІЛР щорічно публікується Програмою розвитку ООН. При підрахунку ІЛР враховують три види показників: середня тривалість життя; індекс освіти; рівень життя, оцінений через ВВП на душу населення при паритеті купівельної спроможності (ПКС) (в доларах США) [2].

Залежно від показника ІЛР країни поділяють на 4 категорії: держави з дуже високим рівнем розвитку (Норвегія, Австралія, Швейцарія, Німеччина, Данія, Сінгапур, Нідерланди, Ірландія, Ісландія, Канада, США), високим рівнем розвитку (Білорусь, Уругвай, Болгарія, Казахстан, Малайзія, Грузія, Албанія, Україна та ін.), середнім рівнем розвитку (Молдова, Парагвай, Єгипет, ПАР, Ірак, Марокко, Нікарагуа, Гондурас, Індія, Таджикистан) й низьким рівнем розвитку (Сирія, Ангола, Нігерія, Гаїті, Уганда, Ефіопія, Афганістан та ін).

Після здобуття незалежності Україна пройшла крізь дуже важку соціально-економічну кризу. Динаміка індексу людського розвитку України наведена на рис. 1.

В 2010 р. Україна займала 69 місце в світі за ІЛР, а в 2016 р. – 84 місце серед 188 країн і територій (в 2015 р. – 81 місце).

Позитивним є те, що Україна залишається серед країн з високим рівнем людського розвитку і поліпшила деякі показники, наприклад, тривалість часу навчання.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Проте є і негативні аспекти: Україна втратила кілька позицій у рейтингу і тепер її місце – одне з найнижчих серед країн регіону та Європи.

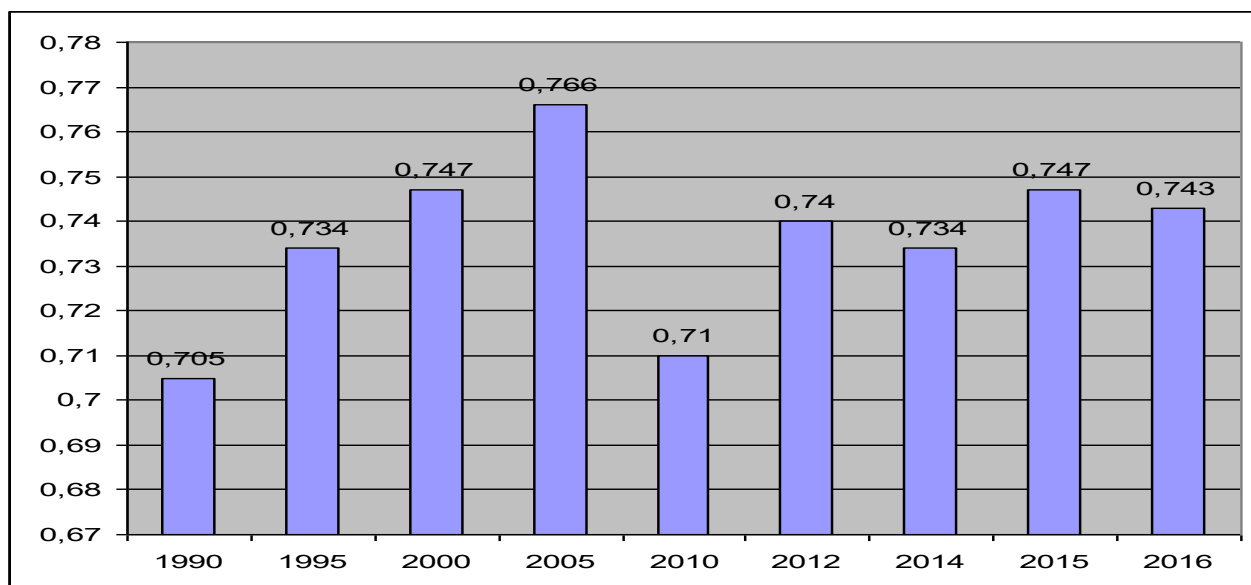

Рис. 1. Динаміка індексу людського розвитку України [2, 4]

Немає жодної сфери, у якій результати України погіршилися б настільки сильно, як за показником ВНД. Цей показник є найнижчим і в порівнянні України з іншими країнами регіону. Якщо в інших сферах показники України приблизно однакові з рейтингами інших країн подібного розміру та рівня розвитку або навіть кращі за них, то за показником ВНД Україна найбільше відстає від інших європейських країн (табл. 1.).

Таблиця 1

Значення показників ІЛР по окремих країнах світу та Україні за 2016 рік [3]

Країна	Значення ІЛР	Рейтинг за ІЛР	Очікувана тривалість життя	Очікувана кількість років навчання	ВНД на душу населення за ПКС
Польща	0,855	36	77,6	16,4	24,117
Росія	0,804	49	70,3	15,0	23,286
Білорусь	0,796	52	71,5	15,7	15,629
Грузія	0,769	70	75,0	13,9	8,856
Туреччина	0,767	71	75,5	14,6	18,705
Україна	0,743	84	71,1	15,3	7,361
Вірменія	0,743	84	74,9	12,7	8,189
Молдова	0,699	107	71,7	11,8	5,026

Позитивно те, що Україна має досить високі освітні показники, цілком порівнянні з показниками багатьох країн Євросоюзу.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Проте дуже велике занепокоєння викликає проблема бідності в Україні. У виступі Ніла Вокера на презентації Доповіді пролунала така фраза: «Що стосується України, ми говоримо про 1,7 млн. внутрішньо переміщених осіб, 2,8 млн. людей з інвалідністю та про те, що 60% населення перебуває за межею бідності». Несприятливі умови, в які вони потрапляють, мають багато вимірів. Доповідь показує, що певні групи стикаються з несприятливими умовами, що часто взаємонакладаються, підсилюючи одна одну, поглиблюючи незахищеність, розрив між поколіннями і ускладнюючи завдання дорівнятися до тих, хто має вищий рівень життя [4].

Незважаючи на певний регрес за показниками ІЛР, Україна затвердила та впроваджує комплексний пакет важливих реформ, таких як реформи у сфері охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, земельна реформа та децентралізація, реформи у сфері державного управління, боротьба проти корупції, реформи правоохоронних органів, а також багато інших змін [1].

Кінцевим результатом цих реформ повинен стати прогрес у сфері людського розвитку для кожного без винятку громадянина України. Шляху назад у реформах нема. Будь-які затримки у розв'язанні проблем країни лише погіршать умови життя українців.

За висловлюваннями окремих офіційних представників США, Україна входить до першої п'ятірки найбільш перспективних економік світу та має великий потенціал для розвитку. Ключовими перевагами та перспективними галузями нашої країни є енергетична сфера, сільське господарство, туризм, інфраструктура та природні ресурси [5].

З іншої сторони – Україна має стратегічно вигідне географічне розташування. Вона є містком між двома економічно розвинутими регіонами світу.

Попри погіршення якості освіти та прикладної науки в останні роки Україна все ще зберігає значний науково-освітній потенціал. Традиція високого освітнього рівня робочої сили продовжується.

Земля та надра України є значним потенціалом для розвитку країни. У ситуації можливої світової продуктивної кризи Україна може стати спасінням для світової спільноти, адже багаті українські чорноземи дають гарні врожаї. Крім того, необхідно пам'ятати і про вугільні запаси та енергетичні можливості країни.

За кількістю населення Україна – одна з найбільших європейських держав. Із країн ЄС Україна поступається за кількістю населення тільки Німеччині, Франції,

Великобританії та Італії. Вигідне географічне положення забезпечує можливості доступу на ринки найближчих країн-сусідів.

Сприятиме економічному розвитку і успішна інтеграція у світову економіку. Триває процес адаптації українського законодавства до міжнародних стандартів. Підприємства України починають конкурувати на світових ринках.

З наведених переваг випливає, що ключовим завданням влади повинно стати чітке усвідомлення і вирішення проблем, які заважають Україні рухатись до рівня розвинених країн світу.

У Доповіді про людський розвиток за 2016 рік підкреслюється, що відповідна переорієнтація загальних політичних заходів здатна скоротити дефіцит людського розвитку серед тих, хто залишився обділеним. При цьому необхідно надати зростанню інклюзивний характер, розширювати можливості для жінок, впроваджувати концепцію розкриття потенціалу протягом життєвого циклу і мобілізувати ресурси на вирішення пріоритетних завдань людського розвитку [1].

Висновки. Ключовим завданням влади повинно стати чітке усвідомлення і вирішення проблем, які заважають Україні рухатись до рівня розвинених країн світу. Україна залишається серед країн з високим рівнем людського розвитку і поліпшила деякі показники, наприклад, тривалість часу навчання. Проте є і негативні аспекти: Україна втратила кілька позицій у рейтингу і тепер її місце – одне з найнижчих серед країн регіону та Європи. Незважаючи на певний регрес за показниками ІЛР, Україна затвердила та впроваджує комплексний пакет важливих реформ, таких як реформи у сфері охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення, земельна реформа та децентралізація, реформи у сфері державного управління, боротьба проти корупції, а також багато інших змін. Кінцевим результатом цих реформ повинен стати прогрес у сфері людського розвитку для кожного без винятку громадянина України.

Література:

1. Доповідь ПРООН: Україна зайняла 84-е місце серед 188 країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/informatsiinyi-tsentr/news/4089-dopovid-proon-ukraina-zainiala-84-e-mistse-sered-188-krain-svitu>
2. Індекс людського розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Індекс_людського_розвитку
3. Індекс людського розвитку: Україна падає, що робити [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/ourperspective/ourperspectivearticles/2017/04/13/- .html>
4. Презентація «Доповіді ПРООН про стан людського розвитку» за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nas.gov.ua/siaz/Ways_of_development_of_Ukrainian_science/article/17031.3.037.pdf

5. Три кроки назад. Україна знову погіршила свої позиції в Індексі людського розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/tri-kroki-nazad-ukrayina-znovu-pogirshila-poziciyi-v-indeksi-lyudskogo-rozvitku-239037_.html

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНДИКАТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ

*Степанюк Яна,
студентка II курсу.
Керівник Купчишина Т.В.,
викладач соціально-
економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Економічне зростання є одним з найважливіших досягнень людського суспільства. Головною метою економічного зростання є збільшення обсягів економічних благ, що сприяє поліпшенню життя населення, створенню стабільної сприятливої соціально-політичної ситуації в країні, підвищенню її міжнародного авторитету.

Незважаючи на низку здійснених реформ і заходів щодо досягнення певної макроекономічної стабілізації, економіка України залишається у нестабільному стані із невизначеними перспективами.

Істотно підірвала можливості економічного зростання економічна і воєнно-політична криза в Україні. Анексія Автономної Республіки Крим та військовий конфлікт на Донбасі відіграли вирішальну роль у посиленні існуючих дисбалансів в національній економіці. Російська агресія завдала Україні безпрецедентних гуманітарних і соціальних втрат і спричинила серйозні деструктивні процеси, в т.ч. руйнацію інфраструктури на території бойових дій, дезорганізацію усталених виробничих зв'язків і критично важливих постачань ресурсів, часткову втрату зовнішніх ринків та експортного потенціалу. Водночас, абсолютне необхідне для країни кардинальне реформування внутрішніх економічних механізмів залишилося невизначним, а окремі зміни запроваджувалися досить повільно.

Але, попри всі негаразди і перепони, вдалося зробити перші кроки на шляху до макроекономічної стабілізації. Макроекономічний клімат України в 2015 р. почав стабілізуватися, створюючи нові можливості для розвитку та інвестицій. Після важкого періоду 2014-2015 р.р. економіка України в 2016 р. показує бажані ознаки відновлення. Про це свідчать показники номінального і реального ВВП (рис. 1).

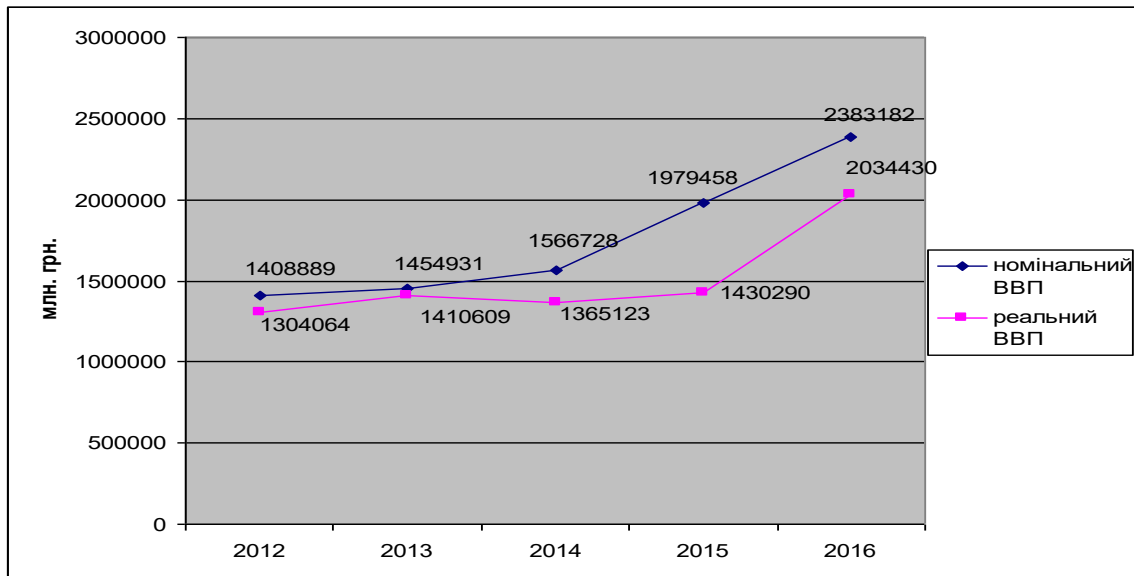

Рис. 1. Динаміка номінального і реального ВВП України за 2012-2016 роки [1]

2014 рік увійшов в історію незалежної України як рік найскладніших випробувань. Під впливом подій 2014 року, економічна ситуація 2015 року була досить складною. Але, попри всі негаразди і перепони, вдалося зробити перші кроки на шляху до макроекономічної стабілізації. Макроекономічний клімат України в 2015 р. почав стабілізуватися, створюючи нові можливості для розвитку та інвестицій. Досить позитивною тенденцією стало зростання реального ВВП в 2016 р. на 2,3%. А «головним драйвером» економіки України став аграрний бізнес, оскільки він поступово почав відтісняти на другий план навіть деякі сектори промислового виробництва. Зростання експорту зерна і соняшникової олії спасли експорт України від істотного падіння в 2016 році.

Одним з найбільш точних способів оцінки економічного розвитку держави є ВВП на душу населення. Динаміка цього показника наведена на рис. 2 і 3.

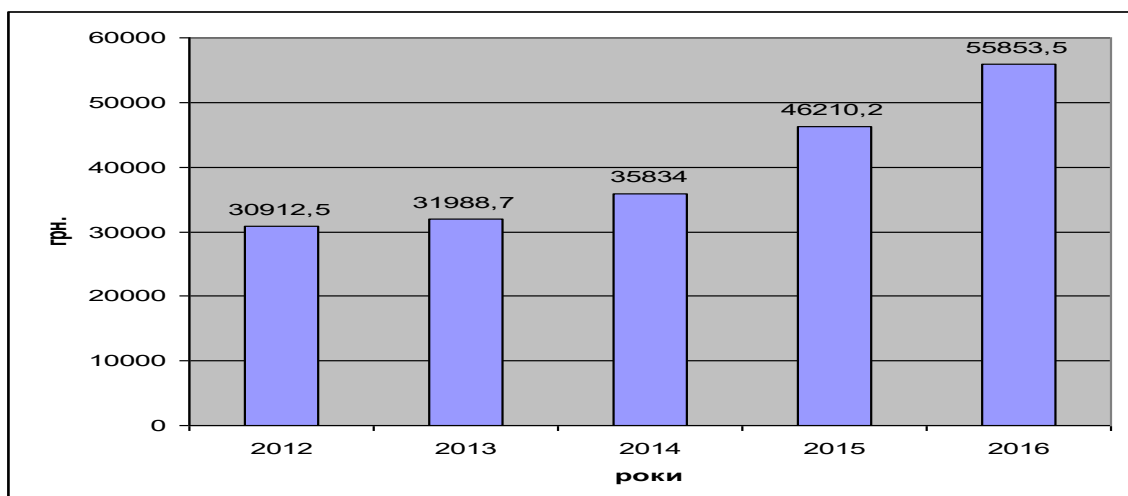

Рис. 2. Динаміка ВВП України на душу населення (грн.) [1]

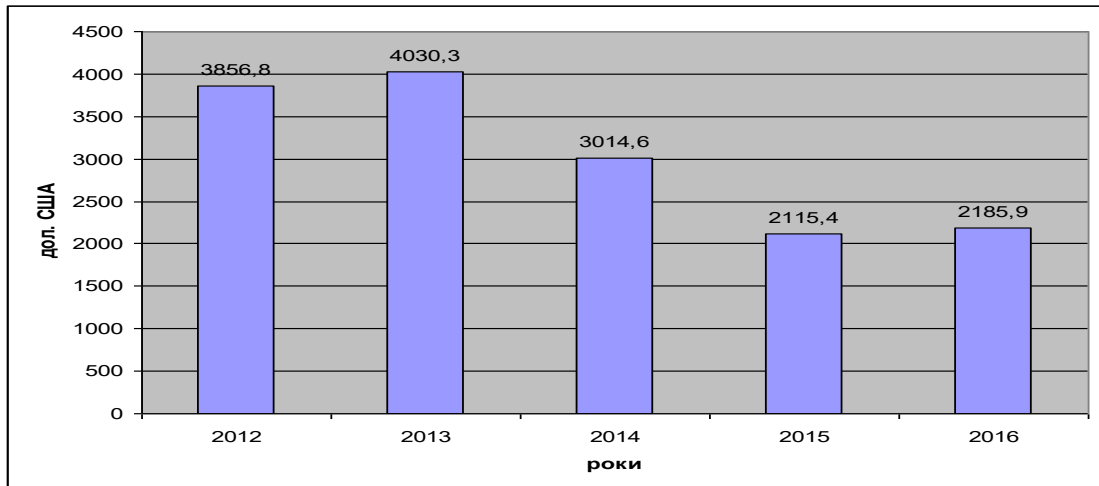

Рис. 3. Динаміка ВВП України на душу населення (дол. США) [1]

Як свідчать наведені показники, номінальний ВВП на душу населення постійно зростає і становить в 2016 р. 55853,5 грн., але в той же час цей показник в дол. США має негативну тенденцію, в 2013 р. він становив 4030,3 дол. США, а з 2014 р. зменшується, хоча в 2016 р. дещо зріс – до 2185,9 дол. США.

Для міжнародних зіставлень МВФ розраховує ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності. Цей показник України становить в 2016 р. 8320 дол. США, порівняно з іншими країнами світу це дуже низький показник. Так, в Люксембурзі цей показник в 2016 р. становить 105741 дол., Норвегії – 69407 дол., США – 57608 дол., Німеччині – 48449 дол., Литві – 29972 дол., Польщі – 27690 дол., Китаї – 15395 дол., Білорусі – 18073 дол. (рис. 4).

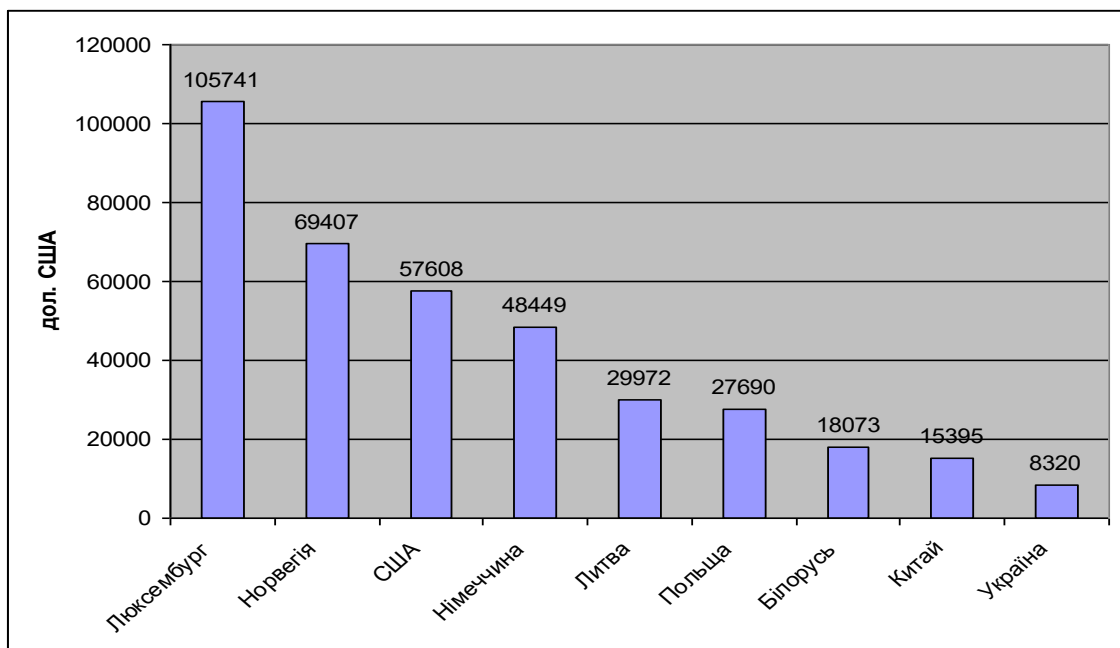

Рис. 4. ВВП на душу населення в країнах світу за паритетом купівельної спроможності в 2016 році (за даними МВФ) (дол. США) [5]

В 2017 році намітилася позитивна тенденція економічного зростання в Україні. За перші 3 квартали зростає як номінальний, так і реальний ВВП. Позитивними факторами, що визначали динаміку економіки України в 2017 р. були відновлення внутрішнього та інвестиційного попиту на фоні покращення споживчих очікувань. Ключовим негативним фактором став остаточний розрив економічних відносин з неконтрольованими територіями на Сході України, що негативно відобразилось на динаміці промисловості [2].

Низка суттєвих геополітичних, внутрішніх політичних та соціально-економічних змін і перетворень, починаючи з 2014 року, змушує констатувати докорінну зміну як самої економіки України, так і умов її функціонування [3].

Фактично, наразі формується кардинально нова українська економіка на принципово інших засадах, головною серед яких є злам самої системи економічних стосунків. Відбувається поступова диверсифікація пріоритетів економічного зростання. Змінюється зовнішнє ставлення до України і навіть зовнішньоекономічне оточення. За таких умов стратегічним завданням влади є зміна парадигми розвитку і запуск нових інструментів, побудова нових взаємовідносин та правил гри на ринку [4]. Урядом України було розроблено та прийнято Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року, який передбачає активне впровадження економічних і соціальних реформ.

Висновки. Отже, незважаючи на низку здійснених реформ і заходів щодо досягнення певної макроекономічної стабілізації, економіка України залишається у нестабільному стані. Серед багатьох проблем національної економіки головна – це проблема низького потенціалу економічного зростання.

Одним з основних завдань макроекономічної політики в Україні нині є розроблення дієвих механізмів забезпечення економічного розвитку та зростання національної економіки. В найближчі роки необхідно забезпечити поступовий перехід від споживчої до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку економіки, на якій базуватиметься якісне економічне зростання. Державна підтримка пріоритетних галузей, активізація інвестиційних процесів, залучення нових технологій та інвестиційно-кредитних ресурсів у високо- та середньотехнологічні види економічної діяльності сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності української економіки.

Література:

1. Валовий внутрішній продукт України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>
2. Економіка України в I півріччі 2017 року: фактори, динаміка та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.icps.com.ua/ekonomika-ukrayiny-v-pershomu-pivrichchi-2017-roku-factory-dynamiky-ta-perspektyvu-rozvytku/>
3. Низьке економічне зростання – головний виклик для економіки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/nizke-ekonomichne-zrostannya-golovniy-viklik-dlya-ekonomiki-ukrayini-242237_.html
4. Прогноз економічного і соціального розвитку України на 2018-2020 роки. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/Prognoz%20%20ekonom%20розв%202018-2010.pdf>
5. Список стран по ВВП (ППС) на душу населения [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_ВВП_\(ППС\)_на_душу_населения](https://ru.wikipedia.org/wiki/Список_стран_по_ВВП_(ППС)_на_душу_населения)

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

*Таргоній Катерина,
студентка II курсу.
Керівник Купчишина Т.В.,
викладач соціально-
економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Основною тенденцією ХХІ ст. є розширення соціальних прав людини та громадянина. Реформи соціальної сфери в багатьох державах свідчать про, те що нині намітився спільний тренд у розвитку моделей соціальної політики держави: з одного боку, скорочення соціальних програм, прагнення до підвищення їх економічної ефективності та віддачі, а з іншого – розширення соціального партнерства, децентралізація влади, посилення ролі регіональних і місцевих органів [1].

В умовах соціально-економічної кризи в Україні посилились негативні тенденції в усіх сферах функціонування соціуму. Загальний низький рівень життя, прогресуюче безробіття, демографічна криза, соціальна незахищеність більшої частини населення становлять реальну загрозу національній безпеці за всіма своїми основними складовими: соціально-економічною, політичною та екологічною.

Однією з передумов соціальної безпеки є формування та реалізація активної та сильної соціальної політики держави. Адже метою соціальної політики є саме забезпечення рівня і поліпшення умов життя населення.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Основною метою соціальної політики в Україні є створення умов для функціонування соціальної політики згідно із стратегією економічного розвитку та фінансової стабілізації. Кінцевим результатом цього процесу має бути забезпечення достатнього життєвого рівня населення, поліпшення демографічних показників, розвиток трудових ресурсів, пенсійна реформа та відновлення освітнього та наукового потенціалу. Акцент переноситься на посилення соціального захисту, реформування системи соціального забезпечення – страхування, пенсійних виплат, розвитку адресної допомоги тощо.

Сьогодні Україна перебуває у надто складних умовах (військові події на Сході, погіршення економічної ситуації, значна соціальна напруга), які суттєво ускладнюють можливості реалізації соціальної політики. Окрім того, більшість заходів соціальної політики мають декларативний характер і в повному обсязі не реалізовані.

Соціально-економічна ситуація в Україні кардинально змінила життя населення, її погіршення призвело до поглиблення розшарування суспільства за рівнем доходу і, як результат, до диференціації життєвого рівня населення. В умовах соціально-економічної кризи в Україні посилились негативні тенденції в усіх сферах функціонування соціуму [3]. Загальний низький рівень життя, прогресуюче безробіття, демографічна криза, соціальна незахищеність більшої частини населення становлять реальну загрозу національній безпеці за всіма своїми основними складовими: соціально-економічною, політичною та екологічною.

Однією з передумов соціальної безпеки є формування та реалізація активної та сильної соціальної політики держави. Адже метою соціальної політики є саме забезпечення рівня і поліпшення умов життя населення. Між тим, існують суттєві проблеми у сфері соціальної політики України. У 2016-2017 роках соціальна політика в Україні формувалась під впливом низки негативних факторів, основними з яких є: нестабільна економічна та політична ситуація у країні; військовий конфлікт на Сході України; масове переміщення громадян із зони конфлікту [4].

У таких непростих умовах Міністерство соціальної політики вживало всіх можливих заходів для соціальної підтримки найбільш вразливих категорій населення, недопущення зниження соціальних стандартів та гарантій. Поряд з вирішенням нагальних проблем забезпечувалось проведення системних соціальних реформ, зокрема у напрямках щодо пенсійного забезпечення та соціального страхування, ліквідації неефективних пільг та посилення адресності вразливих категорій громадян.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

В 2016 році Міністерство соціальної політики почало справжню забудову стійких підвалин на майбутнє. Почалися реальні зміни в системі соціального захисту, спрямовані на встановлення соціальної справедливості. І основи цих змін закладені в бюджет на 2017 рік і на 2018 рік. А закони, що необхідні для втілення бюджету, можна впевнено назвати реформаторськими. Адже вони дозволили в 2017 році вдвічі підвищити розмір мінімальної заробітної плати, підвищити зарплати працівникам бюджетної сфери, зокрема вчителям та медикам.

Україна намагається рівнятися на європейські стандарти в області соціальної політики. Актуальним для України є аналіз європейського досвіду соціальної політики. За останні 50 років Європейський Союз розширився від 6 до 28 держав, що урізноманітнило моделі соціальної політики. Найбільш розвинуте соціальне забезпечення в Бельгії, Люксембурзі, Німеччині, а найменше фінансується соціальна сфера в Естонії та Латвії. В країнах ЄС домінують чотири основні моделі соціальної політики: континентально-європейська; англосаксонська; скандинавська; південно-європейська [2, с.13].

Особлива увага на сучасному етапі приділяється адаптації соціальної політики до стандартів ЄС. Адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС полягає в реформуванні систем страхування, охорони праці, охорони здоров'я, пенсійного забезпечення, пенсійної реформи, політики зайнятості та інших галузей соціальної політики відповідно до стандартів ЄС і в поступовому досягненні загальноєвропейського рівня соціального забезпечення і захисту населення.

В Україні формується система соціального страхування континентального типу, перш за все за зразком Німеччини. Соціальне страхування здійснюють недержавні некомерційні організації, які керуються соціальними партнерами.

Безумовно, позитивний досвід країн світу слід використовувати, вибудовуючи власну систему. Разом з тим Україна не повинна сліпо копіювати ні досвід країн перехідної економіки, ні економічно розвинених країн з їх системою соціального захисту та соціальної політики в цілому, що склалася протягом кількох десятиліть. Його потрібно повсякчас аналізувати й використовувати для власних потреб.

Використовуючи світові здобутки в галузі соціальної політики, Україна має оновити та реформувати цей напрям та посісти достойне місце серед країн європейської спільноти.

Основними характеристиками нової моделі соціальної політики України мають стати:

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

- скорочення бідності та зміцнення позицій та ролі середнього класу;
- зміцнення конкурентоспроможності національної економіки на засадах інноваційної моделі розвитку і реалізація ефективної державної антикорупційної політики;
- випереджаюче зростання рівня доходів порівняно з інфляцією;
- скорочення фінансово незабезпечених пільг;
- збільшення рівня зайнятості населення та запобігання втраті кваліфікованих кадрів;
- поліпшення соціальної мобільності.

Висновки. В умовах глобалізації перед Україною як демократичною, правовою і соціальною державою постає проблема вдосконалення моделі соціальної політики. Викликами для України під впливом процесів глобалізації і модернізації постали проблеми соціальної диференціації, посилення соціальної напруженості і незахищеності. Сьогодні Україна перебуває у надто складних умовах (військові події на Сході, погіршення економічної ситуації, значна соціальна напруга), які суттєво ускладнюють можливості реалізації соціальної політики. Не зважаючи на труднощі, Україна намагається рівнятися на європейські стандарти в області соціальної політики. Реалізація стратегічного курсу на досягнення європейських стандартів життя має ґрунтуватися насамперед на створенні та впровадженні правових і організаційних умов для підвищення рівня життя населення України, на радикальному підвищенні якості та ефективності надання послуг соціальної сфери.

Література:

1. Колот А. М. Соціальна політика в умовах глобалізації/ А. М. Колот [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/8704/02-Kolot.pdf>
2. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні: монографія/ О. В. Макарова. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2015. – 244 с.
3. Михненко А. Щур Н. Світові моделі соціальної політики: уроки для України/ А. Михненко, Н. Щур [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2011-2-31.pdf>
4. Міністерство соціальної політики України: підсумки року [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=249618806&cat_id=244276429

**СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В
УКРАЇНІ**

*Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін,
ВСП «РК НУБіП України»*

Кількість вимушено переміщених осіб (ВПО) з Донецької та Луганської областей, а також АР Крим на поточний момент уже перевищила 1 млн осіб і сформувалась унаслідок кількох міграційних хвиль, безпосередньо пов'язаних з періодичністю та інтенсивністю бойових дій. Близько 60 % з усієї кількості ВПО — це діти та особи похилого віку. Відсутність реальних перспектив швидкого відновлення контролю держави над усіма територіями матиме наслідком подальше збільшення масштабів внутрішньої міграції населення.

Основні виклики, пов'язані з вимушеним переміщенням громадян, виявляються у зростанні навантаження на локальних ринках праці, існуванні проблем розміщення, працевлаштування, медичного обслуговування, психологічної реабілітації, доступу до освіти, культурної та соціальної реінтеграції тощо. Уряд України вживає окремих заходів щодо вирішення проблем вимушено переміщених осіб, багато зусиль докладають міжнародні організації, волонтери, благодійні організації та окремі громадяни. Однак реалізація термінових заходів і приватних ініціатив не має необхідного потенціалу для комплексної підтримки у середньостроковій перспективі внутрішньої міграції населення з тимчасово не контрольованих Україною територій Донецької та Луганської областей і АР Крим.

Разом з тим масштабна вимушена внутрішня міграція населення має значний позитивний потенціал соціально-економічного та гуманітарного розвитку України у середньо- і довгостроковій перспективі, пов'язаний зі структурними зрушеннями в економіці, зміною схем розселення та розвитком інфраструктури, формуванням якісно нового людського потенціалу, соціальною, культурною та національною інтеграцією українського суспільства. Досягнення цих цілей загалом відповідає обраній траєкторії європейської інтеграції, що визначена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Подолання негативних наслідків та реалізація позитивного потенціалу вимушеної внутрішньої міграції населення вимагає концентрації всіх національних ресурсів та міжнародної донорської допомоги для забезпечення досягнення заявленої Україною амбітної мети щодо досягнення до 2020 року відповідності критеріям для подання заявки на членство в ЄС.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Головними проблемами внутрішньо переміщених осіб в Україні залишаються припинення або відмова у нарахуванні виплат та незрозумілість процедур перевірки переселенців. Крім того, переселенці найчастіше звертаються за юридичною допомогою із питань відновлення документів, отримання довідки ВПО, звільнення з підприємств на непідконтрольній території і подальшого оформлення документів для працевлаштування, отримання субсидій.

Також серйозним викликом є питання працевлаштування та пошуку житла. Дві основні проблеми, з якими стикалися під час пошуку роботи, — це низькі заробітні плати та невідповідність вакансій їхній освіті та професії. Однак тільки половина опитаних виявили бажання навчатися, аби покращити свої навички.

Дітям приділена особлива увага: уряд врегулював порядок надання статусу ВПО малолітнім дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, визначив перелік документів, які потрібно подавати. Також держава збирає дані про працевлаштування, освіту, спеціалізацію за професійною освітою, посаду, професію всіх ВПО. Переміщення осіб з Криму на материкову частину України продовжується й надалі, але в менших обсягах. Свобода пересування цивільного населення залишається обмеженою на території Донбасу. Кількість бажаючих перетнути лінію розмежування досі більше, ніж пропускна спроможність діючих пунктів.

Питання забезпечення доступу ВПО до освітніх послуг в Україні частково врегульоване:

- 1) для дітей з числа ВПО були виділені додаткові місця у дитячих садках та загальноосвітніх навчальних закладах;
- 2) було переміщено 6 вищих навчальних закладів з Криму та непідконтрольних територій Донецької, Луганської областей;
- 3) започатковано спрощений порядок вступної кампанії для абітурієнтів — ВПО;
- 4) розроблений більш гнучкий механізм підтвердження кваліфікацій, освітнього рівня та переведення студентів на окупованій території України тощо.

Запорізька область є прикордонною областю з зоною проведення антитерористичної операції.

З початку вищезазначеної операції до області вимушено перемістилися понад 111,3 тис. громадян, серед них 15,3 тис. працездатних осіб, 11,6 дітей, 60,4 тис. пенсіонерів та інші.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

У 2016 році Кабінетом Міністрів України прийнято постанови № 352 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509» та № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщених осіб» 08.06.2016. Вказаними постановами Уряд впорядкував Порядок оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО), удосконалив систему призначення (відновлення) та здійснення контролю за соціальними виплатами для ВПО.

Довідки, що були видані ВПО з 13 січня 2016 року, є дійсними та діють безстроково, незважаючи на відсутність відмітки органами Державної міграційної служби. Ці вимоги не стосуються довідок, дію яких було скасовано з підстав, передбачених статтею 12 Закону, зокрема, зміна місця проживання, зміна складу сім'ї, інформація від силових органів щодо надання недостовірних даних, а також довідок, в яких адресою місця проживання внутрішньо переміщеної особи було вказано адресу місцезнаходження органу державної влади, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права її підрозділу, будь-якого іншого приміщення, за якою внутрішньо переміщена особа фактично не проживає.

З метою уникнення випадків припинення виплат ВПО після 20 липня 2016 року такі особи мали поінформувати структурний підрозділ з питань соціального захисту населення про своє фактичне місце проживання і до 20 липня 2016 року отримати нову довідку внутрішньо переміщеної особи.

Постановою Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 365 передбачено здійснення структурними підрозділами з питань соціального захисту населення перевірки наведених у довідці про взяття на облік відомостей про фактичне місце проживання ВПО та складання акта обстеження матеріально-побутових умов сім'ї.

Рішення про виплату ВПО пенсій (щомісячного довічного грошового утримання), субсидій, довічних державних стипендій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, надання соціальних послуг за рахунок коштів державного бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування будуть приймати Комісії з питань призначення соціальних виплат ВПО, утворені місцевими органами виконавчої влади.

За станом на 28.07.2016 до територіальних органів соціального захисту населення надійшло 7710 заяв щодо призначення (відновлення) соціальних виплат ВПО. На звітну дату складено 5302 акти обстеження матеріально-побутових умов сімей, що складає 68,8 % від поданих заяв. Проведено 69 засідань комісій, на яких

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

відновлено соціальні виплати 2679 особам, відмовлено по 820 заявах. На сьогодні державну соціальну допомогу на проживання отримують 16,0 тис. сімей, сума коштів, спрямованих на цю виплату, складає 96,3 млн. грн. Робота щодо обліку внутрішньо переміщених осіб та надання їм всіх видів державних допомог продовжується.

Таким чином, ситуація із реалізацією прав і свобод внутрішньо переміщених осіб у 2016 році в Україні залишається вкрай негативною.

Через незабезпечення належного функціонування ЄІБД про ВПО в країні відсутня інформація про реальну кількість переселенців та їх гуманітарні, медичні, соціально-економічні та інші потреби. Найбільше проблем виникає у галузі соціального забезпечення ВПО. Початок 2016 року ознаменувався кампанією Уряду щодо скасування їх довідок про взяття на облік внутрішньо переміщених осіб в “автоматичному режимі” і припиненню нарахування і виплати всіх видів соціальних допомог і пенсій, від якої Уряд відмовився лише у червні 2016 року шляхом прийняття дискримінаційної постанови Уряду № 365 щодо встановлення особливого порядку нарахування і виплати соціальних допомог і пенсій внутрішньо переміщеним особам, а також здійснення контролю за ними.

Окрім цього, була впроваджена дискримінаційна політика Уряду щодо обмеження переселенців у виборі банку, для отримання соціальних і пенсійних виплат: з 01 липня 2016 року всім ВПО виплата (продовження виплати) пенсій та всіх видів соціальних допомог здійснюється тільки через ПАТ “Державний ощадний банк України”.

Станом на середину лютого 2017 року статус внутрішньо переміщених осіб мають 1 633 346 переселенців. Такі дані надає прес-служба Міністерства соціальної політики України. За інформацією відомства, на 13 лютого 2017 року, за даними структурних підрозділів соціального захисту населення обласних та Київської міської державних адміністрацій, взято на облік 1 633 346 переселенців, або 1 315 620 сімей із Донбасу та Криму. У відомстві також повідомляють, що 1 155 525 сімей звернулися за призначенням грошової допомоги, 1 069 922 з них таку допомогу призначено. На початок року, станом на 16 січня 2017 року, за даними структурних підрозділів соціального захисту населення обласних та Київської міської державних адміністрацій, на обліку зі статусом ВПО перебувало 1 650 410 переселенців, або 1 329 425 сімей ВПО.

Прийшов час розвивати доброту, взаємодопомогу і людську свідомість.

ЕКОСЕРЕДОВИЩЕ І СУЧАСНІСТЬ

*Мирончук Анастасія,
студентка II курсу.
Керівник Матвійчук Л.А.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Однією з основних проблем охорони і раціонального використання навколишнього природного середовища є вивчення природних ресурсів, виявлення економічної ефективності їх територіального поєднання і раціонального, збалансованого використання у соціально – економічному комплексі країни.

Навколишнє середовище, а точніше – сукупність віднесених до нього природних умов і ресурсів – основа існування людського суспільства і необхідна передумова в процесі відтворення. Роль природних ресурсів і умов у суспільному розвитку на різних історичних етапах була різною, але завжди значимою. Людство протягом усього свого існування відчувало вплив сприятливих або несприятливих природних умов, стикалося з обмеженістю природних ресурсів. Як правило, характер розвитку галузей народного господарства, можливості реалізації соціально-економічних цілей, становище держави у світовій економіці визначаються забезпеченістю економіки країни первинними сировинними ресурсами. Тому облік та економічна оцінка природних ресурсів і вивчення умов, у яких вони відтворюються, мають першочергове значення.

Всі природні матеріальні та енергетичні ресурси, які використовуються людиною, називаються природними ресурсами. Природні ресурси – це природні компоненти та сили природи, що використовуються або можуть бути використані як засоби виробництва та предмети споживання для задоволення матеріальних і духовних потреб суспільства, підвищення якості життя людей [1, с. 125].

На початку третього тисячоліття виникла гостра необхідність у підвищенні еколого-економічної ефективності природоохоронних заходів. Однією з основних складових цих процесів є виконання вимог щодо раціонального використання природних ресурсів. Проблеми раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища передбачають застосування комплексу заходів, до яких відноситься ефективне застосування економічних інструментів разом із соціально – політичними, правовими, психологічними та етичними методами.

Економіці України притаманна висока питома вага ресурсномістких та енергоємних технологій, впровадження й нарощування яких здійснювалося найбільш

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

«дешевим» способом – без будівництва відповідних очисних споруд. Це було можливим за відсутності ефективно діючих правових, адміністративних та економічних механізмів.

Ці та інші чинники, зокрема низький рівень екологічної свідомості суспільства, призвели до значної деградації довкілля України, надмірного забруднення поверхневих і підземних вод, повітря й земель, нагромадження в дуже великих кількостях шкідливих, у тому числі високотоксичних, відходів виробництва.

Проблеми раціонального використання, охорони і відтворення природних ресурсів на даний час набули особливої актуальності і стали предметом поглиблених досліджень. Надмірне техногенне навантаження на навколишнє середовище загрожує небезпечними екологічними ситуаціями. Внаслідок екологічно необґрунтованої промислової діяльності і відсутності належних природоохоронних дій в Україні сформувалися великі промислові регіони, які нині належать до зон лиха. Це передусім Дніпровсько-Донецький промисловий регіон та Криворіжжя, де впродовж десятиріч порушувався принцип раціонального природокористування та було перевищено антропогенним навантаженням природо ресурсний потенціал [1, с. 336].

Основна діяльність людини, ґрунтується на застосуванні штучно створених засобів, приводить, в кінцевому рахунку, до різкого посилення активного втручання суспільства в хід природних процесів, яке дедалі прискорюється за темпами і зростає за силою дії. Саме тому останнім часом ми все частіше починаємо згадувати про проблеми пов'язані з екологією і безпекою нашого життя на планеті Земля. В останні декілька років людство почало усвідомлювати величезну кількість проблем, пов'язаних з нашим впливом на навколишнє середовище. Їх можна перераховувати безкінечно; це забруднення повітря пилом та іншими частинками, забруднення води та ґрунтів пестицидами, забруднення водойм, радіоактивні відходи, парниковий ефект, озоніві дірки, проблема утилізації відходів, зменшення чисельності живих організмів, демографічна криза, антропогенна зміна ландшафтів, вирубка лісів, шум, нераціональне використання природних ресурсів, хімічне та біологічне забруднення, нестача прісної води, небезпечні захворювання, епідемії тощо.

До умов, необхідних для реалізації сталого розвитку території, як зазначається в [2, с. 17], належать: 1) усвідомлення наявності загроз сталому розвитку, уявлення про цілі і ознаки сталого розвитку; 2) розробка фундаментальних основ аналізу сталого розвитку, створення методології та моделей сталого розвитку територій різного рівня; 3) розробка механізму сталого розвитку територій та механізмів їх реалізації.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Порушення балансу між окремими підсистемами є свідченням невідповідності розвитку певного об'єкта (країни, регіону, промисловості, підприємства) концепції сталого розвитку. Результатом економічного розвитку в соціо-еколого-економічній системі є забезпечення не лише матеріальних, але й всього комплексу потреб людини, включаючи духовні, соціальні, екологічні та ін.

В процесі дослідження встановлено, що проблему забезпечення сталого розвитку промислових підприємств необхідно вирішувати з урахуванням стану біологічних, географічних, економічних та соціальних об'єктів певної країни (території, галузі, підприємства), а також сукупності факторів та умов зовнішнього середовища. Вирішення глобальних проблем не можливе без узгодження дій та стратегій розвитку на всіх рівнях – від рівня світової спільноти в цілому і рівня окремих країн до рівня промисловості та конкретних підприємств. Результатом системного вирішення економічних, екологічних та соціальних проблем на всіх рівнях і буде забезпечення сталого розвитку.

Література:

1. Екосередовище і сучасність: в 3 - томах [Текст]. Т. 1 : Природне середовище у сучасному вимірі / С. І. Дорогунцов, М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, П. П. Пастушенко. – К. : Кондор, 2006. – 424 с.
2. Сталый розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем: навчальний посібник / [Н.В. Караева, Р.В. Коран, Т.А. Коцко та ін.; за заг. ред. І.В. Недіна]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 384 с.

НАЙБІЛЬША КАТАСТРОФА РІВНЕНЩИНИ

*Мазур Ольга,
студентка II курсу.
Керівник Матвійчук Л.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Останнім часом рівень споживання природних ресурсів, а саме в Рівненській області – бурштину, зростає і є причиною найбільшого екологічного впливу на навколишнє середовище.

Україна є одним з лідерів за запасами сонячного каміння. Порівняно з бурштином інших країн, український володіє високою цінністю, адже він унікальний не тільки за своєю гамою відтінків, а й за багатьма іншими критеріями. На українських землях зустрічаються бурштин, який має такі традиційні кольори: медово-жовтий, оранжево-жовтий, оранжево-червоний і рожевий, також відомий зелений бурштин, який має сертифікат Польської Академії наук. Особливістю українського бурштину є

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

також підвищений вміст бурштинової кислоти – до 6,84%, адже у балтійському її вміст 3,20-5,28%, в білоруському бурштині – 3,25-9,44%. Щодо розмірів знахідок українського бурштину в Україні зустрічають шматки більше 1 кілограма. Також слід відзначити, що якщо серед російського бурштину всього 10% ювелірного, то в українських родовищах – 24% [2].

Україна – друга в світі за запасами бурштину. Відомо, що запаси бурштину залягають в Рівненській, Житомирській та Волинських областях. Вони розташовані переважно в північній частині кожної з областей. Поклади бурштину лише в Рівненській області залягають на площі понад 9 тисяч квадратних кілометрів і займають терени «рівненського» Полісся – Володимирецький, Рокитнівський, Заріччянський, Дубровицький, Сарненський і Березнівський райони [1].

За оцінками експертів, щорічно незаконний видобуток бурштину становить 120 тонн на рік. Проте за підрахунками експертів обсяг видобутки може досягати 300 тонн. В грошовому еквіваленті незаконний обіг каміння складає 200-300 млн доларів США обіг бурштину щорічно. Уявіть, скільки всього можна було зробити для країни за роки видобутку бурштину. Якщо розказати про таку багату корисними копалинами, як Україна, іноземцю, який не знав би про ситуацію в країні, склалось би враження, що ця країна має розвинену економіку, торгівельні зв'язки з іншими країнами, має високий ВВП на душу населення. Здавалось би, що поклади бурштину можуть піти тільки на користь, але нажаль в Україні вони породили дуже багато проблем, за наслідки яких будуть розраховуватись прийдешні покоління.

Найбільша проблема – екологічна, яку потрібно вирішувати в найкоротший термін. На даний час більша частина бурштину видобувається нелегально, тобто вони не несуть жодної відповідальності за ділянку де відбувався видобуток. Відомо, що нелегальні старатели видобувають бурштин за таким принципом. Спершу в лісі, під яким залягає бурштин, робиться просіка. Деревя викорчуюють, розчищають невелику смугу землі, в якій екскаватором копають канал від найближчої річки. Через деякий час ліс перетворюється в болото. Вода з відкритих каналів затоплює все навколо, верхній родючий шар ґрунту повністю змивається, залишаються лише глина й пісок. В таких умовах новий ліс уже не росте. На звільненому від дерев просторі водою вимиваються глибиною до 10 метрів. Поток води бурштин виносить на поверхню. Таким способом лише в Рівненській області знищено понад 169 га земель, які нагадують висохле море. Нажаль, через варварський видобуток сонячного каміння стрімко знищуються лісові насадження та надра, для відновлення яких знадобляться

десятиліття. Екологи вважають, що в лісі, де вже побували бурштинокопачі, через кілька років повсихають всі дерева, бо гідрологічний режим порушений ямами та помпами. Проблеми будуть і у тварин, які потрапляють в ями і не можуть звідти вибратись. Дуже часто бурштин добувають у цінних природних територіях. Наприклад, на Житомирщині нелегальний видобуток відбувався в унікальному заповідному лісі, де більше 80 років не було жодних рубок. На Волині розрито ями на території національного природного парку «Припять-Стохід». Коли добувають бурштин, копачі не зважають на режим територій, що призводить до неможливості існування багатьох рідких видів тварин з Червоної книги, які не люблять, коли їх турбує людина [1].

Ще за радянських часів люди, які мешкали на території Полісся виїжджали на заробітки до інших районів СРСР, адже на Поліссі не розвивалася ні промисловість, ні сільське господарство. Щоб вижити жителі північних районів Рівненщини, Житомирщини та Волині займалися власним господарством, риболовлю, збирали ягоди та гриби, прикордонною торгівлею з сусідньою країною Білорусією, заготовляли ліс. На той час ніхто не міг подумати що в них під ногами наявні величезні поклади дорогоцінного каменю. На думку фахівців при такому видобутку сонячного каміння запасів може вистачити на 10-15 років, але як закінчаться поклади тоді чим знову займатись місцевим, за які кошти опалювати великі будинки, чим заправляти машини, на які було зароблено під час незаконного видобутку? Ні один старатель напевно не задумувався над цим питанням. Місцеві жителі вже не зможуть заготовляти деревину, навіть для опалювання будинків, не зможуть збирати і продавати ягоди і гриби, адже ліси перетворилися на пустелю з кратерами, не зможуть вести домашнє господарство, адже вже немає де садити город чи випасати худобу, якщо поля перетворилися на болотисту місцевість.

Нажаль, незаконний видобуток бурштину створив не тільки жахливу екологічну проблему, а й проблему зайнятості населення. Більша половина населення області, а також невелика частина інших областей зайняті видобутком сонячного каміння. Вони не задумуються що вони роблять велику шкоду не тільки довкіллю, а й собі, вважаючи що їхньою постійною роботою є робота з помпою або лопатою. Кожен день виходячи на роботу вони не думають як будуть жити чи навіть виживати на мінімальну пенсію в майбутньому, в них не буде трудового стажу щоб отримувати більш-менш нормальну пенсію, адже старателі впевнені що земля буде давати такі надприбутки завжди. Але не заробляючи те, над чим люди працюють все життя бурштинокопачі втрачають найцінніший скарб – здоров'я, стоячи в будь-яку пору року по коліна у воді [1].

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

В місцях видобутку працюють не лише дорослі чоловіки, а й діти, які теж прагнуть заробити на розваги і свій перший мотоцикл. Дуже часто це є школярі, які місяцями прогулюють школу задля того щоб працювати. В результаті вони не знають шкільної програми, яку проходять школярі за 11 років, і в подальшому не можуть вступити до вищого навчального закладу, коледжу чи навіть до професійного училища, щоб опанувати хоча б робітничу спеціальність.

Дуже багато конфліктів стається між місцевою владою чи авторитетами та селянами, на чийй землі ведеться видобуток. Перші вимагають від місцевих жителів хабарі, тим самим допомагаючи процвітанню корупції, від якої так потерпає Україна. Не згідні з цим люди виходять на протести чи іншим чином висувають свої невдоволення, але мирним шляхом вирішити ці питання, нажаль, не вдається. За час видобутку сонячного каміння майже кожен другий житель придбав зброю, якою в разі небезпеки він планує захищати себе та свою сім'ю, адже в районі, де панує корупція правоохоронні органи не зацікавлені захищати місцевих жителів. В результаті чого в будь-який момент може відбутися збройний конфлікт, як на сході нашої держави, але вже не з зовнішнім ворогом, а з внутрішнім, тобто розпочнеться братовбивча війна.

Також постає велика проблема щодо економічного стану району, області та країни в цілому. Виручка від реалізованого бурштину не йде в державний бюджет України, а в кармани чиновників чи авторитетам, а лише мізерна частина потрапляє до рук місцевих жителів. Уявіть, скільки мав би бюджет держави додаткових коштів якщо б легалізував незаконний видобуток бурштину, скільки можна було б зробити для країни. Але, на жаль, особи, які займають високі посади, починаючи з сільського голови і закінчуючи прем'єр-міністром, не зацікавлені в цьому, адже від цього вони мають великі надприбутки. В результаті чого країна має погані умови, наприклад, жахливий стан доріг чи лікарень, які за прибуток від бурштину можна було б відремонтувати по всій країні.

Ці проблеми, які постали через незаконний видобуток сонячного каміння, потрібно негайно вирішувати задля того щоб зберегти не тільки навколишнє середовище і не допустити екологічної катастрофи, а й зберегти державу, де будуть мешкати наші майбутні покоління. Для початку потрібно було б прийняти закони, які б забороняли видобувати бурштин без певного дозволу, а хто буде порушувати цей закон ввести суворе покарання. Обов'язково потрібно стале споживання, тобто раціональне використання природних ресурсів. Добувати бурштин могли підприємці за певних умов: їм надається певна земельна ділянка на якій вони ведуть видобуток сонячного

каміння, сплачуючи податки і певну частину віддаючи державі, а коли на цій ділянці закінчиться бурштин їм нададуть нову ділянку за умови якщо вони проведуть рекультивацію на цій ділянці. Також вести таку діяльність зацікавлені інвестори з інших країн, таких як Китаю, Польщі, Італії, навіть Англії. Таким чином країна може мати іноземних інвесторів, державний бюджет – додаткові прибутки, місцеві жителі – законні робочі місця, майбутні покоління – збережене довкілля. Але не зважаючи на такі перспективи потрібно провести рекультивацію зіпсованих земель, як зазначалося вище, таких лише в Рівненській області налічується понад 169 га [2]. Нажаль, відновлення цих земель займе не один десяток років, але все-таки, головна задача – зберегти природу для майбутніх поколінь.

Література:

1. Кралюк П. Бурштин: блиск і злидні Полісся / П. Кралюк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rivnepost.rv.ua/news/petro-kralyuk-burshtin-blisk-i-zlidni-polissya>
2. Ремезова О.О. Перспективи освоєння нових бурштиноносних об'єктів в Україні та впорядкування видобутку бурштину / О.О. Ремезова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search?q>

ПРОЦЕСИ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

*Древецька Ольга,
Добровольський Василь,
студенти III курсу.
Керівник Лук'янчук С.В.,
викладач юридично-соціальних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Для характеристики різних типів соціальної структури в науці використовуються два поняття: сильне та слабке суспільство.

Сильне суспільство - це суспільство, котре характеризується досить стабільною та міцною соціальною структурою з явною тенденцією до органічної солідарності різних груп, з порівняно низькою диференціацією прибутків, широкими можливостями індивідуальної мобільності, усталеною шкалою престижу професій, роду занять тощо.

Слабке суспільство — це таке суспільство, в якому немає чіткої диференціації між групами, єдиної та стабільної шкали престижу професій, для нього характерна наявність нестійких соціальних спільностей з переважно конфліктними зв'язками між ними, що унеможливує ефективну взаємодію та солідарність. Соціальна структура такого суспільства характеризується високою диференціацією у прибутках, масовою

спадною соціальною мобільністю, знедоленням основної маси населення, надмірним подовженням профілю стратифікації.

Саме до таких суспільств належить сучасна Україна. Як справедливо зазначають сучасні українські дослідники проблем соціальної структури, соціологи ще не провели реконструкції картини нової соціальної структури, не виробили загальної концепції її, але тенденції стратифікаційних зсувів можуть бути означені.

Сорокін писав у “Соціальній мобільності”, що “канали вертикальної циркуляції існують у будь-якім стратифікованому суспільстві і також необхідні, як кровоносні судини для циркуляції крові в тілі”. Крім політичної стратифікації в кожному сучасному суспільстві різко виражена економічна стратифікація (розподіл на бідних і багатих) і професійна, зв'язана з існуванням більш і менш престижних професій. При цьому саме політична стратифікація визначає обличчя суспільства, і вона ж піддана найбільш кардинальним змінам у періоди соціальної нестабільності. «Професійна диференціація — сама загальна основа для стратифікації в більшості сучасних суспільств. Вона ґрунтується на соціоекономічному статусі, під яким К. Шрег і інші дослідники розуміють різні рівні, приписані людям відповідно до безлічі їх соціальних характеристик, але з особливим виділенням професій і багатства. Професії можуть градуватися за безліччю перемінних (показників). Навіть у США гроші, одержувані людиною за свою роботу, не є єдиною детермінантою престижу, що належить його професії». Крім політичної, економічної і професійної у сучасному суспільстві має місце статеві стратифікація. «Стать сам по собі є одним з найбільш глибоких прикладів стратифікації». Немає таких суспільств, у яких у ряді аспектів соціального життя чоловіка не мали б більше багатства, статусу і впливу, чим жінки. Нерівність статей має більш глибокі історичні корені, чим класові системи; чоловіки стояли вище жінок навіть у суспільствах мисливців і збирачів плодів, де не було класів. Матеріальне становище більшості жінок має тенденцію відбивати матеріальне становище їх батьків і чоловіків, отже, цим можна пояснити нерівність статей у термінах класів. «Інші характеристики — раса, релігія, утворення, багатство, мова, етикет — також можуть стати базисом для соціальних класів». Багато хто з цих характеристик взаємозалежні. В основі диференціації можуть лежати і розходження, що залежать від генетичних факторів і не піддані соціальній зміні — колір шкіри, фізичні якості чи риси обличчя. Вони стають підставою для стратифікації, якщо визнаються соціально значимими. Утіленням такого роду соціально закріпленої диференціації є поділ суспільства на основі расових ознак [2, с.54].

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Суттєві зміни відбулися також у системі визначальних чинників соціального статусу індивідів. За даними соціологічних досліджень, самоідентифікація соціального статусу відбувається переважно за єдиним критерієм - економічним - за умов зниження ролі інших критеріїв - освітніх, кваліфікаційних, престижних тощо.

Наступна тенденція, що прослідковується в соціальній структурі України, пов'язана з браком бажаної інтеграції, солідарності в суспільстві та розшаруванням населення на групи з діаметрально протилежними інтересами: багаті-бідні, вищі-нижчі тощо. Загалом ця тенденція є передбачуваною, адже ринкові реформи своїм наслідком завжди мають поляризацію населення. Проте в Україні вона досягла безпрецедентних розмірів і є небезпечною, оскільки виникає загроза втрати керованості соціальними процесами.

За даними експертів, прибутки 10 % найбагатших людей України у 20 разів перевищують прибутки 50 % найбіднішого українського населення (зауважимо, що вже восьмикратний розрив вважається соціально небезпечним).

Формування страти бідних унаслідок спадної мобільності більшості населення - ще одна суттєва тенденція в соціальній структурі українського суспільства. Бідність визначається як неможливість через брак коштів підтримувати спосіб життя, що вважається нормальним і звичним для цього суспільства. Особливості субкультури бідності в Україні: висока частка витрат на харчування в загальній структурі всіх витрат (понад 80% від усіх витрат); низький рівень життя населення загалом; висока питома вага тих, хто самоідентифікує себе з групою бідних (понад 85 % населення); поширеність бідності серед населення, що працює; масова участь у сільгоспроботах на присадибних ділянках з метою вироблення продуктів для власного споживання (своєрідне "натуральне господарство") та ін [1, с.76].

Як дуже небезпечну тенденцію в соціальній структурі України слід кваліфікувати ситуацію, що склалася із "середнім класом". Помилково говорити про його повну відсутність, тому що впровадження ринкових реформ закономірним наслідком має появу середнього класу. Однак ідеться, насамперед, як про кількісні, так і про якісні його показники, що не можуть задовольняти розвинуте суспільство. Середній клас в Україні формується переважно від обслуговування багатих, а не від реального виробництва.

Ще одна суттєва тенденція в соціальній структурі України - це маргіналізація суспільства як наслідок посилення спадної соціальної мобільності. Маргінал - це людина на перегині шляхів, яка перебуває між двома культурами, не інтегруючись у

жодну з них. Отож характерні риси такої людини: невизначеність соціального статусу, посилені рольові конфлікти, амбівалентність поведінки, психологічний дискомфорт тощо.

Подальший розвиток соціальної структури безпосередньо залежатиме від процесів соціально-економічного та соціально-політичного реформування [3].

Отже, соціальна структура сучасного українського суспільства залежить від спрямування сутності соціальних трансформацій, суть яких — у зміні функціональних зв'язків у суспільстві. Її основу становлять:

1. Зміна суспільної форми всіх основних соціальних інститутів — економічних, політичних (передусім інститутів власності), культурних, освітніх; глибокий суспільний переворот і реформування тих соціальних засад і регуляторів, що формують соціальну структуру (вона стала менш жорсткою, більш рухливою).

2. Трансформація соціальної природи основних компонентів соціальної структури — класів, груп і спільнот; відновлення їх як суб'єктів власності й влади; поява економічних класів, верств і страт з відповідною системою соціальних конфліктів і суперечностей. Ослаблення існуючих у суспільстві стратифікаційних обмежень. Поява нових каналів підвищення статусів, посилення горизонтальної та вертикальної мобільності українців.

4. Активізація процесів маргіналізації. Маргіналізація (лат. *margo* — край, межа) — втрата особистістю належності до певної соціальної групи, норм і цінностей відповідної субкультури без входження до іншої. Це процес зміни суб'єктом одного соціально-економічного статусу на інший. В українському суспільстві в ХХІ ст. вона характеризується переходом переважно в нижчі верстви населення (феномен «нових бідних», соціальні групи військовослужбовців, інтелігенції).

5. Зміна порівняльної ролі компонентів соціального статусу. Якщо в стратифікації радянського суспільства домінував адміністративно-посадовий критерій, пов'язаний з місцем у системі влади та управління, то в нинішньому вирішальним є критерій власності й доходів. Раніше політичний статус визначав матеріальне становище, тепер величина капіталу визначає політичну вагу.

6. Підвищення соціального престижу освіти і кваліфікації, посилення ролі культурного фактора у формуванні високостатусних груп. Зумовлено це становленням ринку праці. Але це стосується спеціальностей, які користуються попитом на ринку, насамперед — економічної, юридичної та управлінської.

7. Зміна якісних і кількісних параметрів соціальної структури. Відомо, що чим прогресивніша статево-вікова структура, тим більшими можливостями розвитку вона наділена, тим стійкіший соціальний (трудоий, інтелектуальний, культурний) потенціал населення. 8. Поглиблення соціальної поляризації суспільства. Майновий чинник є стрижнем трансформацій. Економічний статус і спосіб життя еліт, вищої верстви різко зросли, а у більшості населення — різко знизилися [3].

Так, на сьогодні у нашому суспільстві найбільш чисельною, все ж таки, залишається група населення, яка за рівнем сукупних прибутків та витрат знаходиться за межею бідності. І це є найбільш негативним наслідком соціально-економічного розвитку України за роки незалежності.

Література:

1. Иконникова Н. Современные концепции социальной структуры и социальной стратификации/ Н.Иконникова// Личность. Культура. Общество. Избранные статьи: 2000 г. Т. 2 вып. 3 (4).
2. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество/ П.Сорокин. – М., 1992.
3. <http://5fan.ru/wievjob.php?id=43516>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

*Басюк Ірина,
Багнюк Олена,
студентки III курсу.
Керівник Лук'янчук С.В.,
викладач юридично-соціальних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Сьогодні в Україні активізувалася гендерна думка й діяльність, спрямована на гендерні перетворення. Це пов'язано з тим, що суспільство постало перед фактом масштабних економічних, політичних, соціальних та культурних трансформацій, внаслідок яких відбулися певні зміни статусних позицій різних соціальних груп і категорій громадян.

Гендерна концепція заснована на аналізі розподілу соціальних ролей між статями. Народжена в руслі феміністської соціології, вона відображає гаму теоретичних установок дослідників, що вивчають статево нерівність у суспільстві. Теоретики фемінізму роблять висновок, що в той момент, коли був укладений договір між чоловіками про розподіл жінок, виникла соціальна організація, спільність, в якій діяли правила співжиття. Незважаючи на те, що чоловіки споконвіку порушували власні домовленості, вони продовжують триматися своєї первісної кругової поруки і не

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

допускають жінок у соціально значущі сфери, пов'язані з керівництвом, розпорядженням ресурсами, владою. У цьому сенсі політика є породженням андрогенної цивілізації (яка, до речі, саме в період нашого життя потихеньку приходить в занепад і розслаблення, тому роль жінок у сучасному світі підвищується і суттєво видозмінює сформовані відносини, рішення і структури).

Для позначення нових стратегій світового регулювання соціо-статевих відносин у суспільних науках виник термін “гендер” та започаткувалися гендерні дослідження. Вони мали на меті аналізувати відносини між жінкою та чоловіком, визначати їхні характеристики через спільне й відмінне, розкривати ролі статей, конструктив фемінності та маскулітності тощо .

Гендер – досить складне поняття, оскільки розкриває багатоаспектний зміст явища. У науковій літературі воно вживається в кількох значеннях: гендер як соціально-рольова й культурна інтерпретація рис особистості та моделей поведінки чоловіка і жінки, на відміну від біологічної; гендер як набуття соціальності індивідами, що народилися в біологічних категоріях жіночої або чоловічої статей; гендер як політика рівних прав і можливостей чоловіків та жінок, а також діяльність зі створення механізмів щодо її реалізації [3, с.12].

На сьогодні не існує цілісної системи показників та індикаторів, що характеризують гендерний дисбаланс у соціально-економічній сфері, залишаються нерозв'язаними проблеми методичного характеру щодо комплексної оцінки гендерної нерівності.

Відсутність цілеспрямованої державної політики сприяння гендерній рівності призводить до посилення соціально-економічної диференціації населення залежно від статі, невідповідності фактичних можливостей жінок та чоловіків декларованій Конституцією України рівності статей та настановам демократичного суспільства. Більш того, існування гендерної нерівності в суспільстві сповільнює економічне зростання, послаблює систему державного управління та знижує ефективність стратегій розвитку.

Головними показниками «гендерного індексу», за яким визначають становище статей у країні, є рівень освіти, заробітної плати, участі в управлінні й зайнятості. Так, лише перший показник можна вважати таким, що відповідає стандартам. Усе інше відсуває Україну далеко від стабільних демократичних суспільств. Адже середні показники заробітної плати жінок, представництво на рівні законодавчої влади чи у виконавчій владі свідчать, що вони значно нижчі середньосвітових.

Це стосується не лише державної, а й приватної сфери. Усе це свідчить, що рівних умов для реалізації можливостей все ще не створено. Щодо місця України за «гендерним індексом», то тут особливих зрушень не відбулось, як і за «індексом людського розвитку» [5, с. 34].

Оцінка соціального становища чоловіків і жінок як в Україні, так і в усьому світі відображає значну кількість диспропорцій, переважно не на користь останніх. Основною причиною цього є конкурентний характер ринкових відносин та ті рольові функції чоловіків і жінок, які з самого початку задають різну міру конкурентоспроможності представників цих двох соціальних груп. Значно нижчий рівень конкурентоспроможності жінок в ринковій боротьбі визначається в цілому двома основними факторами: – біологічно закладеною репродуктивною функцією, виконання якої знижує активність участі жінки в економічному житті; – сформованими в суспільстві соціокультурними установками про значення жінки та їх ролі в соціумі, які за ступенем свого впливу на конкурентоспроможність жінок не тільки не уступають біологічно заданим характеристикам, але й значно їх переважають. на конкурентоспроможність жінок не тільки не уступають біологічно заданим характеристикам, але й значно їх переважають.

В умовах дії цих двох факторів ринковий механізм, що функціонує без зовнішнього втручання, безумовно, передбачає нерівномірний розподіл ресурсів на користь суб'єктів, що мають більш високу конкурентоспроможність. Ця особливість ринкового механізму пояснює необхідність втручання держави в регулювання гендерних аспектів економічного та соціального розвитку суспільства [4, с.65].

Хоча в Україні за роки перебудови був прийнятий цілий ряд законів і документів, котрі виголошують рівні права і можливості жінок, президентом, урядом, парламентом та іншими органами влади було мало зроблено для їх фактичної реалізації. На державному та місцевому рівнях не створено механізм, який забезпечує проведення в життя політики гендерної рівності.

Результатом подібної політики стало посилення гендерної асиметрії - нерівності соціальних позицій і життєвих шансів жінок і чоловіків, яке дає про себе знати, перш за все, в двох сферах - у сфері політики, державного управління, і в сфері зайнятості, на ринку праці. Специфіка гендерної асиметрії у сфері трудових відносин проявляється в таких формах, як витіснення жінок в сферу низькооплачуваних професій і видів діяльності; перевантаження побутом і неоцінюваними суспільством видами занять.

Таке явище має назву гендерна сегрегація. Це ситуація, коли жінки і чоловіки нерівномірно розподілені між різними видами діяльності. Говорячи про види гендерної сегрегації, прийнято виділяти горизонтальну і вертикальну сегрегацію. Вертикальна сегрегація має місце у випадку нерівномірного розподілу представників різної статі в рамках посадової ієрархії. Під горизонтальною сегрегацією традиційно розуміються професійна, а також галузева сегрегація, тобто розділення чоловіків і жінок за професіями або галузям. Сегрегація часто є причиною такого явища як нерівномірна представленість чоловіків або жінок в рамках однієї професійної (посадової) групи.

З природної відмінності жінок від чоловіків – репродуктивної функції - суспільство виводить всі інші відмінності: в здібностях, навичках, які можуть впливати на трудову поведінку представників різних статей, хоча насправді ці відмінності можуть бути обумовлені виключно особливостями соціалізації чоловіків і жінок.

Гендерна сегрегація може складатися як під впливом зовнішніх обмежень (економічних, соціальних, інституційних) для чоловіків і жінок, так і в результаті вільного вибору сфер і форм зайнятості, на основі існуючих індивідуальних переваг. Гендерні стереотипи впливають і на сприйняття чоловічого і жіночого лідерства. Якщо лідерам - чоловікам частіше приписують компетентність, то жінкам - якості, пов'язані з експресивною сферою (емоційність, чуйність). Наявність гендерної сегрегації в значній мірі пояснюється саме стереотипами суспільства щодо місця і ролі жінок і чоловіків, які призводять до формування і у роботодавців, і у працівників уявлень про «типово чоловічі» і «типово жіночі» заняття [2].

Особливої уваги заслуговує існуюче на сучасному етапі в Україні протиріччя між законодавчим закріпленням принципів гендерної рівності і реальними соціальними процесами, що характеризуються збереженням гендерних диспропорцій практично у всіх сферах суспільного життя; між процесами демократизації суспільства, що відкривають широкі можливості для самореалізації жінок, для освоєння ними нових соціальних ролей, і реальним загостренням гендерних нерівностей, зниженням соціального статусу жінок в умовах трансформаційних змін українського та інших пострадянських суспільств.

Література:

1. Дисюк Т.М. Гендерний аспект соціально-економічної політики України/ Т.М.Дисюк// Актуальні проблеми політики. – 2013. – Вип. 50. – с.256-260.
2. http://gender.at.ua/_ld/1/186_osnovy_teorii_g.pdf
3. Галустян Ю.М., Новицька В.П.Деякі аспекти гендерної ідентифікації та соціалізації особистості / Ю.М.Галустян// Український соціум. - 2004. - № 1 (3). - С.7-13.

4. Правові засади формування та розвитку гендерного середовища в Україні: Монографія / за заг. ред. Н. М. Оніщенко, Н. М. Пархоменко. – К., 2010. – 352 с.

5. Кормич Л. І. Гендерна політика в аспекті соціальної відповідальності держави і суспільства / Л. І. Кормич // Держава і право: зб. наук. праць. – К: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2008. – Вип. 40. – 720 с.

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

*Бондар Віта,
студентка III курсу.
Керівник Лук'янчук С.В.,
викладач юридично-соціальних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Соціалізація соціально-економічної сфери за своєю суттю є результатом обчислення взаємодії між продуктивними силами та відносинами економічної власності відповідно до вимог законів та діяльності певних інститутів. Процеси трансформації суспільства спрямувала необхідність дослідження проблеми соціалізації економічного розвитку, що безпосередньо пов'язана з формуванням соціально-орієнтованої моделі національної економіки країни.

Як зазначає В. Москаленко, соціально-психологічний процес входження індивіда в економічну систему суспільства є його економічною соціалізацією [3, с. 53-67].

Проблеми соціалізації економіки, визначення місця та ролі соціальних критеріїв економічного розвитку досліджувалися представниками найрізноманітніших шкіл і течій у різні епохи та періоди. Зокрема, ці питання розглядалися у працях Дж.К. Гелбрейта, Я.Корнаї, К.Маркса, А.Мюлера-Армака, М.Мюрдаля, В.Ойкена, Г.Плеханова, П.Самуельсона, А.Сміта, Дж.Стігліца, М.Фрідмена, Ф.Хайєка та інших видатних економістів. Широке відображення проблема соціальної орієнтації перехідної економіки та аналіз форм і методів реалізації соціальної політики знайшли в працях відомих українських вчених Ю.Бажала, В.Базилевича, Л.Бесчасного, О.Беляєва, В.Богині, В.Ворони та інших.

Є. Козлова визначає економічну соціалізацію як процес становлення економічної свідомості, засвоєння індивідом ролей, норм, навичок та цінностей економічної поведінки, у рамках якого відбувається інтеріоризація економічної реальності шляхом пізнання економічної дійсності, засвоєння економічних знань через батьківську сім'ю, набуття економічних уявлень, пізнання економічних категорій [2, с.65].

Н. Дембицька пропонує розглядати економічну соціалізацію як окрему модель соціалізації з позицій структурно-системного підходу – як складову єдиного процесу соціалізації особистості. Перший підхід спрямований на формування такого типу особистості, який є втіленням обов'язкових вимог до індивідів з боку сучасної соціально-економічної системи українського суспільства, яке швидко оновлюється і змінюється. Інший підхід постає як формування економіко-психологічних характеристик особистості через засвоєння нею економічних цінностей суспільства в процесі економічної життєдіяльності [1, с. 53-67].

Колективом науковців лабораторії соціальної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (В. Москалено, І. Зубіашвілі, Н. Дембицька, О. Лавренко та інші) за результатами проведених наукових досліджень виділено три рівні економічних форм соціалізації як певних систем соціально-психологічних впливів в залежності від провідного типу діяльності в різні вікові періоди соціалізації індивіда. Ці рівні економічних форм соціалізації відрізняються, по-перше, величиною економічного досвіду, який засвоює індивід, по-друге, широтою стосунків з іншими індивідами – суб'єктами економічної поведінки, по третє, специфікою взаємодії один з одним. Перший рівень – це система економічних форм соціалізації індивіда, яка забезпечує первинне «входження» дитини у світ економічної реальності [3, с. 55].

Другий рівень – це система економічних форм соціалізації людини на етапі засвоєння досягнутих суспільством відносин розподілу праці, котра є головним фактором соціалізації при освоєнні індивідом певної професійної діяльності. Третій рівень економічних форм соціалізації – соціетальний, на якому зв'язок індивіда з економічним сітвом здійснюється через економічні норми і цінності соціуму [3, с. 54].

Одними із основних є вміння будувати ринкові відносини, здійснювати економічно обґрунтовані покупки, а не витрати, що перебільшують дохід, тобто навчитися раціонально розпоряджатися матеріальними ресурсами. За результатами анкетування студентської молоді (вік 19-21 рік) щодо рівня їх економічної соціалізації, проведеного нами, встановлено: 10% респондентів відмітили, що мають підробіток, крім навчання, і вони не користуються допомогою батьків; 57% респондентів відмітили, що крім навчання мають підробіток, але цих коштів їм не вистачає на власні витрати і вони користуються допомогою батьків; 33% – тільки навчаються і користуються коштами батьків. Отже, рівень економічної соціалізації сучасної молоді досить перспективний.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Концептуально соціалізація передбачає радикальне поліпшення якості життя та суттєве підвищення рівня життя населення, що включає надзвичайно широкий спектр соціально-економічних явищ: характер зайнятості та умови праці; рівень освіти та професійно-кваліфікаційної, підготовки; розмір і структуру доходів та витрат; споживання продовольчих і непродовольчих товарів, їх якість і обсяг; структуру та якість платних і безплатних послуг; забезпеченість житлом і його благоустрій; обсяги нагромадженого майна та особистих заощаджень; масштаби залучення до культурного життя; системи соціального забезпечення та соціального страхування; економічні умови життєдіяльності; стан генофонду населення суспільства.

Забезпечення економічного, а разом з ним і соціального розвитку України вимагає орієнтації усіх суспільних процесів на людину з її потребами щодо духовного, фізичного вдосконалення та забезпечення матеріального достатку на прийнятному рівні, що повинно визначати стратегію соціально-економічного розвитку за напрямом формування соціально орієнтованої ринкової економіки. Однак це потребує руйнування традиційних поглядів на співвідношення економічного і соціального аспектів розвитку і становлення нової інституційної системи у суспільстві [4].

У процесі дослідження виявлено основні передумови посилення соціалізації економіки на сучасному етапі суспільного розвитку: процес науково-технічної революції та, передусім, перетворення творчої праці в домінуючий фактор соціально-економічного прогресу обумовлюють необхідність переорієнтації економіки на людину, що виступає необхідною передумовою функціонування та розвитку ефективної системи соціально-економічних відносин; революція в продуктивних силах, які вперше за весь час існування людства переросли в планетарний масштаб (як кількісно, так і якісно), актуалізує завдання загальної боротьби людства з глобальними проблемами суспільства (ядерна зброя, екологічні проблеми, наслідки глобалізації тощо), що вимагає певного пом'якшення соціально-економічних суперечностей, орієнтації на “загальнолюдські цінності” та є важливою метою сучасного соціально-економічного та суспільного розвитку в цілому.

Перехід до сучасної соціально орієнтованої економіки, що базується на новітніх технологіях та інформатизації, потребує розвитку трудової активності працівника, на якого це виробництво спрямоване. Аналіз основних тенденцій економічного розвитку більшості країн світу дозволяє виокремити наступні напрями соціалізації економіки: збільшення частки сукупного працівника у національному доході розвинутих країн світу, що виражається у зростанні індивідуальних доходів громадян, у тому числі за

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

рахунок підвищення заробітної плати, а також у відповідних змінах обсягу фонду споживання; трансформація характеру та змісту праці у бік зменшення суперечностей між працею та капіталом; зміна місця та ролі працівника у системі прийняття рішень через інститути соціального партнерства, соціальної відповідальності, соціальної конкуренції; розвиток інтелектуальних можливостей та інтелектуального капіталу працівників відповідно до нових потреб і вимог суспільного виробництва; суттєві та динамічні зміни у системі відносин власності, зокрема трансформації форм прояву і функціонування приватної власності, виникнення та розвиток нових типів і форм власності (в тому числі таких, наприклад, як інтелектуальна власність, власність у сфері інформації, колективна власність працівників тощо); збільшення можливостей реалізації особистістю своїх потреб та можливостей за рахунок більш вільного доступу до послуг освіти, охорони здоров'я, мистецтва тощо; збільшення соціальної ролі держави за рахунок посилення соціальної спрямованості бюджетів розвинутих країн світу та відповідного посилення державного соціального захисту і гарантій малозабезпеченим та непрацездатним верствам суспільства; поява та розвиток середнього класу, а також збільшення його ваги в економічному середовищі, у системі відносин власності тощо [4].

Соціалізація економічної системи має багато аспектів і передбачає орієнтацією на духовне вдосконалення особистості, а не тільки зростання загального добробуту людей. Соціально орієнтована економіка стає життєздатною тільки тоді, коли дотримуються необхідні межі соціального захисту оскільки лише за таких умов забезпечуються суспільні умови для того, щоб людина могла збільшувати свій трудовий внесок, реалізувати свої можливості, а отже й доходи.

Література:

1. Дембицька Н.М. Соціально-психологічні проблеми економічної соціалізації молоді / Н.М. Дембицька // Соціальна психологія. – 2008. – №3. – С.53-67.
2. Мельничук Т.І. Батьківська модель сім'ї як один із чинників економічної соціалізації молодого подружжя: аналіз проблеми/Т.І.Мельничук// Актуальні проблеми психології. - Том І. - Випуск 46, С. 53-55.
3. Москаленко В. В. Соціалізація особистості : монографія / В. Москаленко. – К. : Фенікс, 2013. – 540 с.
4. <http://ena.lp.edu.ua>

СЕКЦІЯ II

«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

Праця – це одне з найчистіших і найшляхетніших джерел емоційного стану, радості діяння, творення. Думка, що народжена, збуджена, витончена в праці, стає радісною, оптимістичною.

В. Сухомлинський

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З
ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ ПІДПРИЄМСТВА

*Гурман Ніна Юріївна,
викладач вищої категорії.*

Технікум землевпорядкування ЖНАЕУ

Постановка проблеми. Нині жодна організація, незалежно від відомчої належності і форм власності, неспроможна функціонувати без ведення бухгалтерського обліку та аудиту, бо тільки дані бухгалтерського обліку забезпечують повну інформацію про майновий і фінансовий стан організації. Синтетична і аналітична інформація про стан і надходження матеріальних, трудових ресурсів, про результативність інвестиційної та кредитної політики, про витрати та ефективність виробництва, дозволяє управляти господарсько-банківською діяльністю та контролювати виконання планів прибутку, розробляти довгострокові плани розвитку тощо.

У ринкових умовах господарювання наявність на підприємстві значних розмірів дебіторської чи кредиторської заборгованості по-різному впливає на стан підприємства. Надмірна дебіторська заборгованість знижує ліквідність його активів, негативно впливає на його платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти. Так за товари, роботи, послуги, які надані покупцю з відстрочкою платежу, підприємство-продавець після закінчення звітного періоду має сплатити державні податки, заробітну плату працівникам, розрахуватись за орендну плату, матеріали тощо. Якщо оплата за надані товари вчасно не надійшла, то підприємство вимушене перетворювати власні високоліквідні активи у грошові кошти з метою здійснення розрахунків щодо зобов'язань та запобігання банкрутства. Своєю чергою перевищення норм кредиторської заборгованості має прямий вплив на стан підприємства, оскільки свідчить про його неплатоспроможність. Тому належна організація обліку, аналізу та аудиту розрахунків пов'язаних з дебіторською та кредиторською заборгованостями сприяє ефективному управлінню її розмірами і термінами на підприємстві та посиленню контролю за своєчасним здійсненням розрахунків.

Аналіз останніх наукових досліджень. Вагомий внесок у дослідження та розвиток бухгалтерського обліку та аудиту розрахунків з кредиторами і дебіторами зробили: М. Білуха, М. Білик, Ф. Бутинець, В. Гавриленко, С. Голов, Л. Городянська, А.

Герасимович, Н. Дорош, В. Казмирчук, Л. Кіндрацька, Д. Костюка, Л. Нападовська, Г. Нашкерська, А. Озеран, О. Петрик, Т. Писаревська, В. Рудницький, Я. Савченко, В. Сопко, Н. Ткаченко, В. Усач, Г. Чумаченко, та інші.

Проте незважаючи на великий спектр проведених досліджень та значні науково-практичні напрацювання, на сьогодні лишається низка питань у сфері організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з дебіторами і кредиторами, які потребують подальших досліджень. Так, зокрема, досі не має єдиного трактування сутності аудиту розрахунків, не виокремлено окремих етапів та процедур організації обліку і аналізу на підприємствах, не до кінця розкрито особливості їх методик тощо.

Метою статті є виявлення основних проблем організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами на підприємстві і розроблення на їх основі практичних рекомендацій. Відповідно до визначеної мети, основним завданням статті є розробка пропозицій та принципів ефективної організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків як з дебіторами так і з кредиторами підприємства.

Виклад основного матеріалу. На ефективність діяльності вітчизняного підприємства значною мірою впливають створена організаційна структура, якість підготовки облікової інформації, професійний рівень фахівців, належна оцінка отриманих даних, які обумовлюють прийняття управлінських рішень і значною мірою впливають на ефективність проведення аудиту. Бухгалтер під час ведення обліку і здійснення податкових розрахунків на вітчизняному підприємстві має орієнтуватися у методологічних розбіжностях різних законодавчих баз, які регулюють дві економіко-правові системи - обліково-аналітичну та податкову [1, с 128]. Також свої специфіки мають облік та аудит дебіторської і кредиторської заборгованостей, що і спричинює значні складності при організації ефективної системи обліку, аналізу та аудиту розрахунків по ним.

Для побудови ефективної організаційної системи обліку, аналізу і аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами на підприємстві слід розробити чітку структуру всіх розрахунків пов'язаних з ними. Як неоднозначність та не чіткість вітчизняної законодавчої бази відображається на економічних показниках країни, так і суперечливі методики, норми та методи обліку, аналізу чи аудиту відображаються на результатах діяльності підприємства. Тому для організації ефективної системи обліку, аналізу і аудиту розрахунків за дебіторською і кредиторською заборгованостями необхідно проводити в рамках цілісної системи, яка б базувалася на одній методиці.

Організацію обліку, аналізу і аудиту розрахунків за дебіторською та кредиторською заборгованостями на підприємстві необхідно починати з процедури підготовки облікової політики, яка становить базу для аналізу та аудиту.

Так, облікова політика на підприємстві повинна формуватися за трьома етапами:

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

1. Організаційний етап - керівник підприємства призначає групу фахівців, які обов'язково беруть участь у підготовці проекту облікової політики та обґрунтовують форму ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

2. Технологічний етап - фахівці повинні здійснити огляд та запропонувати побудову нової бухгалтерської служби, тип структури апарату бухгалтерії, форму організації облікового та аналітичного процесів за технічними ознаками, які є основними на кожному підприємстві. Необхідно також організувати обліковий процес на кожній ділянці, надати оцінку загальним й специфічним принципам та методам організації обліку і аналізу в залежності від галузі та специфіки діяльності данного підприємства. При прийнятті ефективних управлінських рішень пропонуємо розглянути обрані методи разом з показниками фінансово-господарської діяльності підприємства та провести оцінку їх переваг в майбутньому.

3. Заключний етап - фахівці готують і докладно обговорюють проект організації облікової політики підприємства, і тільки після врахування всіх пропозицій та особливостей проект затверджується керівником [6, с 346-347].

У розробленому проекті також повинні визначатися терміни проведення інвентаризації розрахунків з дебіторами і кредиторами, з метою виявлення безнадійних заборгованостей та потенційних зобов'язань, необхідності в резервах безнадійних дебіторських заборгованостей тощо.

Наступним етапом організації обліку, аналізу і аудиту розрахунків є встановлення ефективного аналізу на підприємстві. На основі вже розробленої облікової політики група фахівців проводить комплексний аналіз для вибору найефективнішого методу аналізу розрахунків з дебіторами і кредиторами підприємства, що ґрунтувався б на принципах: всебічності, неперервності, комплексності аналізу даних бухгалтерського обліку тощо [6, с 314]. Так розглядаючи питання аналізу дебіторської заборгованості (розрахунку з покупцями й замовниками), слід ознайомитися з одним із методів розрахунку з покупцями, що широко використовується в країнах з розвинутими ринковими відносинами, а саме методом надання знижок за дострокової оплати. Відомо, що за умов інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство-виробник реально одержує лише частину вартості реалізованої продукції. Тому підприємству інколи вигідніше зробити знижку на реалізований товар за умови швидкої оплати рахунка (наприклад, у десятиденний строк), ніж втратити більшу суму в результаті інфляції [5, с 36].

У процесі аналізу кредиторської заборгованості необхідно дати оцінку умов заборгованостей підприємства, звернути увагу на строки, обмеження використання ресурсів, можливості залучення додаткових джерел фінансування. Передовсім треба перевірити достовірність інформації щодо видів і строків кредиторської заборгованості. Для цього користуються прямим підтвердженням контрагентів, вивченням контрактів і договорів, особистими бесідами з працівниками, які мають інформацію про борги і зобов'язання підприємства. Як збільшення, так і зменшення дебіторської і кредиторської заборгованості можуть призвести до негативних наслідків для фінансового стану підприємства. У процесі виробничої діяльності часто трапляються випадки, коли кредиторська заборгованість значно перевищує дебіторську. Деякі економісти-теоретики вважають, що це свідчить про раціональне використання коштів, оскільки підприємство залучає в оборот більше коштів, ніж відволікає з обороту. Але бухгалтери-практики оцінюють таку ситуацію тільки негативно, оскільки підприємство мусить погашати свої борги незалежно від стану дебіторської заборгованості. Тому, аналізуючи дані дебіторської і кредиторської заборгованості, необхідно вивчити причини виникнення кожного виду заборгованості, виходячи з конкретної виробничої ситуації на підприємстві [4, с 10].

Останнім етапом організації є забезпечення ефективного аудиту на підприємстві. За умови достовірного обліку та ефективного аналізу на підприємстві фахівці матимуть всю необхідну інформацію для проведення аудиту розрахунків з дебіторами та кредиторами підприємства. Проте організація аудиту на підприємстві обов'язково повинна включати два етапи підбір кваліфікованих фахівців та забезпечення професійних критеріїв аудиту [3, с 56-57]:

- 1) індивідуального аудиторського підходу;
- 2) визначення ключових моментів аудиторського процесу;
- 3) визначення ефективних аудиторських процедур;
- 4) використання системного підходу «згори-донизу»;
- 5) використання ефективних технологій;
- 6) забезпечення професіоналізму та достатнього досвіду аудиторів.

Ретельне виконання всіх етапів організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків дасть змогу побудувати на підприємстві ефективну систему за допомогою якої можна ефективно керувати дебіторською і кредиторською заборгованостями підприємства. Така система не тільки покращить розрахунки з контрагентами, але й надасть більші можливості до ефективного залучення коштів в грошовий обіг на підприємстві, що

відобразиться на результатах його діяльності в цілому.

Висновки. Стан розрахунків у будь-який момент їх існування характеризується дебіторською та кредиторською заборгованістю для кожного учасника. Надмірна дебіторська заборгованість знижує ліквідність його активів, негативно впливає на його платоспроможність, а також відволікає зайві грошові кошти. Своєю чергою перевищення норм кредиторської заборгованості має прямий вплив на стан підприємства, оскільки свідчить про його неплатоспроможність. Діяльність підприємств, організацій, установ незалежно від організаційної форми і форми власності тісно пов'язана з виникненням як дебіторської, так і кредиторської заборгованості. Невідповідність податкового та бухгалтерського обліку також ускладнює процес організації ефективного обліку, аналізу і аудиту розрахунків стосовно дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства. Тому в майбутньому необхідно внести зміни в Податковий кодекс, а саме щодо умов признання безнадійної дебіторської заборгованості та врегулюванні різниць, які виникають при нарахуванні пені.

Отже правильна організація обліку, аналізу і аудиту розрахунків з дебіторами і кредиторами сприяє упорядкуванню інформації та її аналізу, прозорості та достовірності даних, а також ефективному аудиту розрахункових операцій підприємства. Саме тому для впливу на ефективність управління діяльністю підприємства необхідно правильно організувати облік, аналіз та аудит на підприємстві, що дозволить маневрувати розмірами дебіторської і кредиторської заборгованостями та якісно покращити діяльність підприємства в цілому.

Література:

1. Гавриленко В.А. Проблеми оподаткування прибутку в умовах нового Податкового кодексу України// Наукові праці ДонНТУ. Серія:економічна. - 2011. -№39-1-С 128-134.
2. Казмирчук В. Сомнительная и безнадежная задолженность // Справочник экономиста. - 2012. - №11. - С.56-61.
3. Карпова, В. М. Туманність вітчизняного підзвіту [Текст] / В. М. Карпова // Бухгалтерія. - 2008. - № 11. - С. 51-54.
4. Костюк Д. Безнадёжная задолженность и валовые расходы// Налоги и бухгалтерский учет. - 2009.-№21. - С.4-5.
5. Нашкерская Г. Особенности признания и оценки текущей дебиторской задолженности за продукцию, товары, работы и услуги. // Бухгалтерский учёт и аудит. - 2009. - № 11.-С.31-37.
6. Хендріксон Є. С. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] / Є. С Хендріксон, М. Ф Ван Брен. - М.: Фінанси і статистика. - 2009. - 576с.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

*Матвійчук Л.А.,
викладач економічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
ВСП «РК НУБіП України»*

Постановка проблеми. Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є нові комп'ютерні технології. Інтерактивність, інтенсифікація процесу навчання, зворотний зв'язок – помітні переваги цих технологій, котрі зумовили необхідність їх застосування у різних галузях людської діяльності, насамперед у тих, які пов'язані з освітою та професійною підготовкою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання ефективності інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі присвячені дослідження таких науковців, як В.Ю. Биков, Я.В. Булахова, О.М. Бондаренко, В.Ф. Заболотний, Г.О. Козлакова, О.А. Міщенко, О.П. Пінчук, О.В. Шестопап та інші.

Метою дослідження є вивчення сучасних аспектів використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі.

Виклад основного матеріалу. Інформатизація суспільства – це перспективний шлях до економічного, соціального та освітнього розвитку. Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надає можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог.

Інформаційно-комунікаційне середовище – системно організована сукупність інформаційного, організаційного, методичного, технічного та програмного забезпечення, що сприяє виникненню й розвитку інформаційно-навчальної взаємодії між студентом, викладачем і засобами нових інформаційних технологій, а також формуванню пізнавальної активності студентів за умови наповнення окремих компонентів середовища предметним змістом певного навчального курсу.

Виникнення та розвиток інформаційного суспільства припускає широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті, що визначається багатьма чинниками.

По-перше, впровадження ІКТ у сучасну освіту суттєво прискорює передавання знань і накопиченого технологічного та соціального досвіду людства не тільки від покоління до покоління, а й від однієї людини до іншої.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

По-друге, сучасні ІКТ, підвищуючи якість навчання й освіти, дають змогу людині успішніше й швидше адаптуватися до навколишнього середовища, до соціальних змін. Це дає кожній людині можливість одержувати необхідні знання як сьогодні, так і в постіндустріальному суспільстві.

По-третє, активне й ефективне впровадження цих технологій в освіту є важливим чинником створення нової системи освіти, що відповідає вимогам інформаційного суспільства і процесу модернізації традиційної системи освіти [3].

В даний час у розвитку процесу інформатизації освіти виявляються наступні тенденції:

- формування системи безперервної освіти як універсальної форми діяльності, спрямованої на постійний розвиток особистості протягом усього життя;
- створення єдиного інформаційного освітнього простору;
- активне впровадження нових засобів і методів навчання, орієнтованих на використання інформаційних технологій;
- синтез засобів і методів традиційної та комп'ютерної освіти;
- розвиток системи електронної освіти (e-learning) та технологій мобільного навчання(m-learning);
- створення системи випереджаючої освіти [1].

Інформатизація суспільства забезпечує: активне використання інтелектуального потенціалу, що постійно розширюється, сконцентрованого в друкованому фонді, науковому, виробничому та іншому видах діяльності його членів; інтеграцію інформаційних технологій з науковим, виробничим, ініціюючим розвитком усіх сфер суспільного виробництва, інтелектуалізацію трудової діяльності; високий рівень інформаційного обслуговування, доступність будь-якого члена суспільства до джерел достовірної інформації, візуалізацію представленої інформації, правдивість використаних даних.

Використання ІКТ дає можливість вирішувати такі актуальні питання:

- використовувати у навчальному процесі здобутки новітніх інформаційних технологій;
- удосконалювати навички самостійної роботи студентів в інформаційних базах даних, мережі Інтернет;
- інтенсифікувати освіту, поліпшити засвоєння студентами знань зі спеціальних дисциплін, зробити процес навчання цікавішим і змістовнішим [2].

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Інформаційні технології сприяють підвищенню мотивації до навчання, розвитку креативного мислення, дозволяють економити навчальний час; інтерактивність і мультимедійна наочність сприяє кращому представленню, і, відповідно, кращому засвоєнню інформації.

Інформаційно-комунікаційні технології не витісняють традиційні методи і прийоми, вони дозволяють наблизити методiku навчання до вимог сьогодення. З цією метою здійснюється розширення використання в освітній галузі нових інформаційних освітніх технологій, які базуються на сучасній комп'ютерній базі, нових інтерактивних методах: комп'ютерні навчальні програми, технічні засоби навчання на базі аудіо-відеотехніки, дистанційні засоби навчання, телеконференції тощо.

Висновки. Актуальність інформаційних освітніх технологій зумовлена тим, що вони вдосконалюють систему освіти і роблять ефективнішим навчальний процес. Сьогодні найбільше розповсюдження отримали комп'ютерні навчальні програми, зокрема, комп'ютерні підручники, діагностично-тестові системи, лабораторні комплекси, експертні системи, бази даних, консультаційно-інформаційні системи, прикладні програми, які забезпечують обробку інформації.

Література:

1. Буровицька Ю. М. Інформаційно-комунікаційні технології у вищих навчальних закладах: алгоритм впровадження / Ю. М. Буровицька // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=3144
2. Іващук К.О. Інформаційно-комунікаційні технології – як сучасний засіб навчання в освіті / К.О. Іващук // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/ru/user/ivashchukk/>
3. Савицька І.В. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті / І.В.Савицька // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1103>

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ МЕХАНІЗМ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ

*Червінська Катерина,
студентка III курсу.
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

З 2018 року діють нові показники мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму. Ці показники напряму впливають на розмір податків, а саме єдиного податку. Спрощена система оподаткування – це особливий механізм справляння податків і зборів, що замінює сплату окремих податків і зборів на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності (п. 291.2 ст. 291 ПКУ).

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Підприємець може самостійно обрати для себе таку систему оподаткування доходів, якщо він відповідає певним вимогам і зареєструється платником єдиного податку. Не можуть застосовувати спрощену систему оподаткування фізичні особи – нерезиденти (п. 291.5.7 ст. 291 ПКУ). Якщо фізособа зареєстрована в Україні як підприємець, вона є резидентом України й має право на загальних підставах застосовувати спрощену систему оподаткування.

Усі суб'єкти господарювання, які можуть працювати на єдиному податку, поділені на чотири групи, три з яких можуть застосовувати фізичні особи – підприємці. Четверту групу можуть застосовувати тільки юридичні особи – сільськогосподарські товаровиробники. Кожна група має свої критерії, в разі дотримання яких можна її обрати (табл. 1) [1].

Таблиця 1

Основні показники для вибору єдинником групи

Показники	Група 1	Група 2	Група 3	
			Платники ПДВ	Неплатники ПДВ
Обмеження за обсягом доходу за календарний рік	300 000 грн.	1 500 000 грн.	5 000 000 грн. без ПДВ	5 000 000 грн.
Обмеження за кількістю працівників	0	10	Немає обмежень	
Дозволені види діяльності	Роздрібна торгівля на ринках, побутові послуги (за переліком)	Послуги населенню та єдинникам, виробництво, торгівля, ресторанне господарство	–	
Ставки податку	Фіксована залежно від виду діяльності: до 10% прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня	Фіксована залежно від виду діяльності: до 20% мінімальної зарплати на 1 січня	3% доходу + ПДВ	5% доходу
Ведення обліку	Доходів	Доходів	Доходів і витрат	Доходів
Звітність	Щороку	Щороку	Щокварталу	Щокварталу
Реєстрація платником ПДВ	Ні	Ні	Так	Ні

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

У 2018 році продовжать застосовуватися такі ставки єдиного податку податку:

1. I група – до 10% розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня звітного року;
2. II група – до 20% розміру мінімальної зарплати, встановленої законом на 1 січня звітного року;
3. III група – у відсотках до доходу.

Отже, максимальні ставки ЄП з 01.01.2018 року:

- для платників I групи – 176,20 грн./міс.;
- для платників II групи – 744,60 грн./міс.

А для платників III групи ставки, як і у 2017 році, становитимуть 3% для платників ПДВ і 5 % для неплатників ПДВ. Але хочу звернути увагу на те, що це розміри максимальної ставки, а реальну для кожної адміністративно-територіальної одиниці мають встановити органи місцевого самоврядування [3].

Платники IV групи сплачують єдиний податок за ставкою встановленою у відсотках до нормативної грошової оцінки земельної ділянки:

- для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту) – 0,95%;
- для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях – 0,57%;
- для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,57%;
- для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,19%;
- для земель водного фонду – 2,43%;
- для сільськогосподарських угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту – 6,33% [1].

Також платникам IV групи варто звернути увагу на те що індекс споживчих цін, що використовується для визначення величини коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) для цілей оподаткування єдиним податком четвертої групи, застосовується із значенням 100 % не лише за 2015 рік, а і за 2017 рік. Тобто під час

визначення бази обкладення єдиним податком для єдинників групи 4 коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки за 2018 рік становить 1.

Література:

1. Бикова Г.Ю. Спрощена система/ Загальні положення / Г.Ю. Бикова // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://news.dtkk.ua/simple>
2. Закон України від 07.12.2017 № 2245-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zpr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/324433.html>
3. Золотих Ю.І. Податки 2018 – ставки, розмір, строки сплати / Ю.І. Золотих // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.buh24.com.ua/fop-podatki-2018-stavki-rozmir-stroki-splati/>

ВІДМІННОСТІ В ОПЛАТІ ПРАЦІ В ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК

*Юрчик Оксана,
студентка II курсу.
Керівник Борковська Г.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Україна опинилася на 64 сходинці за рівнем життя серед 128 країн світу. Про це свідчать результати глобального дослідження «Індекс соціального розвитку» (далі – ICP), розробленого американською неурядовою організацією Social Progress Imperative за підтримки Deloitte. Індекс визначає рейтинги країн на базі показників, що мають безпосередній вплив на якість життя людей.

Як зазначається у повідомленні Deloitte, Україна, посівши 64-у сходинку із 128, увійшла до групи країн з розвитком вище середнього (минулого року Україна посіла 63 сходинку серед 133 країн). Серед країн СНД Україна поступилася тільки Вірменії (59), яка за рік продемонструвала значний прогрес; на третьому місці Білорусь (65); на четвертому – Росія, яка так само, як і Вірменія, показала суттєвий прогрес. Остання сходинка серед країн СНД дісталася Таджикистану (92). Загалом країни пострадянського простору демонструють низький рівень усіх показників, зокрема значний регрес спостерігається у сферах «доступ до вищої освіти», «толерантність» та «якість навколишнього середовища».

Нагадаємо, згідно з даними Eurostat від березня 2017 року, абсолютно в усіх країнах Євросоюзу чоловіки на керівних посадах отримують більшу оплату, ніж жінки. Найбільшою різниця в оплаті праці керівних працівників підприємств між чоловіками і жінками є в Угорщині (33,7 відсотка), Італії (33,5), Чехії (29,7), Словаччині (28,3), Польщі (27,7), Австрії (26,9), Німеччині (26,8) і Португалії (25,9).

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Фахівці Світового економічного форуму з'ясували, що розрив в оплаті праці чоловіків і жінок не зникне ще 217 років.

Про це йдеться у звіті Міжнародного економічного форуму. [2]

Щороку МЕФ виділяє 144 країни в Індексі гендерного розриву, і порівнює їх з чотирьох показників: економічна участь і кар'єрні можливості, освіта, політичні можливості, а також здоров'я і виживання.

МЕФ крім своїх даних бере інформацію світових інститутів – Міжнародної організації праці, Програми розвитку ООН та Всесвітньої організації охорони здоров'я.

У 2017 році індекс вперше показав розрив в рівності в графі «економічна участь». До неї відносяться зарплати, участь в колективі і лідерство. В середньому, жінки по всьому світу заробляють менше, ніж чоловіки.

Причина виникнення розриву полягає не в тому, що жінки отримують менше, ніж чоловіки за однакову роботу, а в тому, що жінки виконують неоплачувану роботу або ж не входять до штату співробітників.

Крім того, жінки працюють в сферах з більш низькою середньою зарплатою і рідше займають високооплачувані провідні позиції.

Ісландія залишається на першому місці за всіма показниками, в ній зберігаються найнижчі розриви в доходах між чоловіками і жінками. Британія і США намагаються скоротити розрив в пунктах залучення в колектив і оплаті праці, зазначає МЕФ.

Цим країнам вдається зберігати рівність за рахунок того, що показники збільшилися в інших сферах – наприклад, збільшилася кількість жінок на провідних політичних позиціях.

Скорочення гендерного розриву потрібно не тільки для соціального розвитку – воно допоможе додати «мільярди доларів» в економіку країн. [3]

Україна посідає 61-ше місце серед 144 країн. В МЕФ зазначили, що «в нашій державі цього року спостерігається найбільше за весь час поліпшення рівності заробітної плати в політичному робочому вимірі.»

Зарплати чоловіків і жінок в Україні суттєво відрізняються. Як показує статистика, жінки заробляють набагато менше за чоловіків в одній і тій же галузі.

Незважаючи на те, що Конституція України проголошує рівність прав чоловіків і жінок «у праці та винагороді за неї» (ст. 24), чоловіки сьогодні все-таки заробляють набагато більше жінок. Такий висновок можна зробити, завдяки даними Держстату України, який опублікував інформацію про середньомісячну заробітну плату жінок і чоловіків з розбивкою за видами економічної діяльності. [1]

Як випливає зі звіту Держстату, **2017 року жінки в середньому отримували на 22,5% менше, ніж чоловіки.** Так, середня зарплата чоловіків за підсумками 9 місяців становила 8271 грн, а жінок – 6414 грн.

Так, у першому півріччі 2017 року середньомісячна зарплата штатного працівника-чоловіка в Україні склала 7779 гривень, тоді як середньомісячна зарплата штатної працівниці-жінки склала 6243 гривні. Найвищі зарплати в Україні зафіксовані в сфері фінансової і страхової діяльності, проте у цій сфері різниця у зарплатах між чоловіками та жінками є ще більшою – чоловіки у середньому заробляють 16 469 гривень, тоді як жінки – 10 846 гривень, що приблизно на 50 відсотків менше.

Найнижчий рівень зарплат у сфері тимчасового розміщення та організації харчування: для чоловіків - 5254 гривні, а для жінок - 4736 гривень на місяць. Загалом чоловіки заробляють більше за жінок в усіх сферах зайнятості, окрім сфери адміністративного та допоміжного обслуговування, де зарплати жінок є дещо вищими - 5480 гривень у жінок та 5440 гривень у чоловіків. Дані наводяться без урахування тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та Севастополя, а також частини зони проведення антитерористичної операції.

Проте, можна говорити про поступову тенденцію до скорочення розриву в оплаті праці між жінками і чоловіками. Скажімо, поза минулого року за такий же період (9 місяців) різниця між зарплатами жінок і чоловіків становила 26,5%, минулого – 25,7%. За результатами 12 місяців 2016-го жінки відставали від чоловіків уже «всього» на 25,3%.

Однак різниця в «чоловічих» і «жіночих» зарплатах в різних сферах неоднакова. Так, **найбільший розрив, судячи за даними Держстату, спостерігається в сфері мистецтв і розваг.** Тут жінки отримують на 40% менше, ніж їх колеги-чоловіки (5438 і 8910 грн відповідно).

Друге місце в рейтингу нерівноправності дісталось б кур'єрським і поштовим службам. У цих галузях розрив становить 38,4% (3656 і 5935 грн). На користь чоловіків, звісно.

А на третьому місці в цьому рейтингу опинилися б фінансисти і страховики. Тут жінкам недоплачують 34,8%, порівняно з чоловіками.

Є серед видів економічної діяльності і один «винятковий», де жінки заробляють більше за чоловіків. Це працівники бібліотек, архівів, музеїв та інших культурних закладів. «Жіночі» зарплати в таких установах сьогодні на «цілих» 0,4% вище, ніж у чоловіків. Щоправда, в минулі роки жінки домінували в цій сфері набагато сильніше.

2015-го жіночі зарплати були більше чоловічих на 7,4%, 2016-го – на 4,3%. Цього року розрив мінімізували. А наступного? Якщо тенденція продовжиться, галузь, дивись, і втратить свою «унікальність». [4]

За іншими джерелами, якщо говорити про «найгрошовитіші» професії, то **в рейтингу, як і раніше, лідирують фінансисти та страховики**. У цій сфері жінки заробляли в 2017 році 11 220 грн, а чоловіки – 17 207 грн.

На другому місці за рівнем зарплат – **працівники сфери інформації та телекомунікацій**. Тут чоловіки заробляють 13 021 грн, а жінки – 12 337 грн. До речі, на друге місце ця галузь вибилася не так давно. Ще 2014 року зарплати в цьому сегменті були нижче, ніж у науково-технічних працівників і у діячів мистецтв.

Третє місце в рейтингу престижності професій цього року **зайняли представники влади**. Середня офіційна зарплата у чоловіків, зайнятих в сферах державного управління, оборони і обов'язкового соцстрахування, – 10 421 грн. Зарплата у жінок в цій сфері – 9600 грн.

Цікаво, що ще торік рівень зарплат в сфері держуправління був нижче, ніж у комерційних і обслуговуючого персоналу на транспорті. Держстат стверджував, що 2016 року працівники складського господарства та допоміжних транспортних служб заробляли в середньому 6894 грн (чоловіки) і 5946 грн (жінки), а представники держуправління, оборони та соцстраху – 6223 грн (чоловіки) і 5804 грн (жінки). 2017 року надбавка до їх зарплат становила близько 70%.

А ось середні зарплати чоловіків-лікарів і працівників соцстраху за рік опустилися з передостаннього місця на останнє. На кінець 2016-го чоловіки-медики отримували в середньому 3727 грн, випереджаючи за зарплатами тільки чоловіків-архіваріусів і працівників музеїв (вони отримували 3583 грн). За 9 місяців 2017 року середньомісячна зарплата чоловіків – працівників бібліотек, архівів і музеїв піднялася на 56,5%, до 5609 грн, а чоловіків-медиків і соцпрацівників – тільки на 46%, до 5448 грн. Таким чином, для чоловіків медична галузь і соцзабезпечення стали найбільш низькооплачуваними галузями.

Водночас жінкам найневигідніше працювати в продуктових кіосках і сезонних кафе. Зарплати в сфері «тимчасове розміщення і організація харчування» – найнижчі зараз серед усіх жіночих зарплат і взагалі серед середньомісячних показників: всього 4785 грн на місяць. [5]

Література:

1. Конституція України [Електронний ресурс] / Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (Редакція станом на 30.09.2016)
2. Різниця в зарплаті чоловіків і жінок не зникне ще 217 років ... [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://espreso.tv/.../riznycya_v_zarplati_cholovikiv_i_
3. У світі середня різниця між зарплатами чоловіків та жінок ... - Уніан [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.unian.ua> > Головна > Суспільство
4. Зарплати в Україні - як чоловіки випереджають жінок за окладами ... [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua> > Економічні новини > Фінанси
5. Чоловіки в Україні заробляють на чверть більше, ніж жінки | Події ... [Електронний ресурс] / Режим доступу: www.dw.com/uk/чоловіки-в-україні...на...жінки/a-40365784

ПОДАТКОВІ ТА ФІНАНСОВО-ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

*Трайтак Н.С.,
студентка III курсу.
Керівник Бондарчук І. П.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Розрахунків з підзвітними особами є важливою складовою більш широкої ділянки робіт, пов'язаних з обліком розрахунків з дебіторами та кредиторами підприємства. Організація і методика обліку розрахунків на цій ділянці має притаманні їй особливості, які пов'язані із поняттям підзвітних осіб та авансів, виданих підзвіт.

Підзвітними особами вважаються працівники підприємства, які одержали грошові кошти (аванс) у підзвіт для здійснення майбутніх господарських витрат, а також на службові відрядження згідно з наказом (розпорядженням) керівника підприємства. Після отримання грошей, підзвітна особа вступає із підприємством у юридичні відносини, в результаті яких у неї з'являються додаткові права та обов'язки. Гроші під звіт, в обмежених розмірах, видають на погашення витрат на відрядження, придбання різних матеріалів, дрібні господарські, поштові та інші витрати. При цьому, слід дотримуватися діючих норм з регулювання готівкового обігу. Аванс підзвітній особі видається в сумі, необхідній для виконання намічених заходів, і лише в тому випадку, коли вона не має заборгованості по раніше виданих сумах. Аванс видається на підставі видаткового касового ордера або платіжної відомості, якщо видають гроші одночасно декільком особам. Підзвітна особа має право витратити аванс лише на ті цілі, для яких він виданий.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Облік розрахунків з підзвітними особами на підприємстві ведеться з використанням субрахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами». По дебету субрахунку відображаються суми, видані працівникам підприємства під звіт. По кредиту списання виданих коштів – згідно з поданими авансовими звітами. Аналітичний облік ведеться за субрахунками третього порядку, наприклад В. Пантелєєв рекомендує такі субрахунки: 3721 «Розрахунки з підзвітними особами за службовим відрядженням у національній валюті», 3722 «Розрахунки з підзвітними особами за відрядженням в іноземній валюті», 3723 «Розрахунки за витратами на господарські потреби» та інші [1]. Субрахунок 372 активно-пасивний, тобто сальдо на цьому субрахунку може бути як дебетовим, так і кредитовим. Дебетове сальдо вказує на залишки одержаних підзвіт авансів, по яких ще не подано звіти (заборгованість підзвітних осіб перед підприємством). Кредитове сальдо відображає заборгованість підприємства підзвітній особі після подання нею авансового звіту, якщо документально підтверджені витрати підзвітної особи перевищують виданий їй раніше аванс. При цьому в балансі підприємства залишки рахунка 37 відображаються розгорнуто як по дебету (в складі оборотних активів), так і по кредиту (в складі зобов'язань).

Виданий грошовий аванс підзвітній особі з каси спричиняє збільшення дебіторської заборгованості підприємства. Організаційно-методичні положення щодо обліку оприбуткування матеріальних цінностей, придбаних за рахунок грошових коштів, виданих підзвіт на адміністративно-господарські потреби, викладені в П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати». Витрати на оплату службових відряджень і на придбання ТМЦ підзвітною особою відображаються у складі витрат того періоду, в якому вони були здійснені. Моментом відображення витрат за розрахунками з підзвітною особою є подання нею в бухгалтерію авансового звіту. Видачу грошей під звіт можна проводити безпосередньо із каси підприємства, за грошовим чеком з поточного або валютного рахунку підприємства, грошовим переказом через органи зв'язку у місце знаходження підзвітної особи, за допомогою гарантованого платіжного доручення через банк, а також за рахунок виручки, отриманої від реалізації товарів (робіт, послуг) [2, с. 129].

Основні законодавчо-нормативні акти, якими слід керуватися для правильного ведення обліку розрахунків з підзвітними особами такі: Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон від 13 березня 1998 р. № 59, Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

звіт та Порядку його складання» від 28 вересня 2015 р. № 841, Постановою КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 02 лютого 2011 р. № 98.

Керівник підприємства може встановлювати додаткові обмеження щодо сум та цілей використання коштів, наданих на відрядження: витрат на найм житлового приміщення, на побутові послуги, транспортні та інші витрати. Ці обмеження запроваджуються наказом (розпорядженням) керівника підприємства. Підприємство, що відряджає працівника, зобов'язане ознайомити його з кошторисом витрат (або з довідкою- розрахунком на виданий аванс, складеною за довільною формою), а також з вимогами нормативно-правових актів стосовно звітування про використання коштів, виданих на відрядження [3]. Залишок коштів понад суму, витрачену згідно із звітом про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, підлягає поверненню працівником до каси або зарахуванню на відповідний рахунок підприємства, установи, організації, що їх видали (у разі відрядження за кордон – у грошових одиницях, в яких було видано аванс), у встановленому законодавством порядку. Строк відрядження визначається керівником, але не може перевищувати в межах України 30 календарних днів, за кордон – 60 календарних днів.

Окремі аспекти оподаткування коштів, наданих на відрядження і не повернутих у встановлений строк або надміру витрачених, встановлено підпунктом 170.9.1 пункту 170.9 статті 170 розділу IV Податкового кодексу України (далі – ПКУ). Згідно пп. 170.9.1 ПКУ для працівників підприємств усіх форм власності (крім державних службовців та осіб, які направляються у відрядження підприємствами, що повністю або частково утримуються за рахунок бюджетних коштів), витрати, не підтвержені документально, на харчування та фінансування інших власних потреб фізичної особи (добові витрати) у межах України складають 0,2 розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, в розрахунку за кожен календарний день (у 2015 році сума становить – 243,60 грн.). За кордон розмір складає 0,75 розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, в розрахунку за кожен календарний день (у 2015 році – 913,50 грн.).

Добові витрати відшкодовуються в єдиній сумі незалежно від статусу населеного пункту. Підзвітні особи зобов'язані подати до бухгалтерії підприємства разом із невикористаним залишком готівки Звіт про використання коштів, наданих на

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

відрядження або під звіт про витрачання одержаних сум. Фізична особа, яка отримала кошти, заповнює всі графи звіту, крім: «Звіт перевірено», «Залишок унесений (перевитрата видана) в сумі за касовим ордером», кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку, розрахунку суми утриманого податку за несвоєчасно повернуті витрачені кошти на відрядження або під звіт, які заповнюються особою, яка надала такі кошти. Графу «Звіт затверджено» підписує керівник (податковий агент) [4]. Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, подається за встановленою формою, до закінчення п'ятого банківського дня, що настає за днем, у якому платник податку: а) завершує таке відрядження; б) завершує виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок податкового агента платника податку, що надав кошти під звіт.

Будь-які витрати на відрядження не включаються до оподаткованого доходу платника податку за наявності документів, що підтверджують зв'язок такого відрядження з господарською діяльністю роботодавця/сторони, що відряджає [5]. Якщо платник податку не повертає суми надміру витрачених коштів протягом звітного місяця, на який припадає граничний строк (до закінчення третього або п'ятого, а в окремих випадках десятого чи двадцятого банківського дня, що настає за днем, у якому платник податку завершує відрядження або завершує виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок податкового агента платника податку, що надав кошти під звіт), то така сума підлягає оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб відповідно до пункту 167.1 статті 167 розділу IV ПКУ за рахунок будь-якого оподаткованого доходу (після його оподаткування) за відповідний місяць. У разі недостатності суми доходу – за рахунок оподаткованих доходів наступних звітних місяців до повної сплати суми такого податку [4]. Пунктом 170.9 ПКУ встановлено строки подання звіту, в той час як строки повернення невикористаних коштів визначено у п. 2.11 Постанови НБУ «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 15.12.2004 р. № 637: видача готівкових коштів під звіт на закупівлю сільськогосподарської продукції та заготівлю вторинної сировини, крім металобрухту, дозволяється на строк не більше 10 робочих днів від дня видачі готівкових коштів під звіт, а на всі інші виробничі (господарські) потреби на строк не більше двох робочих днів, уключаючи день отримання готівкових коштів під звіт.

Якщо підзвітній особі одночасно видана готівка як на відрядження, так і для вирішення в цьому відрядженні виробничих (господарських) питань (у тому числі для

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

закупівлі сільськогосподарської продукції у населення та заготівлі вторинної сировини), то строк, на який видана готівка під звіт на ці завдання, може бути продовжено до завершення терміну відрядження.

Отже, підзвітні особи, які скеровуються у відрядження повинні не лише уміти вирішувати поточні виробничо-господарські завдання підприємства, але й бути обізнаними із чинною законодавчо- нормативною базою, що регулює дане питання для недопущення перевитрат та невчасного повернення невитрачених коштів. Належно організований облік розрахунків з підзвітними особами в аспекті документування та відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку дозволить забезпечити достовірність звітних показників в аспекті дебіторської заборгованості та зобов'язань підприємства перед підзвітними особами.

Література:

1. Пантелєєв В. Облік операцій із підзвітними особами / В. Пантелєєв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/08-09/08pr21.html>
2. Овсяк Н.В. Бухгалтерський облік розрахунків з підзвітними особами / Н.В. Овсяк, А.М/Коблюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vtei.com.ua/images/OFF/bo/konf/2.pdf>
3. Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон : наказ Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59.
4. Про затвердження форми Звіту про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт та Порядку його складання : наказ Міністерства фінансів України від 28.09.2015 № 841.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. 6. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Постанова правління Національного банку України від 15.12.2004 № 637.

СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

*Сидорчук Я.,
студентка III курсу,
Керівник Бондарчук І. П.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Розвиток будь-якої країни багато в чому залежить від надходжень до бюджету, основу яких складають податкові надходження. Саме від своєчасності та повноти сплати податків залежать наповнення бюджетів усіх рівнів, фінансування особистих потреб громадян, виконання функцій держави, місцевого самоврядування. Податкові платежі впливають на загальний розвиток та соціальне забезпечення держави.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Скільки існує система податкового контролю, стільки відбуваються дискусії щодо його сутності, класифікації, організації, методів проведення. Проблеми взаємодії теорії та практики, а також ефективність податкового контролю досить активно розглядаються у роботах як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, таких як: А.В. Бризгаліна, О.Д. Василика, Л.К. Воронова, О. Воронкової, М.М. Весельського, Л.О. Зазвонової, Г.В. Пухальської, Т.В. Литвинчук, Л.М. Касьяненко, М.П. Кучерявенко, А.Н. Козиріна, Л.А. Савченко, О.Ю. Судакової, І.А. Орешкіна, О.П. Чернявського, Ю. Цал-Цалко, С.О. Шохіна та інших.

У Податковому кодексі України податковий контроль розуміється як система заходів, що вживаються контролюючими органами з метою контролю правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів, а також дотримання законодавства з питань регулювання обігу готівки проведення розрахункових та касових операцій, патентування, ліцензування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи.

Першочерговою потребою сьогодення є забезпечення збалансованого розвитку всіх підсистем суспільства, гармонізації інтересів різноманітних верств населення, створення міцного економічного підґрунтя для інтеграції України у світову економічну систему. Все це в значній мірі залежить від ефективної контрольної функції податків. Контрольна функція податків проявляється через податковий контроль. Щільне місце у цьому процесі займає реформування податкової системи, яка забезпечує державу необхідними фінансовими ресурсами. Податковий контроль, як складова податкової системи, повинен вирішувати завдання щодо зменшення податкової заборгованості та легалізації усіх доходів учасників ринку. Законодавче підґрунтя є необхідним для реалізації функцій податкового контролю. Таку можливість дає нам новий Податковий кодекс України, який увійшов у дію в поточному році року і висвітлює законодавчо врегульовані види, форми та процедури здійснення податкового контролю.

Контроль є однією з функцій не лише управління підприємством, а й державного управління. І якщо важливість контролю на підприємстві може бути дискусійним питанням, то у сфері державного управління це, поза сумнівом, невід'ємна складова.

Контроль у державному управлінні дає змогу порівняти фактичний стан у певних галузях з поставленими вимогами; виявити вади та усунути їх; попередити можливі помилки та порушення; оцінити відповідність здійснення інших функцій

управління завданням, що поставлені перед ними; виявити резерви та можливості вдосконалення функціонування елементів державно- управлінської системи.

Податковий контроль у якості складової частини державного управління економікою має певну специфіку практики застосування і цільову спрямованість, що відрізняє його від інших видів контролю. Він провадиться шляхом застосування науково обґрунтованих методів встановлення ступеня відповідності практики оподаткування положенням розробленої податкової політики. Інститут податкового контролю являє собою складовий елемент загальної структури контролюючих органів держави і разом з тим виступає як найважливіша ланка фінансового механізму в цілому.

На рис. 1 наведено умовне зображення місця податкового контролю у системі контролю у державному управлінні.

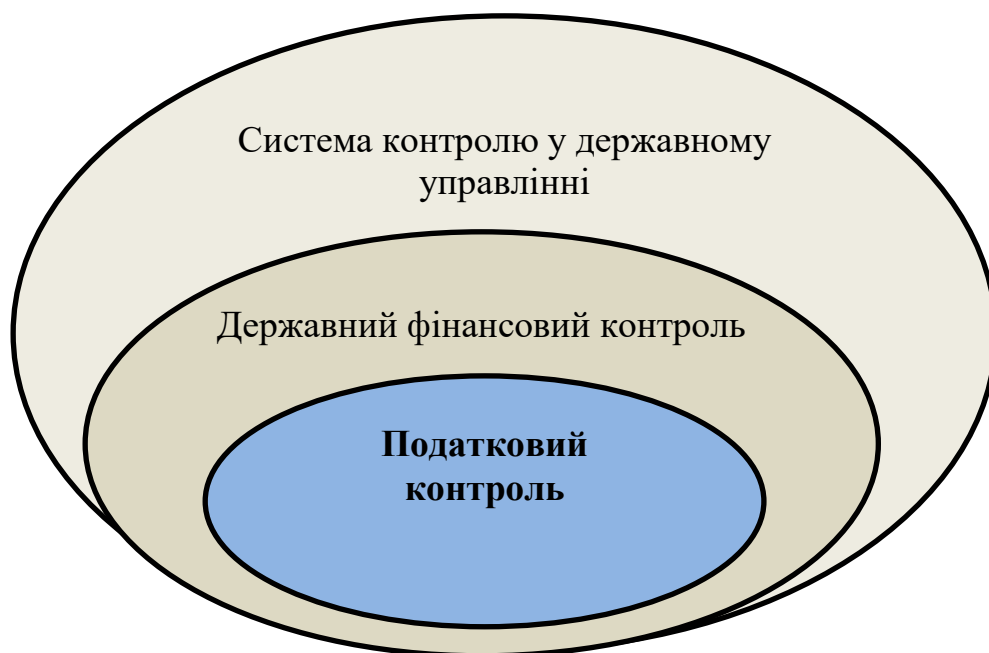

Рис.1 Умовне зображення місця податкового контролю у системі контролю у державному управлінні

На даному етапі розвитку економіки України організація ефективного податкового контролю набуває важливого значення, оскільки рівень доходів зведеного бюджету безпосередньо залежить від ступеня ефективності діяльності контролюючих органів, що здійснюють податковий контроль.

Процес податкового контролю передбачає послідовність дій, які мають бути здійснені податковими органами з метою виявлення дотримання платниками податків податкового законодавства.

1 етап – підготовчий. На цьому етапі має бути відібрано платників податків на основі: аналізу даних податкової та фінансової звітності за попередні періоди;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

систематизованої інформації з усіх підрозділів податкової інспекції та інших контролюючих органів щодо діяльності цього платника; даних попередніх податкових перевірок, якщо платник податків раніше перевірявся.

2 етап – здійснення заходів податкового контролю. У процесі реалізації даного етапу здійснюються контроль-перевірочні заходи щодо встановлення дотримання платником податків норм податкового та іншого законодавства.

3 етап – оформлення результатів податкового контролю. За підсумками податкової перевірки можуть складатися такі документи: 22 акт (довідка) про результати податкової перевірки; протокол про адміністративне правопорушення; висновок експерта; протокол комісії, яка розглядає заперечення до акта податкової перевірки.

4 етап – обмін інформацією з іншими контролюючими органами. У процесі податкової перевірки можуть бути виявлені факти, які свідчать про порушення платниками податків норм законодавчих актів, які виходять за межі компетенції податкових органів. У цьому випадку податкові органи зобов'язанні надавати інформацію, яка свідчить про порушення норм законодавства, іншим контролюючим органам, у компетенції яких знаходяться ці питання.

Отже, подальше формування податкової політики в Україні повинно бути спрямовано на побудову стабільної та зрозумілої системи оподаткування, зокрема – вдосконалення існуючої системи організації податкового контролю.

Значні напрями покращення організації податкового контролю полягають у збільшенні ефективності, результативності податкових документальних перевірок та плануванні контрольно-перевірочної роботи, що дозволить оптимізувати трудові та часові витрати підрозділів податкового контролю.

Література:

1. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112).
2. Податковий контроль : навчальний посібник / Найдено О. Є. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с. (Укр. мов.)
3. Податковий контроль в Україні в контексті проекту податкового кодексу // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. - №5. – С.177-181.
4. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності : монографія / М.І. Мельник, І.В. Лещух. – Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. – 330 с.
5. Жигаленко О.В. Ефективність податкового контролю в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит/О.В. Жигаленко. – К., 2013. – 24 с.

5. Мельник А.Ф. Державне управління : підручник / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна / за ред. А.Ф. Мельник. – К. : Вид-во "Знання", 2009. – 582 с.

КОНТРОЛЬ З БОКУ ДЕРЖАВИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

*Овчаренко А.В.,
студентка III курсу,
Керівник Бондарчук І. П.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Контроль є невід'ємною складовою управління господарською діяльністю. На сучасному етапі розвитку науки про контроль існує ряд проблем, пов'язаних із методологією його здійснення. Для ефективного здійснення контролю на підприємстві потрібно дотримуватись методичних рекомендацій.

Державний нагляд (контроль) може здійснюватися комплексно кількома органами державного нагляду (контролю), якщо їхні повноваження на здійснення чи участь у комплексних заходах передбачені законом. Така перевірка здійснюється щодо дотримання норм законодавства з питань регулювання обігу готівки, порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій, ведення касових операцій, наявності ліцензій, свідоцтв, у тому числі про виробництво та обіг підакцизних товарів, дотримання роботодавцем законодавства щодо укладення трудового договору, оформлення трудових відносин з працівниками.

Планові та позапланові заходи здійснюються в робочий час суб'єкта господарювання, встановлений правилами внутрішнього трудового розпорядку. Перед початком здійснення державного нагляду (контролю) посадова особа органу державного нагляду (контролю) робить запис до відповідного журналу суб'єкта господарювання (за його наявності). Плановий чи позаплановий захід повинен здійснюватися у присутності керівника або його заступника, або уповноваженої особи суб'єкта господарювання.

План-графік проведення документальних планових перевірок на поточний рік оприлюднюється на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади до 25 грудня року, що передує року, в якому будуть проводитись такі планові перевірки.

Тривалість перевірок не повинна перевищувати 15 робочих днів для великих платників податків, щодо суб'єктів малого підприємництва – не більше як на 5 робочих днів, для фізичних осіб – підприємців, які не мають найманих працівників – 3 робочі дні, інших платників податків – не більше як на 10 робочих днів. Продовження строків

проведення перевірок можливе за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу не більш як на 10 робочих днів для великих платників податку, щодо суб'єктів малого підприємництва – не більше як на 2 робочих дні, інших платників податків – не більш як на 5 робочих днів.

Суб'єкт господарювання має право не допускати посадову особу органу державного нагляду (контролю) до здійснення планового заходу в разі неодержання повідомлення про здійснення планового заходу. Для здійснення планового або позапланового заходу орган державного нагляду (контролю) видає наказ, який має містити найменування суб'єкта господарювання, щодо якого буде здійснюватися захід, та предмет перевірки.

На підставі наказу оформляється посвідчення (направлення) на проведення заходу, яке підписується керівником або заступником керівника органу державного нагляду (контролю) (із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові) і засвідчується печаткою.

Перед початком здійснення заходу посадові особи органу державного нагляду (контролю) зобов'язані пред'явити керівнику суб'єкта господарювання або уповноваженій ним особі посвідчення (направлення) та службове посвідчення, що засвідчує посадову особу органу державного нагляду (контролю), і надати суб'єкту господарювання копію посвідчення (направлення). Посадова особа органу державного нагляду (контролю) без посвідчення (направлення) на здійснення заходу та службового посвідчення не має права здійснювати державний нагляд (контроль) суб'єкта господарювання.

Література:

1. Податковий кодекс України (ПКУ) 2018;
2. Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності", № 107 від 27.12.2007 р.

БОРГОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЯК ЗАСІБ ОТРИМАННЯ РЕСУРСІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ВЕДЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Конончук Оксана Миколаївна,
викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії.
ВСП «РК НУБіП України»*

Процес дослідження нових інструментів розвитку аграрного сектору економіки актуалізує питання про механізм застосування боргових зобов'язань. Вагоме значення заключається у спрощенні та прискоренні отримання сільськогосподарськими товаровиробниками необхідних фінансових та матеріально-технічних ресурсів.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Питання використання боргових зобов'язань в Україні є досить актуальним. Тому досліджувати це питання на даний момент можна лише з точки зору вивченням нормативно-законодавчої бази, що діє у нашій державі щодо цього питання.

Метою роботи є дослідження науково-практичних рекомендацій щодо застосування боргових зобов'язань тими сільськогосподарськими товаровиробниками, які мають досвід у їх використанні. Зокрема дослідження буде спрямоване на застосування аграрних розписок.

Одним із ключових секторів економіки нашої держави є аграрний сектор. Маючи одні з найкращих сільськогосподарських земель у світі, Україна є провідним виробником пшениці, соняшнику, кукурудзи, сої та іншої сільськогосподарської продукції. Але потенціал аграрного сектору не використовується повною мірою, тому що українські сільгоспвиробники мають обмежений доступ до фінансових та товарних ресурсів.

Тож з метою збільшення доступу до таких ресурсів, а також зменшення ризиків при кредитуванні сільгоспвиробників стартував Проект «Аграрні розписки в Україні». Цей проект діє відповідно до Закону України «Про аграрні розписки», який був прийнятий 6 липня 2012 року та набрав чинності 19 березня 2013 року, а також Постанови Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Реєстру аграрних розписок» №665 від 17 липня 2013 року.

Проект «Аграрні розписки в Україні» впроваджується ICF (міжнародною фінансовою корпорацією), членом Групи Світового банку у партнерстві зі Швейцарською Конфедерацією. Метою даного Проекту є покращення доступу до фінансових ресурсів для малих та середніх сільськогосподарських товаровиробників шляхом запровадження в Україні такого фінансового інструменту як «аграрні розписки». На сьогоднішній день цей проект стартував у 17 областях України.

Проект «Аграрні розписки в Україні» працює у наступних напрямках:

1. Допомагає кредиторам більш ефективно фінансувати аграрний сектор. Кредитні продукти адаптуються до потреб фермерів, наприклад, структуруються у відповідності до циклу вирощування сільськогосподарських культур, що дає можливість видавати кредити швидше та дешевше.

2. Впроваджує аграрні розписки, як інструмент, забезпечений заставою. Аграрна розписка – зобов'язання, забезпечене заставою майбутнього врожаю сільськогосподарських культур, який вирощується на конкретній земельній ділянці.

3. Висвітлює можливості страхування для зменшення ризиків сільгоспвиробників та кредиторів. Агрострахування є інструментом мінімізації впливу несприятливих погодних умов на вирощування майбутнього врожаю. Він може бути використаний для зниження ризиків неплатоспроможності виробників, що є додатковою гарантією для кредиторів.

Відповідно до Закону України «Про аграрні розписки» аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах [1, с. 1].

Розписки можна використовувати як забезпечення зобов'язань для банків, постачальників та інших кредиторів. Вони слугують інноваційним та ефективним інструментом стимулювання кредитування в аграрному секторі.

Закон виділяє 2 види аграрних розписок: товарну та фінансову.

Товарна аграрна розписка - це аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника за аграрною розпискою здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначені аграрною розпискою [1, с. 3].

Фінансова аграрна розписка - це аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначеній кількості та якості [1, с. 5].

Як товарні так і фінансові аграрні розписки складаються у письмовій формі на бланку, підлягають нотаріальному посвідченню і не можуть бути переведені у бездокументарну форму (знерухомлені).

За своєю суттю розписка – це угода між сільськогосподарським товаровиробником (позичальником) та кредитором (дистриб'ютором, постачальником товарно-матеріальних ресурсів, зернотрейдером, банком).

Алгоритм укладення аграрних розписок наступний:

1. Дві сторони готують всі необхідні документи і укладають аграрну розписку у нотаріуса.
2. Аграрна розписка підлягає внесенню до Реєстру аграрних розписок.
3. Залежно від виду розписки кредитор поставляє сільгоспвиробнику грошові кошти (або товари), виконує роботи або надає послуги.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

4. Обмежень щодо строку дії аграрної розписки законодавством не передбачено. Строк дії розписки визначається за домовленістю сторін. Оскільки, як правило, аграрна розписка видається для поповнення обігових коштів, – це короткострокове кредитування. Відповідно, строк дії такої розписки, зазвичай, обмежується маркетинговим періодом вирощування певної продукції.

5. Відповідно до Закону України «Про аграрні розписки» розмір застави повинен бути не меншим за розмір зобов'язання за аграрною розпискою, після збирання врожаю предметом застави стає сільськогосподарська продукція, що вирощується на земельній ділянці, визначеній кадастровим номером.

6. За товарною аграрною розпискою кількість продукції, що підлягає поставці, визначається на момент укладення такої розписки. За фінансовою аграрною розпискою формула розрахунку коштів, що підлягає сплаті, також визначається на дату укладення відповідної розписки. Але залежно від того, які змінні сторони закладуть у формулу (біржові котирування, курс валют), сума, що підлягає сплаті за аграрною розпискою на день виконання, може відрізнятись від суми, розрахованої на момент укладання. Це буде залежати від величини ціни на відповідну с/г продукцію на дату виконання або від валютного курсу.

7. Після завершення усіх розрахунків аграрна розписка повертається сільгоспвиробнику і здійснюється запис про її погашення у Реєстрі аграрних розписок.

Як бачимо, аграрні розписки для сільськогосподарських виробників мають значні переваги перед іншими фінансовими інструментами і забезпечують:

- 1) спрощений доступ до фінансових та матеріально-технічних ресурсів;
- 2) можливість попереднього продажу сільськогосподарської продукції;
- 3) можливість збільшення обсягу заставного майна та зменшення залежності від кредитів;
- 4) можливість управління валютними та ціновими ризиками;
- 5) можливість виходу на нових споживачів та постачальників.

Характеризуючи різноспрямований вплив боргових зобов'язань на економічний розвиток аграрних підприємств, виокремлюємо як позитивні їх сторони, так і негативні.

Враховуючи вище сказане пропонуємо сільгоспвиробникам котрим не вистачає фінансових чи матеріально-технічних ресурсів скористатися аграрними розписками, які прискорять процес отримання таких ресурсів при понесенні найменших ризиків.

Література:

1. Закон України «Про аграрні розписки», від 6 липня 2012 року.

2. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Реєстру аграрних розписок» №665 від 17 липня 2013 року.
3. vinagro.gov.ua.
4. <http://agroregisters.com.ua>.
5. <http://slovoedia.org.ua/38/53393/377744.html>

ПОДАТОК З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ФІСКАЛЬНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

*Сидорчук Яна,
студентка III курсу.
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Податок – цікава річ, яка з’явилася досить давно, тоді люди вимушені були віддавати якісь певні речі або товари на користь держави.

Завдяки стягненням держава має змогу повноцінно існувати. Всім зрозуміло, що одним з основних податків є Податок з доходів фізичних осіб, його повинні сплачувати всі громадяни нашої держави.

Хотілося б зазначити, що Податок з доходів фізичних осіб має функції:

- фіскальну, тобто всі кошти, які стягнуто з населення повинні осідати в державній скарбниці;
- регулюючу, завдяки якій стає можливо швидко вирішувати певні питання економічного характеру як от: надання пільг та ін.

Податок з доходів фізичних осіб (надалі – ПДФО) відіграє важливу роль у формуванні державного бюджету та стосується кожного члена суспільства. Він є загальнодержавним, встановлюється Верховною Радою України та є обов’язковим на всій території країни. Отже, будь-яке реформування у сфері законодавства, що регулює прибуткове оподаткування громадян, має особливе значення. Актуальність правильного декларування доходів громадян, підвищення їх самосвідомості та ставлення до цього процесу податкових органів зростає. В умовах загального підвищення податкової культури, цілеспрямованості роботи податкових органів, розуміння зі сторони платників податків сутності проблеми та добровільної сплати податків зі сторони громадянина набуває широкого масштабу.

Вагомими роботами з теорії оподаткування доходів фізичних осіб є праці класиків Д. Рікардо, Д. Мілля, Дж. Кейнса, А. Сміта, які сформулювали основні принципи оподаткування, проте вони потребують пристосування щодо сучасних економічних умов [1].

Значний внесок у дослідження питань оподаткування доходів фізичних осіб зробили такі вчені-економісти, як Ловінська Л. Г., М. Кучерявенко, Опарін В. М., Соколовська А. М.

ПДФО – податок, який стосується кожного працюючого та кожного, хто отримує доходи в Україні, податок, який займає друге місце (після ПДВ) в загальних обсягах податкових надходжень Державного бюджету [2].

Ставки податку на доходи фізичних осіб в Україні на 2018 рік:

1. Ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) (крім випадків, визначених у пунктах 167.2-167.5 Податкового кодексу України) у тому числі, але виключно у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.

2. Ставки податку на пасивні доходи до бази оподаткування встановлюються у таких розмірах:

- 18 відсотків – для пасивних доходів, крім зазначених у підпунктах 167.5.2 та 167.5.4 цього пункту;
- 5 відсотків – для доходів у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств (крім доходів у вигляді дивідендів по акціях, інвестиційних сертифікатах, які виплачуються інститутами спільного інвестування);
- 9 відсотків – для доходів у вигляді дивідендів по акціях та/або інвестиційних сертифікатах, корпоративних правах, нарахованих нерезидентами, інститутами спільного інвестування та суб'єктами господарювання, які не є платниками податку на прибуток [4].

Податок на доходи фізичних осіб 2018 року утримують за правилами, які визначені у розділі IV Податкового кодексу України. На порядок його розрахунку впливає: вид доходу (що саме отримує від установи фізична особа); форма, у якій його надають (грошова чи негрошова); валюта, у якій його нараховують (національна чи іноземна) [4].

Слід пам'ятати про правила, які наведені у ПКУ, адже розрахунок податку на доходи фізичних осіб змінюється в окремих випадках, інколи об'єкт оподаткування слід зменшити, в інших – збільшити, відповідно зміниться й сума податку, яку слід утримати й сплатити до бюджету.

Але в цілому повного звільнення від ПДФО не існує. Існують лише деякі послаблення в його розрахунку та сплаті. До таких послаблень слід віднести:

- Звичайна та підвищена ПСП «на дітей»,
- підвищені ПСП для окремих категорій платників податку;
- доходи, які не оподатковуються ПДФО;
- податкова знижка [3].

Якщо працівнику нараховано дохід у вигляді валютних цінностей чи активів, вартість яких виражена в іноземній валюті чи міжнародних розрахункових одиницях, цей дохід перераховуємо у національну валюту (гривні) за курсом, що встановив НБУ на дату отримання цього доходу. Після цього утримуємо податок.

Розрахунок ПДФО на дохід, який установа надає працівникові у негрошовій формі, тобто у вигляді продуктів, товарів, виробів, іншій натуральній формі, має дещо інший алгоритм. Аби обчислити ПДФО на такий дохід, потрібно вартість цього продукту, товару, виробу, яка розрахований за звичайними цінами (п. 14.1.71 ПКУ), помножити на «натуральний» коефіцієнт. У 2018 році коефіцієнт становить $1,219512$ ($100 \div (100 - 18)$) – для ставки податку 18% [4].

Лікарні, школи та інші державні установи фінансуються за рахунок ПДФО. Існують контролюючі органи, котрі прослідковують своєчасне наповнення бюджету та застосовують до злісних неплатників певні види стягнень.

Значний вплив на обсяг податкових надходжень справляє податкова культура та сприйняття процесу оподаткування платниками податків та зборів. Разом з тим, податкова культура характеризується не лише ставленням платників податків до своїх конституційних обов'язків щодо сплати обов'язкових платежів до бюджету, а й залежить від рівня кваліфікації та морально-етичних засад працівників фіскальних органів.

То ж до базових чинників, що необхідні для перетворення осіб у вагоме джерело податкових надходжень слід зазначити також високий рівень розвитку системи оподаткування і податкового контролю.

Дотримання наведених умов дасть змогу вирішити завдання як фіскальні, що відповідають інтересам держави, так і соціальні – відповідно до потреб платників податків.

Література:

1. Безпалько І. Р. Розвиток системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / І. Р. Безпалько. – Львів, 2011.

2. Мельник В. М. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб в Україні: можливості зростання / В. М. Мельник // Фінанси України. – 2007. – № 12.

3. Наказ Міністерства доходів № 49 від 21.01.2014 р. «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755 – VI, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

5. Таранов І.М. Фіскальний потенціал України та ефективність справляння податків: дис. канд. екон. наук: спец. 08.04.01 / Тернопільська академія народного господарства. – Т., 2004.

МИТНО-ТАРИФНА ПОЛІТИКА ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

*Горщар Іванна, Семенюк Інна,
студентки III курсу.
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Інструментом регулювання зовнішньоекономічної діяльності є мито.

Згідно Митного кодексу України мито – це загальнодержавний податок, встановлений Податковим кодексом України, який нараховується та сплачується відповідно до ПКУ, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

В Україні застосовують такі види мита:

- Ввізне мито;
- Вивізне мито;
- Сезонне мито;
- Особливі види мита: спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне, додатковий імпорتنний збір [2].

Мито – непрямий податок, який збільшує ціну товару і знижує конкурентоспроможність.

Причиною виникнення мита стала потреба державного захисту національного товаровиробника, який сприяє розвитку національного виробника в цілому. Переваги мита як непрямого податку у фінансовій системі держави пов'язані з роллю у формуванні доходів державного бюджету [5].

За своєю природою мито має свої переваги та недоліки.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Переваги: швидкість надходження мита на рахунки ДКСУ; вплив мита на споживачів; менш чутливий до змін в економічному розвитку країни; впливає на процеси накопичення.

Недоліки: незалежність розміру мита від доходів платників (нерівність оподаткування так як малозабезпечені верстви населення виступають кінцевими споживачами імпортованих товарів); негативний вплив на економіку країни (сплата мита).

Завдяки проблемі природи мита, можна виділити такі функції:

- фінансова функція полягає у забезпеченні наповнення дохідної частини бюджету;
- політична функція, полягає у маневреності на міжнародному рівні;
- захисна функція, полягає у підтримці окремих галузей економіки (сприяє трансформації економіки);
- стимулююча функція, полягає у забезпеченні оптимального платіжного балансу;
- регулююча функція, полягає у формуванні раціональної структури імпорту та експорту [6].

Основною проблемою фінансового регулювання держави є митно-тарифна політика, яка входить в систему митних платежів, що являють собою всі види зборів, відрахувань, платежів при перетині митного кордону держави [7].

Систему митних платежів можна поділити на:

1. Основні – обов'язкові платежі, що стягуються при перетині митного кордону.
2. Додаткові – платежі, що стягуються з платників за додатково надані послуги чи дії [8].

Плата справляється за виконання митних формальностей (дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами дотримання вимог митного законодавства).

Плата за виконання митних формальностей справляється за:

- митною декларацією (на бланку єдиного адміністративного документа або митною декларацією, що подається в електронному вигляді та поділяється на тимчасову, періодичну, попередню та додаткову митну декларацію);
- уніфікованою митною квитанцією, що не передбачає подання митної декларації.

Плата за виконання митних формальностей не справляється за:

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

- митне оформлення гуманітарної допомоги, яка ввозиться (вивозиться) на митну територію України, згідно ЗУ «Про гуманітарну допомогу»;
- митне оформлення вантажів, які переміщуються через митну територію України, згідно ЗУ «Про транзит вантажів»;
- оформлення попередньої митної декларації, що складається до моменту ввезення товарів на митну територію України [9].

Плата нараховується за фактичний час здійснення митних формальностей поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом та вноситься за кожною письмовою заявою декларанта або уповноваженою ним особою окремо з урахуванням кількості витрачених на здійснення митних формальностей годин роботи посадової особи. Сплата здійснюється платниками під час здійснення митних формальностей у безготівковій формі за рахунок авансових платежів або в готівковій формі через касу митного органу або фінансової установи на рахунки ДКСУ. Плата справляється у національній грошовій одиниці [10].

Література:

1. https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:fa6429a8e048b5584625e1aaf62c5077dc41d629/20161202075034//384171/index.html
2. <http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-193460.html>
3. http://pidruchniki.com/12800507/ekonomika/metodi_regulyuvannya_zovnishnoekonomichnoyi_diyalnosti
4. https://studopedia.su/10_39850_sutnist-ta-funktsii-mita-yak-nepryamogo-podatku.html
5. http://pidruchniki.com/67035/ekonomika/sutnist_funktsiyi_mita_nepryamogo_podatku
6. <http://res.in.ua/sutniste-podatkovoyi-politiki-derjavi-4-st.html>
7. http://pidruchniki.com/90905/ekonomika/mitno-tarifna_politika_ukrayini_suchasnomu_etapi
8. <https://naub.oa.edu.ua/2012/myto-ta-joho-vydy/>
9. <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya/subektam-zed/mitni-rejimi-ta-ih-osoblivosti/62300.html>
10. http://pidruchniki.com/67035/ekonomika/sutnist_funktsiyi_mita_nepryamogo_

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

*Кравчук Анастасія,
студентка I курсу.*

Керівник Бондарєва Т.Г.,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Національний університет водного господарства та природокористування

До збільшення власних прибутків прагнуть усі підприємства, а це в свою чергу потребує використання відповідних механізмів та інструментів стратегічної орієнтації,

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

а також методів, здатних налагодити процес ефективного виробництва та управління, що неможливо здійснити без ефективної організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, як завершального його етапу. З використанням достовірної інформації, представленої у звітності підприємства, користувачі можуть визначити вартість майна, джерела його формування, обсяг власних та залучених коштів, джерела отримання прибутку та напрями його розподілу. Завдяки звітності можливо представити користувачам релевантну та достовірну інформацію для оцінки діяльності підприємства, але при цьому вона має бути складена згідно вимог.

Основні вимоги до складання та подання річної фінансової звітності викладено в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996 (в редакції від 01.01.18 р.), НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» та Порядку подання фінансової звітності, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419.

Загальні вимоги до складання фінансової звітності містить НП(С)БО 1, воно поширюється як на звичайні підприємства, так і на суб'єкти малого підприємництва (СМП), що складають фінансову звітність за П(С)БО 25 (табл. 1).

Таблиця 1

Вимоги до річної фінансової звітності

№ з/п	Вимога	Зміст	Чим регламентовано
1	2	3	4
1.	Хто підписує	Керівник (власник) підприємства або уповноважена особа у визначеному законодавством порядку та бухгалтер або особа, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства. Якщо бухгалтерський облік підприємства ведеться компанією, що провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності, фінансова звітність підписується керівником підприємства або уповноваженою особою, а також керівником компанії, що провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності, або уповноваженою нею особою	Абзац перший ст. 1 Закону №996
2.	Дата балансу	31 грудня	Абзац перший ст. 13 Закону №996

3.	Загальні правила складання	Перед складанням річної фінансової звітності обов'язкове проведення інвентаризації активів і зобов'язань підприємства	Абзац перший ст. 10 Закону №996, п. 12 Порядку № 419
		Згортання статей активів і зобов'язань, доходів і витрат є неприпустимим, крім випадків, передбачених відповідними НП(С)БО	п. 3 розд. IV НП(С)БО 1, п. 6 розд. I П(С)БО 25
		Можна: – не наводити статті, за якими немає інформації до розкриття (крім випадків, якщо така інформація була в попередньому звітному періоді); – додавати статті із збереженням їх назви й коду рядка з переліку додаткових статей, наведених у додатку 3 до НП(С)БО 1	п. 4 розд. II НП(С)БО 1
		Виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів у попередніх роках, здійснюється шляхом коригування сальдо нерозподіленого прибутку на початок звітного року, якщо такі помилки впливають на його величину	п. 4 П(С)БО 6
		СМП складають Фінансовий звіт у тис. грн. з одним десятковим знаком	п. 1 розд. I П(С)БО 25
		Інші суб'єкти підприємницької діяльності заповнюють звітність у тис. грн. без десяткового знака. Виняток: розд. IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться у гривнях із копійками)	Додатки до НП(С)БО 1

Джерело: сформовано за даними [1, с. 5]

НП(С)БО 1 визначає склад фінансової звітності, а саме: баланс (звіт про фінансовий стан), звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал і примітки до фінансової звітності. Для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати.

Таким чином, щоб визначити, які підприємства складають всі форми фінансової звітності, а які тільки дві, потрібно знати критерії розмежування підприємств відповідно на мікро-, малі, середні або великі. Визначення суб'єктів малого, мікропідприємництва, а також великого та середнього розглянуто у ч. 3 ст. 55 Господарського кодексу України. Критеріями визнання є величина двох показників: середня кількість працівників за календарний рік та річний дохід.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

На даний час у ст. 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» теж є класифікація підприємств за трьома показниками: балансова вартість активів, чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), середня кількість працівників. Підприємства відносяться до мікропідприємств, малих підприємств, середніх чи великих, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із зазначених критеріїв (табл. 2):

Таблиця 2

Критерії віднесення підприємств до різних суб'єктів підприємництва

№ з/п	Суб'єкт господарювання	Критерії визнання
1	2	3
1.	Мікропідприємства	<ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – до 350 тисяч євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тисяч євро; – середня кількість працівників – до 10 осіб.
2.	Малі підприємства	<ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – до 4 мільйонів євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 мільйонів євро; – середня кількість працівників – до 50 осіб.
3.	Середні підприємства	<ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – до 20 мільйонів євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 40 мільйонів євро; – середня кількість працівників – до 250 осіб.
4.	Великі підприємства	<ul style="list-style-type: none"> – балансова вартість активів – понад 20 мільйонів євро; – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – понад 40 мільйонів євро; – середня кількість працівників – понад 250 осіб.
<p>Для визначення відповідності критеріям, встановленим у євро, застосовується офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період), розрахований на підставі курсів Національного банку, що встановлювалися для євро протягом відповідного року.</p> <p>Новоутворені підприємства під час визначення відповідності критеріям застосовують показники на дату складання річної фінансової звітності.</p>		

Джерело: сформовано за даними [2]

У Європейській практиці найпоширенішими є три критерії: чисельність працівників, підсумок балансу та оборот. До малих підприємств відносять підприємства з кількістю працівників 50 осіб, оборотом 10 млн. євро та підсумком балансу 10 млн. євро [3].

Суб'єкти господарювання повинні подавати фінансову звітність: органам, до сфери управління яких належить підприємство; трудовому колективу (на його вимогу); власникам (засновникам) згідно з установчими документами; органам державної статистики; органам виконавчої влади та іншим користувачам згідно із законодавством;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

органам Державної фіскальної служби (ДФС) разом із декларацією з податку на прибуток.

Усі суб'єкти господарювання до органів державної статистики подають річну фінансову звітність не пізніше 28 лютого року, що настає за звітним. До органів ДФС річна фінансова звітність подається лише платниками податку на прибуток разом із відповідною декларацією не пізніше 01.03.18 р.

Щодо порядку оприлюднення фінансової звітності підприємств, то варто зауважити, що фінансова звітність за 2017 рік має оприлюднюватись вже за новими правилами, які визначені ст.14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Водночас нові норми щодо оприлюднення фінансової звітності, зокрема, великими підприємствами, які не є емітентами цінних паперів, і середніми підприємствами, наберуть чинності лише з 01.01.19 року. Граничні строки оприлюднення фінансової звітності узагальнено у табл. 3.

Таблиця 3

Граничні строки оприлюднення фінансової звітності

№ з/п	Категорія підприємств	Дата оприлюднення	
		до 30 квітня року, що настає за звітним періодом	до 01 червня року, що настає за звітним періодом
1	2	3	4
1.	Підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів)	✓	
2.	Публічні акціонерні товариства	✓	
3.	Суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку	✓	
4.	Підприємства, які здійснюють діяльність із видобутку корисних копалин загальнодержавного значення	✓	
5.	Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів		✓
6.	Середні підприємства		✓
7.	Інші фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств		✓

Джерело: сформовано автором за даними [2]

Взагалі не потрібно оприлюднювати фінансову звітність малим підприємствам та мікропідприємствам (крім тих, які є фінансовими установами, ПАТ, провадять діяльність із видобутку корисних копалин загальнодержавного значення).

Отже, оскільки фінансова звітність використовується як інформаційна база для прийняття управлінських рішень органами управління підприємства, а також подається

зовнішнім користувачам, то вона повинна бути складена з урахуванням усіх суттєвих аспектів згідно вимог.

Література:

1. Вікторія Мервенецька. Фінзвітність за 2017 рік: основні правила. / Мервенецька Вікторія / Баланс Агро. Практичний журнал, №7 (571), 19 лютого 2018. – С. 2-7.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV : текст із змінами станом на 1 січня 2018 року / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Шайхет І.О. Особливості обліку на підприємствах малого бізнесу. / І.О. Шайхет. // [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.sworld.com.ua/konfer42/238.pdf>

ФІНАНSOVA ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

*Кирдей Юлія,
студентка V курсу.*

*Керівник **Бондарєва Т.Г.**,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту*

Національний університет водного господарства та природокористування

На сьогоднішній день розвиток малого підприємництва став вагомим явищем, що впливає на всі сторони суспільного життя завдяки гнучкості та чутливості до ринкової кон'юнктури, сприйняттю технологічних інновацій, сприянню зайнятості населення [1, с. 5]. У зв'язку з цим важливого значення набуває дослідження ефективності здійснення суб'єктами малого підприємництва своєї діяльності та управління нею. У свою чергу інформаційною основою для прийняття управлінських рішень виступає фінансова звітність суб'єкта малого підприємництва, яка містить дані, що відображають реальний стан підприємства. Проте фінансова звітність малих підприємств має свої особливості. На нашу думку, використання малими підприємствами традиційної системи фінансової звітності в сучасних умовах господарювання є недоцільним, а за незначних обсягів діяльності та обмеженості адміністративно-управлінського апарату підприємства є неефективним і навіть зайвим. Тому процес організації складання фінансової звітності на підприємствах малого бізнесу потребує ґрунтовного та всебічного вивчення.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів методики складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва присвячені праці таких вітчизняних вчених як: Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, С.Я. Зубілевич, Т.Д. Косової, Т.Г. Камінської, Н.О. Лоханової, В.Ф. Палія, О.М. Чабанюка та ін. Проте, враховуючи результати досліджень вчених, ми вважаємо за необхідне здійснити узагальнення

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

основних положень, що стосуються фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва.

Господарський кодекс України суб'єктами малого підприємництва (СМП) визначає юридичних осіб – суб'єктів господарювання, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [2]. Також варто зазначити, що з 1 січня 2018 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень», в якому наводиться нова класифікація підприємств та визначено такі критерії віднесення суб'єкта господарювання до СМП: балансова вартість активів – до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників – до 50 осіб [3]. Малими є підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із зазначених критеріїв.

На основі положень Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» можемо стверджувати, що фінансова звітність СМП – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності малого підприємства за звітний період. Відповідно до п. 3 ст. 11 даного закону СМП складають та подають скорочену за показниками фінансову звітність у складі балансу та звіту про фінансові результати [4].

Складаючи фінансову звітність, малі підприємства повинні керуватися нормами Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [5], яким встановлено зміст та форму Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, а також порядок заповнення його статей. Зміст статей Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва розглянуто у таблиці 1.

Складання фінансової звітності здійснюється на основі узагальненої інформації на рахунках бухгалтерського обліку. З метою полегшення обліку на малих підприємствах наказом Міністерства фінансів України було затверджено спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва. Проте малі підприємства мають право на власний розсуд вирішувати, яким Планом рахунків користуватись – загальним чи спрощеним.

Зміст Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва

№ з/п	Форма Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва	Статті відповідної форми Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва
1	2	3
1.	Баланс (форма №1-м)	<p style="text-align: center;">АКТИВ</p> <p style="text-align: center;"><i>1. Необоротні активи</i></p> <p>Капітальні інвестиції; основні засоби; довгострокові біологічні активи; довгострокові фінансові інвестиції; інші необоротні активи</p> <p style="text-align: center;"><i>2. Оборотні активи</i></p> <p>Запаси; поточні біологічні активи; дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги; дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом; інша поточна дебіторська заборгованість; поточні фінансові інвестиції; гроші та їх еквіваленти; витрати майбутніх періодів; інші оборотні активи</p> <p style="text-align: center;"><i>3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</i></p> <p style="text-align: center;">ПАСИВ</p> <p style="text-align: center;"><i>1. Власний капітал</i></p> <p>Зареєстрований (пайовий) капітал; додатковий капітал; резервний капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток); неоплачений капітал</p> <p style="text-align: center;"><i>2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення</i></p> <p style="text-align: center;"><i>3. Поточні зобов'язання</i></p> <p>Короткострокові кредити банків; поточна кредиторська заборгованість (за довгостроковими зобов'язаннями; за товари, роботи, послуги; за розрахунками з бюджетом; за розрахунками зі страхування; за розрахунками з оплати праці); доходи майбутніх періодів; інші поточні зобов'язання</p> <p style="text-align: center;"><i>4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</i></p>
2.	Звіт про фінансові результати (форма №2-м)	<p>1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)</p> <p>2. Інші операційні доходи</p> <p>3. Інші доходи</p> <p>4. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)</p> <p>5. Інші операційні витрати</p> <p>6. Інші витрати</p> <p>7. Фінансовий результат до оподаткування</p> <p>8. Податок на прибуток</p> <p>9. Чистий прибуток (збиток)</p>

На нашу думку, таке змістове наповнення форм фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва дає змогу отримати лаконічну та зрозумілу інформацію про майновий стан та фінансові ресурси малого підприємства. Тобто, за допомогою

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Фінансового звіту СМП можна отримати комплексну оцінку діяльності суб'єкта господарювання у досить зручний та швидкий спосіб. Проте, Фінансовий звіт СМП не дозволяє відобразити галузеву специфіку малого підприємства, тому варто зазначити, що малим підприємствам необхідно передбачити додаткові внутрішні звітні форми у тому випадку, якщо у користувачів Фінансового звіту виникне потреба у більш деталізованій інформації щодо діяльності такого підприємства.

Загалом можна зауважити, що фінансова звітність СМП є заключним етапом ведення бухгалтерського обліку. В ній міститься систематизована та логічно структурована інформація про фінансовий стан та результати діяльності малого підприємства за звітний період. Оцінюючи інформаційну ємність Фінансового звіту СМП, слід визначити його переваги як форми, яка розкриває інформацію про фінансовий стан і результати діяльності малого підприємства та є відносно простим у складанні та розумінні. Водночас, його вадами є значна агрегація статей, яка неспроможна надати достатньо інформації для розуміння специфіки суб'єкта господарювання.

Література:

1. Білик М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування / М.Д. Білик, Т.О. Білик // Монографія. – Київ: ТОВ «ПанТот», 2012. – 280 с. / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ir.kneu.kiev.ua:8080/bitstream/2010/1909/1/12BMD120704.pdf>.
2. Господарський кодекс України : прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року № 436-IV : текст із змінами станом на 08 грудня 2016 року / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» : Закон України від 05 жовтня 2017 року № 2164-VIII / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV : текст із змінами станом на 1 січня 2018 року / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : наказ Міністерства Фінансів України від 25 лютого 2000 року № 39 : текст із змін. станом на 24 липня 2015 року / [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ І ОБЛІКУ

Луцєвська Вікторія,

Студентка II курсу.

Керівник Матвійчук Л.А.,

викладач економічних дисциплін.

ВСП «РК НУБіП України»

Останнім часом Україна наполегливо прагне до інтеграції з європейською спільнотою. 12 січня 2015 р. затверджена Стратегія сталого розвитку «Україна-2020».

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Вона передбачає 4 напрямки руху України вперед, які допоможуть втілити в життя 62 реформи у різних сферах життя.

Зокрема, за вектором розвитку передбачається забезпечити сталий розвиток держави, відновлення макроекономічної стабільності, забезпечення стійкого зростання економіки, створення сприятливих умов для розвитку бізнесу та побудову стабільної податкової системи [3].

Роль бухгалтерського обліку для виконання цих завдань переоцінити важко. Для розвитку малого бізнесу доцільно спростити бухгалтерський облік, тобто скасувати не укомплектовану методичними інструментами і тому не придатну для складання звітності систему бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису.

Що стосується фінансової звітності загалом, то багато її показників дублюються у різних звітних формах. Як от: до 40-50% показників у Звіті про виконання фінансового плану, що подають підприємства державного сектору, дублюються з основними формами фінансової звітності. Такі «обробки звітністю» мають місце у статистичних звітах і у звітних формах, що подають комісіям з регулювання цін і тарифів тощо, утворюючи при цьому складнощі та зайві витрати бізнесу, стримуючи зростання економіки [2].

Для удосконалення податкового законодавства потрібно звільнитися від податкового спрямування складу витрат для малих підприємств і підприємств державного і комунального секторів, обліку сум з пільгового оподаткування.

У векторі безпеки бізнесу за Стратегією 2020 вбачається необхідним створення умов і правил для забезпечення підвищення якісних характеристик обліково-звітної інформації, зокрема поширення уніфікованих підходів та оцінок подій для коректного відображення їх у фінансовій звітності. Це актуалізує питання інвестиційної безпеки як самого підприємства, яке має намір залучати інвестиційний капітал, від можливого витоку конфіденційної інформації так і самого інвестора, який має бути впевнений в якості отриманої з оприлюдненої фінансової звітності підприємства інформації.

Основою такого підходу могли б бути міжнародні та національні стандарти разом з європейськими директивами. На сьогоднішній день на заваді цьому стоять не тільки доповнені в останні кілька років національні регламенти бухгалтерського обліку, але й нормативні документи більш високого рівня регламентації.

В аспекті безпеки обліково-економічної інформації вбачається необхідність підвищення усвідомлення і відповідальності працівників бухгалтерських служб за неухильне дотримання стандартів і методик з підготовки якісної інформації,

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

нейтралізації витоку її конфіденційної частини, створення (удосконалення) мотиваційно-дисциплінарного механізму [2].

Стратегія сталого розвитку передбачає реалізацію програми залучення інвестицій. Тому, у напрямку розвитку бухгалтерського обліку вбачається подальший вибір суб'єктами господарювання, які мають намір залучити інвестиції, безпосереднього застосування разом з більш досконалішими технічними, екологічними, соціальними стандартами міжнародних стандартів фінансової звітності. Правові умови такого добровільного вибору забезпечені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», тому працівникам бухгалтерської служби потрібно досконало опанувати Міжнародні стандарти фінансової звітності. Таке завдання також мають поставити перед собою навчальні заклади, які готують фахівців за спеціальністю «Облік і оподаткування».

Стратегія сталого розвитку України передбачає також підвищення якості освіти. Тому, одним з векторів еволюції бухгалтерського обліку повинен бути напрям посилення як теоретичної так і практичної підготовки кадрів із глибоким вивченням принципів переваг і суттєвості національної системи бухгалтерського обліку та систем бухгалтерського обліку інших країн.

Цьому сприятиме використання інтерактивних методів навчання, підвищення кваліфікації викладацького складу, більш змістовне наповнення навчальних програм ситуаційними завданнями, пов'язаними з реалізацією актуальних завдань розвитку економіки, удосконалення обліку та звітності. Адже, Україна ставить амбітне завдання через кілька років увійти до 50-ти кращих країн за результатами міжнародного дослідження якості освіти [2].

На основі аналізу систем регулювання бухгалтерського обліку в економічно розвинутих країнах потрібно розробити змішану модель регулювання, суть якої полягає у намаганні поєднати функції держави та професійної спільноти у процесі розробки нормативно-правової бази бухгалтерського обліку. Така модель враховуватиме інтереси пріоритетної групи користувачів фінансової звітності, досягнення наукової думки та демократизуватиме процес створення нормативно-правової бази з бухгалтерського обліку і фінансової звітності [1].

Література:

1. Озеран А. В. Бухгалтерська та фінансова звітність: трансформація понять /А.В.Озеран // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. - №1 – С.16-23.

2. Пархоменко В.М. Вдосконалення бухгалтерського обліку – складова економічного зростання /В.М.Пархоменко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/>
3. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020», затверджена Указом Президента України від 12.01.2015 №5/2015, чинне законодавство. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

ОСОБЛИВОСТІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

*Радченко Анастасія,
студентка I курсу.*

Керівник Бондарєва Т.Г.,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

Національний університет водного господарства та природокористування

В умовах радикальних змін, що відбулися в українському суспільстві наприкінці ХХ – початку ХХІ століть, зокрема переходу на ринкові умови економіки, виникнення різних форм власності та господарювання, появи таких соціально-економічних явищ, як конкуренція, ринок праці, безробіття, інфляція, фінансова та економічна криза, особливої актуальності набуває проблема правового регулювання трудових відносин, зокрема у фермерських господарствах [1].

Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону [2].

На даний час фермерські господарства є досить поширеною організаційно-правовою формою юридичних осіб. Їх діяльність, як і інших юридичних осіб, заснована на праці фізичних осіб. Порядок оформлення відносин між фермерським господарством і працюючими в ньому фізичними особами має низку особливостей, обумовлених нормами Закону України «Про фермерське господарство» [3, с. 33].

Першорядна особливість трудових відносин полягає в тому, що у фермерському господарстві можуть працювати дві категорії фізичних осіб – члени фермерського господарства, з якими не укладається трудовий договір та наймані працівники, які працюють за трудовим договором.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Трудові відносини членів фермерського господарства регулюються його Статутом, а осіб, залучених до роботи за трудовим договором (контрактом), – законодавством України про працю. Загалом трудові відносини у фермерському господарстві базуються на основі праці його членів, але у разі виробничої потреби до роботи в ньому можуть залучатись інші громадяни за трудовим договором.

Члени фермерського господарства як оплату за свою працю в господарстві отримують не заробітну плату, а частину отриманого господарством чистого прибутку, тобто доходу за мінусом всіх понесених витрат, пов'язаних з отриманням цього доходу, сплачених податків. З точки зору бухгалтерського обліку розподіляється прибуток, накопичений на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». На нашу думку, порядок розподілу, тобто оплати праці, має бути прописаний у статуті (договорі) господарства. Господарство може вибрати один із найбільш прийнятних способів, наприклад, оплата залежно від внеску до складеного капіталу господарства або оплата залежно від трудової участі кожного члена, або змішаний.

Облік розрахунків за виплатами членам фермерського господарства дивідендів ведуть на субрахунку 671 «Розрахунки за нарахованими дивідендами», а доходу згідно з трудовою участю – на субрахунку 672 «Розрахунки за іншими виплатами».

Варто зауважити, що оскільки члени фермерського господарства отримують від господарства не заробітну плату, а певну частку заробленого господарством доходу – так звані трудові дивіденди, то такий дохід не може обмежуватися встановленим мінімальним розміром заробітної плати, оскільки він не є заробітною платою як такою. Також виплати членам господарства з позиції оподаткування оподатковуються в порядку, як встановлено для дивідендів.

Щодо нарахування та сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ), то варто зазначити, що членів фермерських господарств не віднесено до категорії платників єдиного внеску, тож на суму виплаченої їм винагороди фермерське господарство єдиний внесок не нараховує, однак вони можуть стати платниками ЄСВ на добровільних засадах.

Для того щоб члени господарства отримували в майбутньому пенсію, а їх роботу було зараховано до трудового стажу, вони повинні виконати дві умови:

- добровільно зареєструватися платниками єдиного внеску і сплачувати ці внески на добровільних засадах;
- зробити запис до трудової книжки про роботу у фермерському господарстві.

Для внесення такого запису до трудової книжки член господарства може подати на ім'я голови фермерського господарства заяву з відповідним проханням, повідомивши в ній про його добровільну реєстрацію платником єдиного податку [4].

Трудові відносини фермерського господарства з його членами є досить специфічні й мають такі характерні ознаки: із членами фермерського господарства трудовий договір не укладається; на них не поширюються норми трудового законодавства, зокрема щодо зарплати, надання відпустки і т.д.; кадрові документи (накази, табелі і т. д.) на членів фермерського господарства не оформляються. Запис про роботу члена фермерського господарства вноситься до трудової книжки згідно з Інструкцією № 58; правила трудових відносин членів фермерського господарства визначаються статутом, у якому прописуються питання вступу та виходу членів фермерського господарства, а також оплати їх праці [3, с. 34-35].

Щодо найманих працівників, то з ними фермерське господарство зобов'язане у письмовій формі укласти трудовий договір (контракт). В даному документі потрібно зазначити термін дії договору, умови праці та відпочинку (тривалість робочого дня, вихідні дні, щорічна оплачувана відпустка, форми оплати праці та її розміри, харчування тощо).

Розмір оплати праці і тривалість щорічної відпустки осіб, які працюють у фермерському господарстві за трудовим договором (контрактом), не повинні бути меншими за встановлений державою розмір мінімальної заробітної плати і передбачену законом тривалість щорічної відпустки.

Отже, члени фермерського господарства не є найманими працівниками фермерського господарства, тому виплачувані їм доходи не є зарплатою. Доходи членів фермерського господарства від їх трудової участі в підприємницькій діяльності слід відносити до інших доходів. Якщо Статутом передбачено, що розподіл прибутку (повністю або частково) між членами фермерського господарства здійснюється пропорційно їх внескам до складеного капіталу, то такі виплати слід вважати дивідендами. Характерні особливості трудових відносин мають відображатись у статуті фермерського господарства, що буде сприяти ефективному і якісному регулюванню особливостей трудової діяльності у фермерському господарстві.

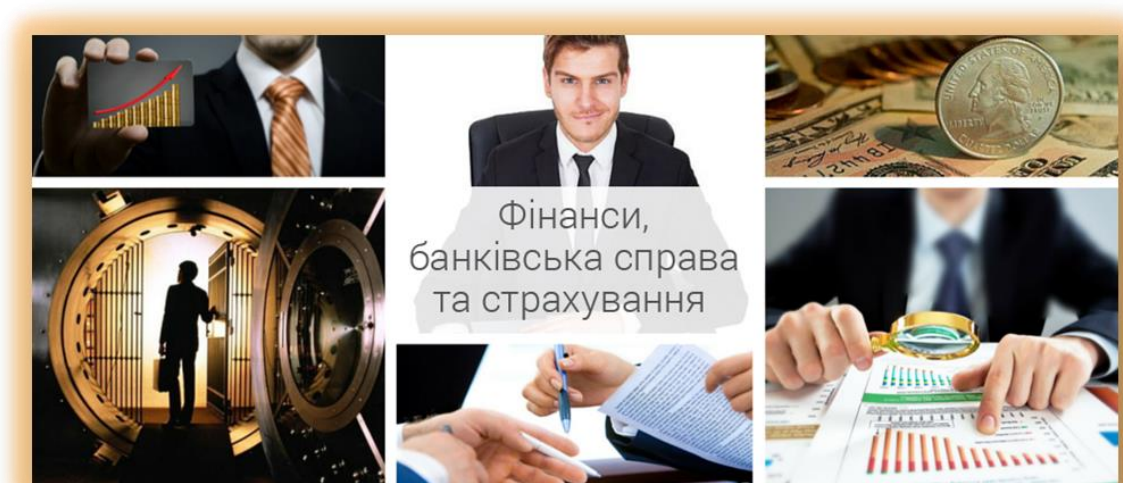
Література:

4. Мартинюк І.І. Трудові відносини у фермерському господарстві / І.І. Мартинюк / [Електронний ресурс] // Режим доступу : http://www.rusnauka.com/8_DN_2011/Pravo/

5. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 № 973-IV (редакція від 01.01.2018) / [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Олена Кантерман. Трудові відносини у фермерських господарствах / Кантерман Олена / Баланс Агро. Практичний журнал, №15 (531), 17 квітня 2017. – С. 33-35.
7. Трудові відносини у фермерському господарстві / Вісник №30 (934) від 11 серпня 2017 / [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005450-trudovi-vidnosini-u-fermerskomu->

СЕКЦІЯ ІІІ

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

Людина народжується на світ не для того, щоб зникнути безвісною пилінкою. Людина народжується, щоб лишити по собі слід вічний

В. Сухомлинський

**ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙ
ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» З ПЛАТІЖНИМИ КАРТКАМИ**

*Гутник Анастасія,
студентка III курсу.
Керівник Іванова С.М.,*

*викладач фінансово-економічних дисциплін.
Відокремлений підрозділ Національного Університету біоресурсів і
природокористування України «Ірпінський економічний коледж»*

Останнім часом в Україні зростає кількість банків-емітентів, точок обслуговування, що сприяє збільшенню кількості держателів карток, а також швидкому розвитку та розширенню українського карткового ринку. Також, в нашій державі протягом останніх років спостерігається зростання кількості термінального обладнання, стійке збільшення обсягів безготівкових платежів із використанням карток і знятих із карткових рахунків готівкових коштів, що супроводжується зростанням кількості активних (діючих) карток. Саме тому, значно більше банків стають учасниками карткових програм і ведуть політику приросту обсягів діючих карток.

У 2016 році на ринку платіжних карток в Україні спостерігалось зростання кількості платіжних карток та розширення платіжної інфраструктури. Кількість банкоматів становила 33,8 тис. шт., платіжних терміналів – 219,2 тис. шт., кількість активних платіжних карток досягла 32,4 млн. шт. Серед українців продовжувала збільшуватися популярність роздрібних безготівкових розрахунків.

ПАТ КБ «Приватбанк» станом на 01 січня 2017 року був одним із лідерів з-поміж банків України за кількістю емітованих платіжних карток та ступенем розгалуженості інфраструктури їх обслуговування. Серед яких саме Київ, Дніпропетровська та Харківська області демонструють найвищі показники у регіональному розрізі за кількістю платіжних карток і встановлених пристроїв для їх обслуговування. Таким чином, підводячи підсумок, можна сказати, що ринок платіжних карток в Україні досить швидко розвивається і головне - має стабільний зростаючий характер. [1]

Дані про суму та кількість операцій з використанням платіжних карток, емітованих Приватбанком у 2015-2016 рр. відображені в табл.1.

Аналізуючи табл.1., бачимо, що у 2016 році відбувається збільшення операцій з платіжними картками на 377,5 млн. грн., що відповідає 30,6% в порівнянні з попереднім 2015 роком, а кількість операцій з картками зросла на 2 512 млн. шт. (127,84%). Серед таких операцій більшу частку як у 2015 році, так у 2016 році займали безготівкові платежі.

Сума та кількість операцій з використанням платіжних карток, емітованих ПАТ КБ «ПриватБанк» за 2015-2016 рр.

Період	Сума операцій (млн. грн.)			Кількість операцій (млн. шт.)		
	Безготівкові платежі	Отримання готівки	Усього	Безготівкові платежі	Отримання готівки	Усього
2015р.	384 795	848 001	1 232 796	1 278	678	1 965
2016р.	571 275	1 038 985	1 610 260	3 061	1 416	4 477

Станом на 1 січня 2017 року ПАТ КБ «Приватбанк» був одним із лідерів серед банків України за кількістю емітованих платіжних карток та ступенем розгалуженості інфраструктури їх обслуговування (див.рис.1)

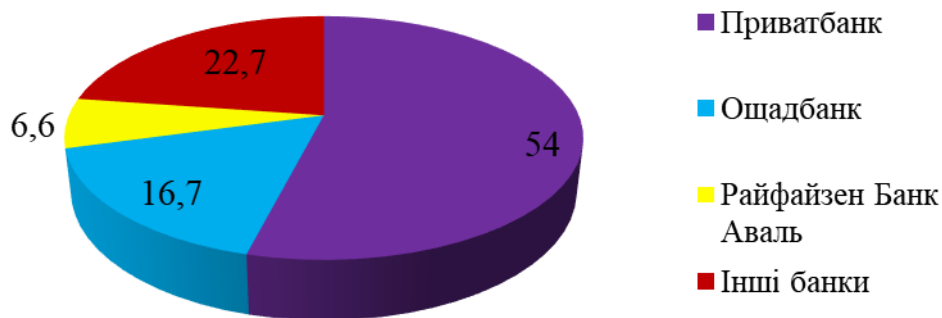

Рис.1. Структура випущених платіжних карток в розрізі банків станом на 01.01.2017р.

*Складено автором за даними [2]

За 2016 рік на нього припадає більше половини, а саме 54% від загальної кількості випущених платіжних карток в Україні, що на 4,62% більше за показник минулого року. На другому місці знаходиться «Ощадбанк» з результатом 16,7%. Третє місце займає «Райфайзен Банк Аваль» (6,6%), а решту – інші банки (22,7%).

За даними рис. 1. можна зробити висновок, що ПАТ КБ «Приватбанк» займає більшу частку по випуску платіжних карток, що свідчить про те, що Банк проводить досить агресивну політику по випуску та подальшому використанню платіжних карток.

ПАТ КБ «Приватбанк» являється дійсним членом двох найбільших міжнародних платіжних систем VISA і EUROPAY, а також агентом по поширенню карток компанії American Express. Своїм клієнтам він пропонує такі види платіжних пластикових карток, як: VISA Business, VISA Classic, VISA Electron/Plus, VISA Gold, Visa Electron,

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Visa Platinum, CAM-card, VISA Electron Domestic Eurocard/Mastercard Gold, Cirrus/Maestro; American Express Personal, American Express Gold, American Express Corporate; American Express Platinum. [3]

Якщо говорити про пластикові картки «ПриватБанку», то можна обрати особисту картку для будь-яких цілей і за будь-якою ціною: від недорогих миттєвих карток до карток класу Premium.

Дані щодо кількості платіжних карток ПАТ КБ «ПриватБанк» наведені в таблиці 2.

Згідно проведеного аналізу в таблиці 2, можна зробити висновки, що в порівнянні з 2015 роком зросла загальна кількість платіжних терміналів, установлених Банком на 14 074 од., що відповідає 12,5%. Спостерігається також збільшення кількості банкоматів на 714 од. (3,61%). Збільшилася кількість активних платіжних карток на 1,2 млн. од. (7,29%), що свідчить про тенденцію до використання операцій з платіжними картками.

Таблиця 2

Дані щодо кількості платіжних карток ПАТ КБ «ПриватБанк» та інфраструктури їх обслуговування за 2015-2016 рр.*

Період	Кількість (штук, одиниць)					
	Платіжних карток (в обігу) ¹	Платіжних карток (активні) ²	Банкоматів	Платіжних терміналів		
				Загальна	Торгівельних	Банківських
01.01.2015	29 577	16 311	19 778	112 617	109 977	2 640
6	952	053				
01.01.2016	29 451	17 500	20 492	126 691	123 366	3 325
7	413	280				

¹зазначається загальна кількість емітованих банком платіжних карток, термін дії яких не закінчився.

²зазначається загальна кількість емітованих банком платіжних карток, за якими була здійснена хоча б одна видаткова операція за останні 3 місяці.

*Складно автором за даними [3]

В той же час незначного зменшення зазнали платіжні картки банку в обігу (на 0,43%). Більш детально дані про зміну кількості платіжних карток в обігу показані на рис.3.

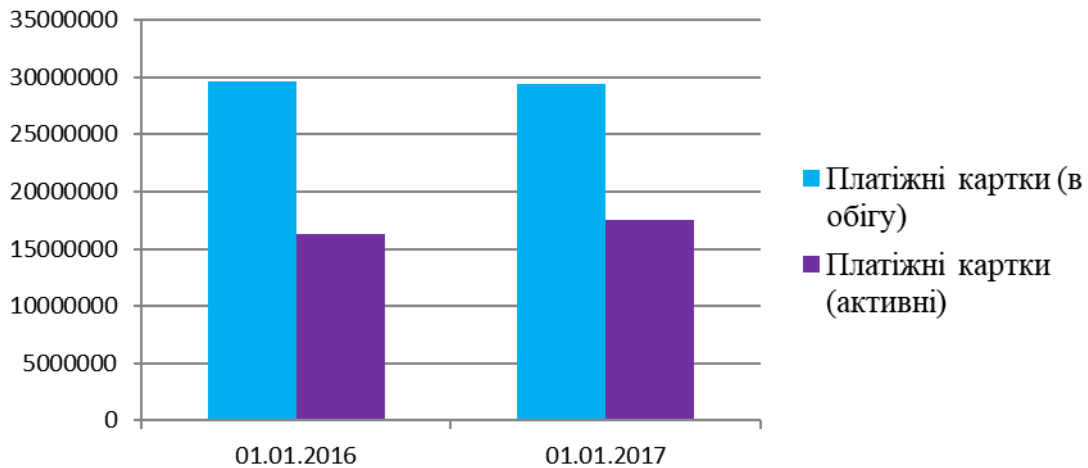

Рис.3. Кількість платіжних карток в обігу та активних ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» за період 2016-2017 рр.*

**Складено автором за даними[3]*

Отже, провівши аналіз операцій ПАТ КБ «Приватбанк» з платіжними картками, можна зауважити, що загальні тенденції розвитку карткового ринку України загалом були позитивними. Зокрема, спостерігалось стійке збільшення обсягів безготівкових платежів із використанням карток і знятих із карткових рахунків готівкових коштів, зростала кількість активних (діючих) карток і термінального обладнання.

Основною проблемою на сьогодні залишається питання поширення використання платіжних карток як засобу безготівкових розрахунків серед населення. Для її вирішення доцільно:

- провести урядом та НБУ роз'яснювальної роботи серед громадян щодо ефективності та доцільності використання платіжних карток;
- постійно організувати рекламно-просвітницької кампанії та проводити роботи з покращення фінансової грамотності населення.

Поширення використання платіжних карток серед підприємств та організацій - це ще одне серйозне питання. Для його вирішення потрібно:

- знизити час на проведення трансакцій;
- поліпшити захист карток від підробок;
- надати гарантію банком оплати операцій, проведених клієнтами;
- забезпечити підготовку персоналу.

Проблема відставання України від карткових ринків європейських країн також потребує вирішення. Для цього потрібно, насамперед, впровадити новітні технології, які необхідні для реалізації державних та корпоративних проектів. Допоможе також

державне стимулювання запровадження платіжних карток за допомогою встановлення пільгового режиму амортизації високо-технологічного оснащення, введення податкових пільг для учасників ринку, створення відповідної правової бази.

Література:

1. Невідома Л.О. Оцінка діяльності банку на ринку платіжних карток [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/151.pdf>
2. Офіційний сайт Національного банку України України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>
3. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua>

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА ЇХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ

*Юзік Наталія,
студентка II курсу.
Керівник Купчишина Т.В.,
викладач соціально-
економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Інфляція як наслідок негативних процесів в економіці відома вже кілька століть. Не оминула вона і Україну.

Вперше в Україні заговорили про інфляцію в 1991 р., хоч потужний інфляційний потенціал закладався ще в колишньому СРСР. Специфіка цього періоду зумовлювалась, з одного боку, повним домінуванням державного монополізму та відсутністю конкуренції, з іншого – великими диспропорціями в економіці [2].

Особливо швидкому зростанню інфляції (від прихованої до гіперінфляції) протягом 1991-1993 рр. сприяли, з одного боку, вкрай незадовільна структура виробництва, його низька ефективність, падіння спочатку темпів, а потім і абсолютних обсягів виробництва, а з іншого - нарощування дефіциту державного бюджету зі зменшенням надходження доходів та непомірним зростанням державних витрат. В період 1993-1995 р. р Україна пройшла крізь період гіперінфляції.

За період з 2010 по 2017 рік індекс інфляції мав нестійку тенденцію (табл. 1.). Найвищою інфляція була 2015 рр. – 43,3%. У 2016 р. відбулося стрімке зниження споживчої інфляції – до 12,4%, а у 2017 р. споживчі ціни зросли на 13,7%.

Швидке сповільнення інфляції в 2016 р. відбулося насамперед завдяки послабленню інфляційного тиску, зумовленого фундаментальними факторами. Про це свідчило стрімке уповільнення базової інфляції. Також значний вплив мали сприятливі

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

фактори з боку пропозиції сирих продуктів харчування. Водночас основними чинниками підвищення цін стало підвищення тарифів, що регулюються адміністративно, та зростання світових цін на нафту.

В 2017 році рівень інфляції склав 13,7% [8]. Це дещо перевищує показник 2016 року (12,4%) і перевищує рівень прогнозованої інфляції.

Таблиця 1

Зведена таблиця індексів споживчих цін за 2011-2017 роки (%) [8]

Період	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
січень	101,0	100,2	100,2	100,2	103,1	100,9	101,1
лютий	100,9	100,2	99,9	100,6	105,3	99,6	101,0
березень	101,4	100,3	100,0	102,2	110,8	101,0	101,8
квітень	101,3	100,0	100,0	103,3	114,0	103,5	100,9
травень	100,8	99,7	100,1	103,8	102,2	100,1	101,3
червень	100,4	99,7	100,0	101,0	100,4	99,8	101,6
липень	98,7	99,8	99,9	100,4	99,0	99,9	100,2
серпень	99,6	99,7	99,3	100,8	99,2	99,7	99,9
вересень	100,1	100,1	100,0	102,9	102,3	101,8	102,0
жовтень	100,0	100,0	100,4	102,4	98,7	102,8	101,2
листопад	100,1	99,9	100,2	101,9	102,0	101,8	100,9
грудень	100,2	100,2	100,5	103,0	100,7	100,9	101,0
За рік	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7

Протягом останніх місяців 2017 року темпи споживчої інфляції знижувалися, проте повільніше, ніж прогнозувалося. До уповільнення загальної інфляції на кінець 2017 року насамперед призвело вичерпання дії факторів, які спричинили стрімке подорожчання у середині року сирих продовольчих продуктів, зокрема молока, м'яса та овочів.

До кінця 2017 р. грошова маса продовжувала зростати і в грудні становила 1 трл. 207 млрд. грн., що перевищує аналогічний показник минулого року на 6,9% [8]. Це істотно вплинуло на рівень інфляції. Отже, надмірне зростання грошової маси в Україні в 2017 р. вплинуло на збільшення інфляції.

У результаті проведеного аналізу інфляційних процесів в Україні можна зробити висновки, що для економіки сучасної України проблема інфляції є гострою і актуальною, зростання цін на споживчі товари призводить до поглиблення негативних соціально-економічних наслідків.

В умовах євроінтеграційного курсу економічної політики корисним для України може стати досвід європейських країн та інших високорозвинених країн в сфері грошово-кредитної політики і встановлення контролю над інфляцією.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Залежно від виду і характеру грошово-кредитної політики і національних пріоритетів країни світу поділяють на такі групи:

1) розвинуті країни, чиї центральні банки реалізують стимулюючу грошово-кредитну політику (США, Великобританія, Швейцарія, країни єврозони, Японія) з метою здійснення антидефляційної політики;

2) держави з поміркованою грошово-кредитною політикою (Польща, Китай, Південна Корея, Чехія та ін.);

3) країни, що проводять обмежувальну грошово-кредитну політику та використовують жорсткі антиінфляційні заходи у відповідь на зовнішні і внутрішні фінансові шоки (переважна більшість країн світу) [6].

На сьогоднішній день, на нашу думку, для України з метою стабілізації грошової і фінансової систем та стримування інфляції. найбільш доцільною буде обмежувальна грошово-кредитна політика.

В «Основних засадах грошово-кредитної політики на 2018 рік», схвалених рішенням Ради НБУ від 12.09.2017 р. передбачено, що пріоритетна ціль грошово-кредитної політики в Україні полягає в досягненні та підтриманні цінової стабільності в державі, тобто в збереженні купівельної спроможності національної валюти шляхом підтримання в середньостроковій перспективі низьких та стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін [4]. Монетарним режимом для забезпечення пріоритетної цілі є інфляційне таргетування.

Середньострокова ціль щодо інфляції (приріст індексу споживчих цін у річному вимірі) встановлена на рівні $5\% \pm 1$ п. п. і досягатиметься протягом 2018 – 2019 років.

Траєкторія цільових показників для річної зміни індексу споживчих цін має залишатися незмінною:

- грудень 2018 року – $6\% \pm 2$ п. п.;
- грудень 2019 року і надалі – $5\% \pm 1$ п. п. [4].

За прогнозами в 2018 р. очікуються такі головні проінфляційні чинники:

- підвищення пенсій і соціальних гарантій (мінімальна зарплата в 2018 р. збільшується на 16% до 3723 грн.):

- очікувана помірна девальвація гривні та зростання цін на імпортовану продукцію (енергоресурси);

- підвищення тарифів на електроенергію і газ (головна вимога МВФ для надання наступного кредитного траншу) [5].

Політика інфляційного таргетування передбачає, що НБУ докладе усі зусилля для стримування зростання цін. Однак проблема полягає в тому, що інфляція в Україні має не стільки монетарний характер (збільшення пропозиції грошей, яке випереджає зростання виробництва товарів і послуг), скільки структурний (зростання тарифів, відсутність конкуренції в окремих секторах економіки, енергомісткість виробництва тощо). Тому стримати інфляційний маховик виключно монетарними інструментами буде доволі складно.

Висновки. Дослідження інфляційних процесів в Україні дає можливість зробити висновок, що інфляційні процеси спричинені низкою факторів та мають різні форми прояву. Монетарним режимом для забезпечення пріоритетної цілі є інфляційне таргетування. Однак проблема полягає в тому, що інфляція в Україні має не стільки монетарний характер (збільшення пропозиції грошей), скільки структурний (зростання тарифів, відсутність конкуренції в окремих секторах, енергомісткість виробництва тощо). Тому стримати інфляційний маховик виключно монетарними інструментами доволі складно.

Література:

1. Індекс інфляції [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/>
2. Інфляція в Україні: минуле, сьогодення та майбутнє [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://voxukraine.org/2016/03/31/inflation-in-ukraine-past-present-and-future-ukr/#imageclose-7561>
3. Міщенко В. І. Роль монетарного регулювання у стимулюванні економічного розвитку / В. І. Міщенко // Фінанси України. – 2017. – №4. – С.75-93
4. Основні засади грошово-кредитної політики на 2018 рік та середньострокову перспективу. Схвалено рішенням Ради НБУ від 12 вересня 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=55564681>
5. Прогноз 2018: Інфляція вийде з-під контролю Нацбанку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uifuture.org/uk/post/u-2018-inflacia-vijde-z-pid-kontrolu-nacbanku-prognoz-ukrainskogo-institutu-majbutnogo_514
6. Тівєриадська Л. В., Якименко А. М. Інфляційні процеси та їх соціально-економічні наслідки в Україні / Л. В. Тівєриадська, А. М. Якименко // Економічний простір. – 2016. – № 93. – С. 175–188.
7. Чому інфляція в Україні вища, ніж очікувалося. Аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.volynnews.com/news/economics/proanalizuvaly-chomu-infliatsiia-v-ukrayini-vyshcha-nizh-ochikuvalosia/>
8. www.ukrstat.gov.ua/ Офіційний сайт Держкомстату України

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІТКОЇНА В УКРАЇНИ

*Савіна Наталія,
студентка III курсу.
Керівник Немкович О.Б.,
викладач економічних дисциплін,
кандидат економічних наук.
ВСП «РК НУБіП України»*

Фінансова сфера, як і всі інші сфери бізнесу, не уникла проникнення ІТ-технологій. Такі технології не лише прискорили всі транзакції, але й зробили їх відносно дешевими і миттєвими. Якщо раніше платежі переважно проводилися банками та іншими відповідними структурами тільки в традиційних валютах, то останнім часом місце універсальної валюти посідає криптовалюта.

Криптовалюта – це цифрові гроші, випуск та облік яких здійснює не авторитетна фінансова установа, а спеціальна програма, функціонування якої забезпечують тисячі комп'ютерів, під'єднаних до світової мережі. Однією з головних переваг цієї валюти є те, що вона захищена від інфляції, оскільки процедура емісії запрограмована на зменшення кількості віртуальних грошей в обороті.

Сьогодні існує дуже велика кількість криптовалют. Ринок криптовалют успішно функціонує і дає можливість проаналізувати динаміку вартості, попиту та пропозиції близько 90-100 різних криптовалют. Найпоширенішою і найдорожчою криптовалютою є біткоїн (Bitcoin) [3].

Поява біткоїна співпала з банкрутством великих фінансових установ в США, яке швидко розрослося у глобальну кризу. Усі борги банків лягли на державний бюджет США. Щоб подолати кризу американський уряд вдався до емісії долара. Це призвело до обвалу економіки. За декілька днів долар втратив 30% своєї вартості. Саме у розпал світової фінансової кризи анонімний програміст запропонував людству несподіване рішення зберігати власні заощадження в криптовалюті. Сатосі Накамото опублікував статтю про біткоїн та як це працює. Створений анонімним програмістом алгоритм передбачає, що наступні чверть століття користувачі Інтернету зможуть надрукувати обмежену кількість криптовалюти, ринкова вартість якої буде визначатися попитом населення. Всього буде випущено 21 млн. біткоїнів.

Попит людства на біткоїни щороку зростає. Первісна вартість біткоїна була близько 10 центів за 1 біткоїн. У грудні 2017 р. біткоїн став шостою за капіталізацією валютою світу, обійшовши рубль, фунт і південнокорейську йєну. 18 грудня курс біткоїна перевищив позначку в 20 тисяч доларів, після чого почав поступово падати і

27 березня 2018 р. наблизився до позначки 8 тисяч доларів. Експерти заявляють, що він може зрости до мільйона, а може впасти до 100 доларів [2].

Особливістю біткоїна є те, що він не має централізованого управління та емітентів. Транзакції із цифровим підписом між двома вузлами передаються до всіх вузлів мережі peer-to-peer, а самі дані про переміщення коштів зберігаються у розподіленій базі даних. Для запобігання можливості трати чужих грошей або використання своїх коштів двічі використовуються криптографічні методи. Біткоїн не контролюється не одним центральним органом.

Займатися випуском нової криптовалюти, так званим майнінгом, може будь-який користувач Інтернету. Задіявши обчислювальні потужності власного комп'ютера для потреб системи, її учасник може розраховувати на винагороду у вигляді новостворених криптомонет. З часом видобувати нову криптовалюту стає дедалі складніше

Встановлено, що найбільша кількість біткоїнів була створена в Україні. Тут популярність криптовалют розпочалася у 2014 р., коли ентузіастами було створено громадську організацію, що має на меті поширення, розвиток та вивчення біткоїнів та інших віртуальних валют на території нашої держави – Bitcoin Foundation Ukraine (BFU). Приблизно в цей час також почали з'являтися перші компанії та агенції, які пропонували фізичний обмін криптовалют за готівку, а також здійснення грошових онлайн-операцій. За словами власників даних структур, фізичним особам, що досі не стикалися з такого типу транзакціями, ризиковано і технічно непросто здійснювати їх самостійно, саме тому подібного роду компанії беруть на себе роль своєрідного посередника, за що і отримують оплату у вигляді певних відсотків від загальної суми транзакції – подібно до звичайних банків. З 19 грудня 2016 р. Українська біржа запустила торгівлю ф'ючерсними контрактами на індекс Bitcoin. Це фактично перший регульований ринок в світі, який запропонував ф'ючерсні контракти на біткоїн. Українські ІТ-фахівці продовжують інвестувати в біткоїн, в результаті чого Україна сьогодні займає 5 місце за кількістю користувачів біткоїн-гаманцями серед різних країн світу.

Національний банк України до сих пір чітко не визначився, що ж робити з криптовалютою. Прямой законодавчої заборони на операції з використання криптовалюти в Україні не існує. Активний розвиток криптовалютних відносин вимагає правового врегулювання. На даний момент в Україні утворився правовий вакуум. Згідно з чинним законодавством, криптовалюта для взаєморозрахунків

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

використовуватися не може, відповідно, біткоїни в якості платіжного засобу – не спроможні. Отже, фізичні або юридичні особи, які використовують валюту біткоїни, здійснюють операції та ведення бізнесу на свій страх і ризик без гарантій з боку держави. Разом з тим в Україні біткоїни та інша криптовалюта набуває широкого використання. Підтвердженням цьому є продаж у вересні 2017 р. елітної нерухомості за криптовалюту. Піонером віртуального бізнесу майбутнього став колишній інженер-електрик Київського заводу «Артем», а нині успішний мільйонер Марк Гінзбург. Бізнесмен продав власну двохкімнатну квартиру в Києві за криптовалюту [1].

Отже, криптовалюта – це унікальний феномен, до якого ми дуже довго йшли. Гроші, які сьогодні існують, з часом можуть зникнути, залишиться криптовалюта, яка не залежить від економік держав. Водночас необхідно пам'ятати, що поява інновацій у фінансовій сфері сприяє розповсюдженню зловживань, і суспільство не відразу може зрозуміти, у чому їх суть. Тому необхідно бути обачливим і не допускати ситуацій, коли довіра значно перевищує звичайний рівень, і все більша кількість людей втрачають здатність скептично підходити до економічних питань. На нашу думку, цифрові гроші, як свого часу Інтернет та соціальні мережі, проникнуть в усі сфери нашого життя та змінять його назавжди. Вважаємо, що можливо вже за кілька років усі заощадження людство зберігатиме не у доларах чи євро, а у цифровому коді.

Література:

1. Bitcoin: як в Україні використовують [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konkurent.in.ua/news/golovna/12240/bitcoin-yak-v-ukrayinivikoristovuyut-kriptovalyutu.html>
2. Курс Bitcoin – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://charts.finance.ua/ua/currency/bitcoin/-/1/btc>
3. Куцевол М.А. Поняття та економічна природа криптовалюти / М.А. Куцевол, О.А. Шевченко-Наумова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf>

ОЦІНКА ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ З КРЕДИТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

*Кухар Діана,
студентка III курсу.
Керівник Гулюк Ю.С.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Значну роль у задоволенні виникаючих потреб населення, підвищенні його життєвого рівня, забезпеченні соціально-економічного розвитку країни відіграє така

форма кредиту, як споживчий кредит, що надається населенню для задоволення різноманітних споживчих потреб.

Варто відзначити, що в українській термінології окремо не виділяється поняття «кредит для фізичної особи», а в основному його ототожнюють з поняттям «споживчий кредит», який по суті є одним з видів кредиту для фізичних осіб. У фінансовому словнику дається таке визначення: споживчий кредит – це кредит, що надається банком фізичній особі для придбання предметів особистого споживання, переважно тривалого користування.

У 2017 році вперше від початку кризи значно збільшився портфель кредитів фізичним особам. На кінець жовтня валові кредити у гривні зросли на 29.4%, а чисті – на 37.5%. Зростали всі складові, крім кредитів на придбання та будівництво нерухомості.

Протягом перших десяти місяців валові гривневі кредити зросли на 20.0 млрд грн, а валютні – зменшилися на 13.3 млрд грн в еквіваленті. Частка непрацюючих кредитів у гривні помітно скоротилася, а от якість валютних погіршилася. На сьогодні практично всі кредити домогосподарствам у валюті проблемні.

Відношення валових кредитів населенню до ВВП становить менше 6%, а чистих – близько 3%. За рівнем проникнення роздрібного кредитування Україна на одному з останніх місць в Європі. Між розвитком кредитування населення та його доходами існує тісний зв'язок, тож низький ступінь проникнення кредитів в Україні цілком прогнозований. Непрацюючі іпотечні кредити, що були видані до кризи 2007 – 2008 років, становлять понад половину поточного роздрібного портфеля. Вони – наочний доказ того, що може статися, коли кредитна активність не відповідає рівню доходів позичальників.

У 2017 році зростання гривневого кредитування населення розпочалося з номінальної складової – перенесення на баланс Приватбанку позабалансових кредитів за схемою P2P-кредитування. У I кварталі кредити населенню зросли на 5.8 млрд грн, з них дві третини – результат вказаного перенесення. Протягом останніх 12 місяців банки масово виходили на ринок роздрібного кредитування. 12 банків почали нарощувати кредитування, з них 4 належать до першої 10-ки за розміром активів. У номінальному численні чисті гривневі кредити населенню платоспроможних банків перевищують докризовий рівень.

Зростання в банків зацікавленості кредитуванням населення зумовлене відновленням попиту та суттєво вищою дохідністю роздрібних кредитів, ніж

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

корпоративних. У жовтні середньозважена ставка за такими кредитами у гривні становила 29.1% річних, ефективна ставками за короткими позиками на поточні потреби часом перевищує 40%.

Динаміку споживчого кредитування визначають Приватбанк та іноземні банки. Першими почали відновлювати роздрібне кредитування вітчизняні приватні банки, у яких гривневий портфель за два роки зріс на 59%, а у річному обчисленні – на 46% станом на кінець жовтня. Утім, їхня частка ринку незначна, тож вони не стали найбільшими кредиторами населення, а забезпечили лише п'яту частину номінального приросту роздрібною портфеля у річному обчисленні.

У 2017 році Приватбанк був найактивнішим: +47%, цьому сприяло перенесення на баланс кредитів за схемою P2P. Приватбанк забезпечив понад половину зростання гривневих кредитів банківської системи, бо займає значну частку ринку та має високі темпи зростання. Головний канал – карткові кредити. Найпізніше долучилися до кредитування населення інші державні банки та установи з іноземним капіталом: +17% та +14% відповідно. Але навіть за відносно помірних темпів зростання іноземні банки забезпечили 22% номінального приросту гривневих кредитів.

За темпами зростання серед складових гривневих роздрібних кредитів лідирують кредити на побутову техніку. У жовтні їхній обсяг виріс на 108% р/р. Інші види зростають також дуже швидко: +36% за автомобільними та +32% за іншими. Кредити на нерухомість надалі скорочуються у валюті та гривні.

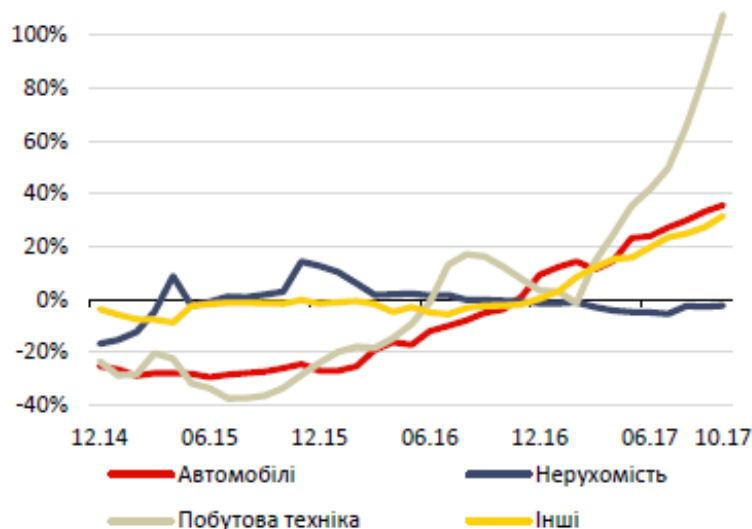

Рис. 1 Зміна гривневих кредитів фізичним особам за складовими [1]

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

У січні – вересні обсяг нових іпотечних кредитів фізичним особам становив 963 млн грн. Хоча це на 54% більше, ніж в аналогічному періоді минулого року, але такі обсяги не можуть суттєво вплинути на попит.

Іпотечні ставки поступово знижуються. Зараз вони становлять від 19% у гривні, якщо не брати до уваги партнерські програми банків із забудовниками. Імовірно, відсоток за іпотекою зменшуватиметься й надалі, але це не призведе до стрімкого розвитку іпотечного кредитування, позаяк основні перешкоди для цього лежать в іншій площині. Проблему валютних кредитів, виданих до кризи 2008 року, не вирішено, права кредиторів не захищено належним чином, права соціально вразливих позичальників теж. Відтак у платоспроможних банках понад 90% валютних іпотечних кредитів непрацюючі, понад 30% гривневих, а також попри поживлення нового кредитування, здебільшого гривневого. Наслідок коло банків, зацікавлених у іпотеці, не розширюється.

На сьогодні банківське та небанківське споживче кредитування не є суттєвим чинником приватного споживання. Приріст портфеля банківських кредитів у гривні забезпечує лише близько 1% загального приватного споживання. Внесок небанківського кредитування набагато менш суттєвий: приріст виданих кредитів мізерний, хоч обсяги видачі значні. Відтак споживче кредитування на сьогодні практично не впливає на споживчу інфляцію та поточний рахунок платіжного балансу.

НБУ не бачить підстав негайно обмежувати споживче кредитування. Але зважаючи на темпи його зростання, незабаром воно може почати створювати системні ризики для фінансового сектору. Споживче кредитування залишатиметься в фокусі уваги НБУ, двічі на рік регулятор оцінюватиме стан ринку та пов'язані ризики. За необхідності НБУ зробить жорсткішими правила оцінки кредитного ризику банків за такими позиками або впровадить макропруденційні заходи, щоб обмежити зростання споживчих кредитів. Банки дізнаються про відповідні зміни завчасно. НБУ враховує, що жорсткі обмеження у банківському сегменті спровокують стрімкіший розвиток слабо регульованого небанківського споживчого кредитування (так званого тіньового банкінгу).

Література:

1. Звіт про фінансову стабільність 2017 [Електронний ресурс]/ Національний Банк України. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=C9CA5766B31AA274C3C77C91B2C73786?id=60764561>;
2. Огляд банківського сектору // Офіційний сайт НБУ. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=48421100>.

СПІВПРАЦЯ З МВФ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

*Серко Валентина,
студентка III курсу.
Керівник Гулюк Ю.С.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Макроекономічне середовище України стабільне та сприятливе для відновлення фінансового сектору. НБУ очікує, що зростання економіки прискорюватиметься завдяки споживанню та інвестиціям. Ситуація на глобальних ринках сировинних товарів та капіталу загалом сприятлива, проте економіка вкрай вразлива до зовнішніх шоків. Збереження позитивних тенденцій та здатність протистояти шокам великою мірою залежать від продовження співпраці України з Міжнародним Валютним Фондом (МВФ).

У березні 2015 року МВФ схвалив чотирирічну Програму розширеного фінансування для України (EFF) на суму 17.5 млрд дол. США. На сьогодні країна отримала чотири транші на загальну суму 8.7 млрд дол. США, останній із них – у квітні. Відтоді Україна не змогла виконати всі умови для завершення чергового перегляду програми Фондом. Пенсійну реформу, одну з найважливіших вимог МВФ, було проведено, проте прогрес за іншими напрямками був недостатнім. За прогнозами НБУ, до завершення поточної програми співпраці з МВФ Україна отримає 3.5 млрд дол. США двома траншами. У цьому разі загалом країна отримає близько 12.2 млрд дол. США.

Протягом 2018 – 2020 років Україна має виплатити за державним та гарантованим державою валютним боргом (основна сума та відсотки/купони) близько 20 млрд дол. США, а також понад 5 млрд дол. США за боргами державних компаній. Це з урахуванням того, що розміщення урядом єврооблігацій у вересні дало змогу перенести виплати 1.68 млрд дол. США на більш пізній строк. Із вищезазначеної суми близько третини піде на погашення кредитів МВФ, залучених за попередніми програмами. Це суттєві виплати з огляду на поточний рівень міжнародних резервів НБУ (18.9 млрд дол. США на кінець листопада) та рівень надходжень за фінансовим рахунком.

Зволікання із продовженням співпраці з МВФ може мати такі наслідки:

➤ призупинення співпраці з іншими міжнародними фінансовими організаціями та урядами країн: часто програми різних МФО взаємопов'язані та вимагають від України виконання подібних або однакових умов;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

➤ погіршення інвесторами оцінок фінансової позиції уряду та, як наслідок, збільшення премії за ризик за українським держборгом. Це може призвести до суттєвого зростання дохідності при розміщенні нових випусків суверенних облігацій або де-факто повного закриття ринків капіталу для України, якщо погіршиться ситуація на світових ринках. Більшість інвесторів у вересневий випуск українських єврооблігацій на 3 млрд дол. США припускала, що співпраця України з МВФ продовжиться;

➤ фактичне закриття доступу до зовнішніх ринків капіталу квазісуверенних емітентів – державних банків і підприємств;

➤ спад зацікавленості іноземних інвесторів вкладати у приватний сектор, як наслідок – скорочення припливу приватного боргового капіталу та прямих іноземних інвестицій.

Відсутність кредитування від МВФ може суттєво змінити макроекономічний сценарій для України. Якщо кошти від МВФ не надходитимуть, то значно виросте вірогідність скорочення міжнародних резервів НБУ, девальвації гривні, прискорення інфляції, зниження середньострокових темпів економічного зростання. Це матиме прямий негативний вплив на фінансовий стан банківського сектору. Тому за відсутності співпраці з МВФ НБУ може бути вимушений вдаватися до рішучих заходів: провадити жорстку монетарну політику для збереження макрофінансової стабільності, а також встановлювати нові адміністративні обмеження на валютному ринку. Більш негативні сценарії можливі, якщо відсутність програми з МВФ супроводжуватиметься погіршенням зовнішньої кон'юнктури чи ситуації на сході України.

Щоб знизити ризики рефінансування зовнішніх боргів та пов'язані з цим загрози для фінансової стабільності, Україні доцільно розпочати переговори про запуск нової програми з МВФ до завершення поточної програми на початку 2019 року. Це критично важливо не лише для забезпечення макрофінансової стабільності та належних обсягів зовнішнього фінансування, але й для збереження динаміки реформ. Дизайн поточної програми EFF створив передумови для проведення структурних реформ, які залишалися на порядку денному протягом десятиліть. Поєднання внутрішніх реформаторських зусиль із експертною та фінансовою підтримкою міжнародних фінансових організацій дає оптимальний результат.

Література:

1. Звіт про фінансову стабільність 2017 [Електронний ресурс]/ Національний Банк України. — Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=C9CA5766B31AA274C3C77C91B2C73786?id=60764561>;

2. Співпраця з МВФ продовжиться [Електронний ресурс]/ Факти Україна. — Режим доступу: <https://fakty.ictv.ua/ua/ukraine/20180124-spivpratsya-z-mvf-prodovzhytsya-poroshenko/>.

БІТКОІНИ ГРОШІ МАЙБУТНЬОГО ЧИ ІНСТРУМЕНТ СПЕКУЛЯТИВНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

*Стельмах Діана,
студентка II курсу.
Керівник Борковська Г.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Інтерес до біткоіна останнім часом б'є всі рекорди. Назва цієї «віртуальної валюти» входить до числа надпопулярних запитів Google у всьому світі і в Україні зокрема. То що ж таке біткоін і які принципи його роботи?

Біткоін – це віртуальна, тобто існуюча тільки в інтернеті, платіжна система і одночасно назва грошової одиниці, концепт якої був озвучений 2008 року Сатосі Накамото, і представлений ним 2009 року. BitCoin покладається на криптографічні принципи, щоб створити унікальні, невідтворювані і ділені маркери валюти. Користувачі зберігають криптографічні ключі до своїх власних грошей локально на персональному комп'ютері, і проводять транзакції безпосередньо один з одним через пірингову мережу, перевіряючи за допомогою мережі достовірність грошових переказів.[1]

Однією з вагомих переваг криптовалюти її прихильники називають відсутність «єдиноначальності», тобто єдиного центру, який може поміняти правила, ввести обмеження, встановити не вигідний курс. Завдяки цьому курс біткоіна регулюється тільки вільним ринком, а більшість транзакцій безкоштовні на відміну від банківських, де беруть відсотки.

Ще важливою перевагою біткоіна називають анонімність транзакцій і захищеність інформації. Про суми на рахунках власника, про рух коштів тощо. А ще для відкриття рахунку в біткоінах не потрібно нікуди йти – досить мати доступ до інтернету. При пересиланні коштів за кордон не потрібно морочитися з курсами валют і різного роду обмеженнями, які вибудовують банківські системи. Однак критиків у крипто валюти, мабуть, не менше, а навіть більше, ніж «захисників». І якщо взяти до уваги думку прихильників традиційних систем, то анонімність даних про рахунки і транзакції, безконтрольність переказів грошей, нехай і віртуальних, пов'язана з тим, що

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

такими властивостями «криптогрошей» легко можуть користуватися злочинці. Фінансові махінатори, наркоділки. Про це теж не раз попереджали ті, хто закликає ставитися до криптовалют з надзвичайною обережністю.[2]

«Біжіть від біткоіна, як від чуми!» – застеріг засновник однієї з найбільших світових інвестиційних компаній Джек Богл. І пояснив: «У біткоіна немає норми прибутку. У облігацій є купон, у акцій є прибуток і дивіденди. У біткоіна ж немає взагалі жодної підтримки, крім надії, що коли-небудь ви продасте його дорожче, ніж купили. Відсутність якої б то не було матеріальної основи – це головне, що, на думку багатьох експертів, не дозволить криптовалюті отримати статус повноцінного засобу платежу».[3]

В Україні справжня популярність криптовалют розпочалася у 2014 році, коли ентузіастами було створено громадську організацію, що має на меті поширення, розвиток та вивчення біткоін та інших віртуальних валют на території нашої держави – Bitcoin Foundation Ukraine (BFU). Приблизно в цей час також почали з'являтися перші компанії та агенції, які пропонували фізичний обмін криптовалют за готівку, а також здійснення грошових онлайн-операцій. За словами власників даних структур, фізичним особам, що досі не стикалися з такого типу транзакціями, ризиковано і технічно непросто здійснювати їх самостійно, саме тому подібного роду компанії беруть на себе роль своєрідного посередника за що і отримують оплату у вигляді певних відсотків від загальної суми транзакції – подібно до звичайних банків.

Однак на хвилі популярності криптовалюти, яку спровокувало небувале зростання ціни біткоіна, деякі підприємці замислились, як це використати для свого бізнесу. Не залишається осторонь і український бізнес. Серед великих гравців – мережа автозаправок WOG, яка дозволяє заплатити біткоінами за паливо. Однак, виявилось, що є українські компанії, які почали приймати біткоін як засіб оплати ще до того, як криптовалюта набула такої популярності. Проте, на думку економіста та викладача Единбурзької бізнес-школи Івана Компана, подібна практика може мати деякі ризики для бізнесу. Першочергово, через значну волатильність криптовалют. «Добре брати оплату зараз, коли ціна біткоіна зростає шаленими темпами. Але навряд чи компанії приєднаються до цієї гри, якщо ціна буде настільки ж хаотично падати», – пояснює Компан.

Крім того, як зазначає фахівець, про масовість використання біткоіна говорити поки що завчасно, адже на суперволатильному ринку це може поглибити конфлікт між акціонерами та управлінцями у випадку великих компаній. Для останніх курс біткоіна –

це гарна можливість заробити, але для акціонерів це значно збільшує ризики. Також для великих компаній існує проблема оподаткування у зв'язку з невизначеністю правового статусу біткоіна та криптовалют загалом. [4]

Одним з цікавих фактів про біткоін є те, що за оцінками спеціалістів Citibank, Україна – четверта країна у світі за вразливістю до падіння вартості біткоіна. Вразливість оцінено через відсоток від ВВП, який складає капіталізація біткоіна у країні, адже саме на стільки збідніють жителі країни, якщо вартість криптовалюти раптом впаде до нуля. Також відомо що з 2015 року 57 чиновників задекларували криптовалюту біткоін як нематеріальні активи. Наразі держслужбовцями задекларовано вже 34 239 біткойнів. Про це повідомляє платформа для роботи з відкритими даними Opendatobot.

Згідно з повідомленням, найбільша кількість власників біткоінів працює в Одеській облраді, на другому місці – Верховна Рада України. Існує думка, що використання чиновниками криптовалюти може збільшувати ризик корупції: вже існують випадки вилучення комп'ютерної техніки та отримання доступу до електронних гаманців із подальшим присвоєнням коштів.

Попри це, широка громадськість ще і досі мало знає про криптовалюти, в тому числі біткоін. Причиною цьому є той факт, що де-факто і де-юре платіжних систем, що працюють з криптовалютами, в Україні немає. Національний Банк України навіть дав свій коментар щодо використання даного типу валют – «...віртуальна валюта біткоін вважається грошовим сурогатом, який не має забезпечення реальною вартістю і не може використовуватися фізичними та юридичними особами на території України як засіб платежу, оскільки це не відповідає нормам українського законодавства». За словами одного з засновників ВФУ, це не є правильно, адже по суті, тоді і валютного ринку в нашій державі теж немає, але це не заважає українцям купувати або продавати валюту в обмінниках.[5]

Література:

1. Bitcoin [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Bitcoin>
2. Бізнес та біткоіни: як криптовалюта проникає в українську економіку [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.dw.com>
3. Біткоін валюта майбутнього чи МММ XXI століття [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/economics/enews/bitcoin-valyuta-budushchego-ili-mmm-xxi-veka-v-mirovom-masshtabe-1094717.html>
4. Біткоін: що це таке і як працює в Україні та в світі [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/politics/nato-obnovil-status-ukrainy-kogda-zhdatchlenstva-1121624.html>

5. Українські чиновники задекларували біткоїн як нематеріальний актив [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://mind.ua/news/20180816-ukrayinski-chinovniki-zadeklarovali-34-239-bitkojniv-protyagom-dvoh-rokiv-opendatabot>

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АГРАРНИХ РОЗПИСОК НА РІВНЕНЩИНІ

*Степчин Наталія,
студентка II курсу.
Керівник Борковська Г.В.,
викладач економічних дисциплін;
ВСП «РК НУБіП України»*

Діяльність аграрних підприємств забезпечує продовольчу діяльність підприємств держави. Важка ситуація склалася з кредитуванням середніх та малих підприємств. А тому питання розписок, які існують в бухгалтерському обліку, зокрема аграрних набуває все більшого інтересу дослідження їх вигідності. Аграрний сектор є основною рушійною силою формування національної економіки держави. Тривалі військові дії на території України суттєво вплинули на надходження іноземних інвестицій. На сьогоднішній день банківські установи не можуть забезпечити належне кредитування підприємств. До того ж, зміни які були внесені до Податкового кодексу України, які набули чинності з 1 січня 2016 року, не найкращим чином вплинули на розвиток підприємств. Шлях виходу з ситуації є інвестиції та кредитування. Альтернативним методом кредитування є аграрні розписки, для збільшення додаткового фінансування підприємств. Аграрні розписки є вигідним для підприємств, у залученні додаткового капіталу, придбання у кредит основних засобів та біологічних активів під заставу майбутнього врожаю, на вигідних для всіх учасників умовах.

Аграрна розписка – це товаророзпорядчий документ, що видається боржником на виконання договору, і який з моменту своєї видачі діє незалежно від договору, на виконання якого виданий.

Аграрні розписки поділяються на два види – товарні та фінансові.

Видавати аграрну розписку може як фізична, так і юридична особа, яка:

- має речове право на земельну ділянку сільськогосподарського призначення (власність або користування) на законних підставах;
- здійснює на такій ділянці виробництво сільськогосподарської продукції груп 01–14 розділів I та II УКТЗЕД згідно із Законом України від 19.09.2013 р. № 584-VII «Про Митний тариф України».

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Аграрні розписки широко використовуються у сільськогосподарських підприємствах різних країн. Провідне місце серед користувачів займає Бразилія. Саме вона стала основним зразком використання аграрних розписок в Україні, як найвигідніший спосіб кредитування сільськогосподарських підприємств.

25 січня у Рівному провели круглий стіл на тему: «Впровадження аграрних розписок у Рівненській області».

Кредитором може бути фізична чи юридична особа, яка:

- має безпосередній зв'язок із боржником, бо кредитувала його: надала йому грошові кошти, послуги, поставила товари, виконала роботи, тобто є стороною договору, за яким боржник видав їй аграрну розписку;

- не має безпосереднього зв'язку із боржником, оскільки отримала права кредитора за аграрною розпискою від іншого кредитора. Враховуючи значну бюджетноутворюючу роль в аграрному секторі, потрібно приділити більшу увагу альтернативним методам кредитування, аграрним розпискам, підтримки на державному рівні.

Впровадженням аграрних розписок у Рівненській області займаються департаменти агропромислового розвитку ОДА та регіональні координатори Проекту ІФС «Аграрні розписки в Україні», який є членом Групи Світового банку, у партнерстві зі Швейцарською Конфедерацією в Україні.

Сільськогосподарське виробництво є сезонним. Адже треба вкласти гроші, щоб посіяти, і чекати урожай до осені, щоб отримати прибутки. Тому без запозичених коштів галузь не може успішно розвиватися», – зазначила Надія Переходько, директор департаменту агропромислового розвитку Рівненської облдержадміністрації. За її словами, аграрні розписки повинні полегшити доступ сільгоспвиробників до коштів. Проте мають бути створені однакові умови для аграріїв та кредиторів.

Більш детально про аграрні розписки розповів юрист компанії «Jurimex, ЮК» Ігор Лаврінченко: «В умовах стрімкого знецінення національної валюти та на тлі подорожчання іноземної виникає питання належного забезпечення інтересів виробників сільськогосподарської продукції, з метою уникнення ситуацій масової відмови від ведення агробізнесу. Наразі для більшості аграріїв умови кредитування (від 35% річних і більше) мають непосильний, ймовірно, навіть і кабальний характер, змушуючи їх працювати у кращому випадку на собівартість, якщо не на збиток.»

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Аграрні розписки підлягають нотаріальному посвідченню та реєстрації в Реєстрі аграрних розписок. У Рівненській області навчання для нотаріусів уже провели, тому вони готові до впровадження проекту.

За такого розвитку подій, коли банківську систему України лихоманить, можливим виходом з ситуації може стати такий механізм кредитування агробізнесу, за якого аграрії будуть убезпечені від ризику зростання відсоткових ставок, коливання курсу іноземних валют, що так часто люблять передбачати банки у договорах кредиту. Так, подібним виходом з ситуації може слугувати застосування на практиці механізму аграрних розписок.

Література:

1. Впровадження аграрних розписок на Рівненщині [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://kostvlada.org/vprovadzhennya-agrarnix-rozpisok-na->
2. Про Митний тариф України : Закон України від 19.09.2013 р. № 584-VII [Електронний ресурс] / Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/584-18.
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 20.01.2005 р. № 2375-IV. [Електронний ресурс] / Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/1952-15.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

*Попович Олександра,
студентка III курсу.
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Страхові відносини виникли в суспільстві у процесі його історичного розвитку, оскільки суспільство завжди було змушеним вживати запобіжних заходів забезпечення достатніх умов відтворення робочої сили, розширення виробництва. А якщо втратам запобігти не вдавалося, то різними шляхами відшкодовувати заподіяні збитки. Так виникла економічна категорія страхового захисту від різних ризиків людини й суспільного виробництва, а також поняття страхового фонду.

Як відомо, страхова справа почала зароджуватись в Європі, а потім і в усьому світі завдяки добі Великих Географічних Відкриттів. Страховий бізнес у країнах з розвинутою економікою є одним з найбільш прибуткових. Через це чи не з перших років незалежності на Україні з'явилася безліч бажаючих спробувати сили в цій сфері бізнесу. Правда, як виявилось на практиці, одного бажання для цього було недостатньо.

Історія страхової справи в Україні починалася практично з чистого листа, у країні не було ресурсів в достатньому для розвитку обсязі, не було кваліфікованих

фахівців, була відсутня необхідна ринкова інфраструктура, не існувало ефективної законодавчої бази. Єдине, що було в наявності для будівництва, це союзна республіканська філія, що дісталася у спадщину від Держстраху разом із усіма його активами, пасивами і проблемами. Однак, навряд чи від такої спадщини була істотна допомога.

У таких архіскладних умовах вітчизняному страховикові приходилося ставати на ноги. І це все в умовах відсутності з боку держави будь-якої підтримки, існування правового вакууму, а також наявності могутніх іноземних страховиків, бажаючих захопити перспективний український ринок. Однак, незважаючи на зазначені фактори, за минуле десятиліття вдалося закласти основи для розвитку страхової справи на Україні [1].

Страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів громадян та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначеним договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати громадянам та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків) [2].

Український страховий ринок ще молодий і перебуває у стадії формування. Але вже сьогодні з'являються ознаки того, що страхування стає важливим сегментом ринкових економічних відносин. Саме страхування в змозі забезпечити не тільки безпеку, стабільність, соціальні гарантії в суспільстві через механізм страхового захисту, але у перспективі може стати серйозним механізмом перерозподілу корисних ресурсів і механізмом вирішення питання зростання населення.

На сьогоднішній день в Україні застраховано всього 10% ризиків, тому перспективними для страхового ринку України повинні стати накопичувальні види страхування, соціальні види страхування, зокрема, страхування життя громадян, пенсійне і медичне страхування. Рівень розвитку страхування життя в Україні один з найнижчих серед розвинених країн, зокрема в Європі на страхування життя припадає близько 60% загальних страхових платежів, коли в Україні – 5,93%.

Сьогодні в Україні не існує привабливих для страховиків довгострокових інвестиційних інструментів. Акції та облігації інвестиційно привабливих підприємств украй важко придбати. Це не тільки гальмує зріст інвестиційної діяльності самих компаній, збільшення прибутків від неї, але і позбавляє економіку значних обсягів «довгих» грошей.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Закон України «Про страхування» передбачає 34 види обов'язкового страхування, навіть ті, що не мають закордонних аналогів. Рішення про їхнє введення прийнято поспішно, без належного соціально-економічного обґрунтування. Окремі види такого страхування чітко законодавчо не урегульовані, оскільки не визначені в українському правовому полі поняття. Майже для 2/3 видів обов'язкового страхування немає необхідної нормативної бази.

Українські страхові компанії, принаймні ті, що прагнуть бути найкращими, можуть не чекати доки парламент внесе зміни до законодавства, а підвищити довіру суспільства до страхової галузі власними силами. В Законі виписано мінімальні умови капіталізації, але ніхто не забороняє збільшувати статутні фонди до розмірів, які б реально покривали ризики, і вносити до цих фондів справжні гроші, а не майно. Також ці підприємства можуть збільшити кількість та якість послуг, які надаються населенню, щоб максимально задовольнити його страхові потреби, наприклад, пенсійне страхування [3].

У 2017 році з ринку пішло 27 компаній, але навіть після цього тут досить тісно: за станом на 1 жовтня під наглядом Нацкомфінпослуг залишилося 262 ризикових страховика та 34 компанії по страхуванню життя. Приблизно половина з них — «мертві» душі, які практично не ведуть діяльності.

Зараз 48-52% ринку — це операції з оптимізації оподаткування. Ця частина (біля 20 млрд. грн..) — може «катастрофічно» впасти до «0», якщо органи влади перекриють цей канал. Тоді сценарій розвитку наступного року — це падіння доходної частини страхового сектору, але не реального (класичного) страхування. Бо класичне страхування у 2018 буде зростати такими самими темпами, як і зростання ВВП.

А ось у 2019 році можна чекати бурхливого розвитку класичного сектору (+10% до інфляції) у разі, якщо будуть здійснені такі кроки:

1. Розкриття кінцевих власників страховиків.
2. Розкриття інформації за кожним страховиком та розширення вимог до інформації.
3. Створення бар'єрів та перепон для використання страхового сектору для тіньової (неформальної) економіки.

Щоб стимулювати розвиток страхового ринку в 2018 році, Нацкомфінпослуг буде супроводжувати прийняття Верховною Радою України низки законопроектів. Наприклад, «Про Фонд гарантування страхових виплат за договорами страхування життя», «Про страхування» (№ 1797-1), «Про обов'язкове страхування цивільно-

правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» (№ 3670) і ряду інших. В стадії розробки також знаходиться законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо страхування подорожуючих».

У 2018 році Нацкомфінпослуг планує також прийняти нову редакцію Положення про єдину централізовану базу даних по автоцивілці. Крім того, потрібно буде прийняти корегуючі коефіцієнти для електромобілів.

У 2018 році страховий ринок очікує нова редакція Положення про Держреєстр фінансових установ та зміна порядку ліцензування страхових компаній. Вони будуть спрямовані на спрощення процедури входження на ринок, підвищення вимог до ділової репутації керівників, головних бухгалтерів, власників істотної участі і т.д. Комісія також має намір підвищити якість аудиту страховиків [4].

У проектах законів щодо медичної і пенсійної реформ, які були прийняті чи ще обговорюються, місця страховим компаніям практично немає. Це означає, що бурхливого розвитку страхового ринку в найближчі роки очікувати не варто. Динаміка зібраних премій буде корелювати з динамікою ВВП, як це було в останні 10-15 років. Тому навряд чи ми побачимо помітні інвестиції з боку як внутрішніх, так і зовнішніх інвесторів. У найближчі 3 - 5 років ресурсом розвитку існуючих страхових компаній будуть їх власні кошти.

Сільське господарство, енергетика, машинобудування – ось основні драйвери, які будуть забезпечувати зростання премій страхового ринку в 2018 році. Медична реформа, незважаючи на те, що прямої участі страхових компаній не передбачає, забезпечить більший інтерес до добровільного медичного страхування.

Виросте ринок також і за рахунок страхування моторних ризиків. Ми розраховуємо, що в 2018 році продажі нових автомобілів збільшаться на 15-20%. Активніше починають працювати лізингові компанії, і цей тренд в наступному році тільки посилиться.

Перспективи розвитку ринку страхування в Україні залежатимуть від подальшого удосконалення законодавчої бази, що регулює не тільки сферу страхування, а і загалом всі види діяльності, зокрема розвитку недержавного пенсійного страхування, страхування життя, медичного страхування, іпотечного кредитування, діяльності банків та їх впливу на страхування, а також від створення сприятливої системи функціонування інституту страхових посередників, покращення страхової культури та підвищення довіри до страховиків.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Страховим компаніям необхідно підвищувати ефективність страхового менеджменту, застосовуючи економіко-математичний інструментарій та сучасні технології імітаційного моделювання. Це дозволить визначити ступінь активності реагування компанії на зміни страхового ринку з метою своєчасного прийняття відповідних заходів; оцінити ефективність технології формування технічних резервів та загальних активів компанії; спрогнозувати можливі зміни її фінансового становища; визначити прогностні значення головних кінцевих показників діяльності страховика.

Література:

1. www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65999.doc.htm
2. pidruchniki.com/12120124/finansi/problemi_rozvitku_strahovogo_rinku_ukrayini
3. <https://minfin.com.ua/ua/2017/12/28/31618781/>
4. molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/144.pdf

СИСТЕМА ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

*Коровай Марія,
студентка III курсу.
Керівник Гулюк Ю.С.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб створений з метою захисту прав і законних інтересів вкладників банків та зміцнення довіри до банківської системи України. Він є економічно самостійною установою, що не має на меті отримання прибутку.

Основним завданням Фонду є забезпечення функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків у випадках, встановлених Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

В свою чергу Фонд виконує такі функції:

1. Веде реєстр учасників Фонду;
2. Здійснює заходи щодо організації виплат відшкодувань за вкладами;
3. Здійснює регулювання участі банків у системі гарантування вкладів фізичних осіб;
4. Здійснює процедуру виведення неплатоспроможних банків з ринку, у тому числі шляхом здійснення тимчасової адміністрації та ліквідації банків;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

5. Здійснює заходи щодо інформування громадськості про функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, захисту прав, підвищення рівня фінансової грамотності населення.

Фонд підзвітний Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та Національному банку України. Керівними органами Фонду є адміністративна рада та виконавча дирекція.

Учасниками Фонду є всі банки, крім ПАТ «Державний ощадний банк України». Участь банків у Фонді є обов'язковою. Банк стає учасником Фонду в день отримання ним банківської ліцензії.

Вклад – це кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або іноземній валюті, які залучені банком від вкладника на умовах договору банківського вкладу, включаючи нараховані відсотки на такі кошти.

Сума граничного розміру відшкодування коштів за вкладами не може бути меншою 200 тисяч гривень. У разі розміщення декількох вкладів в одному банку гарантується сума всіх вкладів, включаючи відсотки, але не більше граничного розміру.

Фонд не відшкодовує кошти:

1. Передані банку в довірче управління;
2. За вкладом на суму до 10 гривень;
3. За вкладом, підтвердженим ощадним сертифікатом на пред'явника;
4. За вкладами у банківських металах;
5. Розміщені на вклад пов'язаною з банком особою.

Фонд розпочинає процедуру ліквідації банку не пізніше наступного робочого дня після офіційного отримання рішення Національного банку України про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку. Ліквідатором банку є Фонд.

Для отримання коштів за вкладом, що перевищує 200 тисяч гривень, або вкладу, що не підпадає під гарантію Фонду, необхідно протягом 30 днів з дня опублікування відомостей про ліквідацію банку заявити Фонду або уповноваженій особі Фонду, якій делеговано відповідні повноваження, про свої вимоги до банку.

Для отримання коштів вкладникам та іншим кредиторам необхідно протягом 30 днів з дня опублікування відомостей про ліквідацію банку письмово заявити про свої вимоги до банку. Ліквідація банку вважається завершеною, а банк ліквідованим з моменту внесення запису про це до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

Вклади в іноземній валюті гарантуються Фондом і відшкодовуються у гривні після перерахування суми вкладу за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним банком України на день початку процедури виведення Фондом банку з ринку та здійснення тимчасової адміністрації, а у разі ліквідації банку - на день початку ліквідації банку.

Фонд розпочинає процедуру виведення неплатоспроможного банку з ринку та здійснення тимчасової адміністрації в банку не пізніше наступного робочого дня після офіційного отримання рішення Національного банку України про віднесення банку до категорії неплатоспроможних.

Тимчасовим адміністратором неплатоспроможного банку є Фонд. Фонд може делегувати частину або всі свої повноваження як тимчасового адміністратора уповноваженій особі Фонду. Під час тимчасової адміністрації Фонд має повне і виняткове право управляти банком. З дня початку процедури виведення Фондом банку з ринку призупиняються всі повноваження органів управління банку – загальних зборів, спостережної ради і правління (ради директорів) та органів контролю (ревізійної комісії та внутрішнього аудиту). На період тимчасової адміністрації усі структурні підрозділи, органи та посадові особи банку підпорядковуються у своїй діяльності Фонду та уповноваженій особі Фонду в межах повноважень, делегованих Фондом.

Основною метою здійснення тимчасової адміністрації в неплатоспроможному банку є підготовка та затвердження плану врегулювання неплатоспроможного банку.

Виведення неплатоспроможного банку з ринку може здійснюватись в один із таких способів:

- 1) ліквідація банку з відшкодуванням з боку Фонду коштів закладами фізичних осіб;
- 2) ліквідація банку з відчуженням у процесі ліквідації всіх або частини його активів і зобов'язань на користь приймаючого банку;
- 3) створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань неплатоспроможного банку і подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку;
- 4) продаж неплатоспроможного банку інвестору.

Фонд розпочинає виплату відшкодування коштів у національній валюті України в порядку та у черговості, встановлених Фондом, не пізніше 20 робочих днів з дня початку процедури виведення Фондом банку з ринку. Якщо в цей час у банку діє тимчасова адміністрація, виплати здійснюються лише за договорами, строк дії яких закінчився станом на день початку виведення Фондом цього банку з ринку, та за

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

договорами банківського рахунку. Після прийняття рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку отримати відшкодування мають право всі вкладники, незалежно від строку закінчення дії договору. Виплати здійснюються відповідно до загального через банки-агенти Фонду. Подавати заяви до Фонду для того, щоб отримати кошти під час виплати відшкодування за загальним реєстром не потрібно.

Для отримання гарантованої суми відшкодування у банку-агенті потрібно пред'явити паспорт та документ про присвоєння реєстраційного номера облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер), крім осіб, у паспорті яких контролюючим органом зроблено відмітку про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта.

Література:

1. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua>
2. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>

ПОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

*Кухар Діана,
студентка III курсу.
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Для реалізації соціальної функції держава має вибудувати справедливу та достатню податкову систему, активніше використовувати податки – інструмент регулювання, що може реалізуватися внаслідок податкового реформування. Це можливо, адже в ринкових умовах господарювання домінуючим і найдійовішим джерелом формування доходів державного та місцевих бюджетів України є податки і збори, які надходять у формі обов'язкових систематичних платежів від платників податків згідно законодавства.

Згідно Податкового кодексу України податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку. Збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

Використання податків ґрунтується на запровадженні різноманітних інструментів регулювання економічних пропорцій, забезпечення необхідного рівня соціальних гарантій тощо. Вагому роль у реалізації соціальної функції держави відіграє регулююча функція податків, адже вона реалізує непрямий (економічний) вплив держави на розвиток різноманітних сфер господарського життя країни, включаючи і соціальну сферу. Такий вплив може бути стимулюючим або стримуючим. Тобто регулююча та соціальна функції податків тісно взаємопов'язані. У цьому аспекті важливо розглянути підходи вчених до тлумачення регулюючої та соціальної функції податків.

Соціальна функція податків реалізується у процесі перерозподілу доходів та передбачає наявність звільнень і пільг для осіб з невисокими і фіксованими доходами, інвалідів тощо. Зміст соціальної функції проявляється у процесі формування оптимального співвідношення розподілу сплачених податкових та інших обов'язкових платежів між державним та місцевими бюджетами [2, с. 46]. В Україні ці пропорції постійно змінюються під дією різних чинників в процесі реформування системи державних фінансів та удосконалення міжбюджетних відносин.

Таким чином, податки можуть стати вагомим та дієвим інструментом фінансового регулювання реалізації соціальної функції держави.

Виконання функцій держави у повному обсязі потребує формування та реалізації виваженої податкової політики, за якої реалізація податками фіскальної функції, яка переважною більшістю науковців визначається як головна, гармонійно поєднувалася з виконанням ними соціальної функції.

Для здійснення правильної і виваженої діяльності у сфері оподаткування та забезпечення високої ефективності фіскальної політики важливо дотримуватись основоположних принципів побудови соціально орієнтованої податкової системи, соціалізації податкової політики, тобто наповнення її новим змістом. По мірі досягнення фінансової стабілізації та економічного розвитку, покращення добробуту населення виконання державою соціальної функції звужуватиметься.

На сьогодні існують проблеми щодо соціалізації податкової політики України. Вони пов'язані з:

– відсутністю науково обґрунтованої та офіційно затвердженої концепції податкової політики;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

- неефективним витрачанням бюджетних коштів внаслідок відсутності чи недоопрацьованості й нереалістичності мінімальних державних соціальних стандартів, бюджетних нормативів, стандартів мінімального споживання суспільних благ і послуг;
- використанням показника мінімального прожиткового доходу, за якого у платника податку не виникають зобов'язання щодо сплати податків.

Ураховуючи, що зараз в Україні відбуваються системні реформи і зокрема реформа державних фінансів, важливим є усунення диспропорцій закріплення податків і соціальних зобов'язань між місцевими бюджетами та державним бюджетом.

Соціально орієнтована податкова політика має ґрунтуватися на основі дотримання принципу досягнення соціально значимих цілей. Іншими важливими принципами мають бути: обґрунтованість, цілісність, адаптивність, прозорість, збалансованість.

Основними пріоритетами податкової політики соціального типу в умовах макроекономічної нестабільності мають бути: удосконалення системи оподаткування податку на доходи фізичних осіб, як одного з ключових джерел доходів бюджету, диференціація податкової бази (зокрема, при даруванні, отриманні спадщини, виграшу); підвищення дієвості та ефективності реалізації податкової політики шляхом впровадження соціально спрямованого податкового адміністрування, податкового контролю тощо.

Крім того, держава має сприяти створенню інституційних умов формування соціальної відповідальності бізнесу в суспільстві, зосереджувати інструментарій фінансової політики (а у її складі – бюджетної та податкової політик) на покращення загального ділового клімату та сприяти створенню більшої кількості нових робочих місць. Ефективне використання інструментарію фінансової політики держави для виконання державою соціальної функції потребує врахування сформованих в країні «правил гри», тобто особливостей інституційного середовища. Тобто податкова система має бути спрямована на досягнення компромісу між завданнями розвитку бізнесу і наповнення державного і місцевих бюджетів [1, с. 3].

Одним із результатів податкового реформування в Україні стало зниження податкового навантаження на фонд оплати праці. У 2016 р. був прийнятий розмір єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що складає 22 % і діє зараз. Другим етап виведення фонду оплати праці з «тіні» стало те, що з 01.01.2018 р. була підвищена мінімальна заробітна плата до розміру 3723,00 гривень. Такою дією уряд підвищує мінімальні соціальні стандарти громадян та забезпечує

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

збалансоване надходження коштів від сплати єдиного внеску, які йдуть до фондів соціального страхування.

Отже, реформа щодо зменшення податкового тиску на доходи населення має вивести доходи фізичних осіб з «тіні» та розмежувати платників податків за їхніми доходами для справедливого оподаткування.

Макроекономічна нестабільність та необхідність цільового і ефективного використання бюджетних коштів для реалізації державних соціальних програм потребує адаптивної гнучкої фінансової політики держави та її вагомих складових – бюджетної і податкової політик.

Однією з необхідних умов успішної реалізації соціальної функції держави є дієва податкова політика соціального спрямування. Соціалізація податкової політики передбачає формування соціально орієнтованого оподаткування, що сприятиме реалізації прав людини в соціально-трудої сфері, у забезпеченні добробуту всіх членів суспільства, усуненні нерівності у аспекті доступу до різних благ, мінімізації поляризації суспільства.

В умовах макроекономічної нестабільності вагомим стає питання узгодження цілей податкової та соціальної політики, зокрема, у стратегічно важливих та проблемних питаннях: стабілізація і зростання чисельності населення, подолання бідності; збільшення тривалості життя; підвищення частки середнього класу у суспільстві. Виважена й збалансована податкова політика має усувати диспропорції у доходах населення, забезпечення доступності життєво необхідних благ і послуг, зокрема, житла, якісної освіти, охорони здоров'я, культурних цінностей тощо.

Податкова політика соціального спрямування має орієнтуватися на використання податків як інструменту реалізації соціальної функції держави у аспекті вирішення соціальних проблем і завдань. та охоплювати й утримувати у своїй орбіті соціальне страхування і забезпечення домогосподарств за умови існування високих соціальних ризиків, надання допомоги малозабезпеченим, сприяння самозайнятості населення, розширення кількості робочих місць.

Основними пріоритетами податкової політики соціального типу в умовах макроекономічної нестабільності мають бути: удосконалення системи оподаткування податку на доходи фізичних осіб, як одного з ключових джерел доходів бюджету, диференціація податкової бази (зокрема, при даруванні, отриманні спадщини, виграшу); підвищення дієвості та ефективності реалізації податкової політики шляхом впровадження соціально спрямованого податкового адміністрування, податкового

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

контролю тощо. У середньостроковій перспективі реалізація окреслених пріоритетів підвищить фінансові можливості держави та певним чином забезпечить формування інституту соціальної справедливості та інституту довіри населення до фіскальних дій держави, що є перспективою подальших досліджень.

Література:

1. Качула С. В. Фінансова політика держави і розвиток малого підприємництва: соціальний аспект / С. В. Качула // Вісник Дніпропетровського університету. Серія Економіка. – 2016. – № 10 /1. – Т. 24. – С. 3–12.

2. Литвиненко Я. В. Податкова політика: навч. пос. / Я. В. Литвиненко. – К.: МАУП, 2013. – 224 с.

3. Податковий кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

НОВИЙ ЕТАП ГРОШОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

*Кошка Наталія,
студентка II курсу.
Керівник Чернега І. Г.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Грошова реформа – це повна або часткова структурна перебудова державою наявної в країні грошової системи. Метою проведення є надання національній валюті характеру єдиного законного платіжного засобу та підвищення її купівельної спроможності. [1]

25 серпня 1996 Президент України підписав Указ «Про грошову реформу в Україні», відповідно до якого вводилася в обіг гривня – національна валюта України та її сота частина – копійка. На даний час в Україні також впроваджується нова грошова реформа.

Завдання грошової реформи 2018 року полягає в оптимізації готівкового обігу, спрямованого на підвищення зручності та скорочення суспільних витрат на його реалізацію. Даний процес відбуватиметься поетапно:

- перший етап – 27 квітня 2018 року введені в обіг монети номінальною вартістю 1 і 2 гривні;
- другий етап відбудеться пізніше, монети номінальною вартістю 5 і 10 гривні вводитимуться в обіг у 2019 – 2020 роках (точну дату Національний банк повідомить).

Українці зможуть розраховуватися одночасно і новими монетами, і банкнотами відповідних номіналів необмежений період часу – доки монети поступово не замінять

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

банкноти в обігу. Тобто, паперові гроші номіналом 1, 2, 5 і 10 гривні будуть в обігу паралельно з металевими, до останньої паперової гривні.

Вилучати з обігу банкноти номіналом 1, 2, 5 та 10 гривень Національний банк не буде, але припинить друкувати ці банкноти та додатково поповнювати ними грошовий обіг.

Причинами заміни грошових знаків є:

- 1 млрд грн заощадить державі, така заміна з урахування строку служби монет;
- 20 років – строк служби монет, банкноти низьких номіналів перебувають в обігу незначний проміжок часу;
- метал непридатний до обігу монет переплавляється;
- нові монети – невеликі, легкі та зручні для розрахунків;
- заміна банкнот низьких номіналів на монети наблизить Україну до практики Європейського Союзу, де існують монети номіналом 1 та 2 євро;
- розвиток безготівкових розрахунків.

Директор Департаменту грошового обігу Національного банку України Віктор Зайвенко повідомив, якщо говорити про технічні характеристики та дизайн нових обігових монет, то можна сказати що вони матимуть сріблястий колір, будуть невеликими, легкими та зручними для розрахунків. Працюючи над їх дизайном, було вирішено - бути послідовними та зберегти портрети видатних українських особистостей, які зображені на відповідних банкнотах. На аверсі монет зображено малий Державний герб України (тризуб), номінал, назву країни-емітента (Україна) в обрамленні давньоруського орнаменту. Під час автоматизованого перерахування монет на спеціальному обладнанні для їх ідентифікації використовуються технічні характеристики – розмір та вага, а також так званий електромагнітний підпис – електронний сигнал, характерний для того чи іншого матеріалу. [2]

Відповідні норми містяться у Постанові Правління Національного банку України "Про оптимізацію обігу монет дрібних номіналів", якою передбачається:

1. Національний банк України припиняє карбувати монети номіналами 1, 2, 5 та 25 копійок. Водночас усі ці номінали розмінних монет і надалі залишатимуться в обігу. Проте у подальшому готівковий обіг не буде поповнюватися новими монетами зазначених номіналів.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

2. Монети номіналами 1, 2, 5 та 25 копійок продовжуватимуть виконувати функцію засобу платежу (грошова одиниця України – гривня – і надалі дорівнюватиме 100 копійкам).

3. Для спрощення розрахунків встановлюватимуться правила заокруглення загальної суми покупки:

- сума, що закінчується від 1 до 4 копійок, заокруглюється в сторону зменшення до найближчої суми, яка закінчується на 0 копійок;

- сума, що закінчується від 5 до 9 копійок, заокруглюється в сторону збільшення до найближчої суми, яка закінчується на 0 копійок.

4. У разі наявності у покупця монет дрібних номіналів він і надалі може ними розраховуватися, а у разі наявності таких монет у продавця, він може видати покупцеві решту цими номіналами.

5. Під час безготівкових розрахунків заокруглення не здійснюватиметься.

6. Населення і надалі зможе використовувати розмінні монети дрібних номіналів, а торговельна мережа – встановлювати маркетингові ціни, які закінчуються на 99 коп.

Ціни від запровадження заокруглення не зміняться, а отже реалізація цієї ініціативи не призведе до подорожчання товарів та послуг. Запровадження правил заокруглення не матиме впливу на інфляцію як прямо, так і опосередковано, оскільки йдеться про правила заокруглення всіх товарів у чеку, а не про ціни на окремі товари.

Підсумок цієї реформи - зникне майже 47% від загальної кількості монет в обігу – це понад вісім мільярдів монет дрібних номіналів. Тимчасом, більш ніж один мільярд банкнот буде замінено монетами. Тож середня кількість монет, що припадають на одного українця, скоротиться вдвічі, а банкнот в обігу стане на 40% менше. [2].

Отже, рішення Національного банку спрямовані на підвищення зручності та спрощення повсякденного використання готівки українцями, а також на стимулювання безготівкових розрахунків у країні.

Література:

1. Грошова реформа // Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. — К., 2016.
2. Основні засади грошово – кредитної політики на 2018 рік та середньострокові [Електронний ресурс] / НБУ // Від 12 вересня 2017 – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=55564681>

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

*Кухар Діана,
студентка III курсу.
Керівник Чернега І.Г.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

В даний час відбувається поширення обсягів використання криптовалюти в світі, як абсолютно нового, інноваційного платіжного інструменту XXI століття, тому питання розвитку та використання цього платіжного засобу в Україні потребують подальших досліджень.

Сьогодні існує дуже велика кількість криптовалют. Ринок криптовалют успішно функціонує і дає можливість проаналізувати динаміку вартості, попиту та пропозиції близько 90-100 різних криптовалют. Серед найбільших за обсягом капіталізації криптовалют такі, як: Bitcoin, Ethereum, Ethereum Classic, Dash, Ripple, Monero, Litecoin, NEM, Augur, MaidSafeCoin та інші [2]. Найпоширенішою і найдорожчою криптовалютою є біткойн [4]. Ця віртуальна валюта має переваги у тому, що є децентралізованою, всі операції з її участю анонімні, а центр емісії відсутній. Біткойни можна отримати в результаті прийняття оплати за надані товари та послуги або через купівлю безпосередньо у іншого власника. Ще одним способом отримання цифрової валюти є майнінг. Він полягає в тому, що на комп'ютери користувачів, які знаходяться в різних точках планети, встановлюють спеціальне програмне забезпечення за допомогою якого в результаті вирішення певних математичних завдань створюються біткойни [3].

Біткойн подібний до електронних грошей, але саме принципи повної анонімності, відсутності контролю і обмеженого випуску відрізняють його від роботи електронних платіжних систем. Однією з головних переваг цієї валюти є те, що вона захищена від інфляції, оскільки процедура емісії запрограмована на зменшення кількості віртуальних грошей в обороті.

У 2011 році американська компанія випустила готівкові біткойни у вигляді монет декількох номіналів і позолочених злитків, які стали предметом колекціонування і сьогодні мають велику інвестиційну цінність [4]. Мережа біткойнів заснована на «блокчейні» (ланцюжку блоків) і є публічним реєстром, який зберігає дані про всі транзакції системи. Дані транзакції захищені електронними підписами користувачів – учасників мережі, які видобувають біткойн чи проводять з ними будь-які операції.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Зовнішньо система працює аналогічно будь якій електронній платіжній системі, наприклад, Webmoney. Проте серед недоліків криптовалюти можна назвати те, що у випадку втрати пароля або доступу до електронного гаманця наявна криптовалюта буде повністю втрачена. Привабливим для інвесторів є і те, що на курс біткойнів не впливають політичні умови або діяльність Центральних банків країн. Курс такої валюти залежить тільки від попиту та пропозиції на неї.

За 8 років існування ця криптовалюта набула значного поширення в інтернет-просторі. Кількість компаній, які приймають платежі біткойнами з кожним днем збільшується. Серед них «VirginGalactic», «The New York Times», «CNN», «Reuters», «Zynga», «Overstock» і «Tiger Direct», а також американські підрозділи організації «Червоний Хрест», які приймають пожертви у біткойнах. Достатньо потужним поштовхом у розвитку системи «Bitcoin» стало її включення як одного зі способів оплати товарів до найбільшого світового онлайн-магазину «eBay», що відбулося в квітні 2015 року [3].

Незважаючи на те, що на початку свого розвитку біткойн був локальною криптовалютою, яка використовувалася тільки обмеженим колом людей (його засновниками та пов'язаними з ними особами), за кілька років він перетворився на систему світового рівня. Сьогодні окрім бірж, обмінників та інтернет-ресурсів операції з біткойнами проводять й деякі магазини та сервісні центри. Вони приймаються до оплати в багатьох ресторанах і готелях ряду країн світу. Відомі навіть випадки видачі заробітної плати державним службовцям США в біткойнах. У кількох азіатських країнах біткойни використовують як альтернативу банківським рахункам і пластиковим карткам, оскільки банківське обслуговування в цих країнах досить дороге [4].

У 2015 році Європейський суд звільнив біткойни від оподаткування, чим фактично визнав її повноцінною грошовою одиницею. Біткойн – це своя власна валюта інтернету. Нею можна розраховуватись, і навіть зберігати як заощадження. Також інтерес до криптовалют створюють інвестиційні можливості [1].

На сучасному етапі розвитку світової економіки використання криптовалюти значно розширюється, про що свідчить досвід закордонних партнерів.

Міжнародна практика використання криптовалюти свідчить про те, що держави по-різному ставляться до її впровадження в обіг. Пояснюється це передусім новизною даного інструменту та відсутністю єдиного визначення категорії «криптовалюта», яка б розкривала її економічну сутність.

Зацікавленість до цифрових валют значно поживається в Україні. Спричиняє це криза вітчизняної банківської системи, нестабільність гривні, мінливий курс валют та інші соціально-економічні труднощі, які сконцентровані на фінансовій системі України. В Україні справжня популярність криптовалют розпочалася у 2014 році, коли ентузіастами було створено громадську організацію, що має на меті поширення, розвиток та вивчення біткойнів та інших віртуальних валют на території нашої держави – Bitcoin Foundation Ukraine (BFU) [5]. Приблизно в цей час також почали з'являтися перші компанії та агенції, зокрема які пропонували фізичний обмін криптовалют за готівку, а також здійснення грошових онлайн-операцій. За словами власників даних структур, фізичним особам, що досі не стикалися з такого типу транзакціями, ризиковано і технічно непросто здійснювати їх самостійно, саме тому подібного роду компанії беруть на себе роль своєрідного посередника, за що і отримують оплату у вигляді певних відсотків від загальної суми транзакції – подібно до звичайних банків.

Як і в інших пострадянських державах, в Україні біткойн ще не отримав широкого поширення, хоча в інтернет-сфері використовується досить активно. У нашій країні досить проблематично використовувати дану валюту в повсякденній діяльності, оскільки неможливо оплачувати нею товари чи послуги. Лише одиниці українських онлайн-магазинів і підприємств вказують на своїх сайтах про те, що приймають криптовалюту як форму оплати.

У листі НБУ № 29-208/72889 від 08.12.2014 р. зазначено, що емісія грошової валюти Bitcoin не має ніякого забезпечення і юридично зобов'язаних за нею осіб, не контролюється державними органами будь-якої країни. НБУ також підкреслює, що уповноважені банки не мають правових підстав для зарахування іноземної валюти, отриманої від продажу біткойнів за кордон і застерігає фізичних і юридичних осіб від використання цієї валюти. Національний банк керується й тим, що Європейське банківське управління закликала банки ЄС утриматися від операцій з криптовалютами, в тому числі й біткойнами, доки не буде створена система правил, яка зможе запобігти потенційним зловживанням [4]. Незважаючи на все це, Україна входить у топ-5 країн світу за кількістю користувачів різними біткойн-гаманцями. Причиною цього є факт значної популярності біткойнів серед українських ІТ-фахівців, які активно інвестують у дану валюту [2]. У 2016 році юридична компанія «Axon Partners» стала першою українською компанією, що внесла біткойни в свій статутний капітал. З 19 грудня 2016 року Українська біржа запустила торгівлю ф'ючерсними контрактами на індекс Bitcoin. Специфікація контрактів зареєстрована в НКЦПФР. Це фактично

перший регульований ринок в світі, який запропонував ф'ючерсні контракти на біткойн.

4 вересня 2017 року, почалося відкрите тестування в країні системи криптоматів - автоматів з продажу Bitcoin в Україні. Перші 6 криптоматів вже встановлені і працюють в Києві. Три з них встановлені на Лівому березі. Крім того, апарати поставили біля станцій метро Кловська, Палац Спорту, а також на Повітрофлотському проспекті.

Станом на січень 2018 р. вартість біткойнів на українському ринку становить в межах 184180,46 за біткойн [5]. Незважаючи на впевненість Ліхачова М. (радника АТ «Спенсер і Кауфманн») у тому, що такі передові технології, як електронна готівка, рано чи пізно прийдуть і в Україну, ставши звичним способом для взаєморозрахунків більшості громадян [5], я вважаю, що через слабкість сучасного українського фінансового ринку та наявність безлічі інших проблемних аспектів соціально-економічного середовища така масова поширеність віртуальних валют з'явиться ще не скоро, чого не можна сказати про світовий ринок.

Література:

1. Що таке біткоїн? // Invest-Program – прибуткове інтернет-інвестування. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://invest-program.com.ua/shho-take-bitkoin/>
2. CryptoCurrency Market Capitalizations. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://coinmarketcap.com>
3. Куцевол М.А. Поняття та економічна природа криптовалюти / М.А. Куцевол, О.А. Шевченко-Наумова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf>
4. Ліхачов М. Скромна чарівність біткоіна: українські реалії використання крипто валют / М. Ліхачов // Forbes Україна. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://forbes.net.ua/ua/opinions/1428255-skromnacharivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi-vikoristannya-kriptovalyut?utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=skromna-charivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi-vikoristannya-kriptovalyut
5. Bitcoin: як в Україні використовують криптовалюту // Конкурент – ділове інтернет-видання Волині. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://konkurent.in.ua/news/golovna/12240/bitcoin-yak-v-ukrayinivikoristovuyut-kriptovalyut.html>

ФІНАНSOVA СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

*Мазур Ольга,
студентка II курсу.
Керівник Чернега І.Г.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Фінансова стабільність – це стан фінансової системи, за якого вона здатна належним чином виконувати основні функції, такі як фінансове посередництво та здійснення платежів, а також протистояти кризовим явищам. Фінансова система вважається стабільною, якщо:

- 1) вона ефективно перерозподіляє ресурси від власників заощаджень до інвесторів,
- 2) фінансові ризики ретельно оцінюються та адекватно управляються,
- 3) фінансова система здатна абсорбувати шоки без значних негативних наслідків.

В Україні можна спостерігати нестабільну економічну ситуацію. Адже після подій 2013-2014 рр. гривня почала різко обезцінюватися. Це погіршало фінансову стабільність і економічну ситуацію. А уже в 2016-2017 рр., ситуація дещо стабілізувалася. Якщо аналізувати 2017 рік, то макроекономічне середовище залишалось в цілому сприятливим для банківського сектору, хоча припинення торгівлі з неконтрольованими територіями і призвело до вповільнення економіки. [1]

Один із негативних наслідків блокади для банківського сектору – повільніше відновлення доходів та прибутків низки великих підприємств, що віддаляє нормалізацію їхнього боргового навантаження. Реальні доходи населення відновлюються завдяки зниженню інфляції та суттєвому підвищенню мінімальної заробітної плати. [2]

Це підвищує привабливість споживчого кредитування для банків.. Націоналізація Приватбанку, вирішила системну проблему, проте створила довгостроковий виклик, бо частка держави у банківському секторі сягнула 56% за чистими активами та 62% за депозитами населення. Після цього довготривалого процесу держава взяла курс на пенсійну й земельну реформи, приватизацію та боротьбу з корупцією. В даній ситуації важливо мати фінансову підтримку МФВ прийнятні до 2019 року, для успішного проведення цих реформ. Щодо банківської системи, то операційна ефективність державних банків є вкрай низькою, дедалі більшу частину процентного доходу складають купонні платежі за ОВДП, якість кредитних

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

рішень сумнівна, а чіткі бізнес-моделі до цього часу не розроблено. Відтак ключовим у реформуванні держбанків стає ухвалення закону, який запровадить незалежні наглядові ради та виведе банки зі сфери впливу політичних інтересів. Але на жаль цей закон, не реалізований і не введений на розгляд до Верховної Ради України. У 2017 році є висока частка непрацюючих кредитів, яка сягає близько 57%. Обслуговування більшості цих кредитів уже ніколи не буде відновлено, тому їх доцільно повністю зарезервувати та списати. Для цього необхідно внести зміни в законодавство, щоб усунути негативні податкові наслідки для банків. Фінустановам слід активніше реструктурувати кредити добросовісним позичальникам, фінансовий стан яких відновлюється. Таким чином банківський сектор на початку 2017 р. є прибутковим, зростають чисті процентні доходи і відновлюється попит населення й бізнесу на банківські послуги. [2]

Основні ризики банківського сектору:

- Кредитний ризик знижується повільно. Населення й бізнес поступово відновлюють платоспроможність, що дає змогу видавати нові кредити з низьким ризиком неповернення.

-Ризик достатності капіталу знизився завдяки націоналізації та докапіталізації Приватбанку. Ощадбанк та Укрексімбанк також отримали додатковий капітал від уряду, оскільки якість їхніх активів знизилася після діагностичного обстеження. .

- Ризик ліквідності продовжував знижуватися завдяки тому, що продовжується приплив депозитів населення та суб'єктів господарювання до банківського сектору. Достатній рівень ліквідності дозволяє банкам надалі знижувати відсоткові ставки за депозитами.

-Юридичний ризик за останні півроку збільшився через низку суперечливих судових рішень стосовно банків-банкрутів. Покращення законодавства незначні. Більшість необхідних для розвитку фінансового сектору законів залишаються без розгляду. Юридичний ризик найбільше перешкоджає банкам відновлювати кредитування.

- Валютний ризик залишається помірним, адже більшість негативних наслідків девальвації гривні у кризовий період уже реалізовано. Водночас рівень доларизації активів та пасивів банків досі високий. Це створює потенційні ризики для фінустанов та позичальників у разі девальвації.

-Ризик прибутковості суттєво зменшився завдяки зростанню операційних доходів банків та суттєвому зниженню відрахувань до резервів. [1]

Цих всіх ризиків можна уникнути правильній фінансовій й економічній політиці. У 2017 р. почав діяти закон України «Про споживче кредитування». Закон повинен забезпечити захист прав як позичальників, так і кредиторів, передусім завдяки наданню споживачам повної інформації про умови і вартість кредитів, необхідної для прийняття рішення. На виконання Закону НБУ затвердив нові правила розрахунку банками повної вартості споживчого кредиту для позичальника та реальної річної ставки за договором. Також НБУ встановив вимоги до посередників у споживчому кредитуванні, зокрема до їхніх знань та репутації. Кредитні посередники повинні укласти з банком посередницький договір, а банк – оприлюднити цю інформацію на власному сайті. Посередники зобов'язані надавати споживачам банківських послуг повнішу інформацію про банки, їхні продукти, умови отримання кредитів, а також будуть за неї відповідальні перед споживачами. Це повинно сприяти підвищенню прозорості ринку споживчого кредитування в Україні та його розвитку. Якщо споживче кредитування в країні підвищиться, то економічне становище в країні стане більш-менш стабільним. Окрім банківського сектору існують також зовнішні ризики. Але вони суттєво зменшились завдяки радифікації угоди з ЄС, і з наданням Україні безвізового режиму. Але все ж таки ймовірність нестабільної ситуації є можливою- це пов'язано з зовнішнім боргом, та з конфліктом на Донбасі. Щодо боргу, то це є великою проблемою для держави, адже це є залежністю від фінансової підтримки з боку Європи, що суттєво зменшує наші фінансові права. Ситуація на Донбасі є дуже нестабільною, і в даній ситуації, майже всі доходи держави ідуть на військове озброєння, таким чином країна стає економічно ослабленою. Аналізуючи всю цю ситуацію можна зробити висновок, що головними причинами нестабільної ситуації в Україні є банківський сектор, залежність від кредитів МФВ і військові дії на Донбасі. [2]

Отже, щоб підвищити фінансову стабільність в країні потрібно: по-перше, відмовитись від фінансових кредитів від МФВ, по –друге, підвищити власний дохід держави, завдяки проведенню економічно вигідних реформ, по-третє, стабілізувати гривню, по-четверте, модернізувати банківську систему та збільшити прибутку від держбанків та фінансових установ, шляхом проведення реформ, по-п'яте організувати підготовку фінансових фахівців. Тільки після виконання всіх умов, Україна стане потужною фінансовою державою і зможе конкурувати із європейськими державами.

Література:

1. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=32236491
2. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32278664

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ

*Чернега Ірина Григорівна,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Головною метою розвитку економіки України є створення такої банківської системи, яка б задовольняла вимоги клієнтів, інвесторів, а також була надійною та стійкою в умовах політичних та економічних криз. Сучасний хід розвитку монетарної системи в Україні, як і в усьому світі, свідчить про те, що фінанси набули самодостатнього значення [2, с. 180]. Ефективна банківська діяльність позитивно впливає на оздоровлення економіки, відтворення національного виробництва, створення належних умов для здійснення підприємницької діяльності. Основною метою банківської діяльності є отримання прибутку, що утворюється як різниця між відсотками та іншими доходами, котрі одержують за активними операціями, та відсотками й іншими видатками, що банк виплачує відповідно до залучених грошових ресурсів. Саме мета отримання прибутку спонукає банки до вдосконалення традиційних і впровадження нових банківських операцій і технологій, що створює можливість до підвищення рентабельності діяльності та водночас до збільшення її ризиковості. У сучасному середовищі суб'єкти господарської діяльності через банківський сектор забезпечують потребу у широкому спектрі банківських операцій. Система обліку банку включає фінансовий, управлінський та податковий облік, що ґрунтується на єдиній інформаційній базі первинного обліку, відрізняючись цілями, об'єктами обліку, колом користувачів облікової інформації, роллю в управлінні установою, формою та періодичністю подачі даних.

Відповідно до Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України (Постанова Правління НБУ від 30 грудня 1998 р. № 566 (зі змінами та доповненням)) «бухгалтерський (фінансовий) облік забезпечує своєчасне та повне відображення всіх операцій банку та надання користувачам інформації про стан активів і зобов'язань, власний капітал, результати фінансової діяльності та їх зміни» [1]. Організація бухгалтерського обліку – це система правил, яка забезпечує процес збирання, опрацювання, використання, аналізу та зберігання облікової інформації для виконання функцій банків.

Фінансовий облік в банках України – це складова системи обліку, що включає сукупність правил, методик та процедур обліку для виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передавання інформації про

операції банку зовнішнім користувачам, а також внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень.

Метою фінансового обліку є складання і надання фінансової інформації про господарську діяльність для забезпечення потреб насамперед зовнішніх користувачів [3, с. 15].

Фінансовий облік ведеться безперервно з моменту реєстрації банку до його ліквідації із застосуванням програмного забезпечення, за допомогою якого в автоматизованому режимі здійснюються збирання, передавання, систематизація та оброблення інформації. Банки самостійно обирають систему та підсистеми фінансового обліку, виходячи з потреб управління банком, обсягу банківських операцій. Банки як фінансові посередники мають свої особливості. Розвиток економіки безпосередньо впливає на банківську діяльність і на побудову фінансового обліку в банках. Діяльність комерційних банків регулює Національний банк, який розробляє правила та методичку ведення фінансового обліку в банках. Організація обліку та фінансової звітності в установах банків регламентуються нормативно-правовими актами НБУ, які видаються у формі постанов правління НБУ а також інструкцій, положень, правил. Повнота та достовірність операцій, відображених в обліку, значною мірою залежать від облікової політики.

Облікова політика банку – це сукупність визначених у межах чинного законодавства принципів, методів і процедур, що використовуються банком для складання та подання фінансової звітності. У кожному банку розроблено положення про облікову політику банку, яке затверджується наказом або розпорядженням до початку нового календарного року і доводиться до відома всіх філій та відділень банку. Відповідно до положення про облікову політику банку встановлюється порядок ведення бухгалтерського обліку операцій, які здійснює банк, особливості організації та ведення фінансового обліку банку.

У період кризи соціально-економічна система України переживає глибокий економічний спад, який супроводжується падінням доходів населення. Для банківської системи наслідки кризи означають проблеми із залученням коштів фізичних осіб, оскільки значна частина спрямовується на споживання, а не на заощадження. Існує залежність кредитної активності банків та обсягів кредитування від величини доходу на душу населення. Найголовнішою функцією банків є кредитна. Вони надають позики суб'єктам підприємницької діяльності, але акцентують увагу лише на цьому напрямі діяльності, що збільшує ризик непогашення кредитів, що особливо є актуальним для

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

сучасного стану реального сектору в українській економіці [3, с. 35]. З огляду на економічну та політичну нестабільність в Україні найкращою гарантією повернення депозиту є його законодавче забезпечення, оскільки у разі виникнення негативних явищ джерелом повернення депозиту є Фонд гарантування. Основною причиною банківських банкрутств є неповернення раніше виданих кредитів.

Доцільно контролювати якість роботи комерційних банків стосовно формування та використання депозитного та кредитного портфелів. Необхідність контролю за діяльністю комерційних банків зумовлена тим, що в умовах ринку йде жорстока конкурентна боротьба між банками. Ефективна господарська діяльність можлива за умови забезпечення доступу учасників ринку до фінансової інформації, яка дає змогу обґрунтувати висновки щодо своєї діяльності і ділової активності.

Джерелом достовірної інформації про фінансово-економічний стан є дані фінансового обліку, без яких неможливо досягнути оптимізації ринкових процесів та раціонального функціонування економіки. Фінансовий облік у банках повинен забезпечувати своєчасне надання правдивої порівняльної інформації про активи, зобов'язання, фінансовий стан та результати діяльності банку, а також давати можливість прогнозування і визначення стратегії розвитку діяльності банку. В сучасних умовах актуальним залишається питання ефективної взаємодії банківських депозитних ресурсів та функціонування кредитного потенціалу, а надання послуг на кредитному ринку допоможе вивести економіку з кризи. Одними із пріоритетних напрямів банківської діяльності є збільшення обсягу капіталу та поліпшення наслідків банківських ризиків, забезпечення захисту інтересів вкладників, підвищення рівня рентабельності, фінансової стабільності банків [2, с. 358]. Значення комерційних банків як головних суб'єктів грошово-кредитних відносин у суспільстві визначається їхніми можливостями залучати тимчасово вільні кошти та спроможністю ефективно використовувати фінансові ресурси для задоволення потреб реального сектору економіки. Від правильного ведення обліку залежать розміщення та використання всіх банківських ресурсів. Від здатності банківської системи забезпечувати потреби суб'єктів господарювання необхідними грошовими ресурсами значною мірою залежать перспективи подолання спаду вітчизняної економіки та її подальшого зростання.

Література:

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України : Постанова Правління НБУ від 30 грудня 1998 р. № 566 (зі змінами та доповненням).

2. Облік і аудит у банках : [навч. посіб.] / [О.В. Васюренко, Л.В. Сердюк, О.М. Сидоренко та ін.] ; за ред. О.В. Васюренка. – К. : Знання, 2015. – 595 с. – (Вища освіта XXI століття).
3. Шульга Н.П. Банківський контролінг: теорія, методологія, практика : [монографія] / Н.П. Шульга. – К. : Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2016. – 326 с.

ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Гулюк Юлія Сергіївна,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Протягом 2017 року ризики фіскального сектору залишалися помірними завдяки відновленню економіки, що сприяло високим темпам росту надходжень до бюджету. Ризиком наступного року є початок передвиборного циклу, що може зумовити повторні перегляди бюджету для збільшення фінансування соціальних статей. Квазіфіскальний дефіцит зберігається через докапіталізацію держбанків. Нерівномірність витрачання коштів місцевими бюджетами, що серед іншого призводить до традиційної грудневої волатильності валютного ринку. Лише запровадження довгострокового бюджетного планування може вирішити цю проблему.

Фіскальний дефіцит залишається у прийнятних межах. У 2017 році динаміка доходів та видатків державного бюджету не створювала значних ризиків для фінансової системи. Фіскальна політика уряду була стримана, тож за підсумками року запланованого розміру дефіциту буде досягнуто. У відповідності з останніми змінами до держбюджету, він становитиме близько 2.7% ВВП і відповідатиме цілям програми МВФ. Цьому сприяють зростання прибутковості підприємств, доходів громадян та помірні видатки в першій половині року. У 2017 році вагомий внесок у доходи забезпечили неподаткові надходження, зокрема дивіденди державних компаній (головно НАК “Нафтогаз України”) та конфісковані кошти оточення колишнього президента Януковича.

У жовтні відбувся репрофайлінг ОВДП у портфелі НБУ – важлива подія для управління ліквідністю державних фінансів. Облігації на 219.6 млрд грн були обміняні на нові папери з довшими термінами до погашення. Частина нових ОВДП номінальною вартістю 145.2 млрд грн має плаваючу ставку, прив’язану до інфляції. Це підвищить мотивацію уряду сприяти ціновій стабільності.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

У 2017 році зберігався квазіфіскальний дефіцит – елемент, що прямо не впливає на дефіцит державного бюджету, проте, як і бюджетний дефіцит, призводить до зростання державного боргу. Основна складова квазіфіскального дефіциту – емісія ОВДП для докапіталізації держбанків. За 11 місяців 2017 року на це витрачено 48.9 млрд грн (1.7% ВВП). НБУ очікує, що докапіталізація держбанків триватиме. Приватбанк додатково може потребувати капіталу на 16 млрд грн – другий транш із загальної суми 38.5 млрд грн, визначеної проведеним після націоналізації аудитом. Ощадбанк також потребує докапіталізації через зниження якості кредитів, виданих великим бізнес-групам, та знецінення застави за такими кредитами.

Відповідно до ухваленого закону про державний бюджет на наступний рік, сукупні доходи мають зрости на 18.5% р/р, видатки (разом з кредитуванням) – на 17.3%, а дефіцит становитиме 2.5% ВВП. Заплановано зростання податкових надходжень на 20.5%. Така ціль є амбітною, тому існують ризики неповного виконання плану. Також такі орієнтири свідчать, що нинішній рівень фіскального навантаження на суб'єктів економічної діяльності збережеться.

Підвищення мінімальної заробітної плати (МЗП) на 16.3% від початку 2018 року прийнятне. Але протягом року її можуть переглядати знову. Рішення про це слід приймати тільки з урахуванням ґрунтовного аналізу балансу переваг (додаткові доходи бюджету та Пенсійного фонду, детінізація трудових відносин) та недоліків (зростання фіскального навантаження на бізнес, зокрема МСБ, прискорення інфляції).

Протягом 2017 року розпочато пенсійну, освітню та медичну реформи, трансформовано програму житлових субсидій. Це зумовило необхідність докорінно змінити підходи до формування видаткової частини бюджету. Зважаючи на те, що кілька фундаментальних реформ проводитимуть одночасно, сукупний вплив на бюджет складно оцінити, тож протягом 2018 року може виникнути потреба в істотному перегляді планів бюджетних видатків.

Одне з завдань пенсійної реформи – поступове зменшення дефіциту Пенсійного фонду. Однак в короткостроковому періоді він може збільшитися. Це відбудеться в тому випадку, якщо у 2018 році темп зростання надходжень від ЄСВ буде нижчим, ніж у поточному році. Підвищення мінімальної пенсії за віком та осучаснення пенсій у жовтні призвели до збільшення щомісячних витрат на пенсійні виплати на суму близько 7 млрд грн. Приросту фонду зарплат та пов'язаного зростання ЄСВ може не вистачити, щоб надходження до ПФУ зростали очікуваними темпами, а дефіцит фонду скорочувався.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Концентрація фіскальних витрат наприкінці року створює макроекономічні ризики. Рівень бюджетних видатків у грудні суттєво перевищує середньорічні показники. Це призводить до значних коливань залишків на ЄКР, що зменшує ефективність грошово-кредитної політики, створюючи додатковий інфляційний та девальваційний тиск. Неритмічні витрати бюджетних коштів та різкі перепади залишків на ЄКР – значною мірою результат політики місцевих бюджетів. Це пов'язано з низьким темпом реалізації інвестиційних проектів, унаслідок чого терміни фінансування капітальних вкладень зсуваються на кінець року. Перехід до рівномірного розподілу витрат вимагає якісного середньострокового бюджетного планування та зміни підходів до управління ліквідністю державного та місцевих бюджетів. Без принципових змін за цими напрямками груднева волатильність на валютному ринку буде регулярно повторюватися.

Література:

1. Звіт про фінансову стабільність 2017 [Електронний ресурс]/ Національний Банк України. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=73>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України.- [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>.

СЕКЦІЯ IV

«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

*Залізо іржавіє, не знаходячи собі застосування,
стояча вода цвіте, а на холоді вкривається кригою, розум же людини,
не знаходячи собі застосування, хиріє.
Хоча б над тобою було сто вчителів – вони будуть безсилі, якщо ти не
зможеш сам змусити себе до праці і сам вимагати її від себе.*

В. Сухомлинський

**МАРКЕТИНГ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ВНЗ –
ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ЙОГО УСПІШНОСТІ В УМОВАХ
СЬОГОДЕННЯ**

*Любов Фенчак,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики початкової освіти.
Мукачівського державного університету*

Майбутнє України багато в чому зумовлюється її системою та якістю освіти, а освіченість, компетентність та професіоналізм сучасних педагогів виступають важливими факторами подальшого розвитку суспільства. На ринку послуг вищої освіти ми спостерігаємо ситуацію, яка спричинена негативною демографічною тенденцією, що виражається у суттєвому зниженні кількості випускників шкіл, а відтак і кількості вступників до вишів; пропозиція освітніх послуг перевищує попит; формується диференційований попит на освітні послуги. Такі умови розвитку ринку послуг у сфері освіти призвели до посилення конкурентної боротьби між ВНЗ, істотно змінилися вимоги і цінності споживачів. Всі ці фактори диктують необхідність організації та ведення освітнього маркетингу і рекламної діяльності вузів різних ступенів акредитації. Тому сьогодні ВНЗ необхідно грамотно формувати стратегії і тактики маркетингової та комунікаційної діяльності.

Професійний і продуманий підхід до засобів просування освітніх послуг до споживача, формування планів маркетингової стратегії та комунікаційної діяльності, проведення маркетингових досліджень, ефективна організація рекламної діяльності – є факторами і ресурсами успішного розвитку навчального закладу [3].

Упродовж останніх років активно досліджується дана проблема. Цікавими для нашого дослідження є теоретичні та практичні аспекти маркетингу в освіті, що відображені в роботах таких науковців як Т. Оболенська, Г. Міщенко, І. Мороз, О. Панкрухин, В. Сиченко, С. Телетова, О. Чорний та ін.

Проведені нами дослідження, дають можливість узагальнити визначення основних понять, що стосуються даної теми. С. Телетова відмічає, що освітня послуга – це комплекс навчальної і наукової інформації, що створюється у процесі діяльності педагогічного колективу навчального закладу і передається учню, студенту чи слухачу у вигляді суми знань загальноосвітнього та спеціального характеру, а також практичних навичок для подальшого застосування у професійній роботі з метою задоволення різноманітних потреб особистості, суспільства, держави. Відповідно поняття «освітній маркетинг» вона трактує як один із напрямів діяльності з управління

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

навчальним закладом в умовах ринкової економіки, який забезпечує дослідження попиту на освітні послуги та певні знання понад встановлені державою стандарти, впливає на розвиток освітніх потреб громадян шляхом розроблення й впровадження концепції надання їм якісного освітнього продукту. Від освітнього відрізняють педагогічний маркетинг і трактують його як вид діяльності, спрямований на вивчення освітнього середовища, створення та розвиток ринку освітніх послуг й стимулювання попиту на них [6]. О.Радіонов, досліджуючи аспекти маркетингу освітніх послуг, зазначив, що маркетинг освіти слід визначити як засіб, за допомогою якого ВНЗ активно інформує і просуває свої цілі, цінності і продукти абітурієнтам, їх батькам, персоналу і суспільству. ВНЗ здійснюючи виробництво продуктів суспільного користування, одночасно на двох ринках (на ринку освітніх послуг та на ринку праці), яким пропонує один і той же продукт у вигляді надання освітніх послуг [2].

Тому розвиток маркетингу освітніх послуг в наші дні особливо важливий, оскільки інтелектуальний потенціал стає вирішальним фактором розвитку сучасного суспільства. І на сучасному етапі реформування системи вищої освіти необхідно враховувати важливі дві домінанти: перша-компетентність випускника ВНЗ повинна відповідати потребам ринку праці, по-друге-система освіти має бути адаптована до умов дефіциту державного бюджетного фінансування.

Основним видом діяльності установ освіти є створення й надання освітніх послуг певного виду, споживачами яких є учні й студенти, і, водночас, представляє результати своєї діяльності на ринку праці, споживачами яких є підприємства й організації різних галузей економіки. Тому у цій сфері йому доводиться конкурувати з іншими навчальними закладами, що надають такі ж послуги. І для підтримки конкурентоспроможності потрібно грамотно та ефективно презентувати навчальний заклад на ринку освітніх послуг. При цьому важливу роль відіграє думка громадськості про освітні послуги, що надає навчальний заклад, яка формується на основі таких критеріїв, як: затребуваність освітніх послуг; співвідношення ціни та якості додаткових освітніх послуг; унікальність освітніх пропозицій тощо. На затребуваність освітніх послуг навчального закладу найбільше впливає їх якість, яку громадськість зазвичай оцінює за рейтинговими показниками – зв'язки з вітчизняними та закордонними навчальними закладами; наявність сучасно обладнаних навчальних профільних кабінетів; участь та перемоги учнів у міських, районних, обласних заходах, конкурсах, виставках, результати зовнішнього незалежного оцінювання, участь у освітніх проектах, кваліфікаційний рівень працівників, тощо.

Маркетинг у сфері вищої освіти пов'язаний з поширенням ідеї освіти та потребує розробки відповідної стратегії. Говорячи про стратегію маркетингової діяльності вищого навчального закладу, відзначимо, що вона включає аналіз можливостей і загроз ринку, конкурентів, сильних і слабких сторін і на основі такого аналізу формулює власні конкурентні переваги. Стратегія маркетингу освітніх послуг повинна включати: конкретні цілі та завдання ВНЗ, опис його цільових аудиторій і споживачів, опис процедур, конкурентних переваг освітніх програм навчального закладу, з якими він виходить на ринок освітніх послуг [3]. Дані положення стратегії маркетингу вищої освіти мають розроблятися на достатньому рівні і бути готовими до практичного їх використання в поточній діяльності закладу освіти. Для ефективного його просування необхідно використовувати різні маркетингові комунікаційні технології, об'єднуючи їх у систему продуманих стратегічно вибудованих дій. Кожна комунікаційна технологія, будь то реклама або зв'язки з громадськістю, прямий маркетинг або ярмаркова і виставкова діяльність, має свої особливості впливу на споживачів. Об'єднання різних комунікаційних технологій у систему інтегрованих маркетингових комунікацій дозволяє посилити ефективність кожної з них і, звичайно ж, загальну результативність [4]. Ці дії в першу чергу повинні бути спрямовані на створення позитивного іміджу ВНЗ і таким чином вивести його на новий рівень на ринку освітніх послуг.

Кожен вид маркетингових комунікацій має свої особливості, але усі вони доповнюють одна одну, утворюючи систему маркетингових комунікацій. При цьому основними функції маркетингових комунікацій є: інформування цільової аудиторії про товар (освітні послуги), його переваги стосовно конкурентних товарів, властивості та якості; про діяльність університету та його політику; отримання зворотної інформації про стан ринку праці та ринку освітніх послуг тощо; переконання цільової аудиторії в її рішеннях на користь позитивного ставлення до даних освітніх послуг; формування позитивного іміджу університету та його освітніх послуг на ринку. Формуючи систему маркетингової комунікації університету, крім характеристик, а саме вид освітніх послуг та етапи їх життєвого циклу.

Таким чином, маркетинг освітніх послуг вищого навчального закладу – необхідна і важлива складова його діяльності, яка впливає на престиж та статус університету. У рамках вищого навчального закладу доцільним було б створення спеціальної служби, що зможе вирішувати наступні завдання: стратегічне планування та підвищення якості існуючих освітніх послуг; обґрунтування можливості

впровадження більш гнучкої цінової політики; розвивати дистанційну систему навчання до вимог часу; вдосконалити організацію надання інформаційно-консультативних послуг споживачам; проведення маркетингових досліджень у освітній сфері.

Література:

1. Лементовська В.А. Маркетингові дослідження пріоритетів розвитку вищих навчальних закладів в сфері освітніх послуг/ В. Лементовська, Т. Бортник //Вісник Київського інституту бізнесу та технологій – 2012. – Вип.2. – С.31-35
2. Родіонов О.В. Маркетинг освітніх послуг /О. Родіонов// Вісник Хмельницького університету. – 2012. – № 5. – Т.3 – С.184-185
3. Рега М. Г. Особливості маркетингу освітніх послуг/ М. Рега // Вища школа і ринок праці: інтеграція, модернізація, інтернаціоналізація: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 19-21 жовтня 2016 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2016. – С.196-197
4. Поляк О. Вища освіта ХХІ століття: між науковим плануванням і маркетингом освітніх послуг/ О. Поляк //Вища освіта України. Теоретичний та науково-методичний часопис –2013. – Вип.2. – С.89-95

12 КРОКІВ ДО ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

*Миськів Марія,
студентка III курсу.
Керівник Пилипенко Л. О.,
викладач економічних дисциплін,
Стрийський коледж Львівського НАУ*

Якщо я б стала Міністром економіки, я б з усіх сил старалась покращити економіку України, зробити ефективною, щоб громадяни нашої держави не шукали кращої долі за кордоном, а могли повністю реалізувати себе на Батьківщині. Зараз я б хотіла назвати кілька напрямів, які я б намагалась змінити в першу чергу, а саме:

Стати країною без війни. Неможливо уявити Україну комфортною країною для життя, допоки точиться війна, гинуть люди, тому перший крок – забезпечити мир і безпеку, відновити суверенітет і захистити кордони, в тому числі – вступивши до НАТО. Можливо це не те, про що повинен думати економіст, але це дуже важливо для розвитку економіки.

Стати країною без тіньового бізнесу. Без посилюючого та легко адміністрованого податкового навантаження Україні не бачити ні збільшення бюджетних надходжень, ні іноземних інвестицій. Реформа податкового законодавства – єдиний шлях до скорочення тіньового сектора економіки. Необхідно домогтися того, щоб заплатити податки було вигідніше і простіше, ніж дати хабара.

Розвивати бізнес. Підприємництво – це невід’ємна частина розвитку ринкової економіки, це важливий фактор формування середнього класу суспільства. Важливу роль у цьому відіграють малі та середні підприємства. Підприємства малого та середнього бізнесу впливають на рівень зайнятості, слугуючи важливим джерелом створення нових робочих місць. Спостерігаючи за рівнем розвитку середнього та малого бізнесу в Україні, можна говорити про наявність низки проблем, які потрібно вирішити для їх інтенсивного розвитку.

Найбільш ефективним інструментом ринкового реформування економіки є розвиток малого та середнього бізнесу. Вони повинні стати своєрідним ресурсомобілізуючим механізмом, який функціонує у рамках структурної схеми: залучення національних ресурсів – виробництво – економічне зростання – залучення національних ресурсів. Зокрема, важливою є роль даного сектору економіки у справі збільшення кількості зайнятого населення. За рахунок відкриття власної справи та самозайнятості знижується рівень безробіття в країні та одночасно збільшується рівень доходів населення, що в свою чергу призводить до зростання сукупного попиту та знову збільшує виробництво.

Малий та середній бізнес допомагає державі вирішувати економічні (створення конкурентного середовища, функціонування приватного капіталу, привабливість для іноземних інвестицій), соціальні проблеми (створення додаткових робочих місць, вирішення проблем бідності).

Основна проблема розвитку підприємств полягає в тому, що керівники відповідних підприємницьких структур при відкритті бізнесу повинні отримати дозволи в різних державних інстанціях, що занадто бюрократизує процес створення підприємств. Тому в Україні потрібно значно спростити процес створення підприємств, що дасть змогу розвиватись підприємницьким структурам малого та середнього бізнесу.

Важливим регулятором успішного функціонування малих та середніх підприємств є кредитування. Пересічному громадянину складно отримати кредит на розвиток бізнесу навіть за наявності ефективного бізнес-плану, оскільки досить жорсткими є умови кредиту, тобто високі відсотки від суми кредиту (близько 30 %).

Збільшувати державні замовлення на кваліфіковані кадри. Ще однією проблемою з якою стикаються підприємці нашої держави є відсутність відповідних кваліфікованих кадрів. Досить поширеним явищем в сучасних умовах

ринку є вплив наукових кадрів з України, що пов'язано з низьким рівнем заробітних плат та відсутністю відповідності між попитом та пропозицією на робочі місця. Тобто в сучасних умовах виникає потреба в кваліфікованих працівниках виробничих професій, але водночас з цією тенденцією відбувається зростання кількості працівників економічної та юридичної сфери рівень яких перевищує необхідні потреби, що викликає зростання безробіття в країні. Тому вирішення даного питання потрібно здійснювати на державному рівні шляхом збільшення державних замовлень на кваліфіковані кадри виробничих професій.

Державно-приватне партнерство. Зазвичай на Заході гроші недержавних пенсійних фондів спрямовуються у проекти державно-приватного партнерства, тому що в більшості випадків у таких проектах ризики неповернення коштів, чи неуспішної реалізації проектів, може взяти на себе держава. Держава у таких проектах виступає партнером, делегує частину своїх функцій у вигляді будівництва та експлуатації інфраструктури приватному партнеру, а від нього вимагає якісного виконання робіт. Тобто безпосередньо будівництвом об'єктів інфраструктури держава не займається, а лише контролює цей процес і створює інвесторові умови для успішної реалізації таких проектів. В цьому напрямку варто рухатися і Україні.

Ремонт доріг. За даними страхових організацій, збитки економіки лише від спричинених бездоріжжям аварій сягають 50 млрд грн. Втрати власників авто внаслідок прискороеного зносу та перевитрат пального більші на порядок. Саме тому ремонт доріг є теж дуже важливий для розвитку економіки України.

Боротися з монополізмом. Останнім часом на ринку нафти й нафтопродуктів найактуальнішою темою залишалася, мабуть, тема монопольного становища компаній, які працюють на ньому. При цьому на адресу уряду неодноразово звучали закиди в неефективному управлінні держактивами в нафтовій сфері, що не дало змоги вчасно знівелювати кризові явища, які виникли на ринку. Тому потрібно боротись з монополізмом в цій сфері.

Стати цифровою країною. Впровадити електронний документообіг, перевести адміністративні послуги в електронний формат, зробити прозорою систему держзакупівель і діяльність держпідприємств. Якщо реалізувати всі бізнес-процеси державних органів, то корупції стане менше, і громадянам буде зручніше.

Боротися з корупцією, а саме підвищувати життєвий рівень громадян. Якщо підняти заробітні плати нижчому і середньому класу суспільства- це допоможе подолати корупцію на низах. Іспанський прокурор Карлос Кастресана якось сказав, що

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

для успішної боротьби з корупцією потрібно засудити сім великих корупціонерів. «Можу згадати свій досвід в Гватемалі. Для того, щоб показати наочний приклад роботи, потрібно довести до суду сім гучних справ, важливих, тобто не рядових чиновників, а високопоставлених офіцерів, поліції, депутатів, бізнесменів. Довести справи до суду і отримати вирoki . І все почне змінюватися»

Збільшення ВВП. Важливим для збільшення ВВП є розвиток агропромислового комплексу. Землеробство і скотарство — традиційний вид занять населення країни з часів Трипілля (4-2 тис. р. до н. е.). Сприятливі кліматичні умови і ґрунти України забезпечують відносно високу врожайність. Можна сказати, що розвиток сільського господарства відіграє далеко не останню роль у загальному економічному розвитку країни. Сільське господарство створює робочі місця, а також зменшує рівень бідності населення. Це галузь матеріального виробництва, що має важливе значення в забезпеченні населення продуктами, а промисловість – сировиною. Розвиток сільського господарства постає життєво важливим чинником становлення усіх секторів економіки України. Потрібно підвищувати ефективність виробництва традиційної для України експортної продукції- зернових культур, соняшника, продукції тваринництва та нарощувати потенціал у перспективних секторах світового сільського господарства: виробництво рапсу, відродження льонівиробництва. Тому потрібно сприяти розвитку аграрного сектору, а саме надавати довгострокові державні кредити з низькими відсотками, зменшити податки, а також запровадити чітку систему страхування. Також дуже важливим для збільшення ВВП є раціональне використання всіх наявних ресурсів. Потрібно розвивати всі галузі народного господарства. Основною проблемою України є відсутність НТП, застарілість обладнання, наша продукція на світовому ринку виступає неконкурентоспроможною, тому потрібно впроваджувати сучасні технології, підвищувати технічний рівень, продуктивність праці.

Підвищення рівня платоспроможності населення. Українці стали заробляти більше, але придбати на ці гроші можуть менше, це все через вплив інфляційних процесів, а також знецінення нашої валюти, реальні показники ми можемо побачити проаналізувавши нашу платоспроможність. У 2013р. українці придбали товарів на суму 110 млн грн., у 2017 р. цей показник склав 30 млн грн., проаналізувавши ці показники ми бачимо, що за останні 4 роки ми стали у 3,6 разів бідніші.

Збільшення експорту. Потрібно розвивати машинобудування, збільшувати обсяг виробництва у таких пріоритетних галузях: ракетно- космічний, літакобудуванні, суднобудуванні, інформаційних та телекомунікаційних системах, важкому

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

машинобудуванні, сільськогосподарському машинобудуванні, приладобудуванні та електротехнічній промисловості. У світі є попит на цю продукцію, але виробництво є уповільнене.

Отже, хоч зараз економіка України знаходиться на низькому рівні, її можна підвищити шляхом правильних дій, серед яких найважливішими є: збільшення ВВП; раціональне використання всіх наявних ресурсів; виведення економіки з тіні. Виконання хоча б цих 3 факторів допоможе значно підвищити економіку України, покращити життєвий рівень наших громадян.

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

*Пастушенко Н.В.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

В умовах оновлення системи вищої освіти важливого значення набуває пошук та забезпечення педагогічних умов формування професійних якостей студентів. Процес навчання у ВНЗ відбувається за схемою «Від особистості викладача – до особистості студента». Цей процес є взаємодією особистостей, де основним засобом впливу викладача є він сам не тільки як спеціаліст, а і як особистість.

Викладач навчального закладу – це особистість у викладацькому колективі, який виконує різноманітні завдання відповідно до своїх посадових обов'язків. Він здійснює процес підготовки, який уявляє собою високорозвинену, багатоаспектну систему, основними функціями, якої є виробництво, передача та розповсюдження знань. Особистість викладача ВНЗ – головний системо утворюючий блок професійної компетенції. Отже, важливого значення в контексті формування управлінських якостей студентів набуває уточнення поняття «професійна компетентність викладача ВНЗ», а також визначення структурних компонентів його професійної компетентності; виокремлення складових педагогічної майстерності викладача, які є основою його здатності формувати вище визначені якості студентів. Професійна компетентність викладача ВНЗ є складним утворенням, основними елементами якої є: професійні знання як логічна системна інформація про навколишній і внутрішній світ людини, зафіксована в її свідомості; професійні уміння як психічні утворення, що полягають у засвоєнні людиною способів і технік професійної діяльності; професійні навички – дії, сформовані в процесі повторення певних операцій і доведені до автоматизму та його професійно-особистісні якості. Структурними компонентами професійної

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

компетентності викладача визначені наступні компетентності: соціально-педагогічна (наявність теоретико-методологічної, технологічної бази та спеціально-дисциплінарних знань, правильне використання відповідних методів та організаційних форм, обізнаність щодо психофізіологічних, соціально-культурних особливостей студентського контингенту), організаційно-управлінська (наявність здатності до організації та управління навчальною та виховною діяльністю студентів, володіння основами педагогічного менеджменту з урахуванням специфіки обраної спеціальності) та рефлексивно-комунікативна (вміння мотивувати до самоосвіти, самовдосконалення, допомогти адаптувати нову отриману інформацію до системи власних поглядів, власного життєвого досвіду того, хто навчається).

Викладач ВНЗ будує процес навчання, враховуючи психофізіологічні особливості студентського контингенту і обирає оптимальні шляхи впливу на них, бере до уваги особливість студентів засвоювати стереотипи поведінки. Таким чином, він стає моделлю для наслідування, оскільки багато з того, що людина набуває в студентські роки, залишається з нею на все життя і визначає її життєву позицію. Внаслідок цього важливо, щоб викладач ВНЗ мав високий рівень соціально-педагогічної, організаційно-управлінської та комунікативної компетентностей, обрав правильний стиль управління процесом навчання, вміло оперував своїми професійно-особистісними якостями.

Ефективним процес формування управлінських якостей студентів буде у того викладача, який має високий рівень соціально-педагогічної компетентності. Використовуючи різні форми організації процесу навчання, а саме семінари, практикуми, навчальні екскурсії, самостійну роботу, консультації, конференції, гуртки, клуби викладач ВНЗ безпосередньо стимулює пізнавальну активність студентів, активізує мислення шляхом проблемної побудови навчальних занять, на яких студентам потрібно шукати способи вирішення психолого-педагогічних задач, створює умови, що спонукають проектування ситуації на власний досвід, формує уміння і знання студентів управління процесу навчання.

«Продукт» діяльності викладача ВНЗ – студент, який згідно з новими вимогами до якості професійної підготовки фахівців став активним суб'єктом навчального процесу у вищих навчальних закладах. Студент – особа, яка в установленному порядку зарахована до вищого навчального закладу та навчається за денною (очною), вечірньою або заочною, дистанційною формами навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів. Процес навчання у ВНЗ за своєю сутністю є рухом

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

студента шляхом пізнання від незнання до знання, від неповного до повнішого, ширшого і точнішого знання. У процесі навчання формуються пізнавальні, практичні вміння і навички, відбувається розвиток і виховання студентів. Слід зазначити, що студентський вік характеризується максимумом у досягненні позитивних результатів, засвоєнням стереотипів поведінки і формуванням фахової орієнтації.

Формування управлінських якостей студентів потребує значних зусиль, часу, використання спеціальних методів навчання та виховання. Науковці, які досліджували проблему формування управлінських якостей, вважають, що її ефективність забезпечується використанням інноваційних педагогічних технологій і рефлексивно-інноваційних методів. Найбільш поширеними в Україні є інтерактивні технології, ідея яких полягає в тому, що процес пізнання відбувається за умови постійної активної взаємодії всіх студентів. Залежно від мети заняття, форм організації навчальної діяльності використовуються інтерактивні технології кооперативного навчання, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань.

Технологічний концепт проектних технологій орієнтує на дієвий спосіб здобуття нових знань у контексті конкретної ситуації та їх використання на практиці. Метод проектів як технологія у сучасних умовах трансформувалася у проектну систему організації навчання, за якою студенти набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань проектів. Технологія особистісно орієнтованого навчання полягає у створенні оптимальних умов для розвитку й становлення особистості як суб'єкта діяльності і суспільних відносин, яка будує свою діяльність і стосунки відповідно до стійкої ієрархічної системи гуманістичних і буттєвих особистісних цінностей. Інформаційні технології навчання надають доступ студентам до нетрадиційних джерел інформації, створюють можливості для творчої діяльності, формування професійних навичок, можливість реалізувати нові форми та методи навчання.

Ділова гра є педагогічним засобом і активною формою навчання, яка інтенсифікує навчальну діяльність, моделюючи управлінські, економічні, психологічні, педагогічні ситуації і дає можливість їх аналізувати і виробляти оптимальні дії в подальшому. При проведенні, наприклад, ділових ігор студенти входять в роль менеджера, викладача, директора, вихователя тощо, що наближає навчання до реальної дійсності, вимагаючи від студентів взаємодії, творчості та ініціативи.

Ділова гра – це засіб розвитку професійного творчого мислення, в ході якої студент набуває здатності аналізувати специфічні ситуації і вирішувати нові для себе професійні завдання. Перевагою ділових ігор є те, що вони дозволяють: розглянути певну проблему в умовах значного скорочення часу; освоїти навички виявлення, аналізу та вирішення конкретних проблем; працювати груповим методом при підготовці та прийнятті рішень, орієнтації в нестандартних ситуаціях; концентрувати увагу учасників на головних аспектах проблеми і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; розвивати взаєморозуміння між учасниками гри. Дискусійний метод є також ефективним для формування управлінських якостей студентів, адже він обумовлений обговоренням та розв'язанням проблем, що приводить до навчання управляти веденням дискусії та приймання рішень.

Можна зробити висновок, що саме вище зазначені технології і методи організації навчального процесу, оскільки вони навчають основам менеджменту і, таким чином, сприяють формуванню управлінських якостей студентів. Хочемо зазначити, що найкращі результати у формуванні управлінських якостей буде мати той викладач, який, з одного боку, є вимогливий до себе та оточуючих; з іншого боку, є доброзичливий і ввічливий у спілкуванні, який стимулює сприятливий психологічний клімат у групі, обравши правильний стиль управління навчальним процесом.

Розглянувши авторитарний, демократичний та ліберальний стилі управління процесом навчання, ми дійшли висновку, що викладачу ВНЗ слід обирати демократичний стиль управління, оскільки саме він слугує моделлю для формування демократичних управлінських якостей студентів, адже викладач ВНЗ виховує майбутніх фахівців демократичного суспільства. І саме демократичний стиль управління процесом навчання характеризується наданням можливості студентам виявити ініціативу і відповідальність. Викладач демократичного стилю завжди з'ясовує думку студента, обговорює з ним результати виконання завдання. Він втручається в роботу студентів епізодично, за необхідності. Спілкування зі студентами проходить у формі побажань, рекомендацій, порад, заохочень за якісне, оперативне і творче виконання завдань.

Оскільки кожна особистість має бути управлінцем самоосвітньої діяльності не тільки під час навчання у ВНЗ, а й впродовж свого життя, то здатність викладача до організації та управління навчальною та виховною діяльністю студентів є ґрунтом формування управлінських якостей студентів. Для цього викладач ВНЗ у процесі навчання студентів, по-перше, передає їм знання теоретичних основ педагогічного

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

управління загалом та управління колективною навчально-пізнавальною діяльністю учнів, зокрема; по-друге, власним прикладом формує управлінські якості студентів; по-третє, викладач ВНЗ формує у студентів готовність виконувати управлінську діяльність процесу навчання під час аудиторних занять, позааудиторної роботи, виробничої практики та самоосвіти тощо.

Разом з тим, викладачу ВНЗ не достатньо лише «наповнити» студента знаннями – його потрібно мотивувати, пробудити в ньому внутрішнє бажання оволодіти знаннями. Досягнення цієї мети залежить не тільки від комунікативної компетентності викладача, а і від його особистісних якостей. У педагогічній діяльності особливого значення набувають такі особистісні якості викладача як ерудованість, комунікабельність, толерантність, гнучкість, гуманність, чутливість до постійно оновлюваних тенденцій суспільного буття, здатність до адекватного сприйняття потреб та вимог суспільства і відповідного коригування своєї роботи, спостережливість, уважність, тактовність, самокритичність, потреба у постійному самовдосконаленні, дисциплінованість і висока вимогливість до себе. Саме вище зазначені особистісні якості є базовими у процесі формування студентів, як управлінців власної та колективної навчальної діяльності.

ПРОБЛЕМА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ В УКРАЇНІ

*Кобилянська Марія, Мельничук Аліна,
студентки III курсу.
Керівник Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

7 червня 2017 року Кабінет міністрів України прийняв постанову, в якій говориться, що держава більше не буде контролювати ціноутворення на продукти харчування. Тепер виробники не зобов'язані декларувати ціни на продукти, і пояснювати необхідність їх підвищення. Чиновники сподівалися, що цей крок підштовхне розвиток конкуренції і виключить розвиток бюрократії у сфері освіти цін. На даний момент, таке рішення розв'язало руки виробникам та ціни в Україні на продукти сьогодні в 2018 році незмінно йдуть вгору. За останні півроку подорожчала велика частина позицій зі списку соціальних продуктів. Істотно подорожчали свинина, яловичина, курятина, соціальний хліб, овочі, молочна продукція. І, як прогнозують представники Асоціації постачальників торговельних мереж, до кінця цього року вартість продуктів можуть збільшитися в середньому на 20%.

Ціни на продукти харчування в Україні 2017 року мали тенденцію до постійного зростання. Так, за інформацією голови Комітету економістів України Андрія Новака, на молочну групу товарів ціни протягом минулого року піднялися до 30—33%, на м'ясу — до 35%. Аналітик прогнозує, що у 2018 році ціни також зростатимуть, проте темпи будуть нижчими, ніж торік. Ціни на продукти харчування в Україні 2017 року мали тенденцію до постійного зростання. Аналітики зазначають і те, що споживчий рівень інфляції прискорився в січні 2018 року. Так, як вважає Олена Білан, головний економіст Dragon Capital, індекс споживчих цін у цьому місяці підвищився на 1,5% після зростання на 1% у грудні. «За рахунок цього в річному вимірі інфляція прискорилися до 14,1% з 13,7% на кінець 2017 року», — констатує експерт.

Причинами зростання цін економісти і експерти аграрного ринку пояснюють, що ціни на продукти в Україні сьогодні збільшуються виходячи з безлічі причин:

- 1) Подорожчання палива і транспортних послуг.
- 2) Експорт за кордон і зрівняння цін з європейськими.
- 3) Зниження поголів'я худоби, спалахи епідемії чуми свиней.
- 4) Скасування контролю держави над ціноутворенням.
- 5) Монополізація українського ринку.
- 6) Сезонне подорожчання.
- 7) Неврожай через посуху, весняні заморозки.
- 8) Зменшення обсягів посадки овочів.
- 9) Збільшення мінімальної заробітної плати до 3723 гривні у січні 2018 року.

Але якими б не були ці причини, факт залишається фактом: продукти харчування в Україні стають майже розкішшю і ціни на них продовжують рости. Якщо взяти статистику, то виявляється, що українець на їжу витрачає більше 50% свого місячного доходу, тоді як в Європі цей показник значно менше. Наприклад, у Люксембурзі на харчування йде лише 8% від загальних витрат, у Великобританії – 11%, у Словенії – 14%. Більше на харчування витрачають греки і румуни – 20 і 38% відповідно. Вивчаючи дані, деякі цифри просто шокують, але населення України має бути готовим до того, що це не межа і ціни на продукти на даному рівні не «заморозять». Згідно з прогнозами, до кінця цього року м'ясо, яйця і молочна продукція ще додадуть в ціні 15-20%. Не виключено, що стануть дорожче і овочі «борщового набору»: капуста, буряк, морква, цибуля, картопля. Також подорожчають всі види хліба в середньому на 20%.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Президент громадської організації «Фінансова грамота України» Михайло Стрельніков впевнений, що сьогодні чимало державних структур повинні діяти в цьому напрямі, озброївшись тією законодавчою базою, яку вони мають. За його словами, це справді може дуже ефективно робити Антимонопольний комітет України. (За даними газети «Урядовий кур'єр» від 15.02.2018 р.)

Як стверджують економісти, поки в нашій країні не відбудеться «технічна революція», сподіватися на зростання заробітних плат або зниження цін не варто. А для цього необхідні будь-які інвестиції у виробництво – державні або приватні як зарубіжні, так і вітчизняні, а також кредити. Як говорить директор Асоціації постачальників торговельних мереж Олексій Дорошенко, зараз в Україні не можливий ріст зарплат, через низьку продуктивність праці та застарілі технології на виробництвах. А ціни і так на багатьох позиціях нижче європейських. Тільки вся проблема в тому, що рівень доходів українців значно нижче, ніж у жителів країн Європи.

Ми вважаємо для того, щоб ціни на продукти в Україні на ринку стали порівнянними з доходами українців необхідно провести ряд всеукраїнських заходів: реформа судової системи, яка повинна захищати приватну власність, відсутність корупції на всіх рівнях влади, прозорість і чесність ведення бізнесу, насичення внутрішнього ринку власними продуктами харчування.

Якщо так станеться, то через кілька років рівень заробітних плат істотно зросте і українці зможуть собі «розкіш» купувати будь-які продукти харчування.

Література:

1. Як продукти харчування зробити дешевшими? // Газета «Урядовий кур'єр» від 15.02.2018 р.
2. Українці витрачають на їжу не менше 50% сімейного бюджету. // Аграрне інформаційне агентство Agravery від 31.05.2017 р.

РОЛЬ РЕКЛАМНОГО АГЕНТСТВА У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

*Поврознік Каріна,
студентка II курсу.
Керівник Олійник Г. А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Рекламне агентство – колектив творчих людей, які за допомогою засобів масової інформації (комунікаційних каналів) здійснюють цикл надання рекламних

послуг (просування) послуг або товарів клієнта шляхом привернення до них додаткової уваги.

Рекламні агентства діляться на дві (зазвичай виділяють саме ці групи) великі групи:

- творчі агентства (створюють рекламу)
- медійні агентства (розміщують рекламу)

Також на ринку є величезна кількість агентств, що пропонують клієнтам спеціалізованіше послуги: BTL, інтерактивний маркетинг, комунікаційний дизайн, event-marketing, брендинг тощо.

Набирають популярність рекламні агентства повного циклу — агентства, які в своєму арсеналі мають весь спектр послуг представлених вище видів рекламних послуг. Ці рекламні агентства, по суті, - рекламні компанії зі своїм виробництвом рекламної продукції, зі своїми фахівцями у всіх областях реклами. Рекламне агентство повного циклу прагне охопити всі можливі види реклами, починаючи з звичайної реклами і до найбільш ефективної останнім часом інтернет-реклами.

Діяльність рекламних агентств складається з виконання таких робіт:

1) Дослідження. Перш ніж розпочати створення реклами, необхідно провести дослідження застосування й переваг виробу або послуги, проаналізувати існуючих і потенційних споживачів і визначити те, що вплине на їх рішення про покупку.

2) Планування. Процес планування починається до проведення дослідної роботи й триває після її завершення. Повинні бути враховані результати досліджень і докладний план маркетингової й рекламної діяльності, який повинен бути підготовлений плановою групою агентства. Після того як клієнт узгодить план, він стає головним документом, що визначає художню стратегію агентства й програму розміщення реклами в засобах інформації.

3) Складання тексту. Більша частина реклами значною мірою заснована на текстовому матеріалі - тексті, що становить заголовок і рекламне звернення. Робота укладачів текстів вимагає відповідної кваліфікації, оскільки вони повинні вмістити все, що можна сказати про виріб або послугу стислими фразами щодо даної конкретної реклами. Укладачі текстів звичайно працюють у тісному співробітництві з художниками й службою виробництва рекламної продукції.

4) Художні роботи. Художній відділ агентства складається з художників і дизайнерів, основна робота яких полягає в тому, щоб розробляти композивання реклами, тобто ілюструвати на ескізах, як різні елементи рекламного звернення будуть

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

виглядати разом. Коли художники одержують завдання створити телевізійний ролик, вони готують серію, яку називають сценарієм. Більшість великих агентств мають свої власні художні відділи. Інші ж воліють користуватися платними послугами незалежних студій або позаштатних художників-дизайнерів, що працюють на індивідуальній основі.

5) Виробництво друкованої й ефірної реклами. Після того, як реклама розроблена й складений текст, а клієнт її узгодив, вона надходить у виробництво. Це робота менеджера з виробництва друкованої реклами агентства або продюсерів і режисерів ефірної реклами. Для друкованої реклами виробничий відділ закуповує шрифти, фотографії, ілюстрації й інші складові, необхідні для закінченого художнього матеріалу.

6) Координація. Виробничо-диспетчерський відділ рекламного агентства забезпечує плавну й безперебійну роботу. Він координує виробництво на всіх його етапах і контролює своєчасне виконання всіх робіт, а також те, щоб всі рекламні матеріали були отримані інформаційними засобами до встановлених граничних строків.

7) Послуги з вибору засобів інформації. Завдання менеджера із засобів інформації полягає в тому, щоб зіставити цільовий ринок та спектр інформаційних засобів. Потім проводиться аналіз цих засобів за ефективністю й вартістю, і менеджер служби видає рекомендацію з використання тих чи інших інформаційних засобів або їх комбінації.

8) Управління рекламними програмами. Менеджери з рекламних програм є сполучною ланкою між агентством і клієнтом. Вони відповідають, з одного боку, за те, щоб всі послуги агентства були спрямовані на благо клієнта, а з іншого боку, за те, щоб точка зору агентства була доведена до клієнта. Таким чином, вони часто опиняються між двох вогнів.

9) Розвиток бізнесу. Щоб вижити, агентства повинні зростати. Для зростання необхідний стабільний приплив нових замовлень. Часто це відбувається за рахунок розроблення нових виробів існуючими клієнтами. Більшість агентств постійно проводять пошук нової роботи й зобов'язують своїм рекламним агентам або одному з керівників агентства залучати в агентство нову клієнтуру.

10) Адміністративні послуги. Як і всі підприємства, рекламні агентства займаються обліковою діяльністю та виконують інші адміністративні функції.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Незважаючи на кризовий стан економіки в цілому, розвиток реклами та рекламних агентств безумовно сприяє поживленню торговельної діяльності на території України.

Серед найвідоміших рекламних агентств за останні роки можна відокремити (таблиця ТОП-12).[3]

Давайте ознайомимось з історією успішного підприємства – рекламного агентства Ogilvy & Mather, яке займає друге місце серед креативних агентств України.

Попрацювавши як шеф-кухар, дослідник та фермер, Огілві започатковує своє власне рекламне агентство за підтримки Mather and Crowther, яке на той час вів його старший брат, Френсіс, пізніше він придбав інше агентство у Лондоні - S.H. Venson. Нове агентство в Нью-Йорку отримало назву Ogilvy, Venson, and Mather. Девід Огілві мав лише 6000\$ на рахунку, коли він запустив роботу агентства. У сповіді рекламиста він пише, що на початковому етапі бився з усіх сил, щоб отримати клієнтів. Огілві говорив: "Я був у захваті від нього, але Беван ніколи не звертав на мене увагу!". Однак, пізніше вони зустрілися.[2]

Ogilvy & Mather було побудоване на принципах завновника, зокрема: функція реклами - продавати, успішна реклама будь-якого продукту базується на інформації про її споживача. Його входження до компанії-гіганта стартувало з декількох знакових рекламних кампаній. "Людина в сорочці Hathaway", "Людина з Schweppes тут", знаменитий заголовок в автомобільному бізнесі "На швидкості 60 миль на годину, найгучніший шум у цьому новому Ролс-Ройсі виходить від електронного годинника". Один з найбільших його успіхів – Dove. Ця компанія підняла мило Dove у топ продаж США. Огілві вважав, що найкращим шляхом, для отримання нових клієнтів, є розробка помітних робіт для вже існуючих клієнтів. Саме успіх його ранніх компаній допоміг Ogilvy отримати великих клієнтів, таких як Rolls-Royce і Shell.

Провівши лише декілька місяців у рекламі, Огілві обрав принципово новий напрямок. У агентство звернувся чоловік, котрий бажав прорекламувати відкриття

Топ-12 креативних рекламних агентств України

№ п/п	Креативні агентства	Сума балів
1	Leo Burnett Україна	61
2	Ogilvy Group Україна	48
3	Adventa Lowe (Київ)	41
4	B.I.T.A. Advertising	12
5	Kaffeine Communications	9
6-7	MEX	6
6-7	Saatchi&Saatchi Україна	6
8	Desyatka [10.ua]	5
9-10	Scholz & Friends Kyiv	4
9-10	THINK! McCann Erickson	4
11-12	Young & Rubicam	2
11-12	Provid	2

Ogilvy Group Україна	20
Adventa Lowe (Київ)	20
Saatchi&Saatchi Україна	6
Desyatka [10.ua]	5
Kaffeine Communications	4
Scholz & Friends Kyiv	4
THINK! McCann Erickson	4
Young & Rubicam	2
Provid	2
B.I.T.A. Advertising	2

свого готелю. Оскільки він планував витратити лише 500 доларів, то звернувся до новачка, Девіда Огілві. Огілві придбав на всю суму поштових листівок і відправив запрошення кожному, кого знайшов у місцевому телефонному довіднику. Готель був відкритий з аншлагом. "Я відчув смак крові" ("I had tasted blood"), так говорить про цей час Огілві у своєму зізнанні. [1]

У 1989 році Ogilvy Group була куплена WPP Group, за 864 млн доларів. Ця ситуація була нічим іншим як захопленням. WPP стала компанією найбільших маркетингових комунікацій у світі, Девіда Огілві призначили на посаду невиконавчого голови компанії (цей пост він обіймав упродовж трьох років). Зрештою, він став шанувальником містера Сорелла. Лист з вибаченнями від Ogilvy прикрашає офіс Соррела. Проїшов лише рік від його принизливих коментарів, де він говорив "коли він намагався загарбати собі нашу компанію, я б віддав перевагу, щоб його вбили. Але це було незаконно. Шкода, що я не познайомився з ним 40 років тому. Зараз він мені надзвичайно подобається".

Його обрали до Зали Рекламної слави США у 1977 році, а також до Французького Order of Arts and letters у 1990 році. Він очолював комітет громадської участі для Центру Лінкольна в Манхеттені. Його призначили головою United Negro College Fund в 1968 році, його діяльність стосувалася Виконавчої ради Всесвітнього фонду дикої природи (World Wildlife Fund 1975pp.) Девід Огілві помер 21 липня 1999 у своєму будинку, Шато-де Touffou, Франція. Ogilvy залишається одним з найвідоміших імен у рекламі та вважається одним з домінуючих мислителів, поряд з Raymond Rubicam, Leo Burnett, Вільям Бернбах і Россер Рівз.

Отже, для фінансової стабільності країни та її процвітання потрібно продовжувати розвивати такий напрям економіки як рекламні агентства.

Література:

- 1) режим доступу: en.wikipedia.org/wiki/Ogilvy
- 2) режим доступу: elle.ua/moda/fashion-blog/20-kraschih-reklamnih-kampan-y-sezonu-vesna-l-to-2016/
- 3) режим доступу: citysitesglobal.com/by/news/65

**СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КООПЕРАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ**

*Ганжиловський Назар,
студентка III курсу,
Керівник Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Сільськогосподарська кооперація є дуже поширеною по всьому світі. Адже аграрний сектор посідає дуже важливе місце в економічному і промисловому розвитку будь-якої країни. Проте в Україні на сьогоднішній день ситуація дещо інша. Хоч і Україна є аграрною країною - аграрний сектор посідає одне з останніх місць. Якщо аналізувати окремо сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи то можна зрозуміти, що в цьому напрямку ситуація є не дуже позитивною. Адже станом на 01.01. 2017 року налічується близько 841 об'єднань. Якщо порівнювати цю цифру із минулими роками, то можна зробити висновок, що сільськогосподарська кооперація починає розвиватися. Держава в цьому плані почала підтримувати с/г комплекс. Навіть визначено план, на 2018 рік по якому Україна має збільшити сільськогосподарські кооперативи вдвічі.

Сьогодні третина населення України проживає у сільській місцевості, де налічується понад 4,5 мільйона особистих селянських господарств. Використовуючи понад 6,6 млн. га земельних угідь, вони виробляють близько 60% валової сільськогосподарської продукції. Із загальної кількості 42% особистих селянських господарств мають у своєму користуванні більше 5 га земельних угідь. Зайнятість в цих господарствах для більшості їх членів слугує чи не єдиним джерелом сімейних доходів. Ці всі факти є дуже позитивними. Але так само це нам говорить про те що більша половина всіх селянських господарств є особистими. І в цьому полягає найбільша перешкода для створення сільськогосподарських кооперативів. Причиною є недостатня обізнаність сільського населення з перевагами кооперування. Організація інформаційно-роз'яснювальної та просвітницької роботи серед селян за участю місцевих органів самоврядування, освітян допоможе подолати цей бар'єр. Ціль просвітницької роботи – відновити довіру селян до обслуговуючої кооперації, допомогти відродити давні українські кооперативні традиції, сформувати потужну сучасну кооперативну мережу в Україні. В кінцевому рахунку – підвищити економічні та соціальні стандарти проживання людей на селі. Навіть якщо порівняти особисті господарства і кооперативи, то між ними є велика різниця. Спільний збут виробленої

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

продукції через кооперативи дає можливість формувати великі товарні партії картоплі, фруктів, овочів, худоби тощо і продавати їх безпосередньо супермаркетам, переробним підприємствам і іншим оптовим покупцям, що дозволяє збільшити виручку на 20-30%. Якщо кооператив закупляє для своїх членів оптові партії добрив, насіння, пального й інших засобів виробництва, то оптові ціни завжди будуть нижчими порівняно з цінами індивідуальних закупівель.

Завдяки кооперативам зі спільного використання високопродуктивної сільськогосподарської техніки фермери не тільки можуть одержати доступ до неї, але мають можливість зменшувати індивідуальні витрати на закупівлю технічних засобів, залучати до виконання робіт професійних механізаторів, тощо. В особистих господарствах всіх цих переваг немає. Особисті господарства побудовані на тому що виручка від них є невеликою, так само і кількість виробленої продукції є меншою, ніж в кооперативах. А чистий прибуток є маленьким. Проаналізуючи це можна зрозуміти, що кооперація для селян – це шлях зберегти власне господарство і водночас змога користуватися вигодами укрупненого підприємства.

На сьогоднішній день об'єднання власників господарств населення в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи – це чи не єдиний спосіб спільного вирішення цілого ряду проблем сільського буття. Нажаль, існує безліч об'єктивних та суб'єктивних причин, через які таке раціональне явище як сільгоспооперація не набуває поширення серед селян. Найбільшою причиною є розповсюдженість особистих господарств. Так само до причин занепаду сільськогосподарської кооперації можна віднести недосконале законодавство. В Україні є закон «Про сільськогосподарську кооперацію». У нинішньому вигляді він є «гальмом кооперації». По-перше, в обслуговуючому кооперативі можуть брати участь тільки фізичні особи. По-друге, членам таких кооперативів не можна купувати та продавати один одному послуги та продукцію, «чого достатньо, аби кооперація в Україні не розвивалась взагалі».

Також кооперативи позбавлені права отримувати прибуток, оскільки тоді втрачають статус неприбуткової організації, та розподіляти його між своїми членами. Це все не єдині проблеми, також в деяких селян є відсутність знань про кооперацію. Брак знання і технологій - це дуже велика проблема. Потрібні фахівці, які навчать, розкажуть технологію від початку і до кінця. І будуть перший рік-два вести, умовно кажучи, людину за руку і казати, що у даний момент потрібно таке добриво, а потім такі засоби захисту. Провести повністю по технологічній карті від початку і до кінця, щоб люди навчилися вирощувати правильно і отримувати якісний продукт.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Отже, щоб створити потужну мережу сільськогосподарської в Україні, по-перше потрібно повністю змінити законодавство України «Про сільськогосподарську кооперацію», по-друге потрібно організовувати та проводити семінари, курси, майстер-класи по всій Україні, для підготовки висококласних фахівців, по-третє потрібна фінансова та громадська підтримка від держави. Після виконання всіх цих умов, ми зможемо забезпечити сталий розвиток сільськогосподарської кооперації в Україні, і створити мережу, яка дозволить Україні стати аграрною країною.

СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ І ВИБІР СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ

*Кичан Інна,
студентка 2 курсу.
Керівник Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Реклама сьогодні – це сукупність інструментів впливу на аудиторію, що здійснюється з певною метою. Добре, якщо метою такого впливу є розповсюдження корисних та цікавих повідомлень, які людям обов'язково потрібно знати, та поширення знань щодо явищ і подій суспільного життя, духовних та соціальних цінностей, утвердження моральних і правових норм.

На практиці, реклама не завжди являє собою такий позитив. Досить часто її вплив має на меті психологічний тиск на аудиторію, маніпулювання, внаслідок чого формується певна індивідуальна й суспільна думка, визначається поведінка людей, їхні принципи, мотиви, інтереси, потреби.

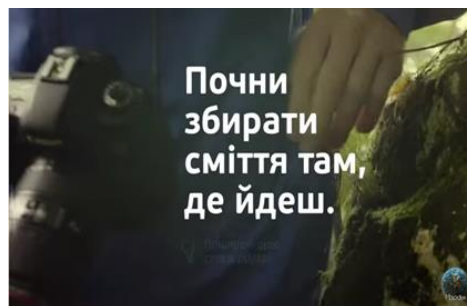
Головними чинниками впливу на поведінку людини на загальносуспільному рівні виступають прийняті соціальні норми поведінки, громадська думка, державні закони і політика, інформаційне середовище. Вони пов'язані з загальнолюдськими цінностями, нормами взаємодії, поведінки, ставленням, очікуваннями, думками більшості членів суспільства. Ці чинники справляють вплив на рівні громад, націй, держав і регіонів світу. Саме на цьому рівні роль і можливості соціальної реклами стосовно формування поведінки молоді проявляються особливо

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

яскраво, тому що реклама взагалі є потужним інструментом формування соціальних правил, моди, норм, громадської думки, політики.

Соціальні норми поведінки, притаманні певному суспільству, можуть змінюватися в результаті тривалої, цілеспрямованої діяльності серед населення. Соціальна реклама може виконувати різні функції і завдання, але *основна її мета* - стати певним регулятором суспільства,

способом позитивної коригування його життєдіяльності. Враховуючи такі особливості реклами, як повторюваність, масовість, емоційна насиченість, можна стверджувати, що від якості соціальної реклами залежить дуже багато в управлінні суспільством. Вона може формувати моральні потреби і позитивні стереотипи і оздоровити соціальні відносини.

Соціальна реклама є одночасно видом мистецтва, компонентом соціальної політики та механізмом впливу на формування громадської думки. Найвідомішими прикладами такої реклами є кампанії по боротьбі з наркотиками, дотриманню правил дорожнього руху, пропаганда здорового способу життя, охорона навколишнього середовища та інші.[2]

Реклама не просто закликає до певних дій, а малює ідеальну картинку, в якій ці дії показуються, виступають прикладом для наслідування або, навпаки, засуджуються. реклама містить не тільки картинку, але також музику. всі разом діє досить ефективно. в умовах посилення проникнення екранної культури та її впливу на поведінку сучасної людини роль соціальної реклами зростає. за ступенем впливу на молоде покоління, а також з креативної насиченості і переконливості реклама змагається з такими соціальними інститутами, як будинок і школа, література і музика. у силу різних причин реклама, здається, іноді домінує у своєму впливі. реклама формує в суспільстві певні уявлення про цінності та стилі життя.

Всім добре відомо, що куріння — це шкідлива звичка. Та це знання не заважає курити людям всіх вікових категорій та соціальних прошарків. Шкода від куріння не

тільки в тому, що погіршується здоров'я курця, але й тих, хто його оточує — курців пасивних.

В країнах, де медицина стала дорогою набагато раніше, ніж у нас, людям вигідно не хворіти, в пошані здоровий образ життя.

Зараз доволі часто можна побачити молодих мам, які смалять на дитячих майданчиках, коли гуляють зі своїми малюками. Як правило, оточення не зважає на це — інші мами намагаються не думати, що це може нашкодити їхнім дітям. А, нажаль, це так. Та якщо зробити зауваження, в кращому випадку краля з цигаркою відійде на два метри, в гіршому — пошле куди подалі.

«КУРІННЯ — ЗБРОЯ ПРОТИ СЕБЕ І ПРОТИ ОТОЧУЮЧИХ». Мати, яка курить, годує свою дитину не тільки молоком. Хімічні компоненти, які входять до складу цигарок, потрапляють і в грудне молоко і завдають шкоди здоров'ю дитини.[1]

Отже, соціальна реклама має велике значення для людей як для виховання особистості, якою б вона не була набридливою і упередженою.

Література:

- 1) <http://smd.univ.kiev.ua/?p=10991>
- 2) uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_реклама

РІВНЕНЩИНА АГРАРНА

*Мазур Софія,
студентка II курсу.
Керівник Мартинова І.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Рівненщина — регіон із досить розвиненим аграрним сектором. Сільське господарство області складає майже чверть її ВВП. А урожайність зернових на сільгосп підприємствах області торік склала 61,0 ц/га, що стало найвищим показником за всю її історію.

Про сьогоднішню й перспективи сільськогосподарської галузі Рівненщини — в інтерв'ю з головою Рівненської обласної державної адміністрації Олексієм Муляренком.

За його словами: пріоритетним напрямком розвитку аграрного сектору економіки області традиційно було виробництво зерна, технічних та кормових культур.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Останніми роками через зростання попиту на світовому ринку аграрії Рівненщини збільшили обсяги виробництва зерна кукурудзи, сої, соняшнику. Водночас не зменшилося виробництво картоплі, овочів, цукрових буряків, тобто традиційних сільгоспкультур області.

Загалом під урожай 2017 року у всіх категоріях господарств Рівненщини було посіяно сільськогосподарських культур на 564,6 тис. га, що на 18,7 тис. га більше, ніж минулого року. Це найвищі темпи приросту посівної площі за останні 5 років.

Аграрії області вирощують як зернові, так і технічні культури. У структурі посівних площ зернові займають 47%, технічні — 22%, що відповідає науково обґрунтованим нормам.

Серед зернових найбільші площі — під пшеницею та кукурудзою. Серед технічних культур — соя та цукрові буряки. Найвищої урожайності ранніх ярих зернових та зернобобових спостерігається у господарствах Млинівського, Радивилівського та Демидівського районів. Останніми роками збільшилися площі вирощування кукурудзи на зерно, а також сої та соняшнику. Ці культури мають високий рівень рентабельності, тому аграрії зацікавлені у збільшенні обсягів їх виробництва. Зміни клімату — підвищена температура, посуха — також вплинули на структуру посівів. Вони спонукали аграріїв переходити на більш посухостійкі культури, сорти і гібриди.

За оперативною інформацією, господарствами Рівненської області намолочено 240 тис. тонн зерна. Середній показник урожайності по області становить 4,0 т/га.

Наразі хлібороби завершують жнива озимого ріпаку. Цю культуру зібрали на 90% площ. Намолочено понад 50 тис. тонн зерна, повідомляє Департамент АПР Рівненської ОДА. Озиму пшеницю скосили на 37 тис. га, що складає 40% від усієї площі. Станом на 3 серпня, валовий збір ранніх зернових та зернобобових культур становить 154 тис. тонн. Середній показник врожайності коливається в межах 4,2 т/га.

«Загалом вже намолочено майже 700 тисяч тонн зерна. Середня врожайність складає більше 38 центнерів з гектару. Тим часом у Млинівських аграріїв – найвища врожайність зерна із одного гектара. Хлібороби району збирають з гектару майже 58 центнерів. Досить висока врожайність на Здолбунівщині – більше 53 центнерів та Острожчині – майже 49», - розповіла директор департаменту.

На Рівненщині заклали першу промислову плантацію фундука. Першу у області плантацію фундука висадили у Кричильському лісництві Державного підприємства «Сарненське лісове господарство». Перші врожаї очікують отримати уже через 4 роки.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Про створення у Рівненській області промислової плантації фундука повідомляє Державне агентство лісових ресурсів України. Саджанці фундука Сарненські лісівники закупили на Львівщині. Хоч рослина і не вибаглива, але для кращого плодоношення висаджували шість різних сортів за спеціальною схемою задля сприяння опилению. Цвіт саджанців фундука навесні буде першим медоносом для бджіл, щодо перших врожаїв, їх у «Сарненському лісовому господарстві» планують отримати через 4-5 років. За останні роки в Україні побільшало плантацій під фундуком. Культура є популярною за кордоном та поступово набуває популярності серед українських садівників. Рівненщина залучила до агровиробництва 50% необроблювальних земель області. Лише за минулий рік площі посіву під сільськогосподарськими культурами у області зросли на 19 тис. га. Таким чином, аграрії області поступово зменшують відсоток полів, які не використовуються.

За результатами минулого року, хлібороби області збільшили посівні площі під сільськогосподарськими культурами на 3,5% (до 560 тис. га), повідомляють у Рівненській ОДА. За інформацією Департаменту АПР, загалом, у минулому році місцеві аграрії обробили землі на 19 тис. га більше ніж роком до цього.

«Нині необробленими залишаються близько 40 тис. га, які знаходяться, в основному, у зоні Полісся. Якщо порівняти, то чотири роки тому не використовувалось близько 80 тис. га ріллі», — йдеться у повідомленні.

За даними карти «Посівна Онлайн 2017/18», озимими зерновими у області цього року засіяно 118,4 тис. га площ. У структурі посівів озима пшениця займає 90,2 тис. га, ячмінь — 3,7 тис. га, жито — 24,5 тис. га.

Література:

1. <http://www.rv.gov.ua/sitenew>
2. <http://www.4sg.com.ua/>

ПІЛЬГОВЕ ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ

*Шалуха Вадим,
Студент II курсу.
Керівник Мартинова І.М.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Система оподаткування - це продукт діяльності держави, її важливий атрибут. Кожна держава формує свою систему оподаткування з урахуванням досвіду інших країн, стану економіки, розвитку ринкових відносин, необхідності вирішення конкретних економічних і соціальних завдань, власних національних особливостей.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Законом "Про систему оподаткування" визначено такі важливі принципи її побудови:

- звільнити від оподаткування прибуток, спрямований на фінансування утримання соціальної інфраструктури підприємства, на благодійну діяльність, поповнення оборотних коштів.

У процесі визначення об'єкта оподаткування, крім оподаткованої суми балансового прибутку, ураховуються інші показники. Так, об'єкт оподаткування збільшувався на суму:

- збитків платника податку від товарообмінних (бартерних) операцій унаслідок реалізації продукції (робіт, послуг) за цінами, нижчими за звичайні;

- коштів фондів, створених платником податку за рахунок собівартості продукції (робіт, послуг), що були використані не за цільовим призначенням (інноваційний фонд підприємства);

- коштів, отриманих платником податку на власні потреби від інших суб'єктів підприємницької діяльності (матеріальних цінностей і нематеріальних активів, безповоротної фінансової допомоги).

Нарахований податок на прибуток зменшується на суму витрат, здійснених за рахунок чистого прибутку підприємства, спрямованого на фінансування реконструкції і модернізації активної частини основних фондів (до 20% нарахованого податку на прибуток).

Термін сплати податку: платники податку не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, подають податкову декларацію про оподаткований прибуток за звітний квартал, розраховану наростаючим підсумком з початку звітного фінансового року. Податок сплачується до бюджету не пізніше 20 числа місяця, наступного за звітним кварталом.

За підсумками першого і другого місяців кварталу всі платники податку, крім нерезидентів і виробників сільськогосподарської продукції, сплачують авансові платежі. Розрахунок авансових платежів платники здійснюють самостійно без складання податкових декларацій.

Якщо має місце приховування або зниження сум податку на прибуток, платник сплачує: суму донарахованого податку; штраф у розмірі 30% від донарахованої суми податку; пеню, обчислену, виходячи з 120% облікової ставки НБУ, що діяла на момент сплати, нараховану на повну суму недоїмки (без урахування штрафів) за весь її строк.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Стимулювання науково-технічного прогресу, технологічного оновлення виробництва, виходу вітчизняного товаровиробника на світовий ринок високотехнологічної продукції; обов'язковість; рівнозначність і пропорційність; рівність, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації; соціальна справедливість; стабільність; економічна обґрунтованість; рівномірність сплати; компетентність; єдиний підхід; доступність, стимулювання підприємницької виробничої діяльності та інвестиційної активності;

Загальнодержавні податки і збори включають:

- прямі податки [податок на прибуток, плата (податок) за землю, податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, податок на нерухоме майно (нерухомість)];

- непрямі податки [податок на додану вартість (ПДВ), акцизний збір, мито];

- збори (на обов'язкове державне пенсійне страхування, на обов'язкове соціальне страхування, до державного інноваційного фонду; за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету; за забруднення навколишнього середовища; рентні збори;);

- державне мито, плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності.

Місцеві податки і збори включають:

- два податки (комунальний податок і податок з реклами);

- різні збори (за право використання місцевої символіки; за проїзд територією прикордонних областей транспортом, що вирушає за кордон; за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг; ринковий збір; за проведення місцевих аукціонів, конкурсного розпродажу і лотерей; за право проведення кіно і телезйомок та ін.).

80 ВІДСОТКІВ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЖИВЕ ЗА МЕЖЕЮ БІДНОСТІ

*Мазур Софія,
студентка II курсу.
Керівник Балдич Л. В.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Майже 1 мільярд людей щодня лягають спати голодними. Голод – найстрашніший вбивця в світі. Він – нещадний вбивця. Від нього гине більше людей, ніж від Сніду/ВІЛ, туберкульозу та малярії разом узятих.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

За стандартами ООН, якщо людина витрачає на проживання та продукти харчування менше 5 доларів на день, а на місяць менше 150 доларів, то вона живе за порогом бідності. Тобто в Україні, за курсом Нацбанку, мінімальна зарплата мала б становити приблизно 3750 гривень. Якщо в африканських країнах поріг бідності 1,25 долара на день, то в Україні прожитковий мінімум на день становить півтора долара.

Сьогоднішні 1176 гривень прожиткового мінімуму в Україні – це близько 50 доларів на місяць, тобто півтора долари в день.

Україна виявилася країною Європи із найнижчою купівельною спроможністю на душу населення. Пересічний українець після обов'язкових платежів має у 80 разів менше грошей за жителя лідера рейтингу, Ліхтенштейну. Там мешканець у середньому на рік може витратити 63 тисячі євро. Про це йдеться у дослідженні компанії GfK, оприлюдненому у нещодавно. Дослідження враховує номінальні показники без поправок на інфляцію.

За підрахунками аналітиків, у 2016 році загалом європейські споживачі у 42 країнах розпоряджалися близько 9,18 трильйона євро. Окрім Ліхтенштейну, найвищі показники – у Швейцарії та Люксембургу, найнижчі – у Білорусі, Молдові та Україні. Середнє номінальне зростання серед досліджених держав становило близько 0,3 відсотка, утім, кілька країн показали збільшення на понад п'ять відсотків. Серед них – Болгарія, Румунія, Естонія, Словаччина та Латвія. Німеччина у рейтингу посіла дев'яту позицію.

Індекс поточної економічної спроможності у листопаді 2017 року в порівнянні з жовтнем знизився на 4,5 пункти – до 92,9 балів. Про це повідомили в Українському центрі економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. Зазначається, що вказане зниження означає погіршення поточної економічної спроможності українців.

Основними причинами зниження індексу є:

- прискорення інфляції, яке призвело до зниження індексу реальної заробітної плати на 0,8% всупереч росту середньої номінальної зарплати (з 7352 грн. до 7377 грн., тобто на 0,4%);
- високий рівень заборгованості з виплат заробітної плати, який з вересня залишився практично незмінним (близько 3,5 млрд. грн.), а частка економічно активних підприємств (на яких утворюється заборгованість) перевищує 54% загальної кількості підприємств;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

- погіршення можливості повної сплати за житлово-комунальні послуги (внаслідок суттєвого удорожчання рахунків), хоча поки не відбулося помітного збільшення ресурсів на субсидії;
- незмінне співвідношення обсягів депозитів населення, хоча обсяги депозитів, а також кредитів, наданих домашнім господарствам у банківській системі дещо зросли (приблизно на 1%);
- відсутність доступу населення до нових кредитів;
- висока вартість кредитів для населення (середньозважена ставка за новими кредитами домашнім господарствам зросла до 29%), при цьому ставка за депозитами залишилась низькою і незмінною (середньозважена за новими депозитами – 6,6%);
- незмінна ситуація на ринку праці, попри те, що чисельність населення продовжує знижуватись. Також це вказує на нерозширення належної пропозиції праці.

Також у центрі нагадали, що упродовж перших трьох кварталів 2017 року в порівнянні з аналогічними періодами минулого року відбувалося значне підвищення зазначеного індексу.

Низький рівень доходів не дозволяє українцям повноцінно харчуватися, раціон населення України є незбалансованим. Здебільшого це жирowo-вуглеводне харчування: українці споживають багато хліба, картоплі. Але продуктів тваринного походження у раціоні обмаль – м'яса, яєць, печінки, риби. Така ситуація згубно впливає на здоров'я, особливо на дитяче.

За нинішнім споживчим кошиком можна сказати, що наше населення давно знаходиться у стані прихованого голоду, а дехто навіть і цього не може купити. Через це ми можемо втратити підлітків і дітей. При такому поганому харчуванні ми будемо мати дуже великі проблеми, які не можна буде виправити. Помилки, допущені у харчуванні дітей у період до 14-16 років, не можна виправити ніяким хорошим харчуванням у наступні періоди життя.

Також чинне законодавство не спонукає жінку народжувати дітей. Сьогодні українка не може бути впевнена в тому, що купить пелюшки, візочок та розрахується за пологовий будинок.

Тепер кожна жінка, яка бачить дві смужки на тесті, поряд з радістю відчуває шок – а що ж треба продати? Хтось продає земельний батьківський пай у селі, хтось продає весь майбутній урожай домогосподарства. І це для того, щоб прийти народити в пологовий будинок і вийти з нього, купивши дитині все необхідне на перші місяці.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Для подолання проблеми держава має затвердити поняття «межа бідності», а значить встановити поріг неоподаткування на рівні 5 доларів на день (3750 грн. на місяць) на кожного члена сім'ї, про це говорять експерти. Для покращення умов життя українського населення також пропонують знизити податок на ввезення і реалізацію продуктів з 20 до 7 %. А також розробити і впровадити повномасштабну програму компенсації вартості ліків для населення.

Міжнародне рейтингове агентство Moody's прогнозує, що в Україні ВВП на душу населення залишатиметься найменшим серед країн СНД в 2017-2018 роках.

Про це повідомив директор банківської групи Moody's Investors Service Ярослав Совгіра під час виступу на CIS bankers VI Ukrainian Banking Forum. «Якщо подивитися на ВВП на душу населення, виражений у доларах, то картина дуже погана. ВВП становитиме трохи більше ніж 2 тис. доларів (в 2017-2018 роках). Можна, звичайно, його привести до паритету купівельної спроможності, тоді він буде близько 5 або 6 тис. доларів, але точно так само інші країни можна привести. Якщо ВВП на душу населення такий низький, то це означає, що населення продовжує залишатися дуже бідним», – розповів Я. Совгіра.

Представник Moody's зазначив, що абсолютний рівень ВВП в Україні дуже низький. Звісно, якщо курс сильно не зміниться, то ВВП через пару років підвищиться до 3 тис. доларів, ще через 3-4 роки – до 4 тис. доларів. ВВП України за кращих часів: в 2008 році номінальний ВВП у доларах був близько 8 тис. доларів, а в 2013 – близько 4 тис. доларів. Зараз 2 тис. доларів. Риторичним залишається питання «Скільки має пройти років, щоб населення почало жити, як до кризи?»

Він також спрогнозував, що за зростанням ВВП Україна в 2018 році буде випереджати країни СНД, однак в абсолютних цифрах це зростання буде маленьким.

Останніх 10 кварталів дійсно спостерігається зростання ВВП, але якщо подивитися на його абсолютний обсяг, то він недосягає до 100 млрд. доларів. Хоча в 2013 році він був більше 180 млрд. доларів, тобто зараз у доларах він в 2 рази менше, ніж був до цього. Також якщо подивитися на купівельну спроможність, то доходи населення сильно впали. Міжнародне рейтингове агентство Moody's вважає, що банківська система України практично вийшла зі стану неплатоспроможності.

Також, основна причина цих бід те, що Кабінет Міністрів України скасував обмеження націнок на соціальні продукти. Недорогі продукти, вартість яких контролювала держава, з 1 жовтня 2017 року подорожчали. Кабінет Міністрів України затвердив пілотний проект, за яким до кінця 2017 скасував держрегулювання цін на

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

соціально значущі товари. До того часу роздрібна торгівля не мала права встановлювати на них націнку до оптової вартості вище 10-15%. Наприклад, на хліб, борошно, м'ясо націнка була не вище 10%, на крупи, молоко, масло – не вище 15%.

Соціально значущі товари – це мінімальний перелік продуктів, який необхідний людині для того, щоб не залишитися голодною і отримати достатньо калорій і вітамінів. Торгова націнка на ці товари в роздрібній торгівлі не повинна перевищувати 15% від оптової ціни. Згідно з постановою Кабміну №1548 від 1996 р до переліку соціально значущих продуктів входять: молоко жирністю 2,5%, сметана (15%), сир (9%), масло вершкове (72%), олія соняшникова, яловичина і свинина 1 категорії (з кістками), ковбаса варена 1 сорту, птиця (тушки), хліб пшеничний з борошна 1 сорту, хліб житній та житньо-пшеничний, борошно пшеничне вищого гатунку, макарони з борошна 1 сорту, гречка, рис, яйця (1 сорт), цукор, картопля, капуста свіжа, цибуля, буряк, морква.

Досягнення стабільного соціально-економічного розвитку держави потребує реалізації комбінованої моделі економічного зростання як з внутрішньою, так і зовнішньою спрямованістю (за умови випереджаючого зростання внутрішнього споживання). В Україні є всі об'єктивні умови для розв'язання цієї проблеми. В Україні здійснюється реформування економіки, результатом якого має бути створення соціально орієнтованої ринкової моделі господарювання. Внутрішній ринок є складовою частиною економіки і повинен забезпечувати потреби суб'єктів господарювання всередині країни.

ПСИХОЛОГІЯ РЕКЛАМИ ТА РЕКЛАМНА ЕТИКА

*Борейко Анастасія,
Студентка II курсу.
Керівник Олійник Г.А.,
Викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Сучасне життя людини не можливо уявити без реклами, адже реклама є основним інформаційним джерелом про певні товари чи послуги. Вона скрізь нас оточує: на радіо, телебаченні, афішах, білбордах, в газетах, журналах і т.д. Реклама

одночасно досягає великого числа споживачів. Та мало хто замислюється про справжню суть реклами. Фахівці стверджують, що вона могутній засіб впливу та маніпуляцій людиною. Саме тому науковці так ретельно вивчають це явище. Реклама закликає покупців в необхідності придбання саме рекламованого товару, переконуючи в тому, що при покупці вона стане гарнішою, щасливішою, успішнішою, багатшою. Так з'являються нові, спричинені рекламою, потреби.

Реклама являється одним з самих найважливіших елементів маркетингу. Призначення реклами — інформувати покупців про те, що продукується фірмами і є в продажі. Через рекламу покупець отримує можливість вибору і придбання найбільш престижних виробів, володіння якими не лише задовольняє матеріальні запити, але й духовні потреби, наповнює їх впевненістю і почуттям підвищеного соціального статусу.

Секрет дії реклами криється в тому, що вона впливає на емоції та підсвідомість людини. Одним з важливих емоціогенних впливів реклами на людину є колір і форма подачі рекламного повідомлення. Між кольором і природним сприйняттям людини існує певна залежність. Як показали психологічні дослідження, колір істотно впливає на психоінтелектуальний стан людини. Кольори звертаються до почуттів, а не до логіки людини. Вони викликають психологічну реакцію, підкреслюють якість, настрій, почуття, створюють тепле або холодне середовище, відображають пору року, мають фізіологічні наслідки, як позитивні чи негативні оптичні подразники і ін. У психології реклами визначені деякі закономірності сприйняття форми і кольору представниками різних культур, етносів, соціальних та статево-вікових груп.

Проблемі впливу кольору на сприйняття людини та її психічний стан приділяв увагу швейцарський психолог М. Люшер. Він експериментально довів, що певний колір викликає у людини цілком певні емоції. Наприклад, жовто-червоні тони створюють відчуття схвильованості, збудження, активності. Сині, сірі квіткові тони, навпаки, діють заспокійливо. Чорний або сірий колір має значенням вишуканості та культурності.

Встановлено, що кожен колір викликає підсвідомі асоціації. Колір може привертати і відштовхувати, вселяти відчуття спокою або навпаки тривоги. Таким

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

чином, за допомогою певних поєднань кольорів і форм можна керувати ставленням споживача до реклами. Створюючи необхідне колірне середовище, спираючись на методи психології сприйняття, можна викликати у споживача необхідні емоції.

Завдяки рекламному зверненню можна викликати відчуття енергії, життєрадісності, веселощів, які впливатимуть на ставлення до торгової марки та відношення щодо неї. Американські фахівці довели, що реклама яка не подобається теж є ефективною. Це пояснюється тим, що негативне ставлення до реклами не переноситься на товар, зате стимулює увагу і ознайомлює покупця з торговою маркою.

Найбільше реклама впливає на людей похилого віку та дітей. Американські психологи з'ясували, що більшість дітей не можуть критично ставитися до побаченого в рекламному ролику, таким чином повністю довіряють їй. Реклама заохочує купувати непотрібні, іноді навіть шкідливі для вашого здоров'я, речі або продукти.

Як показують соціологічні опитування, більшість людей ставляться до реклами негативно. Особливо до реклами на телебаченні. Вона є без запрошення в найцікавішому місці улюблених фільмів і передач, дратуючи своєю нав'язливістю, частотою і тривалістю. І цей «непроханий гість» в нашому житті присутній постійно і всюди - не тільки на телебаченні, а й на радіо, в періодичній пресі і навіть у поштових скриньках. На вулицях нікуди не дітися від білбордів. Інтернет заповнений банерами, і щодня мільйони користувачів мережі отримують рекламні розсилки - спам. У кіно та книжках - «product placement», навіть у шкільних зошитах і підручниках все та ж реклама.

Етичне рекламне звернення не може:

- містити твердження або зображення, що суперечить прийнятим в суспільстві правилам моральності;
- зловживати довірою споживачів і використовувати їхню недосвідченість чи необізнаність;
- вводити в оману споживачів стосовно властивостей і технології виготовлення товару, складу, дати випуску, якості, країни походження і споживчих властивостей товару, доставки, обміну, повернення, умов гарантії, ремонту, авторських прав, діючих цін та ін.;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

- задавати шкоди фірмам-конкурентам та їхній комерційній діяльності.

Закон України "Про рекламу" від 3 липня 1996 року передбачає, що розміщення внутрішньої реклами погоджується лише з власником місця її розташування або з уповноваженою ним особою. Забороняється розміщення внутрішньої реклами у приміщеннях державних органів та органів місцевого самоврядування, дошкільних навчальних закладах, середніх загальноосвітніх школах та спеціалізованих загальноосвітніх закладах освіти.

Сучасні вимоги законодавства забороняють рекламу, яка:

- поширює інформацію щодо товарів, виробництво, обіг чи ввезення на митну територію України яких заборонено законом;
- містить твердження, які є дискримінаційними за ознаками походження людини, його соціального та майнового становища, раси, національності, статі, освіти, політичних поглядів;
- використовувати або імітувати зображення Державного Герба України, Державного Прапора України, звучання Державного Гімну України, зображення державних символів інших держав та міжнародних організацій, а також офіційні назви органів державної влади України та органів місцевого самоврядування;
- містить зображення фізичної особи або використовує її ім'я без письмової згоди цієї особи;
- містить елементи жорстокості, насильства, цинізму, приниження людської честі та гідності;
- подавати відомості або закликати до дій, які можуть спричинити порушення законодавства, завдають чи можуть завдати шкоди здоров'ю, життю людей або довкіллю, а також спонукають до нехтування засобами безпеки;
- використовувати засоби і технології, які діють на підсвідомість споживачів реклами.

Реклама в умовах ринку — це знаряддя конкуренції, засіб боротьби за покупця. Для розвитку на високому рівні реклами в країнах з ринковою економікою існує ряд етичних норм, що визначають взаємодію фірм, виробників, споживачів, комерсантів й їхніх клієнтів. Ці норми своє закріплення знайшли у Міжнародному кодексі рекламної практики, прийнятому Міжнародною торговою палатою в 1966 році.

Кодекс розглядає рекламу як засіб спілкування між продавцем і покупцем і визнає за всіма учасниками рекламного процесу як відповідальність перед покупцями і

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

суспільством, так і необхідність забезпечення справедливого балансу між інтересами бізнесу та покупця.

Кодекс встановлює етичні стандарти, якими повинні керуватися всі учасники рекламного процесу: рекламодавці, виконавці рекламної продукції, виконавці та розповсюджувачі реклами.

Чесність як норма виявляється в тому, що рекламне послання не повинно зловживати довірою покупця, не грати на почутті страху, марновірства, не викликати насильства, не підтримувати дискримінацію за ознакою раси, релігії або статі.

Правдивість є однією з найважливіших норм Кодексу. Сутність її полягає в тому, що рекламне послання не повинно містити будь-яких тверджень і зображень, які могли б ввести покупця в оману.

Основними принципами реклами є: законність, точність, достовірність, використання форм та засобів, які не завдають споживачеві реклами шкоди; реклама не повинна підривати довіру суспільства до реклами та повинна відповідати принципам добросовісної конкуренції; реклама не повинна містити інформації або зображень, які порушують етичні гуманістичні, моральні норми, нехтуючи правилами пристойності; реклама повинна враховувати особливу чутливість дітей і не завдавати їм шкоди.

Реклама є засобом спілкування між виробниками, партнерами і споживачами. Реклама бере участь у формуванні споживчого попиту і тим самим робить певний вплив на життєдіяльність людини. Реклама впливає на формування цінностей і спосіб життя людини.

Таким чином, можна сказати, що технологією маніпулювання, яку застосовують в рекламі, майстерно керують свідомістю людини.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

*Обарчук Е.В.
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Біржова діяльність в Україні, незважаючи на позитивну динаміку багатьох показників, що її характеризують, все ще перебуває на стадії становлення. Обсяги біржової діяльності порівняно з іншими країнами є незначними.

Для сучасного етапу розвитку світової біржової торгівлі характерні такі основні тенденції:

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

- 1) зростання обсягу біржової діяльності, що характеризується зростанням кількості укладених угод;
- 2) постійне скорочення асортименту, що реалізується, та кількості операцій із реальним товаром;
- 3) підвищення рівня концентрації біржової торгівлі в окремих країнах;
- 4) переважне розміщення товарних бірж у місцях концентрації споживання товарів – основні операції, пов’язані з купівлею-продажем ф’ючерсних і опційних контрактів;
- 5) вирівнювання рівня біржових цін на товари на різних біржах – це пов’язано з тим, що основна частка операцій здійснюється не з реальними товарами, а із ф’ючерсними й опційними контрактами;
- 6) зростання технічного оснащення бірж та вдосконалення техніки біржових операцій [2, с. 205].

В Україні особливості розвитку складу товарів, що реалізуються, пов’язані з відсутністю єдиної класифікації товарів із перевагою у структурі біржового обороту небіржових товарів. В Україні становлення біржової торгівлі розпочалося в 90-х роках минулого століття. З 1995 по 2000 р. кількість зареєстрованих бірж зросла на 262: з 77 у 1995 р. до 339 у 2000 р. Тенденція до зростання кількості зареєстрованих бірж спостерігається в Україні впродовж 2000–2016 рр., коли їх кількість зросла з 339 до 555 одиниць, тобто у 1,6 рази. Хоча в 2016 р. порівняно з попереднім роком кількість зареєстрованих бірж зменшилася на 31, проте кількість бірж залишається досить високою. Станом на 1.01.2016 в Україні зареєстровано 555 бірж, із них 391 товарно-сировинна, 104 універсальних, 24 агропромислових та 36 інших.

У структурному розрізі станом на 1.01.2016 найбільша кількість припадає на товарні та товарно-сировинні біржі, які займають 70% щодо загальної кількості; універсальні біржі займають 19%, агропромислові – 4%, інші – 6%.

Біржова діяльність здійснювалася в усіх регіонах України. Найбільша частка біржових угод (90,8%) припадала на біржі, що діють у чотирьох регіонах України: м. Київ (52,6%), Полтавській (25,1%), Рівненській (6,6%) та Дніпропетровській (6,5%) областях [5].

За даними Державної служби статистики, до числа найбільших бірж в Україні належать Аграрна біржа, Українська універсальна біржа, товарні біржі «Капітал-контракт», «Перспектива-комодіті» та «Київська агропромислова біржа»

Досвід розвинутих країн підтверджує, що для організації успішної біржової діяльності достатньо незначної кількості бірж. Наприклад, у США, що є світовим

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

лідером біржової діяльності, нараховується 11 фондових і 30 товарних бірж. У Великобританії кількість бірж є ще меншою – 5. У Швеції, Швейцарії та Нідерландах взагалі функціонує лише одна біржа

Досить часто угоди, що укладаються на біржах, по суті не є біржовими. Вони не є результатом взаємодії попиту і пропозиції. Біржі є лише базою для юридичного оформлення угоди. Тобто біржі в Україні не є місцем зустрічі покупця і продавця, не є ринковим механізмом ціноутворення, а є лише місцем для реєстрації вже готових угод. І навіть при цьому товаровиробники реалізують лише 0,1–0,2 % від загального обсягу реалізованої продукції. Оскільки перелік проблем розвитку біржової діяльності в Україні є досить значним, перелік основних проблем біржової діяльності в Україні було узагальнено в табл. 1.

Таблиця 1

Основні проблеми біржової діяльності в Україні

Проблема	Характеристика
Незначна частка організаційного ринку	Основна маса операцій здійснюється на позабіржовому ринку. Як наслідок, незначні обсяги біржової діяльності, низька ліквідність та прибутковість біржової діяльності як такої. Негативними наслідками цього також є непрозорість ціноутворення, інформаційна закритість емітентів, як результат – неможливість адекватної оцінки реальної вартості підприємств інвесторами
Низький рівень ліквідності	Незначний обсяг операцій на біржовому ринку обумовлює низьку ліквідність організованого ринку, що, у свою чергу, стримує його розвиток, внаслідок неможливості нормальної роботи інвесторів з управління інвестиційними портфелями. Мається на увазі відсутність можливості здійснювати операції з активами за ринковими цінами внаслідок відсутності або недостатніх обсягів попиту та пропозиції на них. Одним із наслідків є висока волатильність ринку
Недостатня капіталізація ринку	Підприємства не розглядають фондовий ринок як доступне джерело дешевих фінансових ресурсів. Ціни на акції підприємств не є індикатором їх успішності та перспектив розвитку. Як наслідок, значна недооцінка більшості біржових активів, низький рівень капіталізації фондового ринку
Проблема прав акціонерів і захисту інвесторів	Права міноритарних акціонерів в Україні є швидше формальністю, ніж реально працюючим механізмом. Нemoжливість реально впливати на діяльність акціонерних компаній, відсутність гарантій з боку держави щодо захисту прав, небажання компаній виплачувати дивіденди створюють умови для обмеження доступу фізичних осіб до фондового ринку
Нормативне регулювання	Нормативна база, що регулює біржову діяльність в Україні, все ще перебуває на стадії становлення. Значна кількість нормативних актів не відповідають міжнародним стандартам і

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

	потребують удосконалення та подальшого розвитку. Особливо це актуально з позиції прозорості ринку та організації вільного доступу до біржової інформації
Депозитарна діяльність	Існування декількох незалежних депозитаріїв ускладнює державний контроль за їх діяльністю, створює можливості для різних маніпуляцій і зловживань. Відсутність єдиного депозитарію призводить до втрати цілісності інфраструктури фондового ринку та заважає уніфікації депозитарної діяльності
Недосконалість податкового стимулювання	Відсутність пільг для інвесторів, подвійне оподаткування дивідендів, оподаткування інвестиційних доходів, плата за реєстрацію цінних паперів, ліцензійні платежі тощо стримують розвиток фондового ринку України
Незначна кількість біржових інструментів	При всій різноманітності фінансових інструментів, в тому числі і похідних, в Україні присутній лише обмежений їх асортимент за обмеженим набором характеристик доходності, ризиковості, захищеності тощо
Непрозорість ринку	Інформація щодо біржової діяльності України є дуже обмеженою: з позиції актуальності, повноти, доступності. Є питання й щодо достовірності цієї інформації. Крім того, на ринку присутні дуже незначні обсяги біржової аналітики та іншого інформаційного фону
Висока волатильність	Коливання біржових цін досить значні, сягаючи десятків відсотків протягом торгової сесії. Це обумовлює підвищену ризиковість операцій
Відсутність біржової культури	Фондовий ринок не розглядається домогосподарствами як інструмент розміщення заощаджень, у тому числі і через низький рівень інформованості населення щодо біржової діяльності
Недостатня кількість професіоналів	Обмежена кількість інвестиційних компаній і брокерів, аналітичних та консалтингових компаній перешкоджають формуванню адекватно ринку праці біржових професіоналів
Дефіцит фінансових ресурсів	Відсутність внутрішніх джерел фінансування, помножена на вкрай несприятливий інвестиційний клімат та міжнародний імідж, що відлякують іноземних інвесторів, сприяє дефіциту фінансових ресурсів на фондовому ринку України

Незважаючи на значну кількість проблем, що наразі характерні для біржової діяльності в Україні в цілому та фондових бірж зокрема, варто відзначити, що більшість з них є принципово вирішуваними. Робити це доцільно шляхом розвитку біржової культури в країні, переорієнтації підприємств з ринку банківських продуктів на залучення фінансових ресурсів на фондовому ринку, залучення іноземних інституційних інвесторів, розширення асортименту біржових інструментів тощо.

Рекомендації конкретних кроків щодо їх розв'язання наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Першочергові заходи щодо реформування біржової діяльності в Україні

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Захід	Характеристика
Скорочення чисельності бірж	Необхідно позбавитися фактично непрацюючих бірж, залишивши лише ті, що реально провадять біржову діяльність в обсягах, що мають значення для економіки. Бажаним є впровадження практики розвинутих країн з функціонування дуже незначної кількості бірж. Наприклад, шляхом створення однієї чи кількох універсальних бірж національного масштабу на зміну значній кількості регіональних бірж
Залучення фінансових ресурсів	Слід активніше долучати до біржової діяльності капітали домогосподарств та створити адекватні умови і відповідний інвестиційний клімат для забезпечення діяльності іноземних інвесторів, особливо інституційних на фондовому ринку України
Збільшення частки організованого ринку	Забезпечити як нормативні, так і організаційні умови для оформлення угод з купівлі/продажу біржових за суттю активів на організованому ринку. Проведення первинних публічних розміщень акцій державних підприємств на фондових біржах України
Забезпечення захисту прав інвесторів	Узгодити національне законодавство з міжнародними стандартами та аналогами та забезпечити фактичну імплементацію норм і положень в реальне економічне життя. Посилити можливості НКЦПФР щодо впливу на учасників біржової діяльності. Створити в Україні систему державного та недержавного захисту прав інвесторів
Підвищення капіталізації та ліквідності	Створити умови та можливості для первинних публічних розміщень акцій українських підприємств не на закордонних площадках, а на біржах України. Стимулювання розвитку інститутів спільного інвестування, в тому числі й податкового
Реформування депозитарної системи	Створення єдиного центрального депозитарію та забезпечення відповідності депозитарної діяльності в Україні світовим стандартам
Впровадження нових інструментів біржової торгівлі	Створення належної нормативної бази для розвитку ринку похідних фінансових інструментів в Україні. Забезпечення належної інформаційної підтримки для підвищення рівня фінансової грамотності серед фактичних і потенційних учасників ринку щодо переваг від використання нових фінансових інструментів
Підвищення рівня біржової культури	Проведення заходів щодо підвищення фінансової грамотності населення. Популяризація фондового ринку через засоби соціальної реклами
Забезпечення прозорості біржової діяльності	Створення умов, в тому числі і шляхом нормативного регулювання, для забезпечення прозорості біржової діяльності в Україні та її учасників. Налагодження системи контролю за прозорістю біржової діяльності. Створення і забезпечення фактичного функціонування єдиної державної системи розкриття фінансової інформації емітентами та іншими учасниками біржової діяльності
Розвиток нових технологій біржової торгівлі	Активне впровадження інформаційних технологій на базі Інтернету в біржову діяльність в Україні. Розвиток інтернет-трейдингу

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Запропоновані заходи мають покращити інвестиційну діяльність у країні, підвищати товарообіг і сприятимуть виходу економіки країни із тіні.

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна зазначити, що рівень розвитку біржової діяльності все ще залишається незадовільним. Розвиток біржової торгівлі в Україні підпорядкований впливу факторів макроекономічного характеру, що мають переважно негативний вплив та зумовлюють існування низки проблем у функціонуванні бірж. Сучасний стан біржової торгівлі в Україні свідчить про необхідність її структурної перебудови, суттєвої технічної модернізації, застосування сучасних біржових технологій.

Більшість із цих проблем можна розв'язати за умови адекватного державного регулювання та підвищення прозорості біржової діяльності, більш активного залучення населення та іноземних інвесторів.

Література:

1. Аналітичний огляд фондового ринку України за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://rurik.com.ua/documents/research/Fund_market_2011.pdf.
2. Бралатан В. П. Розвиток біржового ринку в Україні / В. П. Бралатан // Економіка АПК. – 2012. – № 2. – С. 126–129.
3. Веселовська О. Є. Проблеми розвитку фондового ринку в Україні та шляхи їх подолання [Електронний ресурс] / О. Є. Веселовська, В. С. Капканець // V Международная научно-практическая Интернет-конференция “Проблемы формирования новой экономики XXI века” (21–22 декабря 2016 г.). – Режим доступа : http://www.confcontact.com/20121221/5_veselovska.htm.
4. Гриценко Л. Л. Проблеми розвитку фондового ринку України в умовах фінансової глобалізації / Л. Л. Гриценко, В. В. Роєнко // Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 2. – С. 45–51.
5. . Державна служба статистики / Публікації. Внутрішня торгівля. Діяльність бірж [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

ЗРАЗОК ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТОВ “ОДЕК” УКРАЇНА

*Борисов Н.,
Студента II курсу.
Керівник Мартинова І.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

ТОВ “ОДЕК” Україна – найбільший виробник сортової та ламінованої фанери на Україні. Історія товариства бере початок з 80-х років 19 століття, коли в смт Оржів було створене “Товариство механічної обробки деревини”. Нині на підприємстві встановлене сучасне обладнання фінської фірми RAUTE потужністю 50 000 м3 в рік .

Російська береза, яка використовується у виробництві, є найкращою сировиною для фанери.

Серед клієнтів фірми – добре відомі компанії з Німеччини, Італії, Голландії, Бельгії, Австрії, Данії, США, деякі країни Північної Африки та Близького Сходу.

Історія товариства розпочинається ще у далекому 1881 році.

У 1881 рік – заснування у с.Оржів, Волинської губернії лісопильного виробництва «Товариство технічної розробки лісових виробів». На початку ХХ століття – створення паркетного та фанерного виробництв, а згодом й меблевого. Близько двохсот робітників зайняті у виробництві високоякісного паркету, клеєної фанери та дошок з дерев дубових і хвойних порід. 1905 рік – на підприємстві створено профспілкову організацію, а у 1923 році на оржівських деревообробних підприємствах – відділення професійних спілок робітників деревообробної промисловості. У зв'язку з військовими діями в 1915 році деревообробні підприємства Оржева були закриті. На той час загальна чисельність персоналу підприємств сягала 633. Після закінчення I Світової війни виробництво було відновлене, а у 1937р. на фанерному заводі вже працювало понад 300 робітників. В роки II Світової війни завод було частково зруйновано. Відновлення фанерного комбінату було розпочато у 1944р., а у 1946р. комбінат, колектив якого складав 231 робітник, дав першу продукцію. реконструкція фанерного виробництва із нарощенням продуктивності до 25 тисяч м3 фанери у рік відбулося у 1977 Збудований та введений в експлуатацію новий фанерний завод європейського зразка на базі фінського обладнання фірми «Raute» відбулося у 1987, проте у період кризи 90-их років ХХ століття підприємство виготовляло від п'яти до п'ятнадцяти тисяч м3 фанери в рік. В 1998 рік – створення спільного українсько-голландського підприємства «ОДЕК». З приходом голландських інвесторів потужність підприємства почала зростати, сягнувши проектної потужності 50 тис. м3 фанерної продукції у 2004 році. 2016 р– завдяки додатковим інвестиціям потужність підприємства зросла до 90 тис. м3 фанери в рік.

Виробництво розташоване у північно-західній частині України деревообробне підприємство “ОДЕК” є найбільшим виробником фанери в Україні та входить до двадцятки найбільших виробників березової фанери в Європі. Основним видом продукції підприємства є березова фанера, у тому числі ламінована, призначена як для внутрішнього, так і для зовнішнього використання.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

На підприємстві працює близько 1700 працівників. Річний обсяг виробництва становить 90 тис. кубічних метрів фанери, що відповідає 50% загального випуску фанери в Україні.

Завод оснащений високоякісним обладнанням провідних світових виробників у деревообробній промисловості: Raute, Steinemann, Holzma, Schwabedissen (Wamhoff), PlyTec, Kuper, Pagnoni Impianti, Weeke та інші.

Висока якість склеювання фанери “ОДЕК” доведена Інститутом перевірки матеріалів землі Бранденбург (“MPA Eberswalde Materialprüfanstalt Brandenburg GmbH”), Німеччина.

Система управління якістю “ОДЕК” сертифікована BVQI на відповідність стандарту ISO 9001 з червня 2004 року.

Виробництво фанери задовільняє вимоги відповідності ланцюжка від постачальника до споживача (FSC®) з березня 2005 року.

З серпня 2012 року фанера “ОДЕК” сертифікована на відповідність екологічним вимогам щодо емісії формальдегіду CARB Phase 2.

Згідно програми між українським та голландським урядами, спрямованої на збереження енергії та скорочення викидів CO₂, “ОДЕК” Україна та голландська компанія “Kara Energy Systems” побудували котел потужністю 5 МВт, який працює на відходах фанерного виробництва. Інша котельня потужністю 18,2 МВт була побудована спільно з бельгійською компанією “Vyncke”. Це допомогло скоротити споживання газу і утилізувати 44 500 тонн відходів фанерного виробництва на рік.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ

*Боровець Ірина,
студентка II курсу.
Керівник Купчишина Т.В.,
викладач соціально-
економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

З проблемами присутності тіньової економіки стикаються майже всі країни світу. В одних її обсяги фіксуються на рівні, що не має значного впливу на економіку, а в інших – є свідченням існування відтворювальної системи тіньових економічних відносин.

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Тінізація економічних відносин є однією з найбільш істотних перешкод щодо забезпечення стійкого економічного розвитку України, підвищення добробуту, рівня і якості життя населення та зміцнення національної безпеки держави. Вона є відображенням активної криміналізації економічних процесів, високої корумпованості органів державної влади та низької правової і податкової культури юридичних та фізичних осіб. Вирішення цих проблем – серйозний виклик Україні.

З проблемою тіньової економіки Україна зіткнулася від самого початку незалежності. Це було пов'язано із розпадом тоталітарної соціалістичної системи, безконтрольністю в усіх сферах діяльності, відсутністю ринкових змін, зростанням корупції і зловживань, використанням виснажливого фіскально-податкового тягара, безкарною діяльністю кримінальних структур тощо [1, с.48].

Основними причинами існування тіньової економіки в Україні в наш час є затяжна соціально-економічна криза в країні; існування організованої економічної злочинності, корупції в органах державної влади та місцевого самоврядування (за рівнем корупції Україна посіла у 2017 р. 130 місце зі 180 країн); складність та хаотичність податкового законодавства; недосконалість чинного законодавства у сфері національної безпеки; тіньова психологія та тіньова мораль нашого суспільства [3].

Основні прояви тіньової економіки в Україні: нелегальна зайнятість та заробітна плата; готівкові операції, що не обліковуються; нелегальні зовнішньоекономічні операції; виготовлення та реалізація необлікованої продукції, реалізація товарів за заниженими цінами; збільшення витрат за рахунок завищення вартості придбаних товарів тощо.

Інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні (у % до офіційного ВВП) залишається досить високим (рис. 1.). Рівень тіньової економіки за цим показником за період з 2010 року максимального рівня досяг в 2014 р., але надалі помітна позитивна тенденція до зменшення. В 2016 р. цей показник становив 35%, а за 9 міс. 2017 р. – зменшився до 33%.

Водночас динаміка детінізації в 2016 р. стримувалася рядом невирішених проблем. Відповідно до Звіту про Глобальний індекс конкурентоспроможності 2016/2017 ефективність державних та суспільних установ залишається одним з найбільших конкурентних «провалів» економіки України (129 місце серед 138 країн) [2]. Це засвідчує, що адміністративні та правові умови, в яких діють суб'єкти господарювання, залишаються несприятливими через незмінно високий рівень

корупції, відсутність ефективної судової системи та належного захисту прав власності. А це в свою чергу створює умови для тіньового бізнесу.

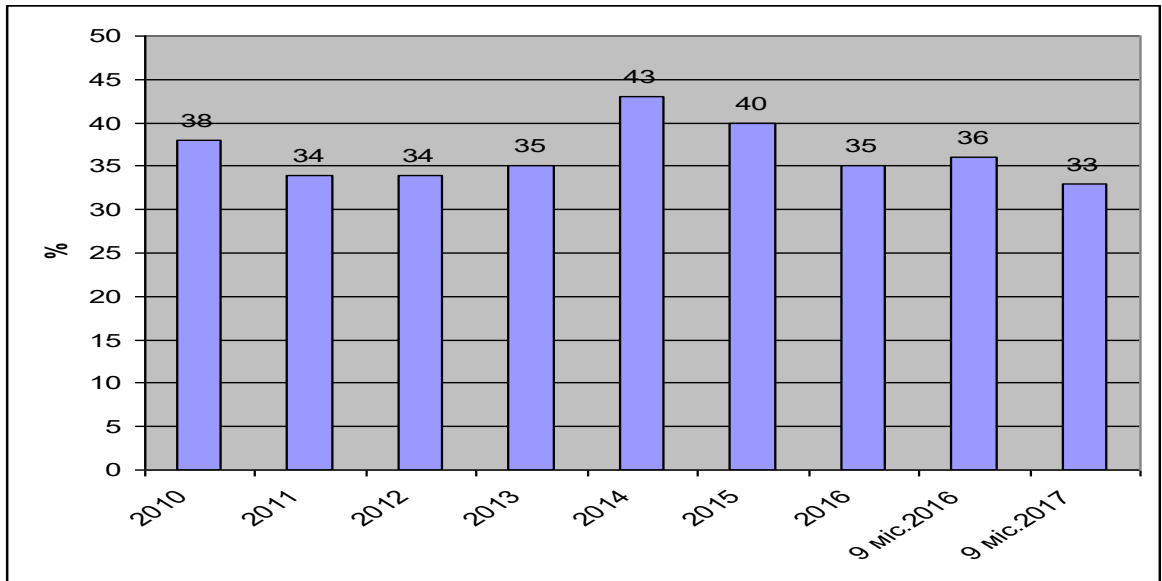

Рис. 1. Рівень тіньової економіки (% до офіційного ВВП) [2]

За 9 місяців 2017 р. інтегральний показник рівня тіньової економіки в Україні зменшився до 33%. Тенденція до зменшення рівня тіньового сектору за 9 міс. 2017 року порівняно з відповідним періодом 2016 року спостерігалася по більшості основних видів економічної діяльності (рис. 2.).

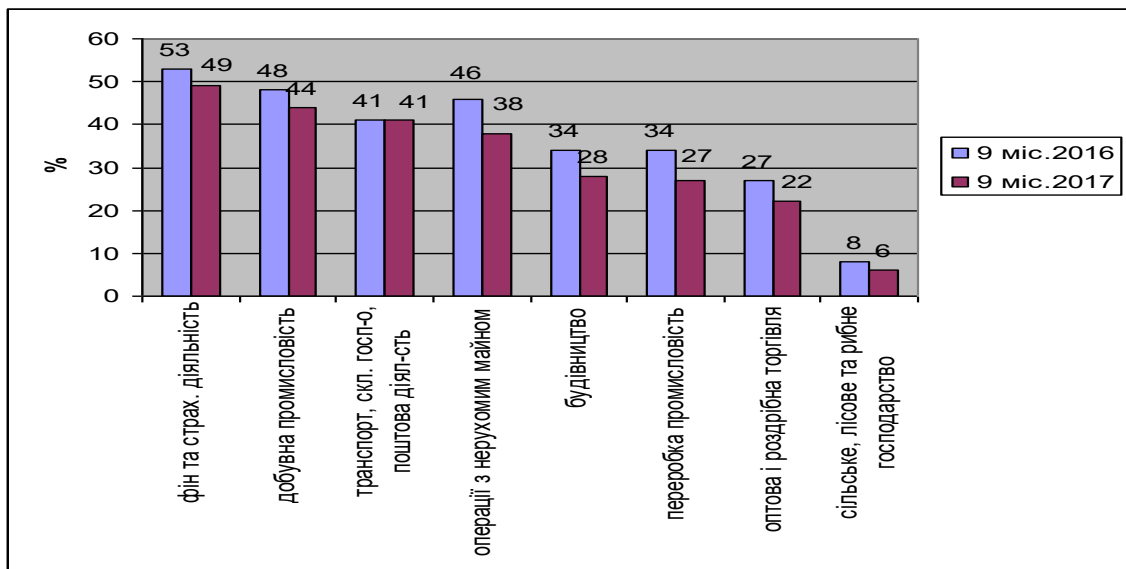

Рис. 2. Рівень тіньового сегменту за видами економічної діяльності (у % від обсягу офіційного ВДВ даного виду економічної діяльності) [2]

Загалом слід відмітити, що реформи, які проводяться в державі, вже дають помітний результат. В країні пришвидшилося економічне зростання та знизився рівень тіньової економіки. Ключовими факторами детінізації економіки в 2017 р. стали

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

економічна стабілізація та збільшення внутрішнього і зовнішнього попиту, покращення очікувань бізнесу, послаблення інвестиційних ризиків [2].

З метою детінізації економіки Урядом було здійснено багато заходів, пов'язаних з дерегуляцією бізнесу: запроваджено автоматичне відшкодування ПДВ, скасовано застарілі нормативні акти, що обмежували підприємницьку діяльність, підготовлено законопроекти по ліквідації тиску на бізнес з боку силових та контролюючих структур.

Поступовий вихід економіки з тіні позитивно впливає на соціально-економічну ситуацію в країні. За рахунок зростання ВВП та детінізації економіки відбувається зростання середнього рівня зарплат. Так, за 2017 рік середня заробітна плата в Україні зросла до суми близько 7100 гривень, що на 37% більше, ніж минулого року [2].

Водночас динаміка детінізації стримується і надалі нерозв'язаними проблемами, які негативно позначаються на розвитку економіки країни в цілому. Це, зокрема, низька довіра до інститутів влади; збереження значних викликів стабільності фінансової системи країни; наявність непідконтрольних владі територій, утворених у ході військової агресії на території країни.

Високий рівень тінізації економіки, брак достатніх стимулів для легалізації доходів населення та зростання рівня тіньової зайнятості є найнебезпечнішими глобальними загрозами для економічної безпеки держави [4, с.75].

Тому зусилля Уряду країни мають концентруватись на запровадженні заходів, спрямованих на мінімізацію впливу системних чинників тінізації економіки, які залишаються актуальними, а саме:

- низька ефективність держави у забезпеченні інституційних основ розвитку конкурентоспроможної економіки. Відповідно до Звіту про Глобальний індекс конкурентоспроможності 2016/2017 ефективність державних та суспільних установ (поряд з рівнем розвитку фінансового сектору та макроекономічним середовищем) залишається одним з найбільших конкурентних «провалів» економіки України (129 місце серед 138 країн). Низька позиція у рейтингу за даним індексом засвідчує, що адміністративні та правові умови, в яких діють суб'єкти господарювання, залишаються несприятливими через незмінно високий рівень корупції, відсутність ефективної судової системи та належного захисту прав власності [2];

- високий рівень корупції. За даними рейтингу «Індекс сприйняття корупції 2017» за рівнем корупції Україна посідає 130 місце із 180 країн;

- низька ефективність функціонування органів судової системи;

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

- недостатній захист прав на рухомому та нерухомому власність, включаючи права на фінансові активи. За даними рейтингу глобального індексу конкурентоспроможності 2016/2017 Україна знаходиться на 131 місці за рівнем захисту прав власності [2];

- непередбачуваність змін у податковому законодавстві, що не дозволяє суб'єктам господарювання вибудувати стратегію розвитку, сумісну з державною податковою політикою.

Висновки. Формування ефективної конкурентоспроможної економіки європейського зразка неможливе без зниження рівня тінізації української економіки. Основною метою детінізації економіки України має стати створення необхідних умов для покращення інвестиційного клімату, зниження податкового та регулятивного тиску на підприємницьку діяльність, захист прав власності та трудових відносин. Саме реальна детінізація в країні здатна забезпечити зростання соціальних стандартів.

Пріоритетними напрямками детінізації економіки, на нашу думку, є: посилення боротьби з корупцією та очищення влади, створення умов для легалізації зайнятості, удосконалення контролю за зовнішньо-економічною діяльністю, створення сприятливого бізнес-середовища, протидія легалізації (відмиванню) тіньових доходів тощо.

Література:

1. Баранов С. О. Тіньова економіка: сутність, причини, соціально-економічні наслідки та шляхи подолання в Україні / С. О. Баранов / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2015/10/08-3-2015.pdf>
2. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні. 9 місяців 2017 року Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/Тінь%20%20міс.%202017.pdf>
3. Скорук О. В. Тіньова економіка: сутність, причини виникнення та шляхи подолання / О. В. Скорук// Економіка та управління національним господарством. – 2017. - №11. – С.127-131
4. Тіньова економіка в Україні: стан, тенденції, шляхи подолання. Аналітичний огляд / упор. С. С. Чернявський, А. В. Титко та ін. – К.: НАВС, 2017. – 152 с.
5. Тіньова економіка в Україні: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Тіньова_економіка_в_Україні
6. Україна продовжує курс на детінізацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tkachukrada.com/single-post/2018/02/20/Україна-продовжує-курс-на-детінізацію-економіки>

СОЦІАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

*Іванюк Іван,
студент III курсу
Керівник Роздайбіда Н.М.,
викладач економічних дисциплін
Вишнянський коледж Львівського національного аграрного університету*

Вирішення соціальних проблем та підвищення добробуту населення є основним завданням внутрішньої політики практично всіх розвинутих країн світу. Соціальна складова розвитку сучасного суспільства орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем.

Необхідність вирішення соціальних проблем в Україні актуалізують питання місця та ролі соціального маркетингу в житті суспільства, його впливу на соціальний розвиток суспільства.

Існує три підходи до характеристики соціального маркетингу як:

- 1) такого, що являє собою окремий випадок класичного маркетингу у зв'язку з наявністю процесів обміну у сфері соціальних відносин;
- 2) такого, що його розуміють як соціально зорієнтований маркетинг, який визначає специфіку соціальної відповідальності бізнесу;
- 3) такого, що являє собою технологію "просування" соціально значимих проблем.[5]

Найкраще основні причини й обставини виникнення соціального маркетингу пояснюють слова класика теорії маркетингу Ф.Котлера, який уперше ввів у науковий обіг поняття "соціальний маркетинг": "Коли я тільки починав працювати, всі були впевнені, що маркетинг — це продаж супів, бобів та іншої їжі. Я почав говорити, що маркетинг стосується будь-якого продажу: ви можете запрошувати туристів до свого міста, і це маркетинг населеного пункту; ви можете намагатися застерігати людей від паління — і це маркетинг певного способу життя. Я вирішив називати це соціальним маркетингом" [4, с. 38].

Соціальний маркетинг застосовує маркетингові технології, підходи, принципи до соціальної царини життєдіяльності суспільства

Соціальний маркетинг розглядається як концепція узгодження і зв'язку інтересів організації, споживачів і всього суспільства. Соціальний маркетинг також визначається як встановлення потреб і інтересів цільових ринків і забезпечення бажаної задоволеності ефективнішими, ніж у конкурентів, способами з одночасним збереженням і зміцненням благополуччя споживача і суспільства

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

Соціальний маркетинг – маркетинг, що полягає в розробці, реалізації і контролі соціальних програм, спрямованих на підвищення рівня сприйняття певних верств громадськості соціальних ідей або практичних дій.

Мета соціального маркетингу – побудова ефективної системи суспільних стосунків, що враховує інтереси всіх зацікавлених сторін, – бізнесу, влади, цивільного суспільства.

Основною перевагою для бізнесу від використання соціального маркетингу є стабільність соціального середовища. [5]

Концепція соціально відповідального маркетингу базується нині на низці гіпотез:

- бажання споживачів не завжди відповідають їхнім інтересам, а також інтересам усього суспільства;

- споживачі віддають перевагу підприємствам (організаціям), що демонструють турботу про задоволення їхніх бажань і потреб, індивідуального і суспільного добробуту;

- головне завдання організації полягає в адаптації до цільових ринків, щоби забезпечувати не тільки задоволення бажань і потреб, а й індивідуальний і колективний добробут, аби залучити і зберегти лояльність покупців [1, с. 48].

На практиці для реалізації таких завдань соціальна відповідальність суб'єктів бізнесу потребує: розуміння ними своїх функцій у системі наявних суспільних відносин; усвідомлення необхідності дотримання норм, що склалися стихійно чи встановлені; оцінки своїх дій з точки зору їхніх наслідків для себе і для суспільства; готовності змінити свою стратегію у разі виявлення відхилень і порушень, що викликають негативні наслідки для індивідів, суспільства, регіону чи в глобальних масштабах.

У цьому зв'язку видається доволі обґрунтованим визначення соціальної відповідальності бізнесу і маркетингу, яке дає Л. Амджадін: "Під соціальною відповідальністю, на відміну від юридичної, ми розуміємо певний рівень добровільного відгуку на соціальні проблеми з боку бізнесової структури, але водночас і обов'язок її керівників проводити політику, ухвалювати рішення, дотримуватися напрямів діяльності, бажаних з огляду на цілі й цінності суспільства" [2, с. 64-65].

На відміну від описаних вище підходів до визначення сутності й реалізації соціального маркетингу, третій підхід, що стосується маркетингу соціально значимих проблем, зараз перебуває на початковій стадії інституціоналізації. Сутність його - у

"просуванні" в суспільстві певних підходів до соціально значимих проблем. Цей вид маркетингу об'єднує покупця і продавця завдяки спільності етичних мотивів" [3, с 23].

Мається на увазі застосування маркетингового просування до певної значимої соціальної проблеми, розв'язання якої в даному разі й виступає метою соціального маркетингу. Тобто захід спрямований не на повний соціальний маркетинг об'єктів, суб'єктів, процесів, а на локальне розв'язання соціально значимого завдання.

Мета маркетингу соціально значимих проблем передбачає вибір певної важливої, з точки зору громадськості і суспільних потреб, проблеми і розроблення маркетингових механізмів її реального розв'язання. Таким чином, із розв'язанням важливої суспільної проблеми "актуалізується" й соціальний аспект і здійснюється соціальний маркетинг.

У межах маркетингу соціальних проблем виконують такі ключові завдання:

1. Вивчення й аналіз громадської думки з конкретної проблеми;
2. Розроблення стратегії розв'язання соціальної проблеми;
3. Привернення уваги до проблеми з боку держави, комерційних структур, широкої громадськості;
4. Комплексна інформаційна підтримка;
5. Взаємодія з лідерами громадської думки;
6. Розроблення ефективних каналів комунікації із цільовими групами [1, с 37].

Сучасна концепція соціального маркетингу виступає сьогодні найважливішим, принципово новим, креативним підходом до регулювання соціальних змін і соціальних процесів у демократичному, ринковому суспільстві. Соціальний маркетинг відкриває можливості для посилення ефективності змін у суспільстві, надання цільовій аудиторії більш скоординованої, цілеспрямованої і ефективної допомоги в застосуванні нових навичок поведінки у мінливому світі.

Література:

1. Акімов Д.І. Основні типи соціального маркетингу // Вісник Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна "Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи". - 2007. - № 761
2. Амджадін Л. Соціальна складова сучасної екологічної політики: екологічно відповідальний бізнес // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2004. - № 1.
3. Князев С. CRM(CauseRelatedMarketing) — Маркетинг соціально значимої проблеми как метод маркетинговых коммуникаций // Маркетинговые коммуникации. - 2004. -№ 6.
4. Шинкаренко И. Мантры и смертные грехи маркетинга: интервью с Ф.Котлером // Эксперт. - 2006. -№ 34.
5.e-works.com.ua/work/5248_Socialnii_marketing_predmet_i_osvitni_

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ МАРКЕТИНГУ

*Ковальчук Інна,
студентка II курсу.
Керівник Балдич Л. В.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Маркетинг як наука почав свій розвиток наприкінці дев'ятнадцятого – на початку двадцятого століття. Втім практичні маркетингові підходи у виробничій та комерційній діяльності, зокрема, щодо цінової та комунікаційної політики, виникли набагато раніше. У своєму розвитку маркетинг пройшов ряд етапів, починаючи з другої половини дев'ятнадцятого століття, закінчуючи сьогоднішнім.

Ключовим чинником ефективності будь-якої організації в сучасних умовах виступає маркетинг – наука про ринок, про ринкову взаємодію. Маркетинг розвивався поступово, разом із розвитком продуктивних сил та загостренням боротьби за споживачів.

Спочатку маркетинг було зорієнтовано в напрямі виробництва – купівельна спроможність населення, тому головним спрямуванням маркетингової діяльності були: раціоналізація виробництва, і як наслідок - мінімізація витрат, пошуки дешевшої сировини, розвиток рекламної діяльності. Маркетинг – це відносно нова економічна наука. Основними завданнями маркетингу у сучасних ринкових умовах є:

1. Дослідження, аналіз та оцінка потреб реальних та потенційних споживачів.
2. Маркетингове забезпечення розроблення нових товарів та послуг.
3. Аналіз, оцінка та прогнозування стану та розвитку ринків дії організації.
4. Формування асортиментної політики організації.
5. Участь у формуванні стратегії і тактики ринкової поведінки організації (включаючи цінову політику).
6. Збут продукції та послуг організації.
7. Комунікації маркетингу, в тому числі і реклама.
8. Сервіс.
9. Формування пропозицій і загальне інформаційно-рекламне забезпечення. [7]

На початку становлення маркетингу, коли підприємства були орієнтовані на виробництво, а не на маркетинг як такий, мала місце концепція вдосконалення виробництва. Вважалося, що найголовнішим індикатором прийняття рішення щодо купівлі товару є ціна, а тому й усі зусилля були спрямовані на мінімізацію витрат та цін. При цьому питанням диференціації не приділялось значної уваги. На зміну цієї

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

концепції прийшла концепція вдосконалення товару, яка передбачала, що не лише ціна, а в першу чергу якість та унікальні властивості товару чинять найбільший вплив на споживача. Подальший розвиток маркетингових поглядів призвів до виокремлення споживчих сегментів за тими чи іншими ознаками та розроблення для цих сегментів комплексу маркетингу. При цьому умовою, яка мала забезпечити отримання максимальних прибутків, було задоволення споживчих потреб краще, ніж це зможуть зробити конкуренти. Тут виникає власне маркетингове управління, розвивається система маркетингових досліджень, виникає потреба в диференціації товарів, послуг, споживчих сегментів. Така концепція дістала назву концепції маркетингу. Разом з тим значна увага приділялась політиці просування, що породило окрему концепцію, інтенсифікації комерційних зусиль, основною ідеєю якої було якомога активніше рекламування та просування товарів з метою збільшення продажів.

Соціальний маркетинг розуміється як комерційна діяльність, в рамках якої компанія вступає в партнерські відносини з благодійними організаціями чи соціальними інститутами з метою підвищення своєї репутації і, одночасно, просування продукту або послуги. Цей вид маркетингу об'єднує покупця і продавця за рахунок спільності етичних мотивів.

Мається на увазі застосування маркетингового просування до якої-небудь значущої соціальної проблеми, вирішення якої в даному випадку і виступає метою соціального маркетингу. Тобто акція (або система акцій) спрямована не на повний соціальний маркетинг-яких об'єктів, суб'єктів, процесів, а на локальне вирішення соціально значущої задачі.

Просування стосовно до соціальної проблеми відрізняється від просування соціальної ідеї тим, що маркетинг ідей пов'язаний з впровадженням у свідомість людей тих чи інших поглядів, цінностей, установок, покликаних послабити дію негативних стереотипів і посилити розвиток позитивних. Що ж до маркетингу соціально значущих проблем, то тут мета його передбачає вибір якої-небудь важливої, з точки зору громадської думки та суспільних потреб проблеми (наприклад, створення і просування іміджу України як демократичної ринкової держави; комунальних платежів з боку малозабезпечених верств населення; створення умов для лікування таких захворювань, як СНІД, тощо) та розробка маркетингових механізмів її реального рішення. Таким чином, з вирішенням важливої суспільної проблеми «актуалізується» соціальний аспект поставленої проблеми і здійснюється соціальний маркетинг. Як соціально значущих проблем для подібного соціального маркетингу, як правило, обираються питання з

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

наступних сфер функціонування суспільства: соціальна допомога; культура і мистецтво; охорона здоров'я; освіта; екологія; захист цивільних прав та ін.

У рамках маркетингу соціальних проблем вирішуються такі ключові завдання:

- вивчення та аналіз громадської думки з даної проблеми;
- розробка стратегії вирішення соціальної проблеми; привернення уваги до проблеми з боку держави, комерційних структур, широкої громадськості;
- комплексна інформаційна підтримка;
- взаємодія з лідерами громадської думки;
- розробка ефективних каналів комунікації з цільовими групами.

Незважаючи на недостатню розробку цього напрямку соціального маркетингу, можна в першому наближенні сформулювати його визначення.

Маркетинг соціальної проблеми – це соціальна маркетингова технологія, в основі якої лежить застосування просування до актуальних соціальних проблем, тобто залучення до них максимального суспільної уваги і забезпечення відповідного впливу на особистість, соціальну групу, суспільство з метою вирішення цих проблем.

Описане вище різноманіття сучасних напрямків і концепцій соціального маркетингу вимагає їх більш глибокого, детального змістовного аналізу і, в першу чергу, виділення різних його типів і різновидів. Проведені в останні роки західними та російськими фахівцями наукові дискусії та опубліковані праці дозволяють виділити наступні типи соціального маркетингу: політичний маркетинг, державний маркетинг, територіальний маркетинг а також соціальний маркетинг.

Маркетинг є соціальним явищем в будь-якому випадку, незалежно від того застосовується концепція соціально маркетингу або просто концепція маркетингу, оскільки маркетинг передбачає взаємодію осіб, суб'єктів соціуму. Інша справа, що за умови неврахування етичних норм та відсутності соціальної відповідальності маркетинг може мати соціально-негативні наслідки. Соціальний маркетинг включає в себе ряд заходів, метою яких є вплив на соціальні суб'єкти (споживачів) з метою зміни їх поведінки задля блага підприємства та блага суспільства. Також маркетинг передбачає врахування етичних моментів в процесі розроблення, виробництва, просування та розповсюдження товарів і послуг. Об'єктами етичного ставлення при цьому є споживачі, суспільство, навколишнє середовище, контактні аудиторії тощо. Таким чином концепція соціально маркетингу тісно пов'язана із концепцією стійкого розвитку, прийнятою в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. Згідно з цією концепцією стійкий

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: соціальний аспект фінансової стабільності»

розвиток – це такий розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби.

Однією з передумов стійкого розвитку є справедлива торгівля, сутність якої полягає в наступному: споживачі повинні віддавати перевагу товарам, при виробництві та реалізації яких враховуються етичні норми і за ці товари вони згодні платити вищу ціну. Виробники, зі свого боку, згодні нести більші витрати задля забезпечення справедливих умов праці та збереження навколишнього середовища. Таким чином, стійкий розвиток передбачає врахування соціальних і з боку виробника, і з боку споживача.

Література:

1. Грищук В.К. Соціальна відповідальність: навчальний посібник // В. К. Грищук. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 152 с.
2. Колот А. М. Корпоративна соціальна відповідальність: еволюція та розвиток теоретичних поглядів / А. М. Колот // Економічна теорія. – 2013. - № 4. – С. 5 – 26.
3. Електронний ресурс. Режим доступу <http://stud.com.ua/>
4. Електронний ресурс. Режим доступу <http://e-works.com.ua/>
5. Електронний ресурс. Режим доступу <http://5ka.at.ua/>

ПРИМІТКИ